

Tilinpäätös 2024

www.hameenlinna.fi

Hämeenlinnan kaupunki

Tilinpäätös 2024

Toimintakertomus.....	5
Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	5
Kaupunginjohtajan katsaus – Myönteistä historian havinaa maailmanpolitiikan muutosten keskellä.....	5
Yleistietoa Hämeenlinnasta	8
Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	9
Yleinen kuntatalouden kehitys	10
Kaupungin talous	11
Muut ei-taloudelliset asiat	21
Kaupungin henkilöstö – Hämeenlinnan väki.....	21
Tietotilinpäätös	23
Ympäristö	26
Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	27
Selonteko kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.....	31
Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	35
Tilikauden tuloksen muodostuminen	35
Toiminnan rahoitus	37
Rahoitusasema ja sen muutokset	40
Kokonaistulot ja -menot.....	44
Hämeenlinna-konsernin toiminta ja talous	45
Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	45
Konsernin toiminnan ohjaus	46
Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	47
Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	50
Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	51
Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	53
Strategiset tytäryhtiöt.....	61
Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet	70
Tilikauden tuloksen käsittely.....	70
Talouden tasapainottamistoimenpiteet	71
Talousarvion toteutuminen	72
Tavoitteiden toteutuminen.....	72
Strategian vaikuttavuuden arviointi	73

Visio.....	74
Houkutteleva Hämeenlinna vaikuttavuuden arviointi.....	74
Kasvava.....	75
Menestyvä.....	75
Kestävästi rakentuva.....	76
Tunnettu.....	77
Strategian päämäärät	78
Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen.....	79
Käyttötalousosan toteutuminen.....	79
Konserni- ja elinvoimapalvelut.....	79
Elinkeinorahaston taseyksikkö	98
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta.....	99
Kaupunkirakennelautakunta.....	116
Yhteinen jätelautakunta.....	134
Tuloslaskelmaosan toteutuminen.....	137
Investointien toteutuminen	139
Rahoitusosan toteutuminen	143
Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	144
Tilinpäätöslaskelmat	145
Tuloslaskelma.....	145
Rahoituslaskelma	146
Tase	147
Konsernilaskelmat.....	149
Tilinpäätöksen liitetiedot	152
Taseyksikkö ja muut eriytetyt laskelmat.....	176
Elinkeinorahasto	176
Muut eriytetyt laskelmat	178
Muut tiedot.....	181
Kirjanpitokirjat	181
Luottamushenkilöt 1.1. – 31.12.2024	182
Tilinpäätöksen allekirjoitus ja tilinpäätösmerkintä.....	189

Toimintakertomus

Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Kaupunginjohtajan katsaus – Myönteistä historian havinaa maailmanpolitiikan muutosten keskellä

Vuoden 2024 Yhdysvaltojen presidentinvaalit saattavat osoittautua monella tavalla käännekohtaksi maailmanpolitiikan näyttämöllä. Kun olin seuraamassa kyseisiä vaaleja Washington DC:ssä, tekivät asiantuntijat meille suomalaisille jo silloin kiistattoman selväksi, että Yhdysvaltain huomio on siirtymässä eri asentoon. Geopolitiikka on sen jälkeen kääntynyt jopa päälaelleen ja Eurooppa etsii asemaansa ja rooliaan arvojensa edistäjänä. Euroopassa on opittu luottamaan ja jopa tuudittautumaan Yhdysvaltojen vahvaan asemaan erityisesti turvallisuuspolitiikassa. Toimintaympäristö on tätä kirjoittaessani muuttunut valtavasti ja tilannekuva on epäselvä. Suomi osana Euroopan Unionia sen yhtenä ulkorajavaltiona on erityisen haastavassa tilanteessa tässä geopolitiittisen paradigman murroksessa. Ratkaisujen ottaminen omiin käsiin niin EU:ssa ja koko Euroopassa, kuin Suomessakin vaikuttaa väistämättömältä. Sama pätee myös täällä Hämeenlinnan paikallistasolla, jossa muutosten vaikutukset lopulta eri tavoin näkyvät.

Talouden osalta korkealle noussut korkotasoo kääntyi laskuun vuoden 2024 aikana. Korko-odotukset olivat käytännössä koko vuoden ajan laskusuuntaiset. Nyt vuoden 2025 alun poliittisten tapahtumien seurauksena korkomarkkina on ollut jälleen vahvasti suuntaa etsivä. Osa asiantuntijoista odottaa jo korkojen kääntyvän uudelleen nousuun vuoden 2025 loppupuolella. Suomi on taantumassa ja työllisyyden odotetaan heikkenevän. Yritysten ja ihmisten arjen haasteet, joissa aiemmatkin shokit vielä näkyvät, ovat entisestään kasvaneet. Kaupungin talous on kuitenkin kestänyt haasteet hyvin. Tämä luo vakaata ja parempaa pohjaa tulevaisuudelle, vaikka kaupunkikaan ei haasteilta välty.

Hämeenlinna on aloittanut uuden kaupunkistrategian pohjatyöt hyvissä ajoin ennen kevään 2025 kuntavaaleja. Tuleva strategia tulee varmasti edelleen perustumaan vakaaseen taloudenpitoon, asukasmäärän maltilliseen kasvutavoitteeseen, kestäväan kehitykseen ja onnistuvaan elinvoima- ja elinkeinopolitiikkaan. Tältä osin ei liene odotettavissa merkittäviä muutoksia. Kaupunki tavoittelee myös kansallisesti merkittävämpää roolia kokonaisturvallisuuden edistäjänä, niin henkisen kriisinkestävyyden kuin turvallisuuteen ja puolustukseen kytkeytyvän elinkeinotoiminnankin näkökulmista. Pikavoittoja ei kuitenkaan ole ulosmitattavissa. Näitä näkökulmia rakennetaan sisään tulevan strategian pohja-aineistoihin. Toinen yksittäisen noston arvoinen strateginen kysymys liittyy kaupungin keskustan kehittämiseen ja sitä kautta asumiskaupunkiprofiilin kehittämiseen edelleen.

Vuosi 2024 oli monin tavoin kaupungille merkittävä. Taloudellisesti kaupunki ylsi historiallisen hyvään kertaeristä puhdistettuun tilikauden ylijäämään 21,952 milj. euroon. Hyvästä tuloksesta palkittiin myös kaupungin henkilöstöä. Vuoden aikana tehtiin myös kaupungin lähihistorian suurin yksittäinen investointi, kun Ahvenistonmäen vanhan sairaalan alueet rakennuksineen hankittiin kaupungille. Kauppaneuvottelut Hyvinvointialueen kanssa toteutettiin konsultatiivisesti, avoimesti ja erittäin hyvässä yhteishengessä. Tästä kiitos myös Oma Hämeelle. Yhdessä turvaamme asukkaiden palveluja.

Kaupunki jatkoi strategiansa mukaisesti terveellisten ja turvallisten tilojen investointiohjelman erityisesti sivistys- ja hyvinvointipalvelujen toimialalla. Hiilineutraalia ja lapsiystävällistä Hämeenlinnaa

toteutettiin ohjelmatyöllä, samoin kuin Tapahtumien ja matkailun Hämeenlinnaa. Kaupunkirakenteen ja elinvoimapalveluiden toimesta edistettiin monia merkittäviä elinvoimahankkeita, kuten esimerkiksi Moreenin uutta eritasoliittymää sekä Postin sijoittumista alueelle. Tästä saatiinkin myönteinen päätös 21.3.2024, kun posti ilmoitti jatkavansa neuvotteluja toimintojensa sijoittumisesta vain Hämeenlinnan kanssa. HAMKin kanssa valmisteltiin yhteistyössä keskustakampuksen toteutusta.

Kuntien talous heikkeni vuonna 2024, mutta ennakoitua vähemmän. Koko kuntakentän arvioitu tilikauden tulos oli 1,1 mrd. euroa. Tämä sisälsi kuitenkin merkittäviä kertaeriä esimerkiksi energia-yhtiön myynneistä (Mikkeli) ja vesilaitoksen yhtiöittämisestä (Tampere) johtuen. Oleellista tilikaudessa 2024 on kuitenkin se, että koko kuntakenttä velkaantui jälleen 0,7 mrd. euroa lisää edellisvuoden loppuun verrattuna. Kuntatalous, kuten julkinen talous ylipäätään, elää siten käytännössä vuodesta toiseen yli varojensa.

Hämeenlinnan tilikausi oli poikkeuksellisen hyvä. Tilikauden ylijäämä, kertaeristä puhdistettuna 21,952 milj. euroa on historiallisen hyvä. Jo talousarviovaiheessa arvioitiin tilikauden muodostuvan lähes 10 milj. euroa plussalle. Erityisesti verotulojen ja sijoitustoiminnan hyvien tuottojen ansiosta tilikausi oli kuitenkin huomattavasti talousarviota parempi. Myös käyttötalouden osalta toimialat ja konserni- ja elinvoimapalvelut pärjäsivät etukäteen arvioitua paremmin.

Hämeenlinnan kaupungin talous on moniin verrokkeihin ja joihinkin suurempiinkin kaupunkeihin nähden paremmalla pohjalla vuoden 2024 lopun tilanteessa. Vaikka taustalla vaikuttavat erityisesti verotulojen hyvä kasvu, suurimman eron verrokkeihin tekee kuitenkin kaupungin omat toimet: mallillisuus omaehtoisissa kustannusten lisäyksissä ansaitsee kiitosta. Merkittävistä investoinneista johtuen kaupungin velkamäärä kääntyi kuitenkin hyvästä taloudellisesta tuloksesta huolimatta kasvuun. Kaupungin todellinen velkamäärä kasvoi vuoden aikana noin 25 milj. euroa. Ilman Ahvenistonmäen kauppaa velkamäärä olisi laskenut edellisen vuoden lopun tasosta. Sijoitusten vuosituotto vuonna 2024 oli +9,6 % ja euromääräisesti sijoitusomaisuus kasvoi 12 milj. euroa päättyen noin 139 miljoonan euroon.

Kaupungin työttömyysaste nousi vuoden edetessä päättyen 10,7 prosenttiin (valtakunnan tasolla 10,8 %). Tulorekisteritietojen mukaan hämeenlinnalaisten saamat työttömyysetuudet pysyivät samalla tasolla suhteessa vuoteen 2023, vaikka valtakunnan tasolla ne kasvoivat 4,7 prosenttia. Niin ikään tulorekisterin perusteella kaupunkilaisten veronalaiset tulot kasvoivat 3,7 prosenttia kun koko maassa veronalaiset tulot kasvoivat 3,5 prosenttia. Jatkossa TE-palvelujen siirron myötä kaupungilla on kiinnostava pelin paikka myös työllisyyspolitiikassa.

Kaupungin henkilöstön työterveyspalvelujen laatu parani merkittävästi vuoden aikana. Työterveyspalvelut ovat nyt kilpailukykyisiä työntekijän näkökulmasta. Toki päätökset tästä tehtiin jo syksyllä 2023 kaupunginvaltuustossa. Syksyllä 2024 henkilöstöetuja parannettiin edelleen valtuuston päätöksin. Kaupungin sisäisen toimintakulttuurin kehittäminen jatkui ja käytännössä vuoden 2024 ansioiden kaupunki sai Hämeenlinnan liikuttavin työnantaja -palkinnon alkuvuodesta 2025.

Kaupungin konsernirakenteen tiivistämistä jatkettiin vuoden 2024 aikana. Kaupunki luopui kuuden omistamansa yhtiön osakkeista eikä uusia osakeomistuksia hankittu vuoden 2024 aikana. Merkittävimpien tytäri- ja osakkuusyhteisöjen liikevaihto kasvoi edellisvuodesta yhteensä noin 4 % ja yhteenlaskettu tulos noin 10 %. Pääosalla yhteisöistä maksuvalmius oli vuoden vaihteessa erinomaisella tai

hyvällä tasolla. Merkittävimpien tytäryhteisöjen investointeja oli yhteensä n. 13 miljoonaa euroa. Kaupungin strategisille tytäryhtiöille asetetut tavoitteet toteutuivat kohtuullisen hyvin.

Talouden tasapainotustoimia edistettiin vuoden 2024 aikana kaupunginhallituksen linjausten mukaisesti. Kaupunki ei tämän hetken arvion mukaan tule pääsemään kaupunginhallituksen asettamaan talouden tasapainotavoitteeseen (lisävelkaantumisen estäminen) vuoden 2026 loppuun mennessä.

Jatkossa kuntien taloutta haastanevat erityisesti valtiontalouden edelleen odotettavissa olevat sopeuttamistoimet (kuntien valtionosuuksien potentiaaliset lisäleikkaukset) ja ikärakenteen muutos, joka jo sinällään heikentää kaupungin valtionosuuksia noin miljoonan euron vuosivauhdilla lasten määrän vähentymisestä johtuen (nykyisellä valtionosuusjärjestelmällä). Käsittelyssä oleva valtionosuusuudistus tulee julkaistun ehdotuksen mukaisesti leventämään kuntakentän verotuloprosentin ääripäiden välistä eroa. Lisäksi se tulee nopeuttamaan ylivoimaisen kuntaenemmistön valtionosuuksien leikkaantumistahtia. Toteutuessaan uudistus tulee olemaan suurimmalle osalle kuntakenttää erittäin ongelmallinen. Kaupungin omat investointitarpeet ovat edelleen merkittäviä ja lainakannan kasvaessa korkokustannukset tulevat väistämättä heikentämään kaupungin taloudellista suorituskykyä. Kaupungin on kuitenkin edelleen jatkettava määrätietoisesti toimia asukkaiden ja yritysten houkuttelemiseksi ja tunnettuutensa sekä vaikuttavuutensa kasvattamiseksi. Näissä kysymyksissä myös harkitut investoinnit voivat tarjota mahdollisuuksia.

Lämmin kiitos yhteistyöstä ja vaikuttavasta työstä kaupungin henkilöstölle ja luottamushenkilöille.

Olli-Poika Parviainen
Kaupunginjohtaja

Yleistietoa Hämeenlinnasta

Perustamisvuosi:	1639
Maapinta-ala:	1786 km ²
Vesipinta-ala:	246 km ²
Yhteensä:	2032 km ²
Kunnallisveroprosentti:	8,36

Väkiluvun kehitys

2019	67 633
2020	67 848
2021	67 971
2022	68 043
2023	68 319
2024	68 376 (ennakko)

Työttömyys

2019	9,6 %
2020	12,6 %
2021	12,0 %
2022	10,1 %
2023	10,3 %
2024	10,7 %

Aluehallintovirasto:	Etelä-Suomen aluehallintovirasto
ELY-keskus:	Hämeen ELY-keskus (Elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri, ympäristö ja luonnonvarat) Uudenmaan ELY-keskus (Liikenne ja infrastruktuuri)
Hovioikeus:	Turun hovioikeuspiiri
Kihlakunta:	Hämeenlinnan kihlakunta
Verovirasto:	Sisä-Suomen verovirasto
Hyvinvointialue:	Kanta-Hämeen hyvinvointialue
Maakunta:	Kanta-Häme
Maakuntaliitto:	Hämeen liitto
Maanmittaustoimisto:	Etelä-Suomen maanmittaustoimisto

Yleinen kuntatalouden kehitys

Tilastokeskus julkaisi helmikuun 2025 lopussa ennakkolliset tiedot bruttokansantuotteen kehityksestä vuonna 2024. Suomen talous on kahtena peräkkäisenä vuonna ollut miinuksella, sillä vuonna 2024 bruttokansantuotteen volyymi supistui 0,2 prosenttia. Kehitys oli erityisen heikkoa vuoden 2024 viimeisellä neljänneksellä. Vienti sekä yksityiset kulutusmenot ja investoinnit supistuivat. Julkiset kulutusmenot ja investoinnit sen sijaan kasvoivat. Ukrainan sodan talousvaikutusten jälkeen kuluttajiin ja investoijiin ei ole pystytty luomaan luottamusta ja tulevaisuudenuskoa. Vuoden 2024 lopun talouden kehitys luo heikon lähtötilanteen kuluvan vuoden kasvulle. Kehitys luo epävarmuutta myös kuntien tulevien vuosien veroennusteisiin. Koko vuonna 2024 yksityiset kulutusmenot pienenivät 0,1 %. Kulutus kestokulutustavaroihin romahti, eikä todellista kasvua havaittu muissaakaan kulutusluokissa. Koko vuoden 2024 työttömyysaste oli 10,8 prosenttia (2023 9,8 %).

Kuntaliiton julkaisemien vuoden 2024 tilinpäätösarvioiden mukaan kuntien tilinpäätökset olivat vahvempia kuin mitä vuosi sitten talousarvioiden perusteella ennakoitiin. Menokasvu oli vuonna 2024 odotettua maltillisempaa. Toimintakate eli kunnan nettotoimintakulut kasvoivat 1,8 prosenttia ja peräti 130 kunnassa ne pienenivät vuoteen 2023 verrattuna. Kuntatalouden rahavirta jäi positiivisesta tuloksesta huolimatta alijäämäiseksi: toiminnan ja investointien rahaviralla mitattuna kuntatalous oli -470 milj. euroa alijäämäinen. Kuntien investoinnit pysyivät edelleen korkealla tasolla ollen 4,8 mrd. euroa vuonna 2024. Rahavirta oli negatiivinen, koska käyttötulot eivät riittäneet kaikkien investointien rahoittamiseen. Lainakanta kääntyi välivuosien jälkeen kasvuun. Kunnat velkaantuivat lisää 720 milj. eurolla eli +3,6 prosenttia vuodesta 2023.

Kuntien yhteenlaskettu tulos oli 1,1 mrd. euroa vuonna 2024. Tulos oli positiivinen 203 kunnassa ja negatiivinen 80 kunnassa. Kertaluonteiset erät paransivat tulosta. Vuonna 2024 omaisuutta myytiin yhteensä noin 700 milj. eurolla. Kertaluonteisia eräiä olivat energiyhtiöiden osuuksien myynti Mikkelissä ja vesilaitoksen yhtiöittäminen Tampereella. Ilman Helsingin, Espoon, Tampereen ja Mikkelin tulosta kuntien tulos olisi jäänyt 310 milj. euroon. Koko kuntakentässä toimintakulujen kehitys oli maltillista. Kulukuri ja kuntien sopeutusohjelmat kohensivat tilinpäätöslukuja.

Kuntien ennakkollisten tilinpäätöstietojen yllätys oli menokehityksen raju hidastuminen vuodesta 2023. Kun vielä vuonna 2023 kustannuskehitys oli noin 11 prosentin kasvussa, niin ennakkotiedon mukaan toimintakulut kasvoivat vuonna 2024 noin 1,6 prosenttia. Kulukehitykseen vaikuttavia tekijöitä ovat olleet kunta palveluiden laskennallinen palvelutarpeen pieneneminen (-0,6 prosenttia) nuorten ikäluokkien pienentyessä, kuntien vuoden 2024 sopimuskorotukset +3 prosenttia, työttömyysvakuutus-, sairausvakuutus- ja tasausmaksu keveneminen yhteensä noin -0,8 prosenttia. Vaikka työttömyys lisääntyi, niin kuntien työmarkkinatuen kustannukset laskivat -1,9 prosenttia ja perustoimeentulotuen kustannukset kasvoi +5,2 prosenttia. Lisäksi kulujen kasvuun vaikutti Petteri Orpon hallituksen merkittävät tehtävien laajennukset mm. esi- ja perusopetuksessa. Toimintameinojen jarrutusta voidaankin tulkita tässä vaiheessa siten, että kunnat ovat vieneet sopeutustyötä eteenpäin vuonna 2024. Tilanteet kuitenkin vaihtelevat kunnittain. Joissain kunnissa säästöpäätöksiä vasta pohditaan ja joissakin kunnissa sopeutusta on tehty etupainotteisesti jo useamman vuoden ajan.

Toimintatuotot kasvoivat 1,2 prosenttia. Kunnat saavat laajeneviin tehtäviin valtionavustuksia erityisesti OKM:n ja TEM:in hallinnonaloilla. Yhteensä valtio oli vuodelle 2024 budjetoinut valtionavustuksia noin 555 milj. euroa. Valtionavustusmäärärahoja sekä leikattiin että lisättiin eri palveluissa.

Vuonna 2024 verotulot laskivat yhteensä noin -3,4 prosenttia eli noin -800 milj. euroa. Kunnallisverotulot laskivat -3,3 prosenttia. Sote-uudistus vaikutti vielä verokertymiin, koska mm. vertailuvuosi 2023 oli verohäntien vuoksi poikkeuksellisen korkea. Muita tekijöitä oli veroperustemuutos, joka sisältää mm. ansiotuloverotuksen inflaatiotarkistuksen ja sosiaalietuuksiin (pl eläkkeet) tehdyt leikkaukset. Kunnallisveroa nosti 88 kuntaa ja laski 42 kuntaa. Kuntien yhteisöverotulot laskivat noin -14 prosenttia. Kiinteistöverot kasvoi 6,7 prosenttia. Tähän vaikutti mm. maapohjan kiinteistöveron alarajan korotus.

Valtionosuudet laskivat -6,6 prosenttia vuonna 2024. Kunnat saivat vuonna 2024 valtionosuuksia yhteensä vajaat 3,4 mrd. euroa. Valtionosuudet sisältävät sote-siirtolaskelmien kautta tulevan -500 milj. euron pysyvän vähennyksen, jota vuonna 2024 kompensoitiin 192 milj. euron määräaikaikaisella valtionosuuden lisäyksellä. Tämä erä peritään kunnilta takaisin vuosina 2025–2027. Valtionosuuksiin tehdään vuosittain monia muitakin vähennyksiä, mm. kuntien rahoitusosuus perustoimeentuluesta oli -331 milj. euroa. Peruspalvelujen valtionosuuden indeksitarkistus oli +53 milj. euroa, jota pienensi kuitenkin yhden prosenttiyksikön indeksijarru -24 milj. euroa. Lisäksi valtionosuuteen sisältyy kunnille korvattavat laajenevat tehtävät noin + 9 milj. euroa (mm. sitouttava kouluyhteistyö, B1- kielen opetuksen lisääminen yhdellä viikottunnilla).

Vuodesta 2023 kuntien korkokulut kasvoivat 23 prosenttia ja korkotuotot kasvoivat 10 prosenttia. Kuntien lainakannan korkokustannus kehittyi markkinakorkojen nousua maltillisemmin. Korkokulut nousivat 470 milj. euroon ja korkotuotot 300 milj. euroon. Kuntien korkokulujen kasvua suojasivat pääosin kiinteäkorkoiset lainat sekä rahoitusmarkkinainstrumentit. Korkotason ei odoteta palaavan vuotta 2022 edeltävälle tasolle. Korkokulujen oletetaan kuitenkin kasvavan lähivuosina, vaikka markkinakorot ovatkin jo laskeneet huipustaan. Arvio korkokulujen noususta johtuu siitä, että kiinteäkorkoisten lainojen korot tulevat tarkastettavaksi 5–10 vuoden välein.

Mittavat investointipaineet sekä kustannuskehityksen hallinta haastavat tulevinakin vuosina kuntatalouden näkymiä. Kuntien talous on entistä riippuvaisempi myös yleisestä talous-, työllisyys- ja verotulokehityksestä. Tilinpäätösarviot kertovat kuntakentän taloudellisen eriytymisen jatkumisesta vuonna 2024. Tilinpäätösarvioiden mukaan vuonna 2024 Manner-Suomen kunnista negatiivisen tuloksen teki noin 80 kuntaa, kun edellisenä vuonna tulos oli alijäämäinen 53 kunnassa. Tilikauden tulos oli paras yli 100 000 asukkaan ja 20 000–100 000 asukkaan kunnissa, kun taas pienemmissä kunnissa tulos oli selkeästi heikompi. 5 000–20 000 asukkaan kunnissa tilikauden tulos heikkeni vuodesta 2023. Maakunnista vahvimpaan tulokseen ylsivät Etelä-Savo ja Pirkanmaa, kun taas heikoimpana näyttäytyy Kymenlaakso.

Kaupungin talous

Vuonna 2024 hyvän tuloksen taustalla ovat muun muassa ennakoitua suuremmat kaupunkirakenteen tulot, konserni- ja elinvoimapalveluiden menosäästöt sekä verotulojen ja rahoituksen ennakoitua parempi kehitys. Myös sivistys- ja hyvinvointipalvelut suoriutuivat vuodesta budjetoitua paremmin. Kaupungin talous nousi 15,068 milj. euroa ylijäämäiseksi, ilman rahastointia ylijäämä olisi nousut 23,068 milj. euroon. Vuonna 2024 sijoitustoiminnalle asetetut tuottotavoitteet toteutuivat. Tämä johtui muun muassa siitä, että arvopaperien luovutusvoittoja ja arvonalentumisten oikaisuja kirjattiin merkittävästi budjetoitua enemmän. Vuoden 2023 tilinpäätökseen kirjattiin arvopaperien luovutusvoittoja noin 0,955 milj. euroa. Vuonna 2024 arvopaperien luovutusvoittoja kirjattiin 4,543 milj. euroa. Verotuloarviot parantuivat vuoden 2024 aikana. Vuosina 2015–2019 kaupungin talouden tasapainoon vaikutti merkittävästi verotulojen kasvun tyrehtyminen sekä valtionosuuksien

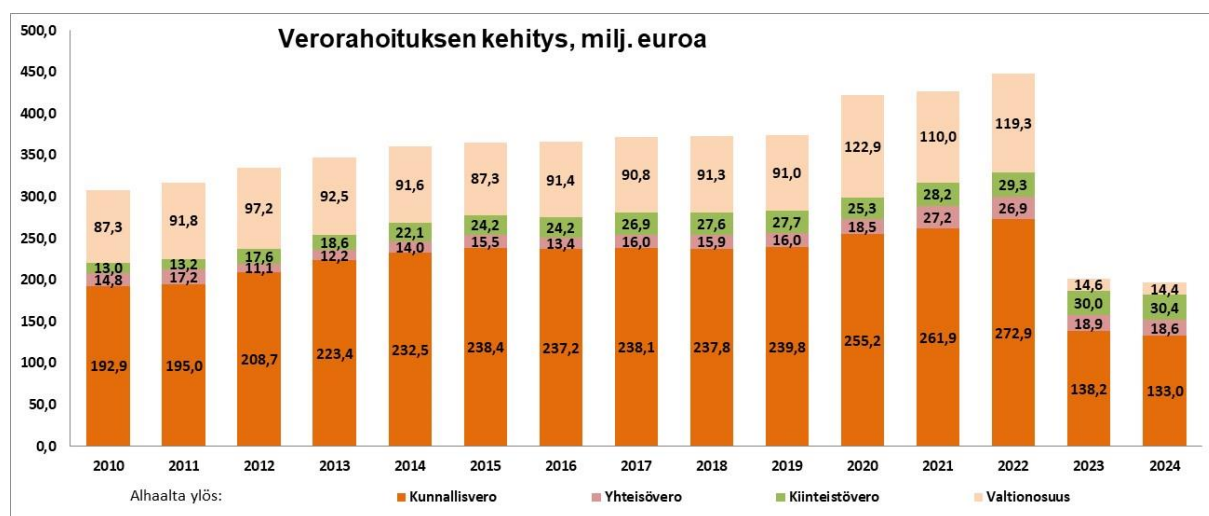
koko 2010-luvun kestänyt heikko kasvu. Vuodesta 2020 alkaen verotulojen kasvuvauhti on ollut aiempiin vuosiin nähden parempaa ja kehitys jatkui hyvänä myös vuonna 2024. Vahvaan verokertymään vuonna 2024 vaikutti palkkasumma ja lisäksi työllisten määrä säilyi lähes vuoden 2023 tasolla. Verotulojen vertailukelpoisuuteen edelliseen vuoteen verrattuna vaikuttaa sote-uudistukseen liittyvät verohännät. Vertailu vuoden 2023 verotulot olivat verohäntien vuoksi poikkeuksellisen korkeat. Hämeenlinnan osalta verohäntien osuus oli noin 17 milj. euroa. Valtionosuudet ovat perustaltaankin (ilman koronatukia) kasvaneet selvästi vuosina 2020, 2021 ja 2022, mikä on osaltaan parantanut kaupungin talouden tilaa. Valtionosuudet säilyivät kuitenkin lähes vuoden 2023 tasolla. Kaupungin talous on jo neljänä peräkkäisenä vuonna ollut eristä puhdistettuna ylijäämäinen. Vuonna 2021 kertaeristä puhdistettu ylijäämä oli 0,9 milj. euroa, vuonna 2022 12,0 milj. euroa, vuonna 2023 10,0 milj. euroa ja vuonna 2024 22,0 milj. euroa.

Käyttötalous

Lautakunnilla ja muilla toimijoilla oli käytettävänä nettona (toimintakate talousarviomuutoksien) yhteensä -156,166 milj. euroa. Tilinpäätöksessä 2024 toimintakate oli -148,795 milj. euroa. Alkuperäisessä 2024 talousarviossa toimintakatetavoite oli -159,573 milj. euroa, mutta lisätalousarviokäsitteilyssä toimintakatetasoa laskettiin. Alkuperäisestä toimintakatetavoite alitettiin 10,778 milj. eurolla. Vuonna 2023 toimintakate oli -152,337 milj. euroa. Toimintakate laski -2,3 %. Toimintakatteen pienenemiseen vaikutti erityisesti Ahvenistonmäen kiinteistökauppa. Vertailukelpoinen toimintakatteen kasvu on noin 4,1 %, mikä on edelleen aivan liian kova toimintakatteen kasvuvauhti.

Verotulot ja valtionosuudet

Vuonna 2024 kunnan tuloveroprosentti oli 8,40. Kuntien veroprosentit pyöristettiin lainsäädännön määräämänä kymmenyksen tarkkuudelle vuoden 2024 alussa. Veroprosentti vuodelle 2023 oli 8,36. Vuoden 2024 alusta lähtien yleinen kiinteistövero jaettiin kahteen osaan eli maapohjaan ja muuhun yleiseen (rakennuksiin). Muutoksella ei ollut vaikutusta Hämeenlinnan kaupungin kiinteistöveroprosentteihin. Vuonna 2024 rakennusten yleinen kiinteistövero oli 1,35 ja maapohjan yleinen kiinteistövero oli 1,35, vakituisen asunnon veroprosentti 0,60, vapaa-ajan rakennuksen veroprosentti 1,40 ja rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentti 3,30.

Verotuloja kertyi 182,010 milj. euroa, joka on 7,410 milj. euroa budjettia (174,600 milj. euroa) enemmän. Vuonna 2024 verotulojen suotuisaan kehitykseen vaikutti palkkasumman kasvu sekä työllisten

määrän säilyminen lähes vuoden 2023 tasolla. Myös työttömyysturvamaksun alennus vaikutti kaupungin verotulojen kehitykseen. Vertailuvuoden 2023 verotulot olivat verohäntien vuoksi poikkeuksellisen korkeat. Hämeenlinnan osalta verohäntien osuus oli noin 17 milj. euroa. Yhteisöveron kehitykseen vaikutti bruttokansantuotteen arvioitu pieneminen. Kiinteistöverot pysyivät lähes vuoden 2023 tasolla.

Seuraavassa on eri veroerien kehitys kolmelta vuodelta ja vertailu koko maan tilanteeseen:

Verotulojen kehitys	2022	2023	2024	Muutos €		Muutos %		Koko maa %	
	€	€	€	2023-22	2024-23	2023-22	2024-23	2023-22	2024-23
Tulovero	272 905 681	138 242 196	133 037 721	-134 663 485	-5 204 475	-49,3	-3,8	-52,5	-3,3
Yhteisövero	26 907 203	18 882 397	18 585 995	-8 024 806	-296 402	-29,8	-1,6	-32,3	-14,3
Kiinteistövero	29 253 785	30 020 791	30 386 313	767 006	365 522	2,6	1,2	4,4	6,7
Verot yht.	329 066 669	187 145 383	182 010 028	-141 921 286	-5 135 355	-43,1	-2,7	-45,8	-3,4

Vuonna 2024 Hämeenlinnan verotulot vähenivät edellisvuodesta -5,135 milj. euroa eli 2,7 %. Koko maan verotulot vähenivät 3,4 %. Hämeenlinnan verotulokehitys oli muuta maata parempaa. Verotulontilityksiin liittyy kuitenkin monia jaksotuksiin liittyviä seikkoja, joiden takia yhden vuoden muuta kuntakenttää nopeammasta tai hitaammasta kasvusta ei voi tehdä kovinkaan pitkälle meneviä johtopäätöksiä.

Valtionosuutta saatiin 14,363 milj. euroa, joka on noin 362 799 euroa budjettia (14,000 milj. euroa) enemmän. Alkuperäiseen talousarvioon ei tehty kuluneen vuoden aikana talousarviomuutosta.

Valtionosuudet	TP 2023	TA 2024	TP 2024	TP- TA 2024		TP 2024 - TP 2023	
	€	€	€	€	%	€	%
Valtionosuudet yhteensä	14 607 552	14 000 000	14 362 799	362 799	2,6	-244 753	-1,7
Peruspalvelujen valtionosuus	11 152 047	9 800 000	9 439 686	-360 314	-3,7	-1 712 361	-15,4
Verotuloihin perustuva vos-tasaus	7 033 176	8 000 000	8 001 984	1 984	0,0	968 808	13,8
Opetus ja kulttuuri, muut vos:t	-14 087 679	-14 400 000	-13 481 895	918 105	-6,4	605 784	-4,3
Verotulomenetysten kompensatio	10 510 008	10 600 000	10 403 024	-196 976	-1,9	-106 984	-1,0

Rahoitustuotot ja -kulut sekä sijoitukset

Talousarviossa oli korko- ja rahoitustuottojen määräksi arvioitu yhteensä 5,680 milj. euroa ja kulujen määräksi 4,880 milj. euroa. Todelliset tuotot olivat 9,729 milj. euroa ja kulut 4,230 milj. euroa. Näin ollen tulot olivat 5,500 milj. euroa kuluja suuremmat. Rahoitustuottojen ja kulujen budjettitavoite oli 0,800 milj. euroa ja se ylittyi 4,700 milj. eurolla. Alkuperäiseen talousarvioon ei tehty kuluneen vuoden aikana talousarviomuutosta.

Rahoituksen budjetissa selvästi talousarviota paremmin toteutui arvopapereista saadut myyntivoitot sekä osinkotuotot. Lisäksi rahoituksen kokonaisuutteen vaikutti korkokuluja pienentävästi korkojohdannaisista saadut korkotuotot 4,163 milj. euroa.

Kaupunki yhteensä	TP 2023 €	TA 2024 €	TP 2024 €	TP- TA 2024 € %	TP 2024 - TP 2023 € %
Korkotuotot yhteensä	2 562 133	1 910 000	2 811 673	901 673 47,2	249 539 9,7
Korkotuotot ulk. antolainoista	1 747 362	1 590 000	1 744 429	154 429 9,7	-2 933 -0,2
Korkotuotot sijoituksista	807 710	300 000	1 018 418	718 418 239,5	210 708 26,1
Muut korkotuotot	7 061	20 000	48 826	28 826 144,1	41 765 591,5
Muut rahoitustuotot yhteensä	6 346 264	3 770 000	6 917 799	3 147 799 83,5	571 536 9,0
Arvopapereiden myyntivoitot	954 839	3 200 000	4 543 289	1 343 289 42,0	3 588 450 375,8
Muut rahoitustuotot	5 391 425	570 000	2 374 511	1 804 511 316,6	-3 016 914 -56,0
Korkokulut yhteensä	3 214 938	4 260 000	3 471 589	-788 411 -18,5	256 651 8,0
Lainojen korkokulut	4 163 758	4 240 000	6 966 843	2 726 843 64,3	2 803 085 67,3
Korkojohdannaisten korkokulut	-1 445 437	0	-4 163 335	-4 163 335 0,0	-2 717 898 188,0
Muut korkokulut	496 618	20 000	668 082	648 082 3240,4	171 464 34,5
Muut rahoituskulut yhteensä	519 684	620 000	758 083	138 083 22,3	238 399 45,9
Myyntitappiot ja arvonalentumiset	497 628	600 000	740 569	140 569 23,4	242 941 48,8
Muut rahoituskulut yhteensä	22 056	20 000	17 515	-2 485 -12,4	-4 541 -20,6
Rahoitustuotot yhteensä	8 908 397	5 680 000	9 729 472	4 049 472 71,3	821 075 9,2
Rahoituskulut yhteensä	3 734 622	4 880 000	4 229 673	-650 327 -13,3	495 051 13,3
Rahoituksen nettotuotot/-kulut	5 173 775	800 000	5 499 800	4 699 800 587,5	326 025 6,3

Kaupungin sijoitustoiminnalle asetettu vuosituottotavoite on 4 % – 4,5 %. Vuoden lopussa neljän pääsalkunhoitajan hallinnoima pääoma (markkina-arvo) oli yhteensä 139,2 milj. euroa (31.12.2023: 127,2 milj. euroa). Tuottoa kertyi vuoden alusta lukien 9,6 % (inflaation olleessa 1,56 %). Koko sijoitustoiminnan pääoma oli 139,3 milj. euroa (31.12.2023: 127,2 milj. euroa). Kaupungin sijoitusten allokaatio täytti kaupungin sijoitustoiminnan periaatteet.

Vuosien aikana on sijoitusten tuottoja nostettu noin 48,5 milj. euroa investointimenojen katteeksi ja kaupungin maksuvalmiuden turvaamiseksi. Vuonna 2024 kassaan ei nostettu tuottoja.

Vuosikate ja poistot

Vuosikatetavoite oli 33,234 milj. euroa. Toteutunut vuosikate oli 53,078 milj. euroa. Alkuperäiseen talousarvion mukaan vuosikatetavoite oli 29,827 milj. euroa, jolloin tavoite ylitettiin 23,251 milj. eurolla. Poistojen ja arvonalentumisten määrä oli 30,206 milj. euroa (muutetussa budjetissa 29,984 milj. euroa). Muutetun talousarvion määrärahaan sisältyi arvonalentumisia 4,320 milj. euroa. Arvonalentumisia kirjattiin osakkeista ja osuuksista sekä rakennuksista. Vuosikate kattaa 175,7 % poistojen ja arvonalentumisten yhteismäärästä.

Poistot ja arvonalentumiset	TP 2023 €	TA 2024 €	TP 2024 €	TP- TA 2024 € %	TP 2024 - TP 2023 € %
Poistot ja arvonalentumiset yht.	23 681 017	29 984 000	30 205 590	221 590 0,7	6 524 573 27,6
Poistot rakennuksista	8 549 420	15 094 000	9 285 648	-5 808 352 -38,5	736 228 8,6
Poistot kiinteistä rakenteista	9 163 340	9 414 000	9 418 869	4 869 0,1	255 529 2,8
Poistot koneista, kalustosta yms.	1 191 977	1 156 000	1 181 167	25 167 2,2	-10 809 -0,9
Kertaluonteiset poistot	0	0	6 008 500	6 008 500 0,0	6 008 500 0,0
Arvonalentumiset	4 776 280	4 320 000	4 311 406	-8 594 -0,2	-464 874 -9,7

Tilikauden yli- tai alijäämä sekä aikaisempien vuosien toimien vaikutus kertyneeseen ylijäämään

Muutetussa talousarviossa tilikauden ylijäämä oli 3,446 milj. euroa. Alkuperäisessä talousarviossa tavoite oli 8,772 euroa ylijäämäinen. Tilikausi 2024 oli 15,068 milj. euroa ylijäämäinen ja se sisältää 8,000 milj. euron rahastojen lisäyksen.

Kaupungin taseessa edellisiltä tilikausilta kertynyttä ylijäämää oli 17,224 milj. euroa. Näin ollen 31.12.2024 mennessä kertynyttä ylijäämää oli yhteensä 32,292 milj. euroa.

Aikaisempina vuosina on tehty tulosta parantavia yhtiöjärjestelyjä, omaisuuden myyntiä ja tuloksen muuta järjestelyä seuraavasti:

- HAMK:n kuntayhtymän purkamisesta saatu 18,1 milj. euron suuruinen kirjanpidollinen tuotto vuonna 2014
- Tontinmyyntikampanjan tuottamat 11,7 milj. euron myyntivoitot vuonna 2015
- Tekme Oy:n ja Linnan Ateriapalvelut Oy:n myynnistä saatu 6,3 milj. euron myyntivoitto vuonna 2018
- Hämeenlinna-rahaston purkaminen 7,1 milj. euron arvosta vuonna 2018 arvonalentumiskirjausten katteeksi
- Työsyke Oy:n myynnistä saatu 2,5 milj. euron myyntivoitto vuonna 2019
- Kiinteistö Oy OP-talon osakkeiden myynnistä ja Hämeenlinnan Palvelukiinteistöt Oy:n sulautumisesta yhteensä 0,6 milj. euroa vuonna 2020. Lisäksi Hämeenlinna-rahaston purkaminen 2,8 milj. euron arvosta vuonna 2020 arvonalentumisten katteeksi.
- Hämeenlinnan Teatteri Oy:n osakkeiden luovutuksesta apportoitu Verkatehdas Oy:lle saatu 0,2 milj. euroa vuonna 2022.
- Kanta Logistiikka Oy:n, Hauhon Lämpö Oy:n ja Suomen Hopealinja Oy:n myynnistä saatu yhteensä 1,6 milj. euroa vuonna 2022.
- Hyvinvointialueelle siirtyvän pelastuslaitoksen kaluston myynnistä ja takaisinvuokrauksesta saadut tulot vuonna 2022 yhteensä noin 3,4 milj. euroa.
- Koulutuskuntayhtymän Tavastian osittain purkaminen ja Tavastia kiinteistöliikelaitos-kuntayhtymän perustaminen kirjattu vuodelle 2022 satunnainen tuotto 9,7 milj. euroa.
- Hämeenlinnan Tekstiilihuolto Oy:n myyntivoitto noin 33 000 euroa vuonna 2023.
- Hyvinvointialueen kanssa tehdyn kiinteistökaupan myyntivoitto noin 6,0 milj. euroa (maa-alueista ja rakennuksista). Lisäksi Avara Oy:n, Vuokrakodit Holding Oy:n sekä As Oy Parolantie 23:n osakkeiden myyntivoitto yhteensä noin 177 000 euroa.

Näiden toimien tulosta parantava vaikutus kertyneeseen ylijäämään on ollut noin 70,2 milj. euroa. Hämeenlinnan kaupunki on näin ollen myynyt edellisen vuosikymmenen aikana merkittävästi omaisuuttaan talouden tilanteen parantamiseksi ja käytännössä alijäämien katteeksi. Ilman omaisuuden myyntiä taloustilanne olisi merkittävästi heikompi, kuin mitä se tällä hetkellä on.

Investoinnit

Tarkempi selvitys investoinneista on kohdassa Investointien toteutuminen. Seuraavaan taulukkoon on koottu investointien kokonaisuus.

	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Kiinteä omaisuus	1 159 617	2 000 000	1 156 808
Osakkeet ja osuudet	314 947	320 000	186 229
Talonrakennus	22 477 854	90 673 000	88 669 563
Kunnallistekniikka	10 465 467	9 540 000	9 015 978
Irtain omaisuus	671 584	2 305 000	1 895 897
Investointimenot yhteensä	35 089 469	104 838 000	100 924 475
Investointitulot yhteensä	1 840 280	29 526 000	29 524 765
Nettoinvestointikulut yhteensä	33 249 189	75 312 000	71 399 710

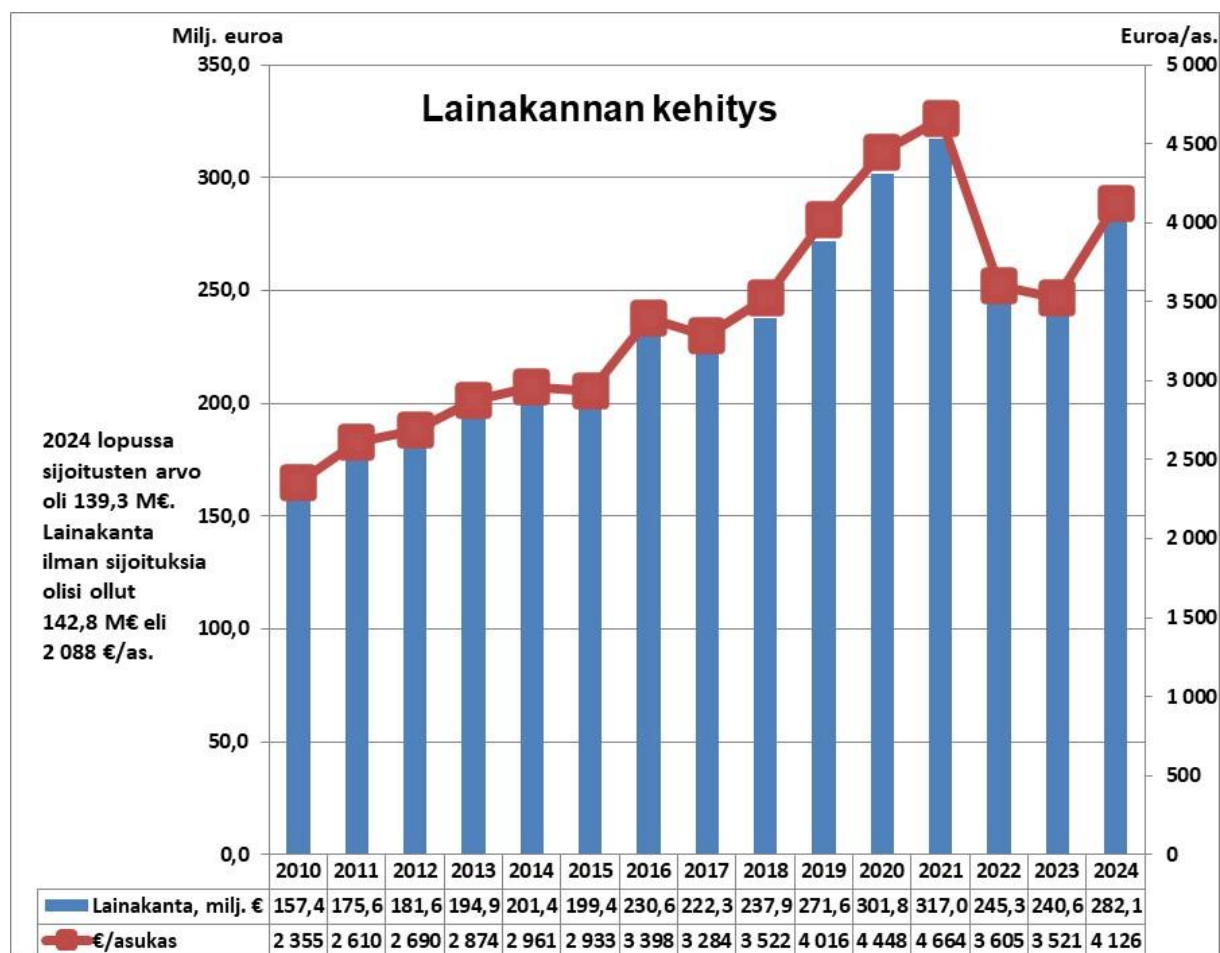
Nettoinvestointeihin oli muutetussa talousarviossa varattu 75,312 milj. euroa. Vuonna 2024 investointimenoja kirjattiin 100,924 milj. euroa ja investointituloja 29,525 milj. euroa. Nettoinvestointien määrä oli noin 71,400 milj. euroa.

Lainakannan muutokset ja antolainojen kehitys

Pitkäaikaisia lainoja oli vuoden 2024 alussa 218,524 milj. euroa. Uutta lainaa nostettiin 63,500 milj. euroa ja vanhoja maksettiin pois 25,270 milj. euroa, joten pitkäaikaiset lainat lisääntyivät nettona 38,230 milj. euroa koko pitkäaikaisen lainamäärän ollessa 256,754 milj. euroa.

Lyhytaikaista lainaa oli 2024 alussa 22,031 milj. euroa ja vuoden lopussa 25,344 milj. euroa, joten lyhytaikainen lainakanta lisääntyi 3,313 milj. euroa. Vuoden lopun lyhytaikainen laina oli kokonaan kassalainaa muilta konserniyhteisöiltä.

Koko em. lainakanta oli vuoden alussa yhteensä 240,555 milj. euroa ja vuoden lopussa 282,098 milj. euroa, joten lainakanta kasvoi 41,543 milj. euroa eli 17,3 %. Vuoden 2024 lainakanta oli asukasta kohti laskien 4 126 euroa. Manner-Suomen kuntien keskimääräinen lainakanta kasvoi ennakkotietojen mukaan 1,6 % ja oli 3 380 euroa asukasta kohti.

Kaupungin myöntämien antolainojen määrä oli 2024 alussa 38,846 milj. euroa. Antolainoista 37,835 milj. euroa kohdistuu kaupunkikonsernin toimijoille. Antolainoista 34,093 milj. euroa kohdistuu HS-Vedelle. Kaikkien antolainojen määrä väheni 0,755 milj. euroa. Vuoden lopussa antolainoja oli yhteensä 38,142 milj. euroa. Pysyvien vastaavien lainasaamiset vähenivät 0,114 milj. euroa ja muut

lainasaamiset 0,641 milj. euroa. Vuonna 2024 on myönnetty uutta antolainaa Talo-Osakeyhtiö Hämeen Suojalle (25 000 euroa) ja Kyhkysenniemen asukasyhdistykselle (25 200 euroa). Antolainojen lisäyksiin kuuluviin palautuskelpoisiin liittymämaksuihin (vesi- ja sähköliittymät) ei ole tehty muutoksia vuoden 2024 aikana.

Talousarvion sitovuuden toteutuminen

	Alkuperäinen TA 2024	Muutettu TA 2024	TP 2024	Muutettu TA - TP	Tuottojen alitus tai kulujen ylitys
<u>Konserni- ja elinvoimapalvelut</u>					
Toimintatuotot	5 208 000	5 208 000	6 927 231	1 719 231	Ei alitusta
Toimintakulut	-39 171 000	-39 171 000	-36 150 082	3 020 918	Ei ylitystä
Toimintakate	-33 963 000	-33 963 000	-29 222 852	4 740 148	Netto ei ylittynyt
<u>Taseyksiköt</u>					
Toimintakate	-1 000	-1 000	0	1 000	Ei ylitystä
<u>Sivistys- ja hyvinvointilautakunta</u>					
Toimintatuotot	4 243 000	6 743 000	8 333 906	1 590 906	Ei alitusta
Toimintakulut	-132 968 000	-137 393 000	-138 617 785	-1 224 785	Ylittyi
Toimintakate	-128 725 000	-130 650 000	-130 283 879	366 121	Netto ei ylittynyt
<u>Kaupunkirakennelautakunta</u>					
Toimintatuotot	65 872 000	71 204 000	72 319 152	1 115 152	Ei alitusta
Valmistus omaan käyttöön	837 000	837 000	853 939	16 939	
Toimintakulut	-63 593 000	-63 593 000	-62 460 878	1 132 122	
Kulujen sitova erä (kulut oikaistuna valmistus omaan käyttöön erällä)	-62 756 000	-62 756 000	-61 606 940	1 149 060	Ei ylitystä
Toimintakate	3 116 000	8 448 000	10 712 212	2 264 212	Netto ei ylittynyt
<u>Yhteinen jätelautakunta</u>					
Toimintakate	0	0	0	0	Ei ylitystä

	Alkuperäinen TA	Muutettu TA	TP	Muutettu TA - TP	Tavoitteen toteutuminen
<u>Tuloslaskelmaosa</u>					
Verotulot	174 600 000	174 600 000	182 010 028	7 410 028	Tavoite ylittyi
Valtionosuudet	14 000 000	14 000 000	14 362 799	362 799	Tavoite ylittyi
Rah.tuotot ja -kulut netto	800 000	800 000	5 499 800	4 699 800	Ei alitusta
<u>Rahoitusosa</u>					
Ulk. antolainojen lisäys	200 000	200 000	50 200	-149 800	Ei ylitystä
Ulk. antolainojen vähennys	88 000	88 000	113 647	25 647	Ei alitusta
Pitkäaik. ottolainojen muutos	11 300 000	39 800 000	38 229 821	-1 570 179	Ei ylitystä
Lyhytaik. lainojen enimmäismäärä kerralla (hallintos. 17.1 §)	100 000 000	100 000 000	0	-100 000 000	Ei ylitystä
<u>Investointiosa</u>					
Kiinteä omaisuus, menot	-2 000 000	-2 000 000	-1 156 808	843 192	Ei ylitystä
Kiinteä omaisuus, tulot	100 000	100 000	214 271	114 271	Ei alitusta
Osakkeet ja osuudet, menot	-320 000	-320 000	-186 229	133 771	Ei ylitystä
Osakkeet ja osuudet, tulot	0	0	21 053	21 053	Ei alitusta
Talonrakennus, menot	-26 073 000	-90 673 000	-88 669 563	2 003 437	Ei ylitystä
Talonrakennus, tulot	152 000	29 326 000	29 189 441	-136 559	Alittui
Kunnallistekniikka, menot	-10 700 000	-9 540 000	-9 015 978	524 022	Ei ylitystä
Kunnallistekniikka, tulot	0	100 000	100 000	0	Ei alitusta
Irtain, kaupunkirakenne, menot	-500 000	-490 000	-468 250,00	21 750	Ei ylitystä
Irtain, ensik. kalustam, menot	-1 725 000	-1 765 000	-1 380 892,26	384 108	Ei ylitystä
Irtain, suurkeittölaitteet, menot	-50 000	-30 000	-27 254,36	2 746	Ei ylitystä
Irtain, taidehankinnat, menot	-20 000	-20 000	-19 500,00	500	Ei ylitystä
Investoinnit yhteensä	-41 136 000	-75 312 000	-71 399 710	3 912 290	

Kaupunginvaltuusto on 24.3.2025 päättänyt talousarvion ylitysoikeuksista. Sivistys- ja hyvinvointilautakunnalle myönnettiin 1 224 785 euron ylitysoikeus käyttötalouden menoihin. Kaupunkirakennelautakunnalle myönnettiin talonrakennuksen investointituloihin 136 559 euron alitusoikeus.

Tilinpäätöksen vaikutus vuoden 2025 talousarvioon ja arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuoden 2024 kulkua viitoitti sekä tulojen että kuluja ennakoitua nopeampi kasvu. Kustannukset kasvoivat edelleen kovaa vauhtia sekä palkkaratkaisuista, inflaatiosta että henkilöstön lisäämisestä johtuen. Vuoden 2024 toimintakatteen vertailukelpoinen kasvu on noin 4,1 %. Vertailukelpoinen toimintakatteen kasvu oli edellisten tilikausien tapaan edelleen selvästi kestävä taloudenpidon ylläpitävällä tasolla.

Kaupungin tilikausi 2024 oli kertaeristä puhdistettuna noin 22,0 milj. euroa ylijäämäinen. Kaupungin taloudellinen tilanne tulee kuitenkin heikkenemään nopeasti jo vuoden 2025 aikana. Talouden heikentymisen taustalla ovat erityisesti hyvinvointialueuudistuksesta johtuvat valtionosuusleikkaukset, hyvinvointialueuudistuksesta johtuvat vuokratulojen vähenemiset (Hyvinvointialueen palveluverkopäätös, päätös vaikuttaa kaupunkiin täysimääräisesti vasta vuodesta 2027 lukien), lasten- ja nuorten määrän vähenemisestä johtuvat valtionosuuden vähenemiset ja korkokustannusten nousu velkamäärän kasvaessa sekä TE-uudistuksen seuraukset. Koko kuntakentän kuvassa hyvinvointialueet pyrkivät siirtämään aiemmin sotepalveluina tuotettujen ei-lakisääteisten palveluiden tuottamisvastuuta kuntien suuntaan. Myös tämä aiheuttaa lisäkustannuspaineita kunnille, koska kuntapäätäjien näyttää olevan vaikeaa luopua sotepalveluiden alla aiemmin tuotetuista palveluista.

Vuoden 2025 talousarviossa on varauduttu suunnilleen teknologiateollisuuden ja kuntien kehittämisohjelman mukaiseen palkkaratkaisuun sekä kohtuulliseen inflatioon. Historian valossa voidaan todeta, että menomäärärahaylityksiä on tulossa myös vuoden 2025 aikana. Alkuvuoden 2025 perusteella on mahdollista, että verotulot alittavat jonkun verran budjetissa arvioidun (vuoden 2025 ensimmäisen verokehikon perusteella). Maailman ja Euroopan talouden kehitys vaikuttaa tähän kuitenkin merkittävästi.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan aiheuttaa edelleen uhkia ja epävarmuutta koko maailmantalouden kehitykselle. Sodan tilanne ja ratkaisu on saanut aivan uusia kierroksia Yhdysvaltojen presidenttivaalien jälkeen Trumpin siirryttyä varapresidenttinsä tuella Venäjän myötäilijöiden joukkoon.

Vuoden 2024 tilinpäätöksen perusteella on mahdollista, että tilikausi 2025 muodostuu talousarviota 2025 paremmaksi. Tilanne täsmentyy kuitenkin vuoden kuluessa ja toukokuussa asian osalta ollaan jo viisaampia vuoden 2024 tulokehitystilaston ja kuluvaan vuoden talouskuvan täsmentymisen jälkeen. Vaarana kuitenkin on, että kaupungin valmistelussa ja päätöksenteossa ei vielä tunnisteta tulevaa taloustilanteen heikkenemistä riittävän hyvin.

Tulevan talouskehityksen näkökulmasta painottuvat mm. seuraavat tekijät:

- Kaupungin asukasluvun kääntyminen kasvuun mahdollistaa verotuloihin keskimääräistä kuntaa nopeamman kasvun. Jos kaupungin asukasluku tulevaisuudessa laskee, se heikentää kaupungin elinvoimaisuutta, laskee verotuloja ja lisää väestön ikääntymisestä aiheutuvia kustannuksia suhteessa kokonaiskustannuksiin.

- 2020-luvulla kaupungin asukkaiden veronalaiset tulot ovat kasvaneet hyvää tahtia. Tämän kehityksen olisi hyvä jatkaa myös tulevaisuudessa.
- Väestörakenteen muutos (syntyvyyden lasku ja ikääntyneiden osuuden kasvu koko väestöstä) aiheuttaa hankalia muutostarpeita palveluverkossa ja työntekijöiden tehtävissä. Näihin on reagoitava nopeasti ja päätöksenteossa vaaditaan rationaalisuutta.
- Ikärakenteen muutos (lasten ja nuorten määrän väheneminen) heikentää kaupungin valtionosuutta noin miljoonan euron vuositahtia.
- Omat ja yhtiöiden investoinnit kasvattavat merkittävästi käyttötalouden kustannuksia tulevaisuudessa. Investointitarpeet (uusinvestoinnit ja korjausvelan supistaminen) ovat suuria myös tulevina vuosina.
- Investointien toteutuskustannustasoa pitäisi leikata nykyisestä. Tämä vaatii kuitenkin merkittävää kulttuurillista muutosta.
- Toimintakatteen kasvu on saatava pysymään erittäin maltillisella tasolla. Tähän kyettään vaikuttamaan pidättäytymällä palveluiden määrän ja laadun korotuksista sekä luopumalla sellaisista palveluista, jotka eivät ole täysin välttämättömiä. Lisäksi yleinen pidättyvyys rahan käytössä on omiaan parantamaan kaupungin taloudellista tilannetta. Myös palvelutuotannon lisähenkilöstön rekrytointia tulisi välttää, koska kaupungin keskimääräiset asiakasmäärät ovat väestörakenteen muutoksesta johtuen laskussa.
- TE25-uudistus tulee haastamaan kuntataloutta entisestään.
- Kaupungin ei tule ryhtyä sote-palveluiden tuottajaksi edes tilanteessa, jossa hyvinvointialue lopettaa ei-lakisääteisiä palveluita.
- Pidemmän aikavälin taloudellisen kyvykkyyden kohentaminen edellyttää myös panostuksia asukasluokehityksen pysymiseksi kasvu-uralla.
- Talouden haasteet eivät kuitenkaan kasvamalla tule ratkaistuksi, vaan talouden parantumiseen ratkaisuna on vain tarkka taloudenpito.
- Talouden tilanne voi parantua omaehtoisesti vain päätöksiä ja linjauksia tekemällä. Päätöksenteon tulee olla rationaalista.

Kaupungin taloudenpidon kannalta oleellista on varmistaa käyttötalouden tasapainon saavuttaminen tuloja lisäämällä ja menoja karsimalla. Talous on aidosti tasapainossa, kun kaupunki ei (ilman kertaluontoisia tuloeria) velkaannu pidemmällä tarkastelukaudella lisää. Tämä edellyttää normaalinä yksittäisenä vuonna noin 10 milj. euron ylijäämää. Kirjanpidolliset järjestelyt eivät ole kestävä tie talouden tasapainottamiseen ja alijäämien kattamiseen. Talouden ei pitäisi myöskään olla tasapainossa kertaluonteisten erien, omaisuuden myynnin tai sijoitustoiminnan myyntivoittojen ansiosta. Kaupungin talouden tilanne vaatii edelleen tasapainotustoimia.

Kaupungin on talouden tasapainottamiseksi välttämätöntä kyetä päättämään toimintakuluja alentavista asioista sekä pidättäytyä toimintakuluja kasvattavista päätöksistä. Historia on osoittanut, että tehokkain tapa parantaa julkisen sektorin taloustilannetta, on pidättäytyä omaehtoisesti lisäämästä julkisia menoja. Tämä siitä syystä, että sekä kansallisen tasolla että paikallishallinnossa menoleikkauksista päättäminen on osoittautunut erittäin vaikeaksi.

Kaupungin pidemmän aikavälin taloussuunnitteluun liittyy kaupunkiemon lisäksi koko muu konserni. Kaupungin konsernirakenteen uudistamisesta ja tehostamisesta päätettiin keväällä 2017. Optimointi on edennyt vuonna 2018–2024 ja se jatkuu edelleen omistajaohjauksikön normaalina työnä. Merkittävimmät toimenpiteet on kuitenkin jo tehty. Konsernirakenteen optimoinnilla on

saatu aikaan säästöjä ja tuloja, jotka on kuitenkin jo käytetty kaupungin alijäämien katteeksi. Konsernirakenteen optimointi vaatii toimijoilta rationaalista suhtautumista valmistelussa ja päätöksenteossa.

Tilikausi 2025 tulee talousarvion perusteella olemaan kaupungin osalta ylijäämäinen. Velka kuitenkin kasvaa ja siihen viitaten kaupunki elää yli varojensa. Käytettävissä olevien tietojen valossa kaupungin taloustilanne tulee heikkenemään suunnitelmakauden edetessä.

Pitkän aikavälin talouden tasapainoon liittyen valoa tuo kaupungin asukasmäärän pysyminen mallillisella kasvu-uralla. Kaupungin toimintaympäristö on viime vuosina ollut hyvin turbulentti. Valtionosuuksien tuleva lasku haastaa kuntia kovalla kädellä. Ilman valtionosuuksien leikkaustakin Hämeenlinnan valtionosuudet tulevat laskemaan noin miljoonan euron vuosivauhdilla (nykyinen valtionosuusjärjestelmä) ikärakenteen muuttuessa vanhemmaksi ja lasten sekä nuorten määrän vähenyessä. Kaupungin tulee edelleen säilyttää maltti omaehtoisten kustannusten kasvattamisessa ja pyrkiä parantamaan toiminnan tuloksellisuutta jatkuvan parantamisen periaattein.

Talouden tasapaino

Kaupunginhallitus päätti 27.6.2022 talouden tasapainottamistavoitteesta ja tasapainotustyön viitekehyksestä. Tasapainotavoitteeksi asetettiin lisävelkaantumisen estäminen vuoden 2022 lopun tasosta vuosien 2023-2026 aikana. Inflaatio, Venäjän hyökkäyssota ja investointipaineet haastavat tätä tavoitetta. Hyvästä vuoden 2024 tuloksesta huolimatta kaupungin on talouden tasapainottamiseksi välttämätöntä kyetä päättämään toimintakuluja alentavista asioista sekä erityisesti pidättyvä toimintakuluja kasvattavista päätöksistä.

Kaupungin lainakanta nousi vuoden 2024 aikana vertailukelpoisesti noin 25,2 milj. euroa. Todellinen lainakanta (pitkäaikaiset lainat + lyhytaikaiset lainat +/- kaupungin tilin saldo) oli 2024 lopussa 254,6 milj. euroa.

Tilikausi 2024 on kirjanpidollisesti ylijäämäinen noin 15,1 milj. euroa. Tilikauden ylijäämän johdosta kaupunkiemon tase on nyt 32,3 milj. euroa ylijäämäinen. Kirjanpidollista ylijäämää paljon merkittävämpi seikka on, että kertaeristä puhdistettu tilikauden ylijäämä on noin 22,0 milj. euroa. Vuosien 2022-2024 tulokset kokyvyn parannus on merkittävä lähivuosiin verrattuna. Hämeenlinnan taloudellinen tilanne on hyvällä tasolla. Kunnan talouden tilaa ei kuitenkaan voi mitata yksittäisen tilikauden tuloksen perusteella. Oleellista on kyetä hallitsemaan kunnan velkaantumista ja kyetä riittävään tulostasoon vuodesta toiseen. Noin 30 milj. euron nettoinvestointitasolla tilikauden ylijäämän pitäisi olla joka vuosi noin 10 milj. euroa, jotta emme velkaantuisi lisää.

Kaupunkikonsernin tilikauden 2024 ylijäämä on 18,5 milj. euroa (vuonna 2023 13,0 milj. euroa). Konsernitaseessa on tilikauden 2024 lopussa kertynyttä ylijäämää 42,8 milj. euroa (vuonna 2023 24,2 milj. euroa).

Tehokasta omistajapolitiikkaa toteutettiin suunnitellusti. Strategiset tytäryhtiöt jättivät raporttinsa sovitusti. Myös muiden konserniyhteisöjen toimintaa seurattiin aktiivisesti. Konsernirakenteen kehittämistä jatkettiin aiempien vuosien mukaisesti. Kaupungin konsernirakenteen kehittämisen lähtökohtana on konsernirakenteen tiivistäminen. Merkittävimmät toimet on kuitenkin jo nyt tehty ja hyödyt ovat valuneet pääosin alijäämäisen operatiivisen toiminnan katteeksi.

Tilinpäätöksen valmistumisen jälkeiset tapahtumat

Suurvaltopolitiikka ja sen muutokset ovat herättäneet keskustelua vuoden 2025 aikana. Muutosten seuraukset voivat olla monella tapaa hyvinkin haastavia sekä Euroopalle että Suomelle. Toisaalta ne saattavat herättää Euroopan pitämään jatkossa huolta itse itsestään.

Vuoden 2024 verotulojen toteumaan vaikutti verotulojen jaksotusmuutos. Tämän arvioidaan lisänneen kaupungin verotuloja vuodelle 2024 noin 2-3 milj. euroa. Vastaava summa jää arvioiden mukaan saamatta vuodelta 2025 ja tämän johdosta verotulojen arvioidaan ensimmäisen ennusteen perusteella jäävän noin 2 milj. euroa alle kuluvan vuoden talousarvion.

2.1.2025 tehtiin korkosuojaus, jolla suojattiin Hyvinvointialueelta ostetun Ahvenistonmäen hankintaan otettu laina kiinteäkorkoiseksi.

Muut ei-taloudelliset asiat

Ihmisoikeuksien kunnioittaminen on vahva kaupungin toimintaa ohjaava periaate. Toiminnassa ei ole tunnistettu ihmisoikeuksiin liittyviä riskejä.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt eettiset toimintaperiaatteet vuonna 2024.

Korruption ja lahjonnan torjumiseksi on annettu esteellisyyttä koskeva ohjeistus. Hankinnoissa noudatetaan lakia julkisista hankinnoista. Johtavat luottamushenkilöt ja viranhaltijat ovat tehneet sidonnaisuusilmoitukset. Toiminnassa ei ole tunnistettu korruptioon tai lahjontaan liittyviä riskejä.

Kaupungilla on käytössä sisäinen ilmoituskanava.

Kaupungin henkilöstö – Hämeenlinnan väki

Toimintaympäristön nopeat muutokset ympärillämme vaativat meiltä jatkuvaa panostusta työntekijäkokemukseen, osaamiseen, saatavuuteen ja hyvään johtamiseen.

Kaupungin strategian kivijalkaan on kirjattu kaupungin toimintakulttuuri, Työn ilon toimintakulttuuri, joka toteutuu Hämeenlinnan väkeä toimenpiteiden ja mahdollistavan johtamisen kautta. Mahdollistava johtaminen varmistaa henkilöstömme hyvinvoinnin, mutta myös henkilöstön pito- ja vetovoiman. Perustana johtamiselle toimivat laajennetun johtoryhmän laatimat ja kaupunginhallituksen hyväksymät Hämeenlinnan kaupungin johtamisen kivijalat, jotka myös kertovat lähijohtajille mitä heidän johtamistyöltään odotetaan ja edellytetään. Johtamisen kehittäminen johtamisen kivijalkojen mukaisesti on jatkuvaa kehittämistä. Vuonna 2024 johtamisen teemoina ovat olleet mm. Tulevaisuuden osaamisen johtaminen ja kehittäminen sekä tunteiden johtaminen.

Vuoden 2024 lopussa otettiin käyttöön anonyymi rekrytointi kaikkiin avoimiin tehtäviin. Työnhakijakokemuksen mittausta otettiin alkuvuodesta käyttöön ja hakijakokemuksen keskiarvo oli 4,24 asteikolla 1–5. Työnhakijoiden määrä on vuoden 2024 aikana noussut erinomaisesti 15,9 hakijasta/avoin tehtävä 19,6 hakijaan. Panostus avoimien tehtävien visuaaliseen markkinointiin on jatkunut.

Työntekijäkokemusta on parannettu sekä tulosaluekohtaisilla että koko henkilöstöä koskevilla toimenpiteillä. Merkittävin työntekijäkokemusta parantava toimenpide oli työterveyspalvelujen laajentaminen alkuvuodesta 2024.

Kaupungin henkilöstömäärä 31.12.2024 oli 1 785 henkilöä.

Henkilöstömäärä	Vakinaiset	Määräaikaiset	Työllistetyt	Oppisopimus	Yhteensä
31.12.2022	2 872	522	73	21	3 488
31.12.2023	1 372	352	44	4	1 772
31.12.2024	1 392	351	37	5	1 785

Kaupungin kokonaistyövoimakulut jakautuvat kaupungin oman henkilöstön kuluihin sekä henkilöstövuokraukseen. Ostettua palvelua käytetään pääosin varhaiskasvatuspalveluissa alle kolmen kuukauden sijaisiin. Vuoden 2024 kokonaishenkilöstökulut olivat yhteensä 92,169 milj. euroa, joka alitti muutetun talousarvion 0,463 milj. eurolla. Kokonaistyövoimakuluihin oli alkuperäisessä talousarviossa varattu 89,068 milj. euroa, mutta lisätalousarviokäsittelyssä kulutasoa on korotettu. Alkuperäisestä tavoitteesta jäätii 3,100 milj. euroa.

Kokonaistyövoimakulut, 1000 €	TP2023	TA 2024	TP 2024	Tot%	Poikkeama
Henkilöstökulut yhteensä	88 450	91 847	91 005	99,1 %	842
Henkilöstöpalveluiden ostot yhteensä	1 117	784	1 164	148,4 %	-380
KOKONAISTYÖVOIMAKULUT YHTEENSÄ	89 566	92 631	92 169	99,5 %	463

Eläkemaksu muodostuu palkkaperusteisesta maksusta, jonka määrä vuonna 2024 oli yhteensä 11 927 077 euroa ja työkyvyttömyysmaksusuudesta 604 927 euroa. Eläkemaksun kokonaismäärä oli 12 532 004 euroa.

Sairauspoissaolot säilyivät edelliseen vuoteen verrattuna lähes samalla tasolla. Koko henkilöstön osalta sairauspoissaoloja oli yhteensä 13,3 päivää/henkilö, joka on 0,1 päivää/henkilö vähemmän kuin edellisenä vuonna ja selkeästi alle kunta-alan keskiarvon 16,4 päivää/henkilö. Terveysprosentti, eli sen henkilöstön osuus, jolla ei lainkaan ole vuoden aikana ollut sairauspoissaoloja nousi 46,5 prosentista 55,7 prosenttiin, eli 9,2 %.

Työterveyshuollon toimintakulut olivat vuonna 2024 kokonaisuudessaan 868 536 euroa. Työterveyshuollon kokonaiskulut henkilöä kohden olivat 486,60 euroa/hlö. Kustannukset nousivat edelliseen vuoteen verrattuna reilulla 21 prosentilla.

Toivu Työssä, eli korvaavan työn mallin käyttö vuonna 2024 oli vuoden 2023 tasolla. Toivu työssä päiviä oli vajaat 1 100 päivää ja käyttäjiä oli 44. Keskimääräinen käyttö nousi 96,3 päivästä kuukaudessa 120 päivään/ kuukausi.

Strategian mukaisen Työn ilon toimintakulttuurin kehittäminen Hämeenlinnan väkeä -toimintamallin avulla jatkuu. Toimintamalli tukee henkilöstön hyvinvointia ja yhteenkuuluvuutta ja sen avulla

annetaan koko henkilöstölle mahdollisuus onnistua omassa työssään, toteuttaa kaupungin strategiaa sekä tuottaa hyviä asiakaskokemuksia. Vuoden 2024 aikana on panostettu erityisesti sisäiseen viestintään sekä positiivisen työnteekijäkokemuksen rakentamiseen.

Toimintakulttuuria, sisäistä viestintää ja työnantajamainetta vahvistamaan julkaistiin alkuvuodesta 2024 kuvaus työnteekijäkokemuksesta, eli mitä saat, kun olet Hämeenlinnan kaupungilla töissä. Työnteekijämielikuva koostettiin tätä varten tehdyn kyselyn pohjalta ja materiaalia käytetään sekä sisäisessä viestinnässä että työpaikkailmoituksissa.

Hämeenlinnan väen työhyvinvointikysely toteutettiin syys-lokakuussa 2024 ja sen keskiarvo oli 4,09 (asteikolla 1–5). Vastausprosentin nostamiseen panostettiin ja se saatiinkin nostettua 39 prosentista 56 prosenttiin. Tärkein osa kyselyä ei ole sen tulos vaan työyhteisöissä käytävä keskustelu tuloksista. Keskustelun pohjalta työyhteisöt sopivat yhdessä kehittämisaskelista, joiden toteutuminen varmistetaan palaamalla niihin säännöllisesti vuoden aikana. Kyselyn tulosten läpikäyntiin ja toimenpiteisiin on mahdollista saada tukea henkilöstöpalveluista.

Tarkemmat tiedot henkilöstön määrästä, tilasta ja vuonna 2024 tehdyistä toimenpiteistä on koottu henkilöstöraporttiin.

Tietotilinpäättös

Tietotilinpäättöksen tarkoitus on antaa ajantasainen kuva tietosuojaan ja tietoturvan toteutumisesta kaupungissa. Tietotilinpäättös on osa tietojohdantamista, riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa sekä tietosuoja-asetuksen mukaista osoitusvelvollisuuden toteutumista.

Hallintosäännön mukaisesti tietoturvallisuuden järjestämis- ja valvontavastuu on kaupunginhallituksella. Tietoturvasta ja tietosuojasta vastaavana johtavana viranhaltijana toimii henkilöstö- ja valmiusjohtaja. Operatiivisesta toiminnasta ja ohjeistamisesta vastaavat tiedonhallinnan asiantuntija ja tietoturva-asiantuntija. Tietoturvallisuuden käytännön järjestämisestä vastaa tietoturva-asiantuntija yhteistyössä tiedonhallinnan asiantuntijan ja tietohallinnon kanssa. Lisäksi toimialoilla on nimettyjä tietosuojavastaavia.

Kaupungin jatkuvan tietoturva- ja tietosuojatyön perustana on säännöllisesti kokoontuva tietoturva- ja tietosuojaryhmä. Ryhmään kuuluvat tietoturva-asiantuntijan, tiedonhallinnan asiantuntijan ja toimialojen tietosuojavastaavien lisäksi edustajat tietohallinnosta, henkilöstöpalveluista ja tarkastustoimesta sekä kaupunginlakimies. Ryhmän puheenjohtajana toimii henkilöstö- ja valmiusjohtaja. Ryhmä kokoontui neljä kertaa vuonna 2024.

Tietosuojaan toteuttaminen

Hämeenlinnan kaupunki toimii tietosuoja-asetuksen mukaisena rekisterinpitäjänä. Rekisterinpitäjän tehtävänä on varmistaa, että henkilötietoja käsitellään kaikkien rekisteröityjen yksityisyyttä kunnioittaen. Rekisteröityjen joukko on laaja. Hämeenlinnan kaupunki on rekisterinpitäjänä vastuussa esimerkiksi rekisterissään olevien kaupunkilaisten, asiakkaiden, oppilaiden, henkilöstön ja luottamushenkilöstön henkilötiedoista.

Hämeenlinnan kaupungilla on erilaisia käsittelyperusteita henkilötietojen käsittelylle. Usein viranomaistoiminnassa käsittelyperuste on lakisääteisen velvoitteen hoitaminen. Erilaiset käsittelyperusteet luovat rekisteröidylle erilaisia oikeuksia omiin tietoihinsa. Rekisteröidyn oikeuksien toteuttamiseksi verkkosivuilla on vahvaa tunnistautumista vaativat lomakkeet. Pyynnöt kirjataan asianhallintajärjestelmään.

Henkilötietoja pyritään keräämään ja käsittelemään aina suunnitellusti ja vain siinä määrin kuin se on asian hoitamiseksi tai palvelun tuottamiseksi tarpeellista. Rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijöiden vastuut ja velvollisuudet sekä rekisteröityjen oikeuksien toteutuminen on huomioitu kaikessa toiminnassa. Esimerkkeinä mainittakoon, että hankintasopimuksessa sovitaan henkilötietojen käsittelyyn liittyvistä vastuista ja velvollisuuksista ja rekisteröityä informoidaan hänen tietojensa käsittelystä aina, kun tietoa kerätään.

Tietosuojan toteutumista seurataan säännöllisesti ja henkilötietojen käsittelyä valvotaan. Jokaisella on vastuu omaan tehtäväänsä liittyvän tietosuojan toteuttamisesta sekä tiedon ja tietojärjestelmien asianmukaisesta käytöstä. Havaitut ja tietosuojavastaavalle ilmoitetut henkilötietojen tietoturvaloukkaukset kirjataan asianhallintajärjestelmään käsittelyvaiheineen. Tarpeen vaatiessa tietoturvaloukkauksesta tehdään ilmoitus tietosuojavaltuutetulle.

Toistaiseksi henkilötietojen tietoturvaloukkaukset eivät ole aiheuttaneet vahinkoja rekisteröidyille tai rekisterinpitäjälle. Ilmoituksia tietosuojavastaavalle tehdään matalalla kynnyksellä ja läheltä piti –tilanteista. Varhainen ilmoittaminen mahdollistaa sen, että henkilötietojen käsittelyyn pystytään vaikuttamaan, virheitä korjaamaan ja vahinkoja estämään.

Henkilötietojen tietoturvaloukkaukset tapahtuvat lähes aina inhimillisen erehdyksen, vahingon tai totutun vääränlaisen tai vanhanaikaisen toimintamallin seurauksena. Tämän vuoksi koko henkilöstöä on pyritty 2024 vuoden aikana neuvomaan, opastamaan ja kouluttamaan henkilötietojen käsittelyyn liittyvissä asioissa muun muassa päivittämällä ja uudistamalla ohjeistusta, järjestämällä tietoisuuksia ja toisaalta räätälöityjä tilaisuuksia työyksiköille.

Toimenpiteet vuonna 2024

Kyberrikollisuuden jatkuva kasvu heijastui myös Hämeenlinnan kaupungin tietoturvatyötoimenpiteisiin ja -tilannekuvaan. Tietojenkalastelu jatkui edelleen maailmalla yhtenä yleisimmistä tavoista saada haltuun niin organisaation kuin kansalaisten tärkeitä tietoja, kuten käyttäjätunnuksia ja salasanoja sekä muuta suoraan rahanarvoista, kuten pankkitunnuksia tai luottokorttitietoja. Tietojenkalastelu voi pahimmillaan johtaa tietomurtoon. Maailmalla myös kiristyshaittaohjelmatartunnat olivat kasvaneet, joilla kyberrikolliset tienaa rahaa salausta hyödyntäen lukien organisaation tietoja niin, että tietoja ei voida käyttää ja vaativat maksua vastineeksi salauksen purkamiseksi. Kiristyshaittaohjelmalla voidaan pahimmillaan lamauttaa organisaation toiminta pitkäksi aikaa. Mainittujen ja muiden tietoturva-uhkien osalta kaupungin on tärkeää pyrkiä suojautumaan ennakoivasti, koska kyberhyökkäykset eivät tunnista maaraajoja ja saattavat kohdistua organisaatioihin satunnaisesti.

Alkuvuodesta Suomessa nähtiin mm. Microsoft 365 -palveluihin kohdistuvia tietomurtoja, jotka uhkasivat lisääntyä. Samoihin aikoihin kuntiin kohdistui myös palvelunestohyökkäyksiä. Kyseisistä poikkeamista Hämeenlinna selvisi ilman vahinkoja teknisten kyvykkyyksien, palveluntarjoajien nopeiden toimenpiteiden ja oikea-aikaisen henkilöstön tiedottamisen avulla.

Tietojenkalastelun, haittaohjelmien ja muiden huijausten, kuten laskutushuijausten ehkäisyssä teknisten suojausten lisäksi henkilöstö on tärkeässä osassa, jonka vuoksi henkilöstön tietoturvakoulutuksiin ja ohjeistuksiin erityisesti panostettiin, jotta henkilöstö osaisi tunnistaa mainittuja ja muita-kin ilmeneviä ajankohtaisia uhkia sekä toimimaan tilanteissa oikein.

Kriittisten teknisten haavoittuvuuksien paikkaaminen ja rajoitustoimet on tehty niiden ilmetessä kiireellisellä aikataululla priorisoidusti. Haavoittuvuuksien hallinnassa kaupunki on onnistunut yhteistyökumppaneidensa kanssa hyvin.

Syyskuussa -24 kaupunki osallistui laajasti HAME24-valmiusharjoitukseen, joka oli laaja viranomais-ten yhteistoimintaharjoitus mm. pelastuslaitoksen ja Kanta-Hämeen hyvinvointialueen henkilöstön kanssa. Valmiusharjoituksesta saatiin oppeja moniammatilliseen yhteistoimintaan ja kuinka reagoimme samaan aikaan mahdollisiin kybervaikuttamisiin ja -hyökkäyksiin. Erityisesti niin sisäisen kuin ulkoisen viestinnän tärkeys korostui poikkeusoloissa. Marraskuussa tietoturva- ja tietosuoja-ryhmän jäsenistä ja kaupungin johdosta muodostettu ryhmä osallistui Digi- ja väestötietoviraston organisoimaan Taisto24 -digiturvaharjoitukseen.

Aiemmin osittain keskeneräiset identiteettien suojaustoimet, kuten monivaiheinen tunnistautuminen (mfa) ja yhtenäinen salasana- ja salasanapolitiikka otettiin käyttöön. Yhtenäinen salasana- ja salasanapolitiikka varmistaa, että kaikki käyttäjät noudattavat samoja vahvoja salasanojen luomisperiaatteita, kuten vähimmäispituutta, monimutkaisuutta ja säännöllistä vaihtamista. Tämä vähentää riskiä, että heikot tai helposti arvattavat salasanat vaarantavat järjestelmät. Monivaiheinen tunnistautuminen (MFA) lisää ylimääräisen suojakerroksen, joka vaatii käyttäjältä toisen tunnistautumistavan, kuten tekstiviestikoodin tai biometrisen tunnisteen, ennen kuin pääsy myönnetään. Tämä tekee luvattomasta pääsystä huomattavasti vaikeampaa, vaikka salasana olisi vaarantunut. Yhdessä nämä toimenpiteet parantavat kaupungin tietoturvaa suojaamalla kriittisiä tietoja ja järjestelmiä tehokkaammin.

Tulevat kehittämiskohteet ja -toimenpiteet

Vuoden 2025 alusta alkaen on keskitytty tietoturvan tietoisuuden lisäämiseksi jalkautumaan yksiköihin, tutustumalla heidän työhönsä ja työtapoihin sekä pidetty kohdistettuja tietoturvakoulutuksia.

Tietoturvallisuuden kannalta on tärkeää parantaa osaamista jatkuvasti, seurata teknologian ja prosessien kehitystä maailmanlaajuisesti sekä muissa organisaatioissa. On myös hyvä hyödyntää eri kansallisia yhteistyöverkostoja, kuten Vahti, Kyberturvallisuuskeskus ja Kuntaliitto.

Tekoälyn kehitys on tunnistettu mahdollisuus ja uhka, jota tulee seurata. Tekoälyä voidaan hyödyntää reagoimaan ja puolustautumaan nopeammin kyberhyökkäyksiltä ja estämään mahdollisia tietomurtoja. Kääntöpuolena kyberrikolliset myös hyödyntävät tekoälyä tekemään tehokkaampia ja kehittyneempiä kyberhyökkäyksiä nopeammin ja laajemmin.

Riskienhallinnan kehittäminen on jatkuvaa työtä, jossa käydään läpi tietojenkäsittelyn riskit ja mitoitetaan tietoturvallisuustoimenpiteet riskiarvioinnin mukaisesti. Kaupungin tietoturvallisuuden kehitystä, tilannekuvaa ja riskejä seurataan sekä arvioidaan säännöllisesti yhteistyössä ICT-palveluntarjoajan kanssa. Samoin SIEM/SOC-tietoturvatapahtumien havainnointipalvelua kehitetään säännöllisesti.

Teknisten haavoittuvuuksien hallinnan tärkeys on korostunut nyt ja jatkossa. Tärkeys korostuu erityisesti etätyöskentelyn mahdollistavissa ns. VPN-ratkaisuissa, joiden kautta hyökkääjä voi saada suoran pääsyn organisaation ympäristöön. Globaalisti kriittisiä haavoittuvuuksia ilmenee eri soveluksissa ja palveluissa melko usein ja niiden hyväksikäyttö haitallisissa toimissa, kuten tietomurroissa on nopeutunut entisestään. Mikä tarkoittaa, että haavoittuvuuksien nopea korjaaminen ja rajoitustoimien teko on erityisen tärkeää. Asia tulee huomioida myös hankintasopimuksissa ja vaatia toimittajilta nopeaa reagointia.

Uusia mahdollisuuksia tietoturvan kehittämiseen vuoden 2025 aikana tuo mm. 2023 tehdyn tietoliikennekilpailutuksen tuloksena uusittava tietoverkkoympäristö. Tässä yhteydessä tullaan parantamaan arkkitehtuuritasolla käytössä olevia verkkototeutuksia. Lisäturvaa odotetaan saatavan myös palveluiden siirtämisellä pilvikäyttöisiksi parempien turvamekanismien taakse. Mainittujen toimien lisäksi myös perusinfrastruktuurin tietoturvaa kehitetään tietoturvallisemmaksi.

Lisäksi on tunnistettu tarve päivittää nykyinen kaupungin Tietoturvapolitiikka, jonka päivittäminen tehdään vuoden 2025 aikana.

Ympäristö

Valtuusto on hyväksynyt Hiilineutraali Hämeenlinna -ohjelman, jonka tavoitteena on 80 % päästövähennys vuoteen 2035 mennessä vuoteen 2010 verrattuna. Ohjelman toimenpiteet liittyvät muun muassa liikenteen, rakennusten energiankäytön, sähkönkulutuksen, hankintojen, maankäytön ja jätehuollon päästöjen vähentämiseen sekä näitä tukeviin strategisen kehittämisen, sidosryhmäyhteistyön ja viestinnän tehtäviin.

Päästövähennystavoitteen saavuttamista seurataan Sitowisen julkaiseman CO₂-raportin avulla. Raportin tulosten mukaan Hämeenlinnan ilmastopäästöt ovat laskeneet tavoitteen mukaisessa aikataulussa. Hämeenlinnan vuoden 2023 kokonaispäästöt olivat 242,2 kilotonnia (kt) CO₂e, mikä on 18,8 kilotonnia vähemmän kuin edellisvuonna 2022. Jokaista asukasta kohden syntyi päästöjä 3,6 tonnia (t) CO₂e/asukas, mikä on hieman korkeampi kuin samankokoisten kuntien keskiarvo. Ennakotiedon mukaan kokonaispäästöiksi on ennakoitu vuodelle 2024 236,7 kt/CO₂e, ja asukasta kohden 3,5 t/CO₂e. Kaupungin päästövähennys heijastelee kaupungin trendiä, ja johtuu pääosin energiasektorin, erityisesti sähkön- ja kaukolämmöntuotannon, päästöjen vähenemisestä.

Hämeenlinnan ilmastopäästöt koostuvat suurilta osin tieliikenteen, maatalouden ja lämmityksen suurista päästöistä. Jotta vuodelle 2035 asetettu ilmastotavoite saavutetaan, on tulevana vuosina kyettävä kehittämään uusia toimenpiteitä, jotka vähentävät kaupungin CO₂-päästöjä. Toimenpiteiden ohella on varmistettava, että kaupungin hiilinielut ja -varastot säilyvät. Lisäksi yhteistyötä Hämeenlinnan alueen toimijoiden, kuten maaseutupalveluiden, kanssa olisi syytä lisätä.

Hämeenlinnan kaupunki on allekirjoittanut kuntien energiatehokkuussopimuksen (KETS) 5.12.2019. Nykyinen sopimuskausi on vuosille 2017–2025. Sopimus kattaa kaiken kaupungin hallinnassa ja päättävällä olevan energiankäytön. Sopimuksen tavoitteena on 7,5 % laskennallinen energiansäästö vuoden 2025 loppuun mennessä. Tämä tarkoittaa 9 736 MWh energiansäästöä vuonna 2025. Vuonna 2020 on laadittu energiatehokkuussopimuksen toimintasuunnitelma, jossa on määritelty toimenpiteet, vastuut ja seurannan mittarit. Tavoitteen toteutumista seurataan vuosittaisella raportoinnilla toteutetuista toimenpiteistä sekä saavutetusta energiansäästöstä. Toimenpiteet tulevat

vaatimaan myös käyttötalouden menoja ja investointeja, joiden takaisinmaksuajat ovat yleensä 1–10 vuoden välillä. Hämeenlinnan kaupunki tarkastelee mahdollisuutta liittyä myös seuraavaan JETS-sopimuskauten (julkisen alan energiatehokkuussopimus 2026-2035) ja sitä myötä asettaa uudet tavoitteet.

Hämeenlinna valmisteli vuonna 2024 Green City Accord (GCA) toimenpidesuunnitelman, jolla taataan viiden kestävyiden osa-alueen – ilmanlaadun, vedenlaadun, luonnon monimuotoisuuden, jätteen ja kierrätyksen sekä melun osalta kestävämpää tulevaisuutta. Kaupungin johtoryhmä päätti 2.12.2024 toimenpidesuunnitelman julkaisusta kaupungin verkkosivuilla. GCA-toimenpiteiden toteutumista seurataan vuositasolla, ja niistä raportoidaan tilinpäätöksen ympäristökappaleen yhteydessä. Toimenpiteiden seurantaa tehdään myös Ilmastovahdin avulla niiden toimenpiteiden kohdalla, jotka on sinne erikseen kirjattu. Toimenpiteiden vaikutusta tavoitteisiin tarkastellaan vuoden 2026 väliraportoinnin yhteydessä, ja tarvittaessa kehitetään jatkotoimenpiteitä. Green City Accord -sitoumus on voimassa vuoteen 2030 saakka, ja sen indikaattoritiedot raportoidaan EU:lle seuraavan kerran vuonna 2026.

Ilmanlaadun seurantamittauksia jatkettiin Niittykadun mittausasemalla, missä seurataan jatkuvatoimisesti hengitettävien hiukkasten (PM10), pienhiukkasten (PM2,5) ja typen oksidien (NOx) pitoisuuksia. Ilmanlaatu Hämeenlinnan keskustassa oli vuonna 2024 mittaustulosten mukaan 87 % ajasta hyvää. Ilmanlaatu oli huonoimmillaan alkuvuodesta tammi-maaliskuussa, jolloin ilmanlaatua heikensivät pakkaspäivinä koholla olleet hengitettävien hiukkasten ja typpidioksidin pitoisuudet. Touko-kesäkuun vaihteessa, syyskuun alussa ja myös kesällä oli kaukokulkeumaepisodeja, jolloin pääasiassa ulkomailta tulevat pienhiukkaspitoisuudet heikensivät ilmanlaatua selvästi. Vuonna 2024 kevään katupölytilanne oli selvästi parempi kuin edellisenä vuonna. Ilmanlaadun kansalliset ohje- tai raja-arvot eivät ylittyneet vuonna 2024.

Tarkasteluvuonna Paroisten puhdistamo toimi hyvin ja kaikissa jakso- ja vuositarkastelussa olleet lupaehdot saavutettiin. Vesistöön johdettavien jätevesien hygienisointi oli käsittelyvuonna käytössä ympäristöluvan vaatimalla tavalla. UV:n teho toimi hyvin indikaattoribakteerien poistoon.

Ympäristön tilan seurannasta vuonna 2024 on laadittu yksityiskohtainen raportti.

Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Hämeenlinnan kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet sekä riskienhallintapolitiikka-asiakirja luokittelevat kaupungin ja kaupunkikonsernin riskit neljään ryhmään: strategiset, operatiiviset, taloudelliset ja vahinkoriskit.

Toimialat ovat arvioineet toimintaansa kohdistuvia riskejä osana sisäisen valvonnan selonteon laatimista. Tulosaluekohtaiset riskikartoitukset on laadittu arvioimalla yksittäisten riskien vaikutusta ja realisoitumistodennäköisyyttä. Arvioiden perusteella riskit on luokiteltu suuruusluokkiin asteikolla vähäinen, pieni, kohtalainen, suuri ja kriittinen. Riskikartoitusten perusteella suurimmat tunnistetut riskit painottuvat operatiivisiin ja taloudellisiin riskeihin, mutta myös strategisiin riskeihin sisältyvät toimintaympäristön muutokset ja palvelutarpeen ja väestörakenteen ennakoinnissa epäonnistumi-

nen nousevat esiin merkittävinä riskeinä kaikilla toimialoilla. Vahinkoriskeistä nousee esiin tapaturmiin ja vammautumiseen sekä kunnossapidon riittävyys liittyvät riskit. Toimialojen arviot sisältyvät seuraavaan yhteenvetoon.

Strategiset riskit liittyvät kaupungin pitkän aikavälin tavoitteisiin, menestystekijöihin ja niihin kohdistuviin epävarmuustekijöihin.

Toimialojen omissa riskiarvioissa edellisvuoden tapaan suurimpina riskeinä nousivat esiin toimintaympäristön muutokset ja palvelutarpeen sekä väestörakenteen ennakoinnissa epäonnistuminen. Myös maapolitiikassa epäonnistuminen sekä ennakoimattomat poliittiset päätökset tunnistettiin merkittäviksi strategisiksi riskeiksi.

Riskienhallintakeinoiksi toimintaympäristön muutoksia vastaan on nimetty tiedolla johtaminen, aktiivinen seuranta, toimintaa ohjaavien linjausten valmistelu, valmiussuunnitelmat, vuorovaikutukseen panostaminen, muutosten ennakointi ja analyysi sekä vaihtoehtoisten kehityskulkujen arviointi. Muuttuvaa palvelutarvetta ja väestörakenteen muutosta ennakoidaan jatkuvalla seurannalla, verkostoja hyödyntämällä ja tietoa jakamalla. Maapoliittisella ohjelmalla torjutaan maapoliitiikkaan liittyviä riskejä.

Operatiiviset riskit koskevat mm. päivittäistä toimintaa, palvelujen jatkuvuutta, prosesseja, tietojärjestelmiä ja tietoturvaa, henkilöstön osaamista ja saatavuutta, suhdannevaihteluja ja lainsäädännön muutoksia.

Toimialojen omissa riskiarvioissa operatiivisista riskeistä suurimmiksi arvioitiin henkilöstöön liittyvät riskit, kuten henkilöstön riittävyys ja saatavuus, poissaolot ja sairastavuus, puutteellinen perehdyttäminen, osaamisen puutteet sekä työhyvinvoinnin heikkeneminen. Fyysisen ja henkisen väkivallan uhka nousi esiin uutena kriittiseksi arvioituna riskinä. Muita toiminnan jatkuvuutta uhkaavia, suuriksi arvioituja, riskejä ovat tietoliikenneyhteyden katkeaminen ja prosessien tehottomuus. Myös palveluun kohdistuva kyberhyökkäys, informaatiohäirintä tai palvelunestohyökkäys kaupungin palveluun nähden merkittävinä riskeinä, joita pyritään hallitsemaan jatkuvalla seurannalla, nopealla reagoinnilla ja henkilöstön ohjeistuksella sekä suojaamalla ja varmuuskopioimalla kriittiset järjestelmät ja huomioimalla riskit palvelusopimuksissa. Tietoliikenneyhteyden katkeamiseen varaudutaan korvaavilla tietoliikenneyhteyksillä ja vaihtoehtoisilla työn suorittamistavoilla. Prosessien tehottomuuteen vastataan kuvaamalla, läpikäymällä ja kehittämällä sekä yhteensovittamalla eri prosesseja.

Henkilöstön saatavuuteen liittyvän riskin hallintakeinoina mainitaan mm. henkilöstötarpeen ennakointi, aktiivinen rekrytointiviestintä, varahenkilöjärjestelyt, varhaiskasvatuksen henkilöstöpooli, ilmapiiriin, työhyvinvointiin ja -viihtyvyyteen panostaminen, hyvä johtaminen sekä palkkatason tarkastelu kaupunkitasolla. Poissaoloihin liittyvää riskiä pyritään ehkäisemään varahenkilöjärjestelyjen, työtehtävien priorisoinnin ja sisäisen tiedonkulun avulla. Perehdytykseen varataan aikaa. Työhyvinvoinnin heikkenemistä ehkäistään työprosesseja seuraamalla, tiedolla johtamisen ja henkilöstön kanssa käytyjen keskustelujen avulla. Fyysisen ja henkisen väkivallan riskiä ehkäistään mm. turvallisuuskoulutusten, työsuojelun ja henkilöstöhallinnon tuen avulla.

Taloudelliset riskit liittyvät taloudelliseen suorituskykyyn eli tulorahoituksen riittävyys, sijoitusten tuottoon, rahoituksen saatavuuteen ja hintaan, investointien määrään sekä kustannustason yleiseen hallintaan. Lisäksi taloudelliset riskit liittyvät kaupungin erilaisiin maksuvastuisiin kolmansille osapuolille, kuten kaupungin antamiin takauksiin ja antolainoihin.

Toimialojen omissa riskiarvioissa taloudellisista riskeistä merkittävimmit nousevat kustannusten kasvu, menojen ylittyminen, tulojen alittuminen sekä maksu- ym. tulojen väheneminen, verotulojen väheneminen ja virheinvestoinnit. Hallintakeinoiksi nimetään mm. säännöllinen talouden seuranta ja poikkeamiin reagoiminen sekä kustannuskehityksen seuranta ja investointien osalta tarveperusteisuus ja edullisuusvertailu.

Verorahoitus (verotulot ja valtionosuus) on tulorahoituksen keskeisin tekijä. Verorahoituksen osalta merkittävin riski liittyy kaupungin asukasluvun kehitykseen, hämeenlinnalaisten ansiotason kehitykseen ja tulevaan valtakunnalliseen talouskehitykseen (työllisyys). Maailmanpolitiikan tilanne, inflaation pysyminen hallinnassa ja edelleen erityisesti korkoympäristöön liittyvät riskit muodostavat epävarmuutta talouden tulevalle kehitykselle.

Valtionhallinnossa on valmisteltu valtionosuusuudistusta maan hallitusohjelman mukaisesti. Selvitysmiesten antaman esityksen kuntakohtaisia vaikutuslaskelmia ei ole vielä julkaistu. Taustakeskusteluista on kuitenkin voinut päätellä, että valtionosuusjärjestelmää muutetaan siten, että väestörakenteen painoarvoa nostetaan, joka puolestaan vahvistaa kuntien valtionosuusjärjestelmän roolia kuntien rahoituksen leikkausjärjestelmänä. Näin ollen valtaosassa suomen kuntia valtionosuuksien määrä tulee leikkaantumaan aiempaa voimakkaammin. Kunnissa (suuret kaupungit ja osa ympäristökunnista) joissa lapsimäärän ei odoteta laskevan, voi talous vahvistua. Hämeenlinna ei kuulu tässä skenaariossa valtionosuusjärjestelmän muutoksen voittajiin. Tulevien vuosien valtionosuuksiin liittyy riskiä myös valtiontalouden tasapainotustoimien lisäksi hallituksen kunnille asettamien uusien velvoitteiden ei-täysimääräisestä rahoittamisesta. Joka tapauksessa lkäluokkien pienentyminen vähentää tulevana vuosina kaupungin valtionosuutta merkittävästi.

Kaupungin sijoitusvarallisuuden hoito on riskin hallitsemiseksi hajautettu neljälle (vuoden 2025 alusta kolmelle) salkunhoitajalle. Kaupunginvaltuusto on 10.5.2021 § 71 päättänyt sijoitustoiminnan periaatteista. Salkunhoitajien tehtävä on hoitaa kaupungin varallisuutta valtuuston päättämien al-lokaatorajojen puitteissa huomioimalla kulloinkin markkinatilanne. Kaupungin sijoitukset tehdään rahastojen kautta ja sijoitukset on siten hyvin hajautettu paitsi rahastojen itsessään, niin myös eri allokatioiden suhteen.

Rahoitusriskeistä keskeisin on korkoriski. Vuoden 2024 aikana korkomarkkina muuttui hitaasti taloutta elvyttävään suuntaan. Geopolitiikan riskit ovat kuitenkin viime aikoina lisääntyneet merkittävästi, joten korkomarkkinoiden suuntaa on erittäin vaikea varmuudella ennustaa. Korkotason uusi nousu aiheuttaisi kasvavia ongelmia Suomen taloudelle erityisesti sen yksityiseen ja kuluttajasektoriin liittyvien vaikutusten takia. Kaupungin suojaustaso on lähivuosille edelleen suhteellisen korkea, minkä takia markkinakorkojen nousu lisää kaupungin korkokustannuksia suhteellisen maltillisesti. Korkokustannusten nousuriski on kuitenkin kasvanut ja kasvaa edelleen velkamäärän kasvun johdosta.

Edellä mainittujen lisäksi merkittävimpien talouden riskien joukkoon voidaan lisätä toimintamenojen tavoitetta suurempi krooninen kasvu.

Kaupungilla oli vuoden 2024 lopussa takausvastuita 174,7 milj. euroa (2023: 175,2, 2022: 186,2). Takauksia myönnettäessä edut ja riskit punnitaan tapauskohtaisesti. Takausten riskiä rajoittaa se, että uusia takauksia myönnetään vain konsernin sisäisesti. Konsernin tiivistäminen myös vähentää rakenteista johtuvaa takausten tarvetta jatkossa.

Kaupungin johdannaissopimukset ovat markkina-arvoltaan keskimäärin hieman negatiivisia 31.12.2024. Johdannaisiin liittyvät kirjausohjeet ovat eläneet viimeisten vuosien aikana. Riippuen tulevista johdannaissopimusten kirjaustapamuutoksista, yksi nykyisistä sopimuksista saatetaan joutua tulevaisuudessa kirjaamaan liitetietojen sijasta taseeseen ja tulokseen. Tämä ei tällä hetkellä kuitenkaan ole todennäköistä.

Vahinkoriskit ovat usein seurausta odottamattomista ja äkillisistä, usein vakuuttamiskelpoisista tapahtumista, joista voi seurata onnettomuus, rikkoutuminen tai vahingonkorvausvelvollisuus.

Kiinteistöjen kunnossapidon ja peruskorjauksen riittävyteen liittyvät riskit nousevat esiin merkittävinä, erityisesti tilapalveluiden tekemissä riskiarvioissa. Keinoja riskien hallintaan ovat ammattimainen pitkän tähtäimen suunnittelu eli PTS-suunnittelu sekä prosessien ja sopimusten tarkentaminen ja valvonta. Myös kiinteistöjen ammattimainen ylläpito, riittävät resurssit ja niiden oikea kohdentaminen on tärkeää. Muita merkittäviksi arvioituja vahinkoriskejä ovat ilkivalta ja tapaturma. Ilkivaltaa ehkäistään teknisellä ja fyysisellä vartioinnilla sekä hyvällä valaistuksella. Tapaturmiin varaudutaan ajantasaisella työsuojeluohjeistuksella ja valvonnalla.

Kaupunki hallitsee vahinkoriskejä ensisijaisesti omin keinoin, ohjeita ja määräyksiä noudattamalla ja valmiussuunnittelun avulla. Vakuuttamalla varaudutaan mm. kiinteistöjen palovahinkoihin, liikennevahinkoihin, vastuuvahinkoihin sekä toiminnan keskeytyksiin. Kaupungin sopimuskumppani lakisääteisten tapaturmavakuutusten sekä vapaaehtoisten vahinkovakuutusten osalta on If Vahinkovakuutusyhtiö Oy. Yleisin korvauksiin johtanut vahinkotyyppi oli edellisvuoden tapaan työtapaturma. Työtapaturmista johtuneita korvauksia kertyi vuoden 2024 aikana yhteensä noin 44 900 euroa. Lisäksi sattui useita pienempiä ajoneuvovahinkoja. Liikennevakuutuksen korvausmäärä oli yhteensä 52 445 euroa ja vapaaehtoisessa kaskovakuutuksessa 12 463 euroa. Kaiken kaikkiaan vakuutuskorvaussumma oli noin 110 080 euroa koko vuoden 2024 osalta.

Kaupungilla on vahinkorahasto toteutuneiden riskien kuluihin, mutta sitä ei vuonna 2024 jouduttu käyttämään. Rahaston saldo oli 31.12.2024 tilinpäätöshetkellä 2,84 milj. euroa.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan aiheuttaa edelleen monen tasoista epävarmuutta tulevaisuuden näkymiin niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Kuntien merkitys varautumisen toimijana on keskeinen. Hämeenlinnan kaupungin valmiudesta ja varautumisesta vastaa kaupungin valmiusjohtoryhmä, johon kuuluu kaupungin johtoryhmän lisäksi liiketoimintajohtaja ja hallintojohtaja.

Selonteko kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Kaupunginhallituksen selonteko sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta perustuu lautakuntien ja konsernipalvelujen antamiin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selontekoihin ja itsearviointeihin. Lisäksi on hyödynnetty sisäisen tarkastuksen ja tilintarkastajan tarkastushavaintoja sisäisen valvonnan toimivuudesta.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä organisaation menettely- ja toimintatapoja, joilla pyritään varmistamaan, että asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on taloudellista ja tuloksellista. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskienhallintaa, toiminnan kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia. Lisäksi sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä. Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällisiä menettelyjä, joiden avulla tunnistetaan ja kuvataan toimintaan liittyviä riskejä, arvioidaan riskien merkitystä ja niiden toteutumisen todennäköisyyttä, sekä määritellään toimintatavat riskien hallitsemiseksi, valvomiseksi sekä säännönmukaiseksi raportointiseksi.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuut

Hämeenlinnan kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet on kaupunginvaltuuston hyväksymä asiakirja, joka ohjaa koko kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä ja edellyttää, että konsernin kaikissa toiminnoissa ja kaikilla organisaation tasoilla on riittävät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan käytännöt.

Kaupunginhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja yhteensovittamisesta ja siitä, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelytavat, organisaation eri toimijoiden toimivalta, tehtävät, velvoitteet ja vastuut on määritelty ja hyväksytty.

Lautakunnat vastaavat toimialallaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoivat kaupunginhallitukselle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kaupungin varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan toteuttamisesta.

Selonteon valmistelu

Toimialojen tulosaluejohdolle ja konsernipalvelujen vastuualuejohdolle suunnatussa selontekokyselyssä pyydettiin selvitystä ja arvioita sisäisen valvonnan järjestämiseen liittyvistä käytännöistä, säännösten, määräysten ja päätösten noudattamisesta, tavoitteiden toteutumisen seurannasta ja varojen käytön valvonnasta. Kysyttiin myös hankintoihin ja sopimusten hallintaan liittyvistä käytännöistä sekä riskienhallinnan järjestämisestä.

Lisäksi pyydettiin selvitystä vuoden 2023 selonteossa ilmoitettujen kehittämistoimien toteutumisesta, vuoden 2024 aikana havaituista puutteista tai epäkohdista sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnassa, vuodelle 2025 suunnitelluista kehittämistoimista sekä arvioita merkittävimmistä riskeistä.

Lautakunnat ovat käsitelleet ja hyväksyneet omien vastuualueidensa selonteot ja kaupungin johtoryhmä konsernipalvelujen selonteon helmikuussa.

Sisäisen valvonnan järjestäminen

Sisäinen valvonta toteutuu mm. lähijohtajien suorittamana päivittäisenä työtehtävien seurantana johtotiimeissä, työpaikkapalaverissa ja johtoryhmissä sekä raportointina lautakunnille, kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle.

Sisäisen valvonnan käytännön toimenpiteitä ovat mm. toimivaltuuksien ja vastuiden määrittely kirjallisesti, laskujen hyväksyjien ja tavaroiden tilaajien nimeäminen viranhaltijapäätöksellä, palkkaraporttien tarkastaminen ja hyväksyminen, työaikakirjausten seuranta ja hyväksyminen sekä henkilöstön jaksamisen ja työtyytyväisyyden säännöllinen seuranta. Tulosalueilta saatujen selvitysten perusteella ne toteutuivat hyvin. Joitakin poikkeamia raportointiin irtaimistoluetteloiden ohjeiden mukaisuuteen kaikilla toimialoilla. Elinvoimapalvelut raportoi TE-uudistukseen liittyvistä yt-neuvotteluista, talouspalvelut työn kuormittavuuden merkittävästä lisääntymisestä liittyen palkka- ja taloushallinnon palveluntuottajan vaihdoksen käyttöönottoprojektiin sekä TE-uudistukseen.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Kaupunginhallituksen tiedossa ei ole lakisääteisten tehtävien laiminlyöntejä tai muita lakien ja säännösten tai hyvän hallinto- ja johtamistavan vastaisia toimia, joista saattaisi seurata merkittävä korvaus, kanne tai muu sellainen vaatimus tai oikeusseuraamus.

Talouspalvelut raportoi tilinpäätöksen hyväksymisen määräajan ylittymisestä ja elinvoimapalvelut työllisyyden asiakkaiden suunnitelmavelasta ja lausuntojen myöhästymisestä, johtuen muutoksen aiheuttamasta ruuhkasta.

Sivistys- ja hyvinvointitoimialalla opetus, lastenkulttuuri ja nuorisopalvelujen tulosalue raportoi viranhaltijapäätöksistä tehtyjen hallintovalitusten määräksi 5. Ne koskivat pääosin oppilaaksiotto- ja koulukuljetuspäätöksiä, joista on annettu selvitys myös Aluehallintovirastolle (AVI). Varhaiskasvatuksen tulosalueella päiväkotitoimi sai huomautuksen AVI:lta asiakkaan tekemän kantelun perusteella. Elinvoimapalvelujen vastuualue raportoi muutamasta työllisyyspalvelujen toimintaan kohdistuneesta AVI:n selvityspyynnöstä, jotka liittyivät myöhästymisiin henkilöasiakkaiden lausuntoihin.

Kaupunkirakennetoimialan viranhaltijapäätöksistä eniten oikaisuvaatimuksia tehdään pysäköinninvalvonnan päätöksistä, vuonna 2024 niitä tehtiin yhteensä 742. Viranomaispalvelut raportoi yhdestä AVI:lle tehdystä selvityksestä liittyen asunnon terveydellisten olojen valvontaan. Infran kunnossapitoon kohdistuu vuosittain korvausvaatimuksia liukastumisista, päällystereikiin ajoista, puiden kaatumisista yms. Maankäytön suunnittelu raportoi myydylle tontille jääneestä jätteestä ja tilapalvelut varhaiskasvatuksessa sattuneesta vaateen vauriosta, joista on haettu korvausta kaupungilta. Jätehuolto raportoi Hämeen ELY-keskuksen selvityspyynnöstä kuljetusjärjestelmäpäätöksiin liittyen.

Vuoden 2024 toimintaan liittyen raportointiin yksi väärinkäytöstapaus, joka liittyi elinvoimapalveluissa työskennelleen projektityöntekijän palauttamatta jääneisiin työvälineisiin ja materiaaliin. Asia on edelleen kesken ja hoidossa.

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, hankinnat ja sopimukset

Tavoitteiden ja niiden seuranta-indikaattorien sekä talouden seuranta on säännöllistä. Controllerit käyvät taloustilannetta läpi toimialojen johtoryhmien kanssa ja lautakunnat seuraavat ylätasoa tavoitteiden toteumatilannetta säännöllisesti. Kaupunginhallitukselle raportoidaan talouden ennusteesta n. kuusi kertaa vuodessa ja kaupunginvaltuustolle kolmannesvuosittain.

Hankintalakia ja hankintaohjeita noudatetaan kattavasti. Hankinnoissa on huomioitu laatu-kriteerit, hankintoja on tehty toimivaltuuksien rajoissa ja yli 5 000 euron hankinnoista on pääsääntöisesti tehty viranhaltijapäätös hankintaohjeen mukaisesti.

Hämeenlinnan kaupungilla on käytössään Cludia Sopimus -järjestelmä, johon hankintasopimukset tallennetaan. Merkittävät riskit huomioidaan jo sopimusten valmisteluvaiheessa. Tulosaluiden selontekojen perusteella sopimusvalvonta on ajantasaisista ja vastuutettua.

Riskienhallinnan järjestäminen

Selontekokyselyn perusteella riskienhallinta on kaupungin toimialoilla säännöllistä ja vastuutettua ja riskien ennakoinnissa on onnistuttu. Elinvoimapalvelut raportoi kaupungintalo Wetterin pelastussuunnitelman ja pelastautumisharjoitusten puutteista sekä Kastellin asiakastilojen heikosta äänieristyksestä, joka vaarantaa asiakkaan yksityisyyden. Tilapalvelujen selonteon mukaan työsuojelukartoitusta ja työsuojelusuunnitelmaa ei ole tehty.

Sisäisessä valvonnassa havaitut merkittävät puutteet tai epäkohdat tilikaudella 2024

Suurin osa tulos- ja vastuualuejohdosta totesi selontekokyselyssä, että merkittäviä puutteita tai epäkohtia ei sisäisessä valvonnassa havaittu. Varhaiskasvatustalvet tunnisti puutteita kuntaan sijoitettujen lasten varhaiskasvatustalpaan liittyvässä päätöksenteon prosessissa, kulukorvauksissa ja laskutuksessa. Myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yksiköstä raportointiin laskutukseen liittyvästä epäkohdasta. Viranomaispalvelut raportoi tietojärjestelmien rajapintasiirtoihin liittyvistä vaikeuksista, laskutuksen nopeudessa ja laadunvarmistuksessa havaituista heikkouksista, sopimusten ajantasaisuuden puutteista sekä useiden yksiköiden välistä yhteistyötä vaativien prosessien etenemishitaudesta, joka heijastuu asiakkaalle.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittäminen

Sivistys- ja hyvinvointitoimialalla sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on tarkoitus kehittää noudattamalla annettuja ohjeita, osallistamalla konsernin koulutuksiin ja reagoimalla kehittämistarpeisiin. Varhaiskasvatustalvet päivitetään työnkuvia kevään 2025 aikana ja tarkistetaan vastuut osana varhaiskasvatuksen johtamisen rakenteen muutosta.

Kaupunkirakennetoimialalla sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on tarkoitus kehittää ennakoiden ja pitämällä huolta ohjeistusten ajantasaisuudesta. Vanhempiin sopimuksiin on tarkoitus nimetä vastuuhenkilöt. Perustyön ja laskutuksen laadunhallintaa kehitetään ja osaamisen johtaminen aloitetaan. Tulosaluiden ja yksiköiden välisen yhteistyön kehittäminen on jatkuva tavoite.

Konsernipalveluissa sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on tarkoitus kehittää jatkuvan perehdytyksen ja seurannan kautta sekä ohjeistusta kehittämällä. Henkilöstöstä huolehditaan hyvän johtamisen avulla.

Vuoden 2023 selonteoissa suunnitellut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämistoimenpiteet ovat tulos- ja vastuualueilta saatujen vastausten perusteella toteutuneet.

Sisäisen tarkastuksen järjestäminen

Sisäinen tarkastus avustaa kaupungin ylintä johtoa sen valvontavelvollisuuden suorittamisessa. Sisäinen tarkastus tarkastaa ja arvioi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta kaupunginjohdajan hyväksymän vuosisuunnitelman ja kaupungin johdolta mahdollisesti saamiensa muiden toimeksiantojen perusteella. Sen toimintaa ohjaa kaupunginhallituksen hyväksymä sisäisen tarkastuksen toimintaohje.

Vuonna 2024 tarkastukset kohdistuivat ostolaskujen käsittelyyn, irtaimen omaisuuden hallintaohjeen noudattamiseen, pienosto-ohjeen noudattamiseen, sivistys- ja hyvinvointitoimialan hankkeiden hallinnointiprosessiin, tytäryhteisöille myönnettäviin avustuksiin, vakuutusprosessiin sekä sidonnaisuusrekisterin ajantasaisuuteen ja oikeellisuuteen. Tarkastuksista raportoitiin kaupunginjohdajalle, tarkastuskohteille ja tilintarkastajalle. Annettujen suositusten toteutumista seurataan säännöllisesti.

Sisäinen ilmoituskanava

Hämeenlinnan kaupungilla on käytössä työntekijöille tarkoitettu sisäinen ilmoituskanava, jossa työntekijä pystyy luottamuksellisesti ilmoittamaan havaitsemastaan väärinkäytöksestä. Kyseessä on 1.1.2023 voimaan astuneen ilmoittajansuojelulain mukainen ilmoituskanava ja EU:n whistleblower-direktiivin (2019/1937) täytäntöönpano.

Vuoden 2024 aikana ilmoituskanavaan tehtiin kaksi ilmoitusta, joista kumpikaan ei kuulunut ilmoittajansuojelulain piiriin, vaan niiden käsittely ohjattiin kanavan ulkopuolelle.

Kaupunginhallituksen kokonaisarvio

Kaupunginhallituksen kokonaisarvion mukaan kaupungin hallintoa on pääsääntöisesti hoidettu toimintaa velvoittavien lakien ja säännösten sekä hyvän hallinto- ja johtamistavan mukaisesti. Kaupungin sisäinen valvonta ja riskienhallinta on olennaisilta osiltaan toimivaa ja asianmukaisesti järjestetty. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa tulee kuitenkin arvioida säännöllisesti ja kehittämistoimia jatkaa. Toimialojen tulee panostaa omissa arvioinneissaan, tilintarkastuksessa tai sisäisessä tarkastuksessa esiin nousseiden kehittämistarpeiden huomioimiseen ja ratkaisujen hakemiseen mahdollisuuksien mukaan.

Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Tilikauden tuloksen muodostuminen

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2024 1000 €	2023 1000 €
Toimintatuotot	52 314	45 171
Valmistus omaan käyttöön	854	859
Toimintakulut	-201 962	-198 367
Toimintakate	-148 795	-152 337
Verotulot	182 010	187 145
Valtionosuudet	14 363	14 608
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	2 812	2 562
Muut rahoitustuotot	6 918	6 346
Korkokulut	-3 472	-3 215
Muut rahoituskulut	-758	-520
Vuosikate	53 078	54 590
Poistot ja arvonalentumiset	-30 206	-23 681
Satunnaiset kulut	0	-2 062
Tilikauden tulos	22 873	28 847
Tilinpäätössiirrot	-7 804	-16 804
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	15 068	12 043

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	26,0	22,8
Vuosikate/Poistot, %	176	231
Vuosikate euroa/asukas	776	799
Asukasmäärä	68 376	68 319

Tunnusluvut ja niiden laskentakaavat:

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100 * Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)

Kunnan toimintojen organisointi, kuten toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistointi vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät kuntakohtaisia eroja.

Vuosikate osoittaa sen määrän, joka tulo-rahoituksesta jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo-rahoituksen riittävyyttä. Vuosikatteen ja poistojen vertailussa on vakiintunut käyttöön seuraava tunnusluku:

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 \cdot \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

Kun tunnusluvun arvo on vähintään 100 %, oletetaan tulo-rahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa pitkällä aikavälillä. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenosta valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet.

Investointitaso määritetään voimassa olevasta investointisuunnitelmasta, jonka aikajänne on riittävä keskimäärän osoittamiseksi. Jos poikkeuksellisen suuri poistonalainen investointihanke ajoittuu suunnittelukaudelle tai investointeja on taloussuunnitelmassa leikattu ja siirretty suunnitelman ulkopuolelle, on investointitasoa arvioitava talous-suunnittelukautta pitemmällä jaksolla.

Tulo-rahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot, ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Myös nämä väittämät pitävät paikkansa vain, jos poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista poistonalaista investointitasoa.

Jos vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulo-rahoitus heikko.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulo-rahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Kuntakohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla edellä mainittu keskimääräinen vuotuinen investointitaso kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymissä ei lasketa tätä tunnuslukua.

Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kuntakohtaisia eroja selittävät toimintojen organisointi ja palvelutoiminnan laajuus. Asukasmääränä tunnusluvussa käytetään kunnan asukaslukua tilikauden lopussa.

Erityisesti silloin, kun kunnan talouden tasapainoa ja liikkumavaraa verrataan muihin kuntiin, on otettava huomioon erot veroprosenteissa. Riittävä tulo-rahoitus voi kahdessa vertailukunnassa olla saavutettu erilaisella verorasitteella kuntalaisiin.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jakotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tulokseen saattavat olennaisesti vaikuttaa satunnaiset tuotot tai kulut, mistä syystä tulo-rahoituksen riittävyyden arviointia ei voida määritellä sen perusteella.

Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat tuloksenkäsittelyeriä. Ylijäämäinen tilikauden tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai liittää tilinpäätöstä seuraavan vuoden tilinpäätöksessä edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään. Poistoeron lisäyksiä kirjataan varauksia käytettäessä. Ylijäämää lisääviä tai alijäämää vähentäviä eriä ovat poistoeron, varausten ja rahastojen vähentäminen.

Toiminnan rahoitus

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulo-rahoituksen ja investointien nettomäärä sekä rahoitustoiminnan eli antolainauksen, lainakannan, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kunnan rahavarojen muutoksen tilikaudella.

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2024	2023
	1000 €	1000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	53 078	54 590
Satunnaiset erät	0	-2 062
Tulo-rahoituksen korjauserät	-8 504	-1 591
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-100 924	-35 089
Rahoitusosuudet inv.menoihin	1 350	1 231
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	36 605	2 266
Toiminnan ja investointien rahavirta	-18 395	19 344
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-50	0
Antolainasaamisten vähennys	114	436
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	63 500	20 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-25 270	-25 170
Lyhytaikaisten lainojen muutos	3 313	435
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 674	-7 607
Rahoituksen rahavirta	39 932	-11 906
Rahavarojen muutos	21 536	7 438
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	150 569	129 032
Rahavarat 1.1.	129 032	121 594
	21 536	7 438
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000€	20 963	12 995
Investointien tulo-rahoitus	53,3	161,2
Laskennallinen lainanhoitokate	1,5	1,7
Lainanhoitokate	2,0	2,0
Kassan riittävyys, pv	166	180
Asukasmäärä	68 376	68 319

Investoinnit

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä

Rahoituslaskelman välitulokseksi Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää antolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja rahavarojen lisäämiseen, ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia rahavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

$= 100 \cdot \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Lainanhoito

Laskennallinen lainanhoitokate

$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua keskimääräistä jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Lainanhoitokate

$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos kunnan lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla.

Maksuvalmius

Kassan riittävyys (pv)

= 365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavarioihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kassasta maksut kootaan seuraavista tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä:

Tuloslaskelmasta:

Toimintakulut – Valmistus omaan käyttöön

Korkokulut

Muut rahoituskulut

Rahoituslaskelmasta:

Investointimenot

Antolainojen lisäys

Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

Kassan riittävyys voidaan esittää myös kuukausittaisena lukusarjana tai graafisesti. Rahavarojen määränä käytetään tällöin joko kuukauden päiväkohtaista keskisaldoa tai valittua kuukauden määräpäiväsaldoa. Kassasta maksuina käytetään kuukauden kassasta maksuja ja päiväkertoimena 30 pv.

Rahoitusasema ja sen muutokset

Rahoitusasemaa koskevia asioita on käsitelty edellä kohdassa Kaupungin talous.

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2024	2023
	<i>1000 €</i>	<i>1000 €</i>
PYSYVÄT VASTAAVAT	551 500	510 369
Aineettomat hyödykkeet	5 901	5 612
Muut pitkävaikutteiset menot	5 901	5 612
Aineelliset hyödykkeet	339 083	297 345
Maa- ja vesialueet	66 400	65 466
Rakennukset	207 126	154 055
Kiinteät rakenteet ja laitteet	54 020	53 692
Koneet ja kalusto	3 653	2 645
Muut aineelliset hyödykkeet	811	792
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	7 072	20 696
Sijoitukset	206 515	207 411
Osakkeet ja osuudet	168 657	169 490
Muut lainasaamiset	37 820	37 884
Muut saamiset	38	38
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	33	33
Lahjoitusrahastojen varat	30	30
Muut toimeksiannot	3	3
VAIHTUVAT VASTAAVAT	165 344	146 024
Saamiset	14 775	16 992
Pitkäaikaiset saamiset	3 636	4 794
Myyntisaamiset	217	762
Muut saamiset	191	0
Siirtosaamiset	3 229	4 032
Lyhytaikaiset saamiset	11 139	12 198
Myyntisaamiset	3 103	4 924
Lainasaamiset	953	1 517
Muut saamiset	2 023	1 460
Siirtosaamiset	5 061	4 297
Rahoitusarvopaperit	123 839	119 187
Muut arvopaperit	123 839	119 187
Rahat ja pankkisaamiset	26 730	9 846
VASTAAVAA YHTEENSÄ	716 877	656 426

VASTATTAVAA	2024	2023
	<i>1 000 €</i>	<i>1 000 €</i>
OMA PÄÄOMA	373 782	350 714
Peruspääoma	244 013	244 013
Arvonkorotusrahasto		
Muut omat rahastot	97 477	89 477
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	17 224	5 181
Tilikauden yli-/alijäämä	15 068	12 043
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	17 092	17 288
Poistoero	5 392	5 588
Vapaaehtoiset varaukset	11 700	11 700
PAKOLLISET VARAUKSET	4 137	4 211
Eläkevaraukset	207	262
Muut pakolliset varaukset	3 931	3 950
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	911	688
Lahjoitusrahastojen pääomat	357	47
Muut toimeksiantojen pääomat	555	640
VIERAS PÄÄOMA	320 954	283 526
Pitkäaikainen	225 672	202 077
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	217 981	193 244
Lainat julkisyhteisöiltä	4	11
Saadut ennakot	0	0
Muut velat	44	44
Siirtovelat	7 642	8 778
Lyhytaikainen	95 282	81 449
Joukkovelkakirjalainat	0	5 000
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	38 763	25 263
Lainat julkisyhteisöiltä	7	7
Lainat muilta luotonantajilta	25 344	17 031
Saadut ennakot	393	3 155
Ostovelat	9 292	14 210
Muut velat	1 609	1 603
Siirtovelat	19 876	15 180
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	716 877	656 426

TASEEN TUNNUSLUVUT	2024	2023
Omavaraisuusaste, %	54,6	56,3
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	128,9	113,5
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	32 292	17 224
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	472	252
Lainakanta 31.12., 1000 €	282 098	240 555
Lainakanta 31.12., €/asukas	4 126	3 521
Lainat ja vuokravastuut, 31.12., 1 000 €	364 409	314 031
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	5 329	4 597
Lainasaamiset, 1000 €	37 820	37 884
Asukasmäärä	68 376	68 319

Rahoitusasema ja sen muutokset

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset kuten sijoitukset, pääoman lisäykset ja palautukset käyvät ilmi rahoituslaskelmasta.

Toimintakertomuksessa tasetiedot tulee esittää siten eriteltynä, että niistä voidaan laskea taseen tunnusluvut. Toimintakertomuksen tasetarkastelu voidaan tehdä miljoonan tai tuhannen euron tarkkuudella. Kuntajaoston taseen laatimisesta antaman yleisohjeen mukaisesti tarkemmin eritelty, sentin tarkkuudella laadittu tase esitetään tilinpäätöslaskelmat osassa.

Taseen tunnusluvut

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta ja velkaisuutta.

Tunnusluvut ja niiden laskentakaavat:

Omavaraisuusaste, %

$$= 100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$

Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Tunnusluvun arvo kertoo, kuinka suuri osa kunnan varallisuudesta on rahoitettu omalla pääomalla. Alhainen omavaraisuusaste merkitsee suurta velkarasitetta. Välitettävät varat voivat heikentää omavaraisuusastetta. Omavaraisuusastetta voidaan arvioida seuraavien viitteellisten ohjearvojen perusteella:

Erinomainen	yli 70 %
Hyvä	50–69 %
Tyydyttävä	30–49 %
Heikko	alle 30 %

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

$$= 100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä eivät vaikuta tunnusluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) 1 000 euroa

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt ylijäämä, (alijäämä) euroa/asukas

= (Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)) / Asukasmäärä.

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää. Kuntayhtymässä ei lasketa asukaskohtaista ylijäämää (alijäämää).

Lainakanta 31.12.

= Joukkovelkakirjalainat + Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta + Lainat julkisyhteisöiltä + Lainat muilta luotonantajilta.

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin vieraan pääoman erät Joukkovelkakirjalainat, Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta, Lainat julkisyhteisöiltä ja Lainat muilta luotonantajilta.

Lainat euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= Joukkovelkakirjalainat + Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta + Lainat julkisyhteisöiltä + Lainat muilta luotonantajilta + Vuokravastuut

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Lainat ja vuokravastuut 31.12., euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilin-päättösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskoh-taista lainamäärää lasketa.

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyvien vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja mui-den yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisäl-tävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat ja joissa liikelaitokset ja muut taseyksiköt on yhdistelty rivi riviltä.

TULOT	1000 EUROA	MENOT	1000 EUROA
TOIMINTA		TOIMINTA	
TOIMINTATUOTOT	52 314	TOIMINTAKULUT	201 962
VEROTULOT	182 010	- VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	-854
VALTIONOSUUDET	14 363	KORKOKULUT	3 472
KORKOTUOTOT	2 812	MUUT RAHOITUSKULUT	758
MUUT RAHOITUSTUOTOT	6 918	TULORAHOTUKSEN KORJAUSET	
TULORAHOTUKSEN KORJAUSET		+/- PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOS	74
- PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSVOITOT	-8 431	- PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTAPPIOT	-1
INVESTOINNIT		INVESTOINNIT	
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTIMENOIHIIN	1 350	INVESTOINTIMENOT	100 924
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT	36 605	RAHOITUSTOIMINTA	
RAHOITUSTOIMINTA		ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	50
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	114	PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	25 270
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	63 500	KOKONAISMENOT YHTEENSÄ	331 656
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	3 313		
KOKONAISTULOT YHTEENSÄ	354 867		

Hämeenlinna-konsernin toiminta ja talous

Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

	Y-tunnus	Konsernin omistus- osuus %		Y-tunnus	Konsernin omistus- osuus %
Tytäryhtiöt			Kuntayhtymät		
Kiinteistöosakeyhtiöt ja asuntoyhteisöt			Hämeen Maakuntaliitto ky (konserni)	0826048-0	38,94
Aulangon Kylpylä Oy	1870588-5	51,01	KT Oy Linnankreivi	0147231-7	23,87
Hämeenlinnan Asunnot Oy (konserni)	0676518-6	100,00	Koulutuskuntayhtymä Tavastia (konserni)	0205303-4	77,24
Linnan Isännöinti Oy	0146874-8	100,00	Kiinteistöliikelaitos ky Tavastia	3298657-2	77,24
As Oy Hämeenlinnan Keinukatu 1	3457416-8	100,00	Osakkuusyhtiöt		
Idänpään Toimintakeskus Oy	0689500-1	90,00	As Oy Tuuloksentalo	0420267-0	46,48
KT Oy Harvialantie 420 C	1614663-7	100,00	Hämeen ammattikorkeakoulu Oy (konserni)	2617489-3	44,12
KT Oy Hämeenlinnan Kaupungintalot	0211271-9	100,00	Hämeenlinnan Keilakeskus Oy *	0713492-5	78,62
KT Oy Onesto	0957885-3	100,00	Jukolan Lintukoto Oy	0756797-4	43,73
KT Oy Rengon Härkäpirtti	0802361-0	54,17	Jyrätien Liikuntahallit Oy	0895113-4	33,33
Linnan Kiinteistökehitys Oy	1059269-5	100,00	KT Oy Iittalan Lasimäki	1997941-5	33,00
KT Oy Hämeenlinnan Kasarmikatu 23	1016348-7	84,36	KT Oy Hämeenlinnan Virvelinranta	2125780-9	40,00
KT Oy Hämeenlinnan Turuntien Liiketalo	0622492-9	81,04	KT Oy Lamminraitti	0150635-3	46,00
KT Oy Innopark	1600837-3	100,00	Talo-Osakeyhtiö Hämeen Suoja *	0205363-2	73,12
KT Oy Lammin Biokylä 1	2047044-8	70,00	Yhdistelemätön osakkuusyhteisö		
KT Oy Parolantie 104	2098382-5	100,00	Kiinteistö Oy Hämeenlinnan Raatihuoneenka	1812403-6	41,31
Hämeenlinnan Linja-autoasemakiinteistö Oy	0205291-2	100,00			
Kunnallista liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt			*osuus osakkeiden tuottamasta äänivallasta on 1/5.		
Hämeenlinnan Liikuntahallit Oy	1972415-6	100,00			
Hämeenlinnan Jäähalli Oy	0896410-3	86,39			
Hämeenlinnan Palloiluhalli Oy	1037204-3	93,06			
Hämeenlinnan Pysäköinti Oy	2196076-4	100,00			
Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy (konserni)	1711549-6	76,60			
HS-Hulevesipalvelut Oy	2879118-2	76,60			
Linnan Kehitys Oy	0832624-0	100,00			
Verkatehdas Oy	2069302-7	100,00			
Hämeenlinnan Teatteri Oy	0205308-5	100,00			
Saatiöt ja yhdistykset					
Fredrika Wetterhoff-säätiö (konserni)	0205371-2	100,00			
Wetterhoff Oy	0916093-2	100,00			
Hämeenlinnan seudun Opiskelija-asuntosää	0698697-4	100,00			
Hämeenlinnan Vanhusten Asuntosäätiö sr	0315262-4	100,00			

Konsernin toiminnan ohjaus

Kaupunkikonserniin kuuluu kaupunkiorganisaation lisäksi yhtiöitä, muita yhteisöjä ja säätiöitä. Omistajaohjauksella varmistetaan, että konsernin yhteisöt ottavat toiminnassaan huomioon omistajan tahdon ja toteuttavat niitä tavoitteita, jotka omistaja on yhteisöille asettanut.

Miten konserniohjaus on järjestetty

Konsernijohto vastaa kaupunkikonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan johtamisesta. Vuonna 2024 konsernijohtoon kuului kaupunginhallitus, kaupunginjohtaja ja talousjohtaja.

Kaupunginhallitus ohjaa kaupunkikonsernia ja vastaa yhteisöjen valvonnan järjestämisestä. Konsernin operatiivisesta johtamisesta vastaa kaupunginjohtaja. Konserniyhteisöjen omistajaohjauksesta vastaa talousjohtaja osana konsernijohtoa. Omistajaohjauksen vastuualue vastaa omistajaohjauksen valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävistä.

Omistajaohjauksen keskeisiä välineitä ovat yhtiöjärjestys, osakassopimus, henkilövalinnat, konserniohje sekä yhteisöille asetettavat taloudelliset ja toiminalliset tavoitteet. Omistajaohjauksen periaatteet ja käytännöt on kuvattu tarkemmin kaupungin omistajapoliittisissa linjauksissa (KV 5.2.2024 § 13). Linjauksiin sisältyvät myös kaupungin yhteisökohtaiset omistajastrategiat.

Konserniohjeessa määritellään kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen johdon rooli ja velvollisuudet sekä pelisäännöt sille, miten kaupunki käyttää määräysvaltaa yhteisöissään. Vuonna 2024 noudatettiin konserniohjetta, jonka kaupunginvaltuusto hyväksyi 13.12.2021 § 193. Sitten konserniohjetta on päivitetty. Kaupunginvaltuusto hyväksyi uuden konserniohjeen kokouksessaan 17.2.2025 § 10. Uusi ohje astuu voimaan 1.5.2025. Kaupungin tytäryhteisöjen hallitukset ja yhtiökokoukset käsittelevät konserniohjeen ja hyväksyvät sen itseään ja yhteisöä sitovaksi. Myös osakkuusyhtiöiden tulee noudattaa konserniohjetta soveltuvin osin.

Yhteisöjen toiminnan seuranta- ja raportointivastuiden jakautuminen

Omistajaohjauksen yksikkö huolehtii yhteisöjen seurantaan ja valvontaan tarvittavien tietojen keräämisestä ja niiden valmistelusta kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle. Kaupunginhallitus on valinnut kaupungin edustajat yhtiökokouksiin ja antanut edustajille tarvittavat ohjeet. Lisäksi kaupunginhallitus on nimennyt yhtiöitä ja säätiöitä seuraavat viranhaltijat. Tytäryhteisöjen tilintarkastajina toimivat kaupungin tilintarkastusyhteisö tai sen edustajat.

Tavoitteiden asettaminen tytäryhteisöille ja tavoitteiden toteutuminen

Kaupunginvaltuusto on asettanut kaupungin merkittävimmille tytäryhtiöille talousarvion hyväksymisen yhteydessä vuositasavoitteet, joiden toteutumista seurataan kolmannesvuosittain. Lisäksi kaupunginvaltuusto on omistajapoliittisissa linjauksissa asettanut yhteisöille pitkän tähtäimen tavoitteet, joiden kehittymistä seurataan erikseen julkaistavassa yhteisöjen vuosikatsauksessa.

Vuodelle 2024 kaupunginvaltuusto asetti strategisille tytäryhtiöille yhteensä 57 tavoitetta, jotka koskivat enimmäkseen taloutta, palveluiden käyttöä sekä omaisuuden hallintaa. Näillä pyritään

omistajapolitiikan linjaamana kehittämään tytäryhteisöjen toimintaa kaupungin strategisten linjausten mukaisesti sekä tukemaan omistaja-arvon pitkäjänteistä kasvua. Lisäksi strategisille tytäryhtiöille asetettiin vuodelle 2024 erityiseksi tavoitteeksi työllisyystoimenpiteisiin osallistuminen.

Yhtiöiden antamien tilinpäätösraporttien mukaan vuodelle 2024 asetetuista tavoitteista yhteensä 22 tavoitetta toteutui, 5 tavoitetta toteutui osittain ja 6 tavoitetta ei toteutunut. Tavoitteista ja niiden toteutumisesta kerrotaan tarkemmin tilinpäätöskirjan kappaleessa Strategiset tytäryhtiöt.

Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Konsernirakennetta koskevat muutokset

Vuonna 2024 toteutetut konsernirakenteen muutokset koskivat lähinnä kaupungin vähemmistöomistuksessa (omistusosuus alle 20 %) olevia yhtiöitä. Vuoden 2024 aikana kaupunki luopui kuuden omistamansa yhtiön osakkeista eikä uusia osakeomistuksia hankittu. Kaupungin tytäryhtiöistä alaskirjattiin Kiinteistö Oy Oneston osakkeet 970.103,57 €, mikä johtui Kanta-Hämeen hyvinvointialueen palveluverkkopäätöksestä, jonka mukaan terveysaseman ja hammashoitolan toiminta tiloissa päättyy vuonna 2025. Lisäksi alaskirjattiin Asunto Oy Alvettulankonnun osakkeet 27.633,28 €, kun Sivistys- ja hyvinvointilautakunta päätti päiväkotitoiminnan loppumisesta tiloissa kesällä 2025.

Merkittävät muutokset yhteisöjen liiketoiminnassa ja toimialassa

Kaupungin tytäryhteisöistä Linnan Kiinteistökehitys Oy:n osalta toimistotilamarkkinassa on tapahtunut pysyvä muutos etätyöskentelyn myötä. Kilpailu on kasvanut etätyöskentelyn ja tilojen tiivistämisen vuoksi. Kaupungin neljän hyvinvointikiinteistön myynti OmaHämeelle pienensi yhtiön liikevaihtoa.

Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy päätti taksankorotuksista, mikä vahvisti yhtiön tulosta, ja aloitti etäluettavien vesimittareiden asentamisen. Yhtiö siirtyi osittain kuukausilaskutukseen, mikä paransi asiakkaiden maksukäyttäytymistä.

Hämeenlinnan Asunnot Oy aloitti rakennuttamaan uutta rivitalokohdetta Iittalaan ja tämän lisäksi aloitettiin kerrostalotyömaa Keinusaassa, mikä on yhtiön merkittävin uudisrakennushanke pitkään aikaan.

Hämeenlinnan Liikuntahallit Oy käynnisti useita liikuntapaikkarakentamisen hankkeita, kuten Kaurialan yleisurheilustadionin peruskorjauksen ja jatkoi Hämeenlinnan urheilupuiston kehittämistä.

Verkatehdas Oy:n toimintaan vaikuttaa oleellisesti opistotalon peruskorjaus ja muutostyöt. Kiinteistö jouduttiin tyhjentämään vuokralaisista, joten pitkäaikaiset vuokratuotot laskivat. Tulonmenetykseen on valmistauduttu keväällä 2024 käydyillä muutosneuvotteluilla.

Osakkuusyhteisöistä Hämeen ammattikorkeakoulu on aloittanut ammatillisen tohtoriohjelman kehittämisen yhdessä neljän muun ammattikorkeakoulun kanssa. Tällä pyritään parantamaan Suomen

kilpailukykyä ja tuottavuuskehitystä. Hämeen ammatti-instituutin tulevaisuusselvityksessä päädyttiin suosittelemaan instituutin yhdistymistä ammattiopisto Tavastiaan.

Muissa kaupungin merkittävimmissä yhtiöissä Kiertokapula Oy:n biojätteen erilliskeräys on laajentunut koskemaan kaikkia taajama-alueiden kiinteistöjä. Alueilla vastaanotettujen jätejakeiden määrä on kasvanut odotettua enemmän. Yhtiö on perustanut markkinoita täydentävää jätehuolto-palvelua tuottavan yhtiön Kiertokapula Yrityspalvelut Oy:n.

Numera -konsernissa valmistaudutaan rakenteellisiin muutoksiin.

Merkittävimmät tytäryhteisöjen investoinnit ja hankkeet

Yhteensä merkittävimpien tytäryhteisöjen investointeja oli n. 13 miljoonaa euroa. Merkittävimmät raportoidut investoinnit liittyivät pääosin rakennuksiin ja saneerauksiin.

Kokoluokaltaan kokonaisuuteen vaikuttavimmat investointimäärät olivat Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy:llä, Hämeenlinnan Asunnot Oy:llä, Verkatehtaalla ja Kiinteistöliikelaitoskuntayhtymä Tavastialla.

Hämeenlinnan Seudun Vedellä oli investointeja 6,5 miljoonaa euroa ja näihin kuuluivat esimerkiksi uuden asemakaava-alueen rakentaminen Hämeenlinnassa, Akaan ja Lammin keskustan katu- ja vesihuoltosaneeraukset sekä Luukkaanlahden tuloviemärin saneeraus Hämeenlinnassa.

Hämeenlinnan Asuntojen investoinnit liittyivät pääosin korjauskuluihin, joita oli tilikaudella 3,1 miljoonan euron edestä. Verkatehtaalla opistotalon suunnittelukustannukset olivat yhteensä 0,332 miljoonaa euroa.

Kiinteistöliikelaitoskuntayhtymä Tavastian euromääräisesti suurin investointihanke oli noin 0,500 miljoonan euron Hattelmalantie 8 F-rakennuksen yläkerrassa toteutettu saneeraustyö.

Merkittävien tytär- ja osakkuusyhteisöjen toiminnan, tuloksen ja rahoitusaseman kehittyminen

Merkittävimpien tytär- ja osakkuusyhteisöjen liikevaihto kasvoi edellisvuodesta yhteensä noin 4 %. Vain Linnan Kiinteistökehitys Oy:n, Hämeenlinnan Asunnot Oy:n ja Linnan Kehitys Oy:n liikevaihto laski. Valtaosa vaikutuksesta kokonaisuuteen tuli Hämeen ammattikorkeakoulu Oy:n 6,2 miljoonan euron, Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy:n noin 2,1 miljoonan euron liikevaihdon kasvusta sekä 1,8 miljoonan euron liikevaihdon laskusta Linnan Kiinteistökehitys Oy:llä.

Merkittävien tytär- ja osakkuusyhteisöjen yhteenlaskettu tulos oli 3,8 miljoonaa euroa. Tämä parani noin 10 % edellisvuodesta, mutta vaihtelu yhteisöjen välillä oli hyvin suurta. Suurta vaikutusta muutokseen toivat Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy:n 1,2 miljoonaa euroa ja Koulutuskuntayhtymä Tavastian 0,991 miljoonaa euroa parantuneet tulokset sekä Linnan Kiinteistökehityksen 1,2 miljoonaa euroa pienentynyt tulos.

Hämeenlinnan Seudun Veden taksankorotuksilla oli merkittävä rooli tuloskehityksessä, mutta tulos jäi silti 0,420 miljoonaa euroa tappiolliseksi. Linnan Kiinteistökehityksen tulos oli laskusta huolimatta 0,084 miljoonaa euroa voitollinen. Koulutuskuntayhtymä Tavastia tulos kolminkertaistui ollen 1,466 miljoonaa euroa voitollinen. Voitollisen tuloksen tekivät myös Hämeen Ammattikorkeakoulu Oy, Hämeenlinnan Vanhusten Asuntosäätiö, Hämeenlinnan seudun Opiskelija-asuntosäätiö, Linnan Kehitys Oy sekä Verkatehdas Oy. Tappiollisen tuloksen tekivät Hämeenlinnan Seudun Veden lisäksi Hämeenlinnan Asunnot Oy ja Hämeenlinnan Liikuntahallit Oy.

Yhteisöjen rahoitusasema kehittyi vuoden aikana vaihtelevasti. Pääosan yhteisöistä rahoitusasema quick ratiolla mitattuna oli vuoden vaihteessa erinomaisella tai hyvällä tasolla. Rahoitusasema oli heikko ainoastaan Verkatehtaalla ja Hämeenlinnan seudun Opiskelija-asuntosäätiöllä, joiden rahavarat ja lyhytaikaiset saamiset olivat merkittävästi lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan nähden alemmat. Yhteisöjen maksuvalmius kuvattuna tavoin mitattuna parani keskimäärin 22 %. Merkittäviä muutoksia oli Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy:llä ja Hämeenlinnan Vanhusten Asuntosäätiöllä, joiden

maksuvalmius nousi tyydyttävältä hyvälle tasolle sekä Hämeenlinnan Asunnot Oy:llä, jonka maksuvalmius laski tyydyttävältä välttävälle tasolle.

Tarkemmat tiedot yhteisöjen talouden ja toiminnan kehittymisestä löytyvät keväällä julkaistavasta Yhteisöjen vuosikatsauksesta.

Merkittävien tytär- ja osakkuusyhteisöjen toimintaan liittyvät olennaiset riskit ja epävarmuustekijät

Raportoitujen riskien osalta voidaan tunnistaa taloudellisen riskit, kiinteistökannan haasteet sekä toimintaympäristön muutos. Yhteisöjen raportoimat riskit heijastavat laajempia liiketoimintaympäristön muutoksia ja haasteita, kuten muuttuvia työskentelymalleja ja kiinteistökannan ikääntymistä. Yhtiöt pyrkivät tunnistamaan ja hallitsemaan näitä riskejä tehokkaasti.

Useiden yhtiöiden taloudelliset riskit liittyvät kustannusten kasvuun, tulojen heikkenemiseen ja investointien virheisiin. Näihin riskeihin vastataan mm. kustannusten hillitsemisellä, tulonlähteiden monipuolistamisella ja taloushallinnon seurannalla.

Kaupunkiyhteisöihin liittyy suhteellisen suuri määrä kiinteistöjä, jolloin yhtiöt joutuvat kohtaamaan kiinteistökannan ikääntymisen, korjausvelan ja yllättävien korjaustarpeiden aiheuttamat haasteet. Näihin riskeihin vastataan mm. suunnitelmallisilla korjaustoimenpiteillä ja kiinteistöjen kuntoarvioinneilla.

Yhteisöt kohtaavat epävarmuustekijöitä myös toimintaympäristön jatkuvan muutoksen takia. Esimerkiksi etätyöskentelytrendit, teknologian kehitys ja asiakkaiden tarpeiden muutokset vaikuttavat yhtiöiden toimintaan ja suorituskykyyn.

Yhteisöt panostavat sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan, jotta voidaan varmistaa tehokas toiminta ja vältetään väärinkäytökset tai toiminnan puutteet.

Muut konsernin kannalta tärkeät tapahtumat

Muita konsernin kannalta tärkeitä tapahtumia ei vuoden 2024 aikana ollut.

Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Maaailman taloustilanne ja geopolittiset asiat tulevat edelleen vaikuttamaan konserniyhteisöjen toimintaan vuonna 2025. Tulevaisuudessa näkyy tarve vastata toimintaympäristön muutoksiin ja varmistaa kestävä taloudellinen ja liiketoiminnallinen kehitys. Konserni pyrkii ennakoimaan riskejä, kehittämään toimintatapojaan ja hyödyntämään strategisia mahdollisuuksia tulevina vuosina menestyksen takaamiseksi.

Yhteisöjen tulevaisuuden näkymistä nousee esiin kustannusten kasvu ja investointien tarve. Esimerkiksi tarvittavat korjaustoimenpiteet ja kiinteistökannan kehittäminen vaativat merkittäviä investointeja ja jatkuvaa huolenpitoa käyttöasteiden ylläpitämiseksi. Yhtiöt pyrkivät hallinnoimaan taloudellisia riskejä mm. sopeuttamistoimenpiteillä, strategisella suunnittelulla ja varainhoidolla.

Yhteisöissä tullaan todennäköisesti kohtaamaan muutoksia toimintaympäristössä, kuten kiinteistömarkkinoiden haasteita ja hyvinvointialueen yhteistyön kehittämistä. Lisäksi hankintalakiin kaavailut muutokset tulevat toteutuessaan vaikuttamaan yhteisöjen palveluhankintaan. Tuleva kehitys edellyttää sopeutumista muuttuviin tarpeisiin ja vahvaa yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa.

Yhtiöt panostavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiseen varmistaakseen toiminnan tehokkuuden ja turvallisuuden. Tämä sisältää esimerkiksi fyysisen ja digitaalisen turvallisuuden parantamisen sekä riskien arvioinnin ja hallintamenettelyjen tehostamisen.

Konsernirakenteen osalta käynnissä on selvitys Kiinteistöliikelaitoskuntayhtymä Tavastian yhdistämisestä Koulutuskuntayhtymä Tavastiaan. Lisäksi selvitetään Kiinteistö Oy Oneston myyntiä.

Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Miten konsernivalvonta on järjestetty

Kaupungin konsernivalvonnasta vastaa konsernijohto. Konsernivalvonnalla tarkoitetaan konsernijohtoon vastuulla olevaa tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointia ja raportointia sekä konserniohjeen, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumisen seuranta. Yhteisöjen sisäisen valvonnan toteuttamisesta vastaavat yhteisöjen hallitukset. Sisäisellä valvonnalla pyritään varmistamaan toiminnan laillisuus, taloudellisuus, tuloksellisuus ja päätösten perusteena olevan tiedon riittävyys, oikeellisuus ja luotettavuus. Toimivallan ja vastuiden jako konserniohjauksessa on kuvattu selkeästi kaupungin hallintosäännössä sekä omistajaohjauksen periaatteissa ja konserniohjeessa.

Konsernivalvontaa on toteutettu monenlaisen raportoinnin sekä yhteisöjen kanssa käytyjen keskustelujen avulla. Konsernijohtoon ennakokantaa edellyttävät asiat on kerrottu konserniohjeessa. Kaupunginhallituksen nimeämällä viranhaltijoilla on oikeus osallistua läsnäolo- ja puheoikeuksin merkittävimpien tytäryhtiöiden ja säätiöiden hallitusten kokouksiin. Tarkastuslautakunta arvioi yhtiöille asetettavien tavoitteiden toteutumista.

Onko valvonnassa havaittu puutteita

Konsernivalvonnassa ei ole havaittu merkittäviä puutteita kuluneella tilikaudella. Tytäryhteisöt ovat antaneet kaupunginhallitukselle kaupunkikonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot. Kaupunginhallituksen nimeämät strategiset tytäryhtiöt ovat raportoineet taloudestaan ja toiminnastaan sekä riskeistä ja niiden hallinnasta kolmannevuosittain sekä talousarvio- ja tilinpäätösraportoinnin yhteydessä. Myös muut merkittävimmät yhteisöt ovat jättäneet tilinpäätösraporttinsa. Pienimpien yhtiöiden osalta seuranta on tehty pääasiassa yhtiökokouksissa saatavan informaation avulla. Strategiset tytäryhtiöt ovat raportoineet tavoitteiden toteutumisesta tilinpäätösraporteissaan.

Kaupungin tarkastustoimi on toteuttanut yhdessä omistajaohjauksen yksikön kanssa kaikkiin kaupungin tytäryhteisöihin kohdistuvan sisäisen valvonnan selonteon, jonka avulla seurataan konserniohjeen noudattamista sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumista.

Tytäryhteisöt ovat pääsääntöisesti järjestäneet sisäisen valvontansa asianmukaisesti valtuuston edellyttämällä tavalla. Tytäryhteisöjen toiminnan ja tavoitteiden seuranta ja raportointi on säännöllistä ja poikkeamiin puututaan välittömästi. Yhteisöjä ohjeistetaan valvonnan perusteella tarvittavista toimenpiteistä käytännössä reaaliajassa sitä mukaa, kun asioita tulee ilmi. Riskikartoitukset on tehty ja ne ovat ajan tasalla. Riskienhallinnan raportointi on pääosin säännöllistä ja vastuutettua toimintaa. Konserniohjetta on noudatettu pääsääntöisesti hyvin. Konserniohjeen noudattamista koskevista poikkeuksista on keskusteltu yhteisöjen johdon kanssa. Konsernijohtoon ennakkokantaa edellyttävien asioiden noudattamisessa ei tilikauden aikana havaittu merkittäviä puutteita.

Keskitettyjen konsernitoimintojen ja -palvelujen käyttöä koskevassa valvonnassa ei ole havaittu puutteita. Useimmat kaupunkikonsernin yksiköistä käyttävät konsernitiliä sekä sijoitus- ja laina-asioissa talouspalvelujen asiantuntemusta. Oikeudellisissa asioissa yksiköt ovat saaneet kaupunginlakimiesten konsultointia sekä henkilöstöpalveluilta apua palkka-, rekrytointi- ja henkilöstöasioihin. Omistajaohjauksen vastuualue on huolehtinut konserniyhteisöjen yleisestä tuesta.

Miten konsernivalvontaa kehitetään

Konsernivalvontaa kehitetään jatkuvasti. Vuoden 2025 painopisteenä on edelleen konserniraportoinnin ja tiedonhallinnan kehittäminen. Tiedonhallinnan osalta tehdään tavoitelähtöistä ja kustannussäästöihin sekä manuaalisen työn vähentämiseen liittyvää järjestelmäkartoitusta. Periaatteena on toiminnan tehostaminen kaikilla osa-alueilla. Yhteisöjen seurantaa vahvistetaan erilaisilla analyysimenetelmillä, joissa esimerkiksi toteutuneita kassavirtoja analysoidaan ja seurataan laajemmin sekä näihin liittyviä seurantavelvoitteita strategisille yhteisöille lisätään.

Tiedonkulku ja sen optimointi on jatkuvaluontoinen prosessi, jota toteutetaan ympäri vuoden. Operatiiviset keskusteluyhteydet yhtiöihin pyritään pitämään joustavina ja tehokkaina.

Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2024 1 000 €	2023 1 000 €
Toimintatuotot	120 399	113 984
Toimintakulut	-267 955	-265 199
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	1 052	1 598
TOIMINTAKATE	-146 503	-149 617
Verotulot	179 891	185 156
Valtionosuudet	42 893	42 050
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	1 858	1 424
Muut rahoitustuotot	7 628	7 214
Korkokulut	-8 130	-7 571
Muut rahoituskulut	-231	-542
Rahoitustuotot ja -kulut	1 125	525
VUOSIKATE	77 407	78 114
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-46 702	-40 314
Omistuksen eliminointierot	159	0
Arvonalentumiset	-3 387	-5 224
Poistot ja arvonalentumiset	-49 930	-45 538
Satunnaiset erät		
Satunnaiset kulut	0	-2 062
Satunnaiset erät	0	-2 062
TILIKAUDEN TULOS	27 476	30 514
Tilinpäätössiirrot	-8 227	-17 217
Tilikauden verot	-310	-292
Laskennalliset verot	-196	-26
Vähemmistön osuus tilikauden tuloksesta	-274	47
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	18 470	13 027

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	44,9	43,0
Vuosikate/poistot, %	155	-172
Vuosikate, euroa / asukas	1 132	1 143
Asukasmäärä	68 376	68 319

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

$$= 100 * \text{Toimintatuotot} / \text{Toimintakulut}$$

Konsernin koko ja konserniin kuuluvien yhteisöjen luonne vaikuttaa tunnusluvun arvoon ja selittävät konsernikohtaisia eroja.

Vuosikate osoittaa konsernin tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, konsernin tulorahoitus on riittävä.

Vuosikatteen ja poistojen vertailussa on vakiintunut käyttöön seuraava tunnusluku:

Vuosikate prosenttia poistoista

$$= 100 \times \text{Vuosikate} / (\text{Suunnitelman mukaiset poistot} + \text{Arvonalentumiset})$$

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan konsernin tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat konserniyhteisöjen keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenosta valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet.

Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot, ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Myös nämä väittämät pitävät paikkansa vain, jos poistot vastaavat keskimääräistä konsernitilinpäätökseen yhdisteltävien yhteisöjen ja säätiöiden vuotuista poistonalaisten investointien tasoa. Tulorahoituksen voidaan katsoa olevan riittävä, jos poistot kattavat pitkällä aikavälillä keskimääräiset poistonalaiset investoinnit.

Vuosikatteen ja poistojen suhde on myös yksi kuntalain 118 §:n mukaisista kunnan erityisen vaikean taloudellisen aseman arvioinnissa käytettävistä tunnusluvuista. Tämän tunnusluvun mukaan kunta on erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa, jos tunnusluvun arvo on alle 80 % kaksi tilikautta peräkkäin yhdessä muiden laissa määriteltyjen kriteerien kanssa.

Jos vuosikate on negatiivinen, on konsernin tulorahoitus heikko.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Konsernikohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla edellä mainittu keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä.

Keskimääräistä, kaikkia kuntakonserneja koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Muun muassa konserniyhteisöjen toimintojen sisältö vaikuttaa vuosikatetavoitteen määrittämiseen konsernissa.

Asukasmääränä tunnusluvun laskennassa käytetään kunnan asukaslukua tilikauden lopussa. Kuntayhtymäkonsernissa asukasmäärää ja asukaskohtaista tunnuslukua ei esitetä.

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2024	2023
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	77 407	78 114
Satunnaiset erät	0	-2 062
Tilikauden verot	-310	-292
Tulorahoituksen korjauserät	-9 123	-2 369
	67 974	73 392
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-116 526	-50 852
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 250	1 391
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	39 167	3 605
Toiminnan ja investointien rahavirta	-8 134	27 535
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-6	-70
Antolainasaamisten vähennykset	0	268
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	51 002	21 331
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-26 164	-34 773
Lyhytaikaisten lainojen muutos	8 613	1 355
Oman pääoman muutokset	-67	-160
Muut maksuvalmiuden muutokset	-2 967	-7 866
Rahoituksen rahavirta	30 411	-19 914
Rahavarojen muutos	22 276	7 621
Rahavarat 31.12.	164 605	142 329
Rahavarat 1.1.	142 329	134 707
Rahavarojen muutos	22 276	7 621
KONSERNIRAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT:		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä, €	-7 356	-34 331
Investointien tulorahoitus, %	67,1	157,9
Laskennallinen lainanhoitokate	1,3	1,4
Lainanhoitokate	2,5	2,0
Kassan riittävyys, pv	143	145
Asukasmäärä	68 376	68 319

Investoinnit

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä

Rahoituslaskelman välitulos Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja rahavarojen lisäämiseen, ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia rahavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä siltä osin kuin kertymä on laskettavissa. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

= $100 \times \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Lainanhoito

Laskennallinen lainanhoitokate

= $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla konsernitaseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua keskimääräistä jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Luotettavan kuvan konsernin lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Konsernin lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Konsernitilinpäätöksen laskennallista lainanhoitokatetta käytetään yhtenä tunnuslukuna kuntalain 118 §:n mukaisessa kunnan erityisen vaikean taloudellisen aseman arvioinnissa. Kuntalain 118 §:n mukainen tunnusluvun raja-arvo on 0,8.

Lainanhoitokate

= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Lainanhoitokate kertoo konsernin tulo-rahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos konsernin lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla.

Maksuvalmius**Kassan riittävyys (pv)**

= 365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Konsernin maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa konsernin rahavaroilla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kassasta maksut kootaan seuraavista konsernin tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä:

Konsernituloslaskelmasta:

Toimintakulut

Korkokulut

Muut rahoituskulut

Tilikauden verot

Konsernin rahoituslaskelmasta:

Investointimenot

Antolainasaamisten lisäykset

Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

Kassan riittävyys voidaan esittää myös kuukausittaisena lukusarjana tai graafisesti. Rahavarojen määränä käytetään tällöin joko kuukauden päiväkohtaista keskisaldoa tai valittua kuukauden määräpäiväsaldoa. Kassasta maksuina käytetään kuukauden kassasta maksuja ja päiväkerroimenä 30 pv.

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2024 1 000 €	2023 1 000 €	VASTATTAVAA	2024 1 000 €	2023 1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	759 098	723 910	OMA PÄÄOMA	388 469	361 827
Aineettomat hyödykkeet	6 951	6 919	Peruspääoma	244 013	244 013
Aineettomat oikeudet	0	1	Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	604	604
Muut pitkävaikutteiset menot	6 951	6 918	Arvonkorotusrahasito	679	679
			Muut omat rahastot	100 409	92 368
			Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	24 293	11 136
			Tilikauden yli-/alijäämä	18 470	13 027
Aineelliset hyödykkeet	706 295	671 905	VÄHEMMISTÖOSUDET	25 310	25 092
Maa- ja vesialueet	76 689	76 055			
Rakennukset	428 573	383 372	PAKOLLISET VARAUKSET	4 137	4 211
Kiinteät rakenteet ja laitteet	127 849	127 944	Eläkevaraukset	207	262
Koneet ja kalusto	55 467	56 540	Muut pakolliset varaukset	3 931	3 950
Muut aineelliset hyödykkeet	3 133	3 571			
Ennakkomaksut ja keskenener. hankinnat	14 584	24 424	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	2 630	2 783
Sijoitukset	45 853	45 086	VIERAS PÄÄOMA	527 616	498 638
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	42 352	41 300	Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	408 536	383 771
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakk.arvonk.	3 011	3 302	Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	16 904	18 339
Muut lainasaamiset	390	384	Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	53 292	44 462
Muut saamiset	100	100	Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	48 884	52 067
			VASTATTAVAA	948 162	892 552
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 644	2 070			
			KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT:		
VAIHTUVAT VASTAAVAT	187 419	166 572	Omavaraisuusaste, %	43,8	43,7
Vaihto-omaisuus	287	321	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	152,7	144,0
			Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000€	42 763	24 163
Saamiset			Kertynyt yli-/alijäämä, asukas	625	354
Pitkäaikaiset saamiset	4 138	5 327	Lainakanta 31.1.2., 1 000€	461 828	428 377
Lyhytaikaiset saamiset	18 390	18 595	Lainakanta 31.12., €/asukas	6 754	6 270
Saamiset	22 528	23 922	Lainat ja vuokravastuut, 31.12., 1 000€	564 499	510 895
			Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	8 256	7 478
Rahoitusarvopaperit	127 818	123 641	Lainasaamiset, 1 000€	390	384
Rahat ja pankkisaamiset	36 787	18 687	Asukasmäärä	68 376	68 319
VASTAAVAA	948 162	892 552			

Konsernitaseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat konsernin omavaraisuutta ja velkaantuneisuutta.

Omavaraisuusaste, %

= 100 x (Oma pääoma + Vähemmistöosuus + Konsernireservi / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Koko pääoma kaavassa tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Kun käytetään lyhennettyä konsernikaavaa, laskennassa voidaan jättää saadut ennakot pois. Tunnusluvun arvo kertoo, kuinka suuri osa kunnan varallisuudesta on rahoitettu omalla pääomalla. Alhainen omavaraisuusaste merkitsee suurta velkarasitetta. Välitettävät varat voivat heikentää omavaraisuusastetta. Omavaraisuusastetta voidaan arvioida seuraavien viitteellisten ohjearvojen perusteella:

Erinomainen	yli 70 %
Hyvä	50–69 %
Tyydyttävä	30–49 %
Heikko	alle 30 %

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

$$= 100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Kun käytetään lyhennettyä konsernikaavaa, laskennassa voidaan jättää saadut ennakot pois. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku konsernien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet konsernilla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

$$= \text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}$$

Luku osoittaa, paljonko konsernilla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

$$= [\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$$

Luku osoittaa konsernin asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää. Kuntayhtymän konsernissa ei asukaskohtaista tunnuslukua ei esitetä.

Konsernin lainakanta 31.12.

$$= \text{Joukkovelkakirjalainat} + \text{Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta} + \text{Lainat julkisyhteisöiltä} + \text{Lainat muilta luotonantajilta}$$

Konsernin lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin vieraan pääoman erät Joukkovelkakirjalainat, Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta, Lainat julkisyhteisöiltä ja Lainat muilta luotonantajilta. Lyhennettyä konsernikaavaa käytettäessä konsernin lainakanta muodostuu korollisen vieraan pääoman eristä.

Konsernin lainat, euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymän konsernissa ei asukaskohtaista lainamäärää esitetä.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

$$= \text{Joukkovelkakirjalainat} + \text{Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta} + \text{Lainat julkisyhteisöiltä} + \text{Lainat muilta luotonantajilta} + \text{Vuokravastuut}$$

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä konsernin lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Konsernin lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymän konsernissa ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa.

Konsernin lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja konsernin omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

Konsernin henkilöstömäärä

Toimintakertomuksessa on suositeltavaa esittää kunnan ja sen tytäryhteisöjen palveluksessa olevien henkilöiden keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana, jos tietoa ei ole saatavana henkilötyövuosina.

Strategiset tytäryhtiöt

Strategisten tytäryhtiöiden valtuustoon nähden sitovat tavoitteet 2024

Kuntalain (410/2015) 110 §:n mukaan talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Vuoden 2024 aikana kaupungin tytäryhteisöjen toimintaa ohjasivat Hämeenlinnan kaupungin konserniohjeet (KV 13.12.2021 § 193), Hämeenlinnan kaupungin hallintosääntö (KV 3.10.2022) sekä Hämeenlinnan kaupungin omistajapolitiittiset linjaukset (KV 3.10.2022)

Kaupungin omistajapolitiikan tavoitteena on tytäryhteisöjen toiminnan kehittäminen kaupungin strategisten linjausten mukaisesti sekä omistaja-arvon pitkäjänteisen kasvun tukeminen. Omistajapolitiittisissa linjauksissa on asetettu kaupungin keskeisimmille yhteisöille pitkän tähtäimen tavoitteet, joiden kehittymistä seurataan yhteisöjen vuosikatsauksessa. Tämän lisäksi kaupungin strategisille tytäryhtiöille on talousarviossa asetettu valtuustoon nähden sitovat tavoitteet vuodelle 2024. Tavoitteet perustuvat kaupunkistrategiassa esitettyihin arvoihin, visioon ja kaupunkitason tavoitteisiin. Valtuuston hyväksymät tavoitteet ovat yhtiöiden kanssa tehtävien palvelusopimusten lähtökohtina.

Tytäryhteisöt ovat velvollisia raportoimaan tavoitteiden toteutumisesta kolmannesvuosiraporttien ja tilinpäätösraportoinnin yhteydessä.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja niiden toteumat ovat seuraavat:

Hämeenlinnan Asunnot Oy (konserni)

Hämeenlinnan Asunnot Oy omistaa ja vuokraa hallinnoimiaan vuokra-asuntoja. Yhtiö tarjoaa asuntoja kuntalaisille kaikissa elämän vaiheissa.

Tavoite 2024	Mittari	Toteuma	Tila
Yhtiö toimii kannattavasti, oman tulorahoituksensa puitteissa siten, että korjaustoimenpiteet ja investoinnit toteutuvat suunnitellusti a. nettotulos > 0 b. korjaustoimenpiteitä tehdään vähintään samalla tasolla kuin edellisenä vuonna (3,2 M €)	Nettotulos (€) b. korjaustoimenpiteisiin käytetty rahamäärä (€)	a) Yhtiön nettotulos positiivinen. Emoyhtiön liikevaihto kasvoi edellisestä vuodesta reilulla 660 000 eurolla. Vuoden alussa voimaan tulleet isommat vuokrankorotukset vaikuttivat osaltaan tähän, vaikka käyttöaste laskikin vuoden aikana merkittävästi ollen vuoden lopussa alle 90 prosenttia. b) Korjauskulut pysyivät budjetissa, vahinkokorjauksia on n. 400.000 euroa. Korjauskulut olivat 3.121.910,67 euroa (summasta on vähennetty saadut avustukset ja vakuutuskorvaukset)	Toteutuu

Tavoite 2024	Mittari	Toteuma	Tila
Hämeenlinnan Asunnot Oy toteutti vuoden 2023 aikana skenaariotyön, jonka perusteella tehdään päätökset asuntokannan tervehdyttämisestä; a. skenaariotyön perusteella valittujen välttämättömien kohteiden uudistamista koskevat toimenpidesuunnitelmat on tehty b. niiden toteuttaminen on käynnistynyt	a. toimenpidesuunnitelmat tehty (kyllä/ei) b. toimenpiteiden toteuttaminen käynnistynyt (kyllä/ei)	a) toimenpidesuunnitelmaa tehty, mutta kyseinen työ on jatkuvaa ja vuosittaista b) toimenpiteitä on tehty ja mm. kolme kustannuspaikkaa myyty	Toteutuu
Yhtiö jatkaa osaltaan Hiilineutraali Hämeenlinna 2035 -tavoitteen toteutumisen edistämistä; yhtiön veden- ja energiankulutus laskee edellisvuodesta	energiankulutus v/m2 2023 ja 2024 kohteiden vedenkulutus yhteensä 2023 ja 2024	Veden kulutus 2023 vs 2024 vähemmän 7265,3 m3 Kaukolämmön kulutus 2023 vs 2024 vähemmän 417 MWh Sähkön kulutus 2023 vs 2024 vähemmän 27,6 MWh	Toteutuu
Yhtiöllä on 10 vuoden PTS-suunnitelmat rakennusten ja rakennetun infran kunnossapidosta (ml. investoinnit)	PTS-suunnitelmat on tehty (kyllä/ei)	PTS-suunnitelma tehty ja sitä toteutetaan taloudellisten raamien rajoissa.	Toteutuu
Työllistämistoimiin osallistuminen	selostus tehdyistä työllistämistoimista	Vuoden alussa palkattiin yksi henkilö ja kesätöihin toinen. Kesätyöntekijä on jatkanut työskentelyään myös kesäkauden päätyttyä.	Toteutuu

Hämeenlinnan Liikuntahallit Oy (konserni)

Hämeenlinnan Liikuntahallit Oy on osakeyhtiö, joka tuottaa liikuntapalveluita. Yhtiö hoitaa ja hallinnoi areenoita, liikuntahalleja, suurkenttiä, uimahalleja ja sisäliikuntatiloja sekä tuottaa liikunnanohjauspalveluita ja liikuntaan liittyviä tukipalveluita. Yhtiön tytäryhtiöitä ovat Hämeenlinnan Jäähalli Oy ja Hämeenlinnan Palloiluhalli Oy.

Tavoite 2024	Mittari	Toteuma	Tila
Liikuntahallit -konserni toimii tehokkaasti ja taloudellisesti; a. yhtiöiden nettotulokset > 0 b. nettotulokset paranevat edellisvuodesta	a. yhtiöiden nettotulokset (€) b. yhtiöiden nettotulosten muutokset vuoteen 2023 verrattuna	Hämeenlinnan Liikuntahallit Oy: - 522 226 e / -399 743 e Hämeenlinnan Jäähalli Oy: 84 388 e / 212 315 e Hämeenlinnan Palloiluhalli Oy: 12 291 e / 51 947 e Kaikkien yhtiöiden osalta kehitys on ollut negatiivinen. Tulosta on heikentänyt erityisesti kohonneet energiakustannukset ja yllättävät kiinteistöihin kohdistuneet korjaustarpeet	Ei toteudu

Tavoite 2024	Mittari	Toteuma	Tila
Hämeenlinnan Liikuntahallit Oy huolehtii osaltaan erityisryhmien liikunnasta kaupungin HYTE-tavoitteiden mukaisesti; yhtiön soveltavan liikunnan toiminta laajenee edellisvuodesta	osallistujien määrä 2024–2023	Toimintakaudelle 2024-2025 lisättiin yksi lasten ja kaksi ikäihmisten soveltavan liikunnan ryhmää. Ryhmien osallistujamäärä kokonaisuudessaan kasvoi 256:sta 273:een.	Toteutuu
Hämeenlinnan Liikuntahallit Oy:n tarjoamat palvelut vastaavat käyttäjien tarpeisiin; asiakastyytyväisyyskysely tulos vähintään 3,7 (asteikolla 1-5)	Asiakastyytyväisyyskyselyn tulos.	Asiakastyytyväisyyskyselyn tulos 4,1	Toteutuu
Yhtiö jatkaa osaltaan Hiilineutraali Hämeenlinna 2035 -tavoitteen toteutumisen edistämistä	selostus tehdyistä toimenpiteistä	Hiilineutraaliustavoitteeseen on kiinnitetty erityisesti huomiota liikuntapaikkarakentamisen hankkeiden suunnittelussa. Kiinteistöissä vähäisempiä suoria toimenpiteitä, kuten valaisinvaihtoja led-valaisimiksi. Energiankulutusta seurataan aktiivisesti.	Toteutuu
Yhtiöllä on 10 vuoden PTS-suunnitelmat rakennusten ja rakennetun infran kunnossapidosta (ml. investoinnit)	PTS-suunnitelmat on tehty (kyllä/ei)	Tehty osassa kiinteistöjä.	Toteutuu osittain
Työllistämistoimiin osallistuminen	selostus tehdyistä työllistämistoimista	Tilikauden aikana ollut kaksi henkilöä työkokeilussa.	Toteutuu

Hämeenlinnan Pysäköinti Oy

Hämeenlinnan Pysäköinti Oy:n tehtävänä on julkisten pysäköintipalvelujen järjestäminen, pysäköintinvalvonnan koordinointi sen hallinnassa olevilla alueilla ja pysäköintilaitosten omistaminen, rakennuttaminen ja ylläpito.

Tavoite 2024	Mittari	Toteuma	Tila
Hämeenlinnan Pysäköinti Oy toimii kannattavasti oman tulorahoituksensa puitteissa ja siten että sen maksuvalmius pitkällä tähtäimellä säilyy; a. liikevoitto > 600 000 € b. nettotulos > 0 c. pysäköintitalojen liikevaihdon kasvu > + 3 %	a. liikevoitto (€) b. nettotulos (€) c. pysäköintitalojen liikevaihdon muutos edellisvuodesta (%)	a. 719.384 € b. 65.019 € c. +6,8 % (sopimuspysäköinti ja lyhytaikapysäköinti)	Toteutuu
Yhtiö kehittää yhteistyössä kaupungin kanssa sähköautojen latausmahdollisuuksien lisääntymistä ja monipuolistumista Hämeenlinnassa.	selostus tehdyistä toimenpiteistä	Kaivoparkkiin toteutettiin sähköautolatauspisteiden laajennus. Uusia sähköauton peruslatauspisteitä rakennettiin kahdeksan kappaletta ja kaksi aikaisemmin käytössä ollutta peruslatauspistettä uudistettiin.	Toteutuu
Yhtiöllä on 10 vuoden PTS-suunnitelmat rakennusten ja rakennetun infran kunnossapidosta (ml. investoinnit)	PTS-suunnitelmat on tehty (kyllä/ei)	PTS-suunnitelmat tehty	Toteutuu
Työllistämistoimiin osallistuminen	selostus tehdyistä työllistämistoimista	Kaupungin kesätyösetelillä palkattiin nuori kesäkuussa yhteistyössä Linnan Kiinteistökehityksen kanssa.	Toteutuu
On luotu uusia hinnoittelumalleja, jotka houkuttelevat uusia asiakkaita ja nostavat käyttöastetta	selostus uusista hinnoittelumalleista	Pysäköintituotetarjontaa pysäköintitaloissa on päivitetty kuluvan vuoden aikana. Hintoja päivitettiin yhtiön hallinnoimilla pysäköintialueilla.	Toteutuu

Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy

Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy:n tehtävänä on huolehtia toiminta-alueellaan talousveden hankinnasta ja jakelusta sekä jätevesien ja hulevesien poisjohtamisesta ja jätevesien puhdistamisesta. Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy tuottaa vesihuoltopalveluita Hämeenlinnan, Hattulan ja Akaan asukkaille, yhteisöille ja elinkeinoelämälle.

Tavoite 2024	Mittari	Toteuma	Tila
Yhtiö toimii kannattavasti, oman tulorahoituksensa puitteissa; Nettotulos > 0	nettotulos (€)	-420 825,16 €	Ei toteudu
Yhtiö jatkaa vedenhankinnan turvaamiseen ja omaisuuden hallinnan parantamiseen tärkeitä kehittämistoimia; a. Alajärven säännöstelyn muutoksen lupahakemus on jätetty b. omaisuudenhallinnan politiikan sekä verkosto-omaisuudenhallinnan tunnuslukujen ja mittareiden luominen	a. kyllä/ei b. kyllä/ei	a. Alajärven säännöstelyn muutoslupaa tarkennettu ja vesistömallit päivitetty. Korvauslaskelmat tarkistuksessa. Lupahakemus jätetään kevään 2025 aikana. b. Omaisuudenhallinnan politiikka hyväksytty hallituksessa helmikuussa 2024. Power BI raportointi tehty verkkotietojärjestelmän pohjalta.	Toteutuu osittain
Laitoskohteiden pitkän aikavälin saneerausohjelman toteutus jatkuu suunnitellusti; a. Marttaristilta otettavan pohjaveden käsittelylaitos on suunniteltu b. Sairion pääpumppaamon saneeraushanke on aloitettu (toteutus talvella 2025)	a. kyllä/ei b. kyllä/ei	a. Marttaristin uuden siiviläputki-kaivon suunnitelmat valmiit b. Sairion pääpumppaamon suunnittelu valmis ja urakka alkoi joulukuussa 2024.	Toteutuu
Jätevedenpuhdistamoilla saavutetaan ympäristöluvan mukaiset lupaehdot valvovan viranomaisen hyväksymällä tavalla	kyllä/ei	Paroissa lupaehdot saavutettiin, Akaan biologisen hapenkulutuksen poistoteho jäi yhdellä tarkkailujaksolla lupaehdoista, Lammilla lupaehdot saavutettiin lukuun ottamatta yhtä ylitystä orgaanisen aineen jäännöspitoisuudessa	Ei toteudu
Yhtiö jatkaa osaltaan Hiilineutraali Hämeenlinna 2035 -tavoitteen toteutumisen edistämistä; a. vesijohtovuotojen haun nopeuttaminen jatkuvatoimisten mittausten ja järjestelmäanalytiikan avulla b. jäteveden hukkalämmön hyödyntämisen toteutusmalli Paroisten puhdistamolla päätetty	a. kyllä/ei b. kyllä/ei	a. automaattisen vuodonhaun järjestelmä otettiin käyttöön, järjestelmää tarkennetaan vuosittain asentamalla lisää mittauksia vesijohtoverkoston b. Loimua rakentaa lämpöpumppulaitoksen Paroisten puhdistamon alueelle, joka käyttää lämmönlähteenä puhdistettua jätevettä	Toteutuu
Yhtiöllä on 10 vuoden PTS-suunnitelmat rakennusten ja rakennetun infran kunnossapidosta (ml. investoinnit)	PTS-suunnitelmat on tehty (kyllä/ei)	Päivitetään vuosittain talousarvion laadinnan yhteydessä	Toteutuu
Työllistämistoimiin osallistuminen	selostus tehdyistä työllistämistoimista	Sopivia henkilöitä sopiviin tehtäviin ei ollut tarjolla nykyisessä turvallisuustilanteessa	Ei toteudu

Linnan Kehitys Oy

Elinkeinoyhtiö, jonka tärkeimpänä tehtävänä on lisätä Hämeenlinnan tunnettuutta ja taloudellista kasvua. Yhtiö haluaa kasvaa halutuksi ja luotettavaksi kumppaniksi elinkeinosektorilla.

Tavoite 2024	Mittari	Toteuma	Tila
Linnan Kehitys toimii kannattavasti, oman tulorahoituksensa puitteissa; viimeisen + edellisten tilikausien voitto > 0	viimeisen + edellisten tilikausien voitto (€)	Tilikauden voitto +179 T€ Kolmen edellisen tilikauden voitto +81 T€ Taseessa oleva edellisten tilikausien voitto +497 T€	Toteutuu
Linnan Kehitys vahvistaa entisestään tiedolla johtamistaan; uusi toiminnan tehokkuutta ja vaikuttavuutta kuvaava mittaristo on integroitu aktiiviseksi osaksi Linnan Kehityksen strategista ja operatiivista johtamista	selostus tehdyistä toimenpiteistä, toteutui/ei toteutunut	Vuonna 2024 päivitetty strategia ja organisaatorakenne perustuvat tiedolla johtamisen tehostamiseen. Yhtiölle asetettuja tavoitteita ja mittareita on täydennetty tulosta-voiteajattelulla, joka perustuu vaikuttavuuteen. Uusi palvelukehityksen tiimi on keskittynyt tiedolla johtamisen kehittämiseen koko yhtiössä, mikä tarkoittaa resurssien tehostamista, toimintatapojen kehittämistä sekä teknologian hyödyntämistä.	Toteutuu
Linnan Kehityksen palveluita käyttäneet asiakkaat kokevat yhtiön tuottamat palvelut laadukkaiksi ja hyödyllisiksi; a. asiakastytyväisyys NPS > 70 b. yritystyytyväisyystutkimuksissa positiivinen kehitys edellisiin mittauksiin verrattuna	a. NPS b. yritystyytyväisyystutkimusten tulokset	a. NPS 91,5 b. Suomen Yrittäjien Taloustutkimuksella teettämässä Kuntabarometrissa Linnan Kehityksen yrityspalvelut arvioitiin Suomen toiseksi parhaiksi suurten kaupunkien (21 kaupunkia) sarjassa.	Toteutuu
Kaupunkistrategiassa on Linnan Kehitykselle asetettu seuraavat vuositavoitteet: a. 21 uutta yhtiön kautta sijoitunutta yritystä b. 200 sijoittuvien yritysten kautta siirtyvää työpaikkaa	a. sijoittuneiden yritysten lkm b. sijoittuvien yritysten kautta syntyneiden työpaikkojen lkm	a. Sijoittuneita yrityksiä 24 kpl b. Sijoittuneiden yritysten kautta syntyneitä työpaikkoja 171 kpl.	Toteutuu osittain

Tavoite 2024	Mittari	Toteuma	Tila
Linnan Kehityksellä on keskeinen rooli Hämeenlinnan uuden matkailun toimeenpano-ohjelman valmistelussa ja toteuttamisessa; ohjelman toteuttaminen sovittujen askelmerkkien mukaisesti	selostus tehdyistä toimenpiteistä, toteutui/ei toteutunut	Matkailun kansainvälistymissuunnitelma laadittu ja kansainvälistymisen suhteen tehty lukuisia konkreettisia toimenpiteitä. Tapahtumajärjestäjien tukipalveluita on kehitetty yhdessä kaupungin kanssa erityisesti tapahtumalupien ja -yhteistyön hakemisen prosesseja. Tapahtumien kanssa tehty tiivistä yhteistyötä ja uusia tapahtumia saatu Hämeenlinnaan mm. Xtreme Motor show ja Taikasaari. Lisäksi kaupungin kehittämisprosesseissa mm. Linnanpuiston remontin suunnittelussa on oltu tiiviisti mukana.	Toteutuu
Linnan Kehitys jatkaa osaltaan Hiilineutraali Hämeenlinna 2035 -tavoitteen toteutumisen edistämistä; yhtiö järjestää yrityksille vastuullisuuskoulutuksia PARKKI Business Parkissa, joissa yhtenä teemana on Hiilineutraali Hämeenlinna	järjestettyjen koulutusten lukumäärä ja osallistujamäärä	Valmistavan teollisuuden yrityksille järjestettiin neljän koulutuskerran "Miten toteutan käytännössä yrityksessäni vastuullisuutta ja vihreää siirtymää" -tapahtumasarja, jossa kaikkiaan oli lähes sata osallistujaa. Yhtiö käynnisti työn syksyllä Ekokompassi-ympäristösertifikaatin saamiseksi.	Toteutuu
Työllistämistoimiin osallistuminen	selostus tehdyistä työllistämistoimista	Kaupungin kesätyösetelillä palkattiin kaksi nuorta kesätöihin.	Toteutuu

Linnan Kiinteistökehitys Oy (konserni)

Linnan Kiinteistökehitys Oy ostaa, omistaa, kehittää ja myy kiinteistöjä sekä toimii investorina merkittävien elinkeinohankkeiden toteuttamiseksi Hämeenlinnaan.

Tavoite 2024	Mittari	Toteuma	Tila
Linnan Kiinteistökehitys toimii markkinalähtöisesti, taloudellisesti ja tuloksellisesti; nettotulos > 50 000 €	nettotulos (€)	Nettotulos +84 T€	Toteutuu
Yhtiön tärkein tehtävä on alueellinen kiinteistöjen kehittäminen, minkä lisäksi yhtiö edistää aktiivisesti yritysten sijoittumista Hämeenlinnaan; a. käynnistettyjä kiinteistökehityshankkeita > 2 kpl b. yhtiön tiloihin Linnan Kehityksen sijoittumispalveluiden kanssa yhteistyössä vuoden aikana sijoittuneita yrityksiä > 5 kpl	a. käynnistettyjen kiinteistökehityshankkeiden lkm b. sijoittuneiden yritysten lkm	a. 1 b. 3	Ei toteudu

Tavoite 2024	Mittari	Toteuma	Tila
Yhtiö jatkaa kiinteistöliiketoimintansa sopeuttamista muutuneisiin tarpeisiin siten, että kiinteistöjen käyttöasteet säilyvät jatkossakin korkealla tasolla; kiinteistöjen käyttöaste > 89 %	kiinteistöjen käyttöaste (%)	85,30 %	Ei toteudu
Yhtiö jatkaa edelleen kokonaistaloudellisesti kannattavien investointien tekemistä päästöjen vähentämiseksi, esim. lämmitystapamuutokset kiinteistöissä	selostus tehdyistä toimenpiteistä	Tilikauden merkittävin investointi tytäryhtiö K Oy Hämeenlinnan Kasarmikatu 23:ssa tehty ilmanvaihdon ja jäähdytysyksikön uusiminen. Lämmitystapamuutoksia tehtiin kahteen kiinteistöön loppuvuonna 2023 ja esimerkiksi Turuntien Liiketalossa lämmön talteenoton myötä lämmitysenergian tarve väheni lämmityskaudella 43 %.	Toteutuu
Yhtiöllä on 10 vuoden PTS-suunnitelmat rakennusten ja rakennetun infran kunnossapidosta (ml. investoinnit)	PTS-suunnitelmat on tehty (kyllä/ei)	PTS-suunnitelmat tehty kiinteistöittäin.	Toteutuu
Työllistämistoimiin osallistuminen	selostus tehdyistä työllistämistoimista	Yhtiölle palkattiin kesän ajaksi vastuullisuuskoordinaattori ja lisäksi osallistuttiin kaupungin kesätyöseteli-kampanjaan palkkaamalla nuori kesätöihin.	Toteutuu

Verkatehdas Oy

Yhtiö ylläpitää ja kehittää Verkatehtaan kiinteistöä kulttuuri- ja kongressitoiminnan ja luovan alan keskuksena. Yhtiö tuottaa kulttuuri- ja kokoustoiminnan palveluita. Yhtiön 100 % tytäryhtiön Hämeenlinnan Teatteri Oy:n tarkoituksena on yleishyödyllisellä tavalla ylläpitää ja harjoittaa teatteritoimintaa Hämeenlinnan seudulla.

Tavoite 2024	Mittari	Toteuma	Tila
Verkatehdas-konserni toimii kannattavasti ja varautuu julkisen avustuksen pienemiseen tulevaisuudessa; a. yhtiöiden nettotulokset > 0 b. yhtiöiden quick ratiot vähintään 0,5 c. Teatterin liikevaihto kasvaa vähintään avustusten alenemisen verran	a. nettotulokset (€) b. quick ratiot c. teatterin liikevaihdon muutos ja avustusten määrän muutos	a. Verkatehdas Oy:n nettotulos 182.000 €, Hämeenlinnan Teatteri Oy:n nettotulos -153.000 € b. Verkatehdas Oy:n quick ratio 0,2, Hämeenlinnan Teatteri Oy:n quick ratio 1,7 c. Teatterin liikevaihto 1.099.000 € (2024) ja 772.000 € (2023) ja avustusten määrä yht 2,835 MEUR (2024) ja yht 2,807 MEUR (2023). Teatterin liikevaihto kasvoi selvästi edellisvuodesta.	Toteutuu osittain

Tavoite 2024	Mittari	Toteuma	Tila
Konsernirakennemuutoksen hyödyt Verkatehdas -konsernin toiminnassa ja taloudessa realisoituvat odotetusti	selostus saavutetuista hyödyistä ja niiden vaikutukset konsernin talouteen (€)	Rottien Pyhimys -esityksen yhteistuotanto Vanaja-saliin, konserni-markkinointitiimin aloittaminen, emo- ja tytäryhtiön yhteishankinnat Vanaja-saliin, tulevaisuuden ohjelmistosuunnittelun synkronointi, työterveyshuollon kilpailuttaminen konsernina, konsernijohtoryhmän tiivis ja säännöllinen toiminta	Toteutuu osittain
Verkatehtaan hallinnoiman kokous- ja kongressiyksikön myynti vahvistaa kaupungin matkailuelinvoimaa; a. hankittujen yritystapahtumien lkm kasvaa b. kokous- ja kongressiyksikön kokonaismyynti edellisvuodesta kasvaa	a. yritystapahtumien lkm 2023 ja 2024 b. myynnin määrä (€) 2023 ja 2024	Hämeenlinnan Kokous&Kongressin myynti ja Hämeenlinnan hankittujen kokoustapahtumien määrä kasvoi. Verkatehtaan hallinnoimana Kokous- ja kongressiyksikkö on tuottanut toiminta-aikanaan 1,2 MEUR välitöntä matkailutuloa ja 2,1 MEUR välillistä matkailutuloa Hämeenlinnaan. a. Verkatehtaan yritystapahtumien lkm oli 175 vuonna 2024 ja 163 vuonna 2023. Yritystapahtumien yleisömäärä kasvoi vuonna 2024 ja oli 16.296 hlöä (13.923 hlöä vuonna 2023) Verkatehtaan tapahtumaliiketoiminta kasvoi vuonna 2024 1.048.856 eurosta 1.219.379 euroon.	Toteutuu
Verktehdas-konserni jatkaa osaltaan Hiilineutraali Hämeenlinna 2023-tavoitteen toteutumisen edistämistä; a. Ekokompassi-sertifikaatti on suoritettu b. aurinkosähkön osuus konsernin energiankulutuksesta kasvaa	a. on suoritettu (kyllä/ei) b. aurinkosähkön osuus konsernin energiankulutuksesta 2023 ja 2024	a. Kyllä b. aurinkosähkön osuus energiankulutuksesta oli 7 % vuonna 2024 ja 5 % vuonna 2023.	Toteutuu
Yhtiöllä on 10 vuoden PTS-suunnitelmat rakennusten ja rakennetun infran kunnossapidosta (ml. investoinnit)	PTS-suunnitelmat on tehty (kyllä/ei)	kyllä	Toteutuu
Työllistämistoimiin osallistuminen	selostus tehdyistä työllistämistoimista	Konsernin tytäryhtiössä on ollut työllistettyjä työntekijöitä tilikauden aikana. Emoyhtiössä työllistämistoimet ovat kattaneet työharjoittelupaikan tarjoamista.	Toteutuu

Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

Tilikauden tuloksen käsittely

Kaupunginhallitus päättää tehdä seuraavan esityksen tilikauden tuloksen käsittelystä ja talouden tasapainottamista koskevista toimenpiteistä:

Tuloslaskelman mukainen tilikauden tulos on ylijäämäinen 22 872 518,44 euroa.

Poistoeron vähennys (+) on yhteensä 195 979,00 euroa. Se koostuu seuraavista: Rengon varhaiskasvatuskeskus 18 661,32 euroa, Iittalan koulu Kalvola 77 362,80 euroa, Verkatehtaan päähanke 99 999,96 euroa. Pelastustoimen kaluston osalta on poistoeroa kirjattu 45,08 euroa liikaa tilinpäätökseen 2023. Korjaus tehty vuodelle 2024.

Poistoeron lisäystä ei ollut.

Varausten muutosta ei ollut.

Rahastojen lisäystä (-) oli 8 000 000 euroa. Se muodostui Hämeenlinna-rahastoon tehdystä lisäyksestä.

Tilikauden ylijäämäksi tulee 15 068 497,44 euroa ja se esitetään sijoitettavaksi taseeseen tilikauden yli-/alijäämä -kohtaan.

Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kaupunkiemon taseessa on 31.12.2024 32,292 milj. euroa kertynyttä ylijäämää. Konsernitaseessa on 42,763 milj. euroa kertynyttä ylijäämää.

Kaupunginvaltuusto edellytti vuoden 2022 talousarvion käsittelyn yhteydessä erillistä talouden tasapainottamisohjelmaa, jossa kaupungin toimintoja käydään läpi. Kaupunginhallitus päätti 27.6.2022 talouden tasapainottamistavoitteesta ja tasapainotustyön viitekehyksestä. Tasapainotavoitteeksi päätettiin lisävelkaantumisen estäminen vuosina 2023–2026. Vertailuvelkatasona huomioidaan vuoden 2022 lopun velkamäärä.

Sopeutustoimia on valmisteltu ja niistä raportoidaan kaupunginhallitukselle kahdesti vuodessa. Merkittävien sopeutukseen liittyvä selvitys oli vuoden 2023 palveluverkkoselvitys, josta ei kyetty poliittisesti päättämään. Tasapainotustyön mukaista velkaantumistavoitetta ei todennäköisesti tulla saavuttamaan.

Kaupungin taloudenpidon kannalta oleellista on varmistaa käyttötalouden tasapainon saavuttaminen tuloja lisäämällä ja menoja karsimalla. Talous on aidosti tasapainossa, kun kaupunki ei (ilman kertaluontoisia tuloeria) velkaannu pidemmällä tarkastelukaudella lisää. Tämä edellyttää normaalin yksittäisenä vuonna noin 10 milj. euron ylijäämää. Kirjanpidolliset järjestelyt eivät ole kestävä tie talouden tasapainottamiseen ja alijäämien kattamiseen. Talouden ei pitäisi myöskään olla tasapainossa kertaluonteisten erien, omaisuuden myynnin tai sijoitustoiminnan myyntivoittojen ansiosta. Kaupungin talouden tilanne vaatii edelleen tasapainotustoimia.

Kaupungin on talouden tasapainottamiseksi välttämätöntä kyetä päättämään toimintakuluja alentavista asioista sekä pidättäytyä toimintakuluja kasvattavista päätöksistä. Historia on osoittanut, että tehokkain tapa parantaa julkisen sektorin taloustilannetta, on pidättäytyä omaehtoisesti lisäämästä julkisia menoja. Tämä siitä syystä, että sekä kansallisen tasolla että paikallishallinnossa menoleikkauksista päättäminen on osoittautunut erittäin vaikeaksi.

Talousarvion toteutuminen

Tavoitteiden toteutuminen

STRATEGISET PAINOPISTEET JA TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Houkutteleva Hämeenlinna strategia

Houkutteleva Hämeenlinna-strategia hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 13.6.2022. Strategisten tavoitteiden kokonaisuus muodostuu valtuuston asettamista vaikuttavuustavoitteista, lautakuntien ja konsernipalveluiden valtuustolle nostamista sitovista tavoitteista ja konserniyhtiöille ja -yhteisöille asetetuista tavoitteista.

Tavoitteita pannaan toimeen yhteistyöllä eri toimijoiden kanssa, lautakuntaakohtaisilla sekä konserniyhtiöiden ja -yhteisöjen toimenpiteillä. Strategista onnistumista mitataan tavoitteille asetetuilla mittareilla.

Onnistuminen kaupunkistrategiassa edellyttää vahvaa kumppanuutta ja yhteistä ymmärrystä yhdessä asetetuista tavoitteista. Onnistuminen edellyttää kaikkien osapuolten tavoitteellista työtä kaupungin vision saavuttamiseksi niin vastuualueittain kuin horisontaalisestikin.

Strategiaa toteutetaan isojen muutosten valtuustokaudelle. Merkittävin on ollut hyvinvointialue ja uusi kunta 2023. Muita merkittäviä muutoksia ovat TE-palvelujen siirtyminen kuntien vastuulle vuoden 2025 alusta lukien, väestörakenteen merkittävä muutos syntyvyyden laskiessa ja eliniän pidentyessä sekä maahanmuuton määrän kasvaminen, työn tekemisen murros kohti monipaikkaisuutta, työvoiman saatavuuden haaste, vihreä siirtymä, merkittävät uudet hankerahoituksen kanavat ja koronapandemian muuttama maailma.

Hyvinvointialueiden käynnistyminen johti itsenäisen Suomen suurimpaan paikallishallinnon muutokseen, koska sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyvät pois kunnan palvelurakenteesta. Merkittävä muutos tapahtui myös kaupungin taloudessa. Kaupungin tuloista poistui yli 50 % vuodesta 2023 alkaen.

Strategiatyön kivijalan muodostavat talouden ja henkilöstön osaamisen resurssit sekä rakennettu ympäristö ja luonto. Edellä esitettyjen muutosten toimeenpano ja hallitseminen edellyttävät organisaation nykyisten, käytettävissä olevien resurssien hyödyntämistä maksimaalisesti. Uusia strategisia avauksia on arvioitava kriittisesti henkilöstön voimavarojen riittävyyden sekä laadukkaan valmistelun turvaamiseksi.

Arvot

Yhdenvertaisuus ja yhteisöllisyys: Mahdollistamme hyvän arjen ja kehityksen kaikille tasapuolisesti. Kannustamme asukkaita ja kaikkia sidosryhmiä monipuoliseen yhteistoimintaan ja vastuuseen lähipiiristään.

Asukaslähtöisyys ja palveluhenkisyys: Asukkaat osallistuvat kaupungin ja palvelujen kehittämiseen. Palvelemme ammattitaitoisesti ja ystävällisesti.

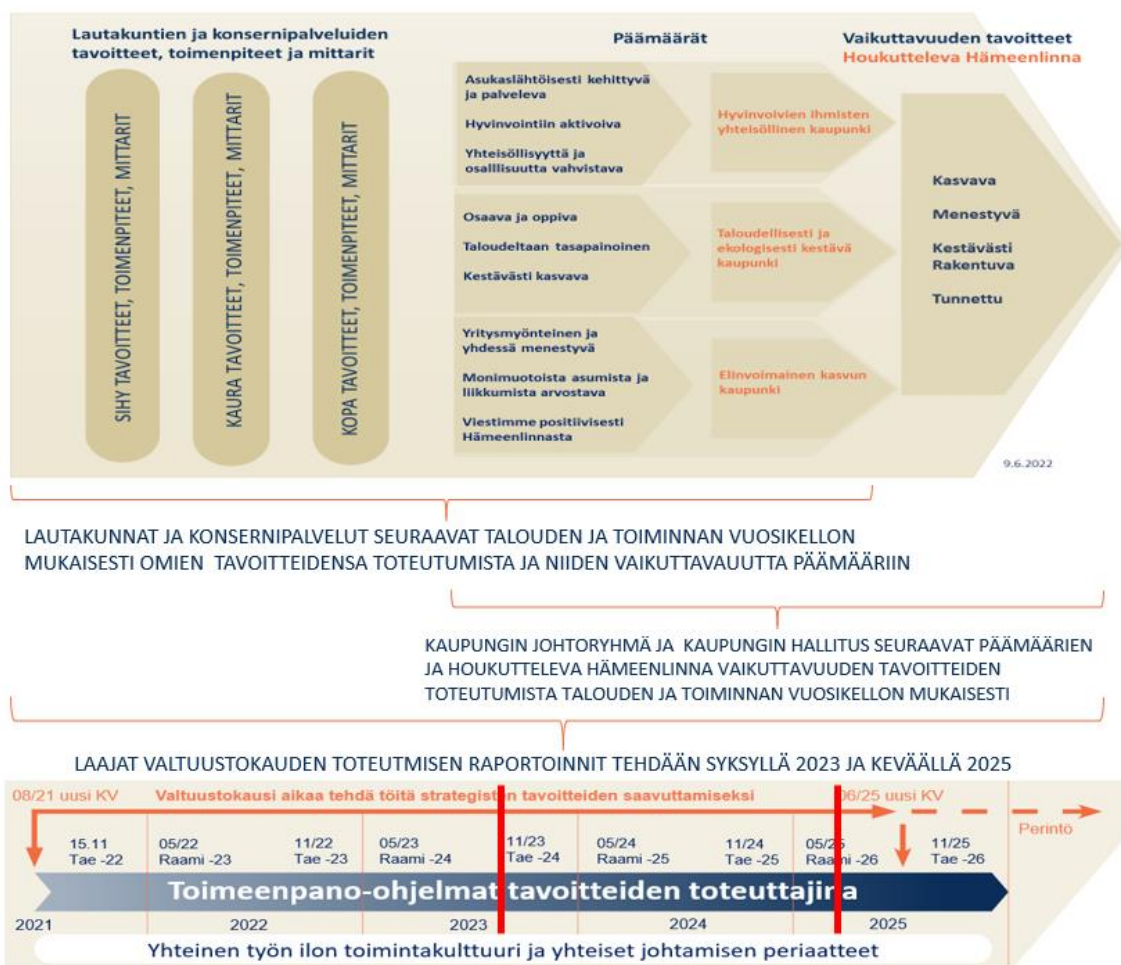
Luovuus ja rohkeus: Tuemme kuntalaisten aloitteellisuutta ja kehitämme toimintaamme rohkeasti. Haemme ennakkoluulottomasti kekseliäitä ja raikkaita ratkaisuja.

Kestävä elämäntapa: Rakennamme kaupunkia taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti vastuullisesti. Huolehdimme rakennetusta ympäristöstä ja säilytämme puhtaan luonnon myös tuleville sukupolville.

Strategian vaikuttavuuden arviointi

Hämeenlinnassa vaikuttavuuden kokonaiskuva muodostuu kolmenlaisen tiedon pohjalta. Vaikuttavuustietoa seurataan kaupunkiorganisaatiossa toiminnan eri tasoilla:

- Houkutteleva Hämeenlinna vaikuttavuusmittarit antavat kaupunkitasoisen kokonaiskuvan onnistumisesta ja vaikuttavuudesta, joita raportoidaan johtoryhmälle ja kaupunginhallitukselle kvartaaleittain
- Strategiset päämäärät ovat vaikuttavuuden seurannan ytimessä. Päämäärien etenemistä kuvaava tieto koostuu lautakuntien ja konsernipalveluiden valtuustokauden tavoitteiden ja mittareiden pohjalta päämääräkohtaisesti. Kerättyä mittareiden seurantatietoa julkaistaan kaksi kertaa valtuustokaudessa, syksyllä 2023 ja keväällä 2025.
- Lautakunnat, kaupunginhallitus ja kaupunginvaltuusto seuraavat talousarvion sitovien tavoitteiden ja niihin liitettyjen mittareiden toteutumista kaksi kertaa vuodessa puolivuosiportaissa ja tilinpäätöksessä.

Visio

Houkutteleva Hämeenlinna -visio on valtuuston näkemys siitä, millaiseksi Hämeenlinnan kaupunkia halutaan kehittää tällä valtuustokaudella. Visio on toteutunut, jos onnistumme olemaan kasvava, menestyvä, kestävästi rakentuva ja tunnettu. Näille vaikuttavuustavoitteille on määritelty kattava mittaristo. Mittareiden tuottaman tietoon perustuen tuotetaan analyysit onnistumisista.

Houkutteleva Hämeenlinna vaikuttavuuden arviointi

Arviointi perustuu kevään 2025 laajaan vaikuttavuusanalyysiin (KH 30.10.2023 § 372), jota on päivitetty 2024 vuoden lopun tilanteen mukaan. Analyysi perustuu strategian päämäärien hyvinvoivien ihmisten yhteisöllinen kaupunki, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä kaupunki ja elinvoimainen kasvun kaupunki tavoitteiden onnistumiseen sekä vaikuttavuuden tavoitteiden kasvava, menestyvä, kestävästi rakentuva ja tunnettu onnistumiseen. Strategian päämäärien yksityiskohtaisemmat tiedot onnistumisesta on luettavissa lautakuntien ja konsernipalveluiden tilinpäätöksistä.

Kasvava

Kasvatamme Hämeenlinnan muuttovoittoa ja vetovoimaa. Hämeenlinna on kaikenikäisten kaupunki: Tänne synnyttään, tänne halutaan muuttaa, täällä viihdytään ja täällä asutaan. Olemme vahva vaihtoehto Suomen väestöllisessä keskipisteessä niin asumisen kuin yrittämisen kaupunkina.

Hämeenlinna on lähestulkoon saavuttanut väestönkasvun tavoitteensa, mutta väestönkehitys eri ikäryhmien osalta ja alueellisesta näkökulmasta on silti valtuustokauden lähtötilannetta haastavampi. Haasteita aiheuttavat syntyvyyden lasku, pienempien ikäluokkien kasvaminen kouluikäisiksi, maahanmuuttajien suuri määrä ja epävarmuus tulevasta sijoittumisesta, keskustan kehittymisen haastava tilanne ja rakentamisen vähäisyys. Väestönkehityksessä ei voida ottaa mitään itsestään selvyytenä.

Hämeenlinnan vetovoima kuntien välisessä muutossa on vaihdellut viimeisen 10 vuoden aikana voimakkaasti. Kasvun osatekijät ovat muuttuneet merkittävästi 2010-luvun lopun tilanteesta, sillä kuntien välisen muuton osuus on hyvien vuosien 2018-2022 jälkeen laskenut jälleen negatiiviseksi (2024 ennakkotieto -317) ja maahanmuuton osuus kasvanut huomattavasti (2023: +710 ja 2024 ennakkotieto +740). Maahanmuuton roolin kasvaessa lisääntyy myös tarve onnistua kotouttamisessa siten, että entistä useampi työllistyisi Hämeenlinnaan tai perustaisi yrityksen. Valtakunnallisessa vertailussa Hämeenlinnan vetovoima on kuntien välisessä muutossa heikolla tasolla olleen vuonna 2024 peräti 6. heikoin kaikista Suomen kunnista. Merkittävä osa kuntien välisestä lähtömuutosta todennäköisesti johtuu poismuuttaneista maahanmuuttajista. Heikko lukema kertoo joko huonosta maahanmuuttajien kotoutumisesta, heikenneestä asemasta kuntien välisessä kilpailussa tai todennäköisimmin osittain molemmista. Toisaalta tilanteeseen voivat vaikuttaa myös toteutumatta jääneet tai vielä kesken olevat asumisen hankkeet.

Väestönkasvua hidastaa edelleen valtakunnallisen trendin mukainen matala syntyvyyden taso, joka yhdessä kuolleisuuden kasvun kanssa tekee väestötavoitteiden saavuttamisesta hankalaa. Syntyvyyden taso on kuitenkin vakiintunut, sillä vuonna 2024 Hämeenlinnassa syntyi 458 lasta. Kyseinen luku on 5 lasta enemmän kuin vuonna 2023, mutta syntyvyyden taso on kuitenkin edelleen hyvin alhainen. Lisäksi alhainen syntyvyys aiheuttaa haasteita lasten ja nuorten palveluverkon rahoitukselle ja luo painetta keventää palveluverkkoa, mikä toisaalta mahdollistaa kasvun ja oppimisen tuen lisäämistä jäljelle jääviin yksiköihin, mutta toisaalta voi vaikuttaa edelleen vetovoimaan lapsiperheiden näkökulmasta alueilla, joihin palveluverkon karsinta kohdistuu.

Menestyvä

Haluamme menestyä ja kasvaa yhdessä alueen yritysten, oppilaitosten ja kolmannen sektorin kanssa. Teemme määrätietoisesti työtä, jotta asukasmäärä sekä yritysten, opiskelijoiden ja työpaikkojen määrä kasvaa. Roolimme maakunnan pääkaupunkina vahvistuu.

Strategiatyön haasteena oli selkeiden priorisointien tekeminen, mikä näkyi alkuun myös selkeiden elinvoiman kärkien puuttumisena. Elinvoimajaoston perustamisen jälkeen työtä elinvoiman strategisten valintojen eteen on tehty ahkerasti ja saatu aikaan selkeät valinnat kärjiksi.

Hämeenlinnalla on ollut kymmenisen vuotta haasteena työpaikkojen määrän, välillä laskevanakin, kehitys, mikä on näkynyt myös vaihtelevana kehityksenä väestönkasvussa. Erityisesti heikko maan sisäinen muuttoliike ajoittuu työpaikkojen vähenemistä seuraaviin vuosiin. Koronan vuoksi työpaikkojen määrä romahti, mutta nousi jo 2021 melkein edeltävään 2019 vuoden tasoon. Vahva kehitys

työllisyydessä ennakoi myös työpaikkojen määrän kasvua. Vuonna 2023 työpaikkojen määrän kasvu näyttää jälleen hidastuneen. Työpaikkojen ja työllisyyden rooli on keskeinen koko kaupungin toiminnan kannalta, sillä kaupungin talous on vahvasti sidoksissa asukkaiden tulotasoon. Vaikka työttömyys ei kokonaan estä kaupungin kasvua, ilmentää työttömyystilanne kaupungin menestystä ja hyvin hoidettuna luo uskottavuutta.

Työllisyyden kehitys on valtuustokaudella ollut kiitettävää ja tulos näkyy niin työttömyysasteissa kuin työmarkkinatuen kuntaosuudessa. Vuonna 2021 Hämeenlinnan työttömyysaste oli 10,7 prosenttia ja pitkäaikaistyöttömiä oli kuukausikeskiarvona laskettuna 1397, kun vuonna 2024 työttömyysprosentti oli 10,7 % ja pitkäaikaistyöttömien kuukausikeskiarvo 1224. Työmarkkinatuen kuntaosuus vuonna 2021 oli yhteensä noin 7,24 M€ ja vuonna 2024 noin 6,22 M€ tarkoittaen yli miljoonan euron pudotusta. Tulorekisterin perusteella Hämeenlinnan tilanne kaikkien työttömyysetuuksien kautta tarkasteltuna on TyöHämeen aikaan siirryttäessä erinomainen, sillä Hämeenlinnassa työttömyysetuuksien määrä ei vuonna 2024 kasvanut lainkaan, vaikka koko maassa kasvua oli peräti 4,7 prosenttia.

Elinkeinoelämän näkökulmasta kysynnän heikkeneminen ja kustannusten nousu tuovat haasteita. Valtakunnallisesti konkurssihakemusten määrä vuosina 2023–24 ollut edeltäviä vuosia noin 25–30 % korkeammalla tasolla, mikä näkyy myös Hämeenlinnassa vireille pantujen konkurssihakemusten määrässä, vaikka hakemusten määrä on kokonaisuudessaan tilastoinnin kannalta pieni (noin 20–35 eri vuosina). Perustettujen yritysten määrä on vaikeasta tilanteesta huolimatta pysynyt vuositasolla hyvin vakaana, mutta lopetettujen yritysten määrä on kasvanut. Silti yrityskanta kasvaa, koska yrityksiä perustetaan enemmän kuin lopetetaan. Yrityisperustanta suhteessa väestöön on Hämeenlinnassa ollut vuosia noin 6 yritystä 1000 asukasta kohden vuodessa, kun koko maassa perustanta on 10 luokkaa. Myös yrityskanta suhteessa väkilukuun on hieman matalampi kuin koko maassa.

Kestävästi rakentuva

Kestävyyden tavoitteemme paranevat niin ekologiselta, taloudelliselta kuin sosiaaliseltakin näkökulmalta. Hämeenlinnasta kehittyä hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuutta arvostava kaupunki. Työn tuottavuus ja vahvistuva talous ovat merkittäviä strategisia onnistumisia. Asukkaidemme hyvinvointi ja terveys paranevat ja terveys- ja toimeentuloerot kaventuvat.

Hämeenlinna on onnistunut tasapainottamaan taloutta, vähentämään ilmastopäästöjä ja edistämään sosiaalistakin kestävyyttä. Samaan aikaan kaikilla kestävyyden alueilla riittää haasteita. Väestön ikääntyminen heikentää tulopohjaa, lasten väheneminen hankaloittaa hyvin saavutettavan ja kiinteistöiltään hyväkuntoisen palveluverkon ylläpitoa, ja ilmastonmuutoksen sekä luontokadon kiihtyminen lisäävät painetta nopeisiin tekoihin.

Hämeenlinnan kaupungin taloustilanne on verraten hyvä, sillä moni keskisuurista kaupungeista teki vuonna 2024 tappiollisen tilinpäätöksen. Yleisesti kuntien tilinpäätökset vuonna 2024 olivat voitollisia. Hämeenlinnan tilinpäätös oli yli 15 miljoonaa ylijäämäinen ja on ollut koko valtuustokauden yhteensä noin 48 miljoonaa ylijäämäinen ja lisäksi osa syntyneistä ylijäämistä on rahastoitu tulevia vuosia varten. Yleinen taloustilanne sen sijaan vaikuttaa heikentyneen, mikä toteutuessaan vaikuttaa kaupungin talouteen viiveellä. Kaupungin tulee edelleen jatkaa talouden sopeuttamiseen liittyviä toimia kaupunginhallituksen päättämän talouden tasapainotavoitteen varmistamiseksi.

Asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tehdään paljon töitä, mutta erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointi on huolenaihe, sillä Kouluterveyskyselyn tulokset suhteessa koko maahan ovat

heikentyneet. Lasten ja nuorten hyvinvointi kytkeytyy perheiden ja vanhempien hyvinvointiin ja toimeentuloon. Muutosten aikaansaaminen on hidasta, mutta työllisyystilanteesta ja elinkeinotoiminnan mahdollisuuksista huolehtiminen auttavat välillisesti myös lasten ja nuorten tilannetta.

Näköpiirissä on lapsimäärän voimakas väheneminen, mutta maahanmuuton kasvettua huomattavasti voi lasku olla hitaampi. Lapsiystävällisenä kuntana erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointiin on kiinnitettävä huomiota. On huolehdittava, että lasten ja nuorten palveluissa on riittävät ja oikein kohdennetut resurssit. Tuen tarpeisten määrän kasvu jatkuu edelleen. Perusopetuksen resursseja haastaa myös vieraskielisten lasten ja nuorten määrän ja osuuden kasvu.

Hiilineutraali Hämeenlinna -ohjelman tavoitteena on vähentää vähintään 80 % Hämeenlinnan ilmastopäästöistä. Päästöt ovat kehittyneet suotuisasti, mutta asetetun tavoitteen saavuttaminen edellyttää vielä suurta muutosta. Haasteena ovat edelleen esimerkiksi liikenteen päästöt, joissa väheneminen on hidasta, mutta valtuustokauden aikana liikenteenkin päästöt ovat vähentyneet noin 10 prosentti. Suurempi muutos on tapahtunut rakennusten energiankulutuksessa, mistä on vähentynyt valtuustokauden aikana peräti 25 prosenttia. Ilmastotyön ohella luonnon monimuotoisuuden edistäminen on keskeinen ympäristötavoite, jota on alettu valtuustokauden aikana edistää. Ympäristötavoitteiden saavuttamisessa tärkeää on systemaattinen ja pitkäjänteinen työ.

Tunnettu

Hämeenlinnan tunnettuus hyvän asumisen, yrittämisen ja matkailun kaupunkina kasvaa. Tulevaisuudessa Hämeenlinna on tunnettu monipuolisesta luonnostaan, historiallisesta ilmeestään ja turvallisuudestaan. Lisäksi se on kansainvälisesti tunnettu kulttuurikaupunki.

Hämeenlinnan tunnettuuden kehittyminen näyttää lupaavalta, mutta onnistuminen kytkeytyy muiden tavoitteiden onnistumiseen. Kun markkinointia ja kaupunkikuvaa voidaan edistää perustuen todellisiin vahvuuksiin, on viestin välittäminen helpompaa. Onnistuminen asumisen, palveluiden, työllisyyden ja yrittämisen osa-alueilla toimii viestinä jo itsessään. Haasteena tästä näkökulmasta on asumisen kärkikohteiden hidas eteneminen edelleen.

Matkailun tilanne on virallisiin tilastoihin perustuen vakaa, mutta kasvua ei juuri ole tapahtunut, mikä vastaa aika hyvin matkailumäärien kansallista kehitystä. Hämeenlinnan matkailijamäärät ovat olleet viimeiset 3 vuotta käytännössä samat eli reilu 220 000 yöpymistä vuodessa, mikä kertyy yli 90 prosenttisesti kotimaisista matkailijoista. Kun matkailun volyymi kokonaisuutena ei kasva, olisi yksittäisen kaupungin matkailun kasvaakseen voitettava matkailusta suurempi osuus. Suurten tapahtumien ja käyntikohteiden, kuten museoiden, kävijämäärissä on vaihtelua. Esimerkiksi teatterin ja museoiden luvuissa on hyvää kehitystä, mutta suurten tapahtumien määrä ja kävijöiden määrä ovat kärsineet kiristyneestä kilpailusta Etelä-Suomessa. Hämeenlinnan kilpailuvaltti näyttäisi olevan keskikokoiset tapahtumat.

Kyselytutkimusten perusteella erityisesti luonto ja turvallisuus on hyvin tunnettuja asioita, jonkin verran myös historia ja kulttuuri. Kansainväliseen näkyvyyteen kulttuurissa on sen sijaan matkaa. Kulttuuripalveluissa tehtyä hyvää työtä on syytä jatkaa, sillä palveluiden asiakasmäärät ovat hyvässä kehityksessä.

Hämeenlinnan markkinointia on jatkossakin tehtävä kaupungin vahvuuksiin perustuen. Yleisemminkin positiivisia asioita on nostettava enemmän esiin. Kaupungin laaja toimintakenttä edellyttää, että viestintä ja markkinointi perustuvat yhteisiin toimintamalleihin.

Strategian päämäärät

Kaupunkistrategian kivijalan muodostaa kaupunginvaltuuston hyväksymä vision, arvojen ja päämäärien kokonaisuus, johon perustuen lautakunnat ja konsernipalvelut ovat laatineet valtuuston sitovat tavoitteet päämäärittäin. Tällä kokonaisuudella valtuusto ohjaa lautakuntien tavoitteiden asettelua ja omistajapoliittisia linjauksia. Omistajapoliittisilla linjauksilla valtuusto ohjaa konserniyhtiöitä ja -yhteisöjä. Strategisten tavoitteiden kokonaisuus muodostuu näin valtuuston asettamista tavoitteista. Tavoitteita pannaan toimeen horisontaalisilla, lautakuntaakohtaisilla sekä konserniyhtiöiden ja -yhteisöjen toimenpiteillä. Näin ollen tilinpäätöksessä raportointi toteutetaan konsernipalveluiden ja lautakuntien toteuttamana vastuualueittain.

Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

Käyttötalousosan toteutuminen

Konserni- ja elinvoimapalvelut

Konserni- ja elinvoimapalveluihin kuuluvat kokonaisuudet ovat

- kaupunginvaltuusto ja -hallitus
- kaupungin johto
- talous, hankinnat ja omistajaohjaus
- henkilöstö- ja hallintopalvelut
- strategia ja tietojohdampalvelut
- keskusvaalilautakunta
- tarkastuslautakunta.
- elinvoima ja työllisyyspalvelut

Konserni- ja elinvoimapalvelujen henkilöstö avustaa sekä lautakuntien alaista toimintaa ja toimii samalla kaupunginjohtajan esikuntana asioiden valmistelussa ja täytäntöönpanossa.

KONSERNI- JA ELINVOIMAPALVELUT	TP 2023	Alkuperäinen TA 2024	TA-muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
Tuloarviot ja määrärahat						
Myyntituotot	3 877 152	2 925 000		2 925 000	2 886 290	-38 710
Maksutuotot	-18 866					
Tuet ja avustukset	2 561 212	2 239 000		2 239 000	3 661 291	1 422 291
Muut toimintatuotot	380 779	44 000		44 000	379 650	335 650
Toimintatuotot	6 800 277	5 208 000		5 208 000	6 927 231	1 719 231
Henkilöstökulut	-12 204 985	-13 365 000		-13 365 000	-12 861 518	503 482
Palvelujen ostot	-13 743 168	-15 045 000		-15 045 000	-13 669 047	1 375 953
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-272 404	-190 000		-190 000	-212 573	-22 573
Avustukset	-9 297 350	-9 060 000		-9 060 000	-8 044 550	1 015 450
Muut toimintakulut	-1 750 396	-1 511 000		-1 511 000	-1 362 394	148 606
Toimintamenot	-37 268 302	-39 171 000		-39 171 000	-36 150 082	3 020 918
Toimintakate (netto)	-30 468 025	-33 963 000		-33 963 000	-29 222 852	4 740 148

Konserni- ja elinvoimapalvelujen bruttomenot ja bruttotulot ovat sitovat. Toteutuneet toimintatuotot olivat 6,927 milj. euroa. Tulotavoite ylittyi 1,719 milj. eurolla.

Toteutuneet toimintakulut olivat 36,150 milj. euroa. Menojen alitus oli yhteensä 3,021 milj. euroa. Suurimmat yksittäiset poikkeamat menojen alituksessa olivat palvelujen ostoissa ja avustuksissa.

Kaupunginvaltuusto ja -hallitus

Kaupunginvaltuuston ja -hallituksen budjettikohtaan kuuluvat näiden toimielimien kustannukset. Kaupunginvaltuuston ja -hallituksen toimintakuluihin sisältyi myös kaupungin avustus Hämeenlinnan Pysäköinti Oy:lle ja Verkatehdas Oy:lle. Lisäksi kaupunginvaltuuston ja -hallituksen kohtaan kuuluvat jäsenmaksut.

Talous

Kaupunginvaltuusto ja hallitus	TP 2023	Alkuperäinen TA 2024	TA-muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintamenot	-3 509 891	-2 991 600		-2 991 600	-2 715 059	276 541
Toimintakate (netto)	-3 509 891	-2 991 600		-2 991 600	-2 715 059	276 541

Vuonna 2024 kaupunginvaltuuston ja -hallituksen toimintamenot olivat 2,715 milj. euroa ja toimintatuotot olivat 0 euroa. Toimintakate oli -2,715 milj. euroa.

Kaupungin johto

Johdon kustannusten lisäksi tähän kohtaan sisältyvät kaupungin johtoryhmätoiminnan ja markkinointiyhteistyön kulut.

Talous

Kaupunginjohto	TP 2023	Alkuperäinen TA 2024	TA-muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatuotot	2 191				36	36
Toimintamenot	-548 147	-719 000		-719 000	-621 606	97 394
Toimintakate (netto)	-545 956	-719 000		-719 000	-621 570	97 430

Vuonna 2024 kaupungin johdon toimintamenot olivat 0,622 milj. euroa ja toimintatuotot olivat 36 euroa. Toimintakate oli -0,622 milj. euroa.

Talous, hankinnat ja omistajaohjaus

Talousspalveluiden keskeisimmät työtehtävät ovat kaupungin talouden ohjauksen koordinointi ja seuranta, toimintayksiköille annettava talouden ohjauksen tuki sekä tuottavuuden, kustannuslaskennan ja tuotteistamisen kehittäminen ja ohjaus. Lisäksi tehtäviin kuuluvat vuosiennusteiden ja talousarvion ohjaus ja tekninen laatiminen, puolivuotisraporttien ja tilinpäätöksen laatiminen sekä rahoituksesta ja sijoitustoiminnasta huolehtiminen. Määrärahoihin kuuluvat myös kunnallisverotuksen kustannukset.

Talousspalveluiden osalta resurssit on kohdennettu tilivuoden 2024 aikana edellä mainittujen perustoimintojen tuottamiseen sekä palvelukeskuksen sekä talousjärjestelmien vaihtoon. Uudet talouden järjestelmät otettiin käyttöön 1.10.2024 ja samaan aikaan toteutettiin palveluntuottajan vaihdos.

Omistajaohjauksen keskeisimmät työtehtävät liittyvät kaupungin konserniyhteisöjen ohjaukseen, seurantaan ja tukeen. Palvelualue vastaa omistajaohjaukseen liittyvästä valmistelutyöstä, johon sisältyy kaupungin tytär- ja osakkuusyhteisöjen taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden valmistelu. Tilikauden 2024 aikana jatkettiin konsernirakenteen uudistamistoimia.

Hankintapalveluiden keskeisimmät työtehtävät liittyvät kaupungin hankintatoimen kokonaisjohtamisen tukemiseen, koordinointiin ja seurantaan. Hankintapalveluiden tehtävä on antaa toimialoille asiantuntijatukea hankintojen toteuttamisessa ja hankintalainsäädännössä sekä sen soveltamisessa. Palvelualue vastaa kaupungin yleisten linjausten ja periaatteiden laadinnasta, kuten esimerkiksi hankintoihin liittyvän viestinnän määrittelystä. Lisäksi tavoitteena on yhteishankintojen tehokkaampi ohjaus, hankintasopimukseen liittyvä sopimustenhallinnan tehostaminen sekä kaupungin hankintoihin liittyvän tietopohjan laajentaminen.

Vuoden 2024 aikana kaupungin hankintatoimen aktiivista kehittämistä jatkettiin. Varmistettiin TE-uudistusta hankintojen näkökulmasta, edistettiin työllistämisehdon sisällyttämistä hankintoihin yhdessä työllisyyspalveluiden kanssa, ajoneuvohallintapalveluun luotiin uusi toimintamalli ja kehitettiin edelleen hankintojen viestintää. Myös muuta kehittämistyötä tehtiin ja verkostoiduttiin muiden hankintayksiköiden kanssa. Vuoden aikana toteutettiin kilpailutus mm. itäisen kantakaupungin ateriat-, siivous- ja käyttäjäpalveluista, joiden osalta sopimuskausi alkoi tammikuussa 2025.

Vuoden 2024 lopussa talouden, hankintojen ja omistajaohjauksen vastuualueen henkilöstömäärä oli 13.

Tavoite	Mittari	Tavoitteen toteutuminen	Tila
Prosessien digitaalisuuden kasvattaminen	Myyntilaskujen sähköisyyssasteen nosto	Vuonna 2023 sähköisyyssaste oli 40,0 prosenttia. Järjestelmävaihdon yhteydessä laskuaihekoodit yhtenäistettiin ja ensimmäiset laskut yksityisasiakkaille lähetettiin paperilla. Sähköisten myyntilaskujen osuus kuitenkin nousi kausien 10-12/2024 osalta 54,3 prosenttiin.	Toteutuu
Talousjärjestelmien uudistaminen ja palvelukeskuksen vaihto	Uusien järjestelmien käyttöönotto onnistuneesti 1.10.2024. Käyttäjäkoulutukset järjestetty ja koulutussuunnitelma laadittu syksyille 2024.	Järjestelmävaihto eteni suunnitellusti ja uudet järjestelmät otettiin käyttöön 1.10.2024. Järjestelmien koulutukset toteutettiin palvelukeskuksen kanssa yhdessä laaditun koulutussuunnitelman mukaisesti.	Toteutuu

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Kaupungin taloudesta laadittiin kuukausittain talous- ja ennusteraportit maaliskuun toteutumasta alkaen lukuun ottamatta heinä-, elo- ja lokakuuta. Raportit käsiteltiin johtoryhmässä, johtotiimeissä, kaupunginhallituksessa ja lautakunnissa. Raportit tuotettiin talouspalveluissa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Valtuustolle raportointiin talouden ja toiminnan tilanteesta kausilta 1–4, 1–6 ja 1–9. Talous- ja ennusteraportointi sekä johdon raportointijärjestelmä olivat keskeisiä johdon työkaluja sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnassa.

Talouspalvelujen henkilöstö antoi ohjausta ja koulutusta tilien hallinnasta, virheiden oikaisusta, arvonalisäverokäytännöistä ym. talouden asioista. Erityisesti tilinpäätösvaiheessa tehtiin myös keskitetysti tilioikaisuja.

Strategiset tytäryhtiöt raportoivat omistajaohjaukselle kolmannesvuosittain toimintansa ja taloutensa kehittymisestä sekä toiminnan ja talouden riskeistä. Kaikki kaupungin tytäryhteisöt antoivat selontekonsa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä konserniohjeen noudattamisesta vuodelta 2024. Omistajaohjaus seuraa konserniyhteisöjen toimintaa sekä sovittujen toimintatapojen noudattamista ja konsernin kokonaisedun toteutumista yhteisöjen toiminnassa.

Yksikön sisäisessä toiminnassa noudatetaan ohjaavaa johtamiskäytäntöä, joka ei perustu valvontaan, vaan enemmänkin yhdessä toteutettavaan ohjaamiseen, vastuun jakamiseen, kuvattuihin prosesseihin ja luottamukseen. Tiimipalaverissa, onnistumiskeskusteluissa, työpaikkakokouksissa ja prosessikuvauksin varmistetaan tavoitteiden mukainen toiminta ja asetettujen tavoitteiden saavuttaminen. Päätösten valmistelu perustuu poikkeuksetta siihen, että vähintään kaksi henkilöä on tutustunut esityslistateksteihin ennen niiden toimittamista kaupunginhallituksen listalle.

Talous

Talous, hankinnat ja omistajaohjaus	TP 2023	Alkuperäinen TA 2024	TA-muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatuotot	297 759	11 800		11 800	232 363	220 563
Toimintamenot	-4 397 856	-3 798 200		-3 798 200	-3 253 036	545 164
Toimintakate (netto)	-4 100 097	-3 786 400		-3 786 400	-3 020 672	765 728

Vuonna 2024 talouden, hankintojen ja omistajaohjauksen toimintamenot olivat 3,253 milj. euroa ja toimintatuotot olivat 0,232 milj. euroa. Toimintakate oli -3,021 milj. euroa.

Vastuualueen toimintamenoihin sisältyy talousjärjestelmien käyttöönottokustannukset. Lisäksi luvuissa on mukana vielä sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoiminnan loppuun saattamisesta aiheutuneita eriä.

Henkilöstö- ja hallintopalvelut

Henkilöstö- ja hallintopalveluiden asiantuntijat ovat vuoden 2024 aikana toimineet tiiviissä yhteistyössä kaupungin johdon, lähijohtajien ja toimialojen kanssa. Henkilöstöasioissa on myös tuettu konserniyhtiöiden johtoa.

Henkilöstöpalveluiden suurin panostus vuonna 2024 oli uuden palkanlaskenta ja HR- järjestelmän käyttöönotto, käyttöönoton valmistelut sekä yhteistyön aloittaminen uuden palkanlaskentakumppanin kanssa. Valmistelutyö käynnistettiin alkuvuodesta ja käyttöönotto tapahtui 1.10.2024, vielä loppuvuonna tehtiin projektin jälkitoimenpiteet. Projektiin käytettiin vuoden aikana keskimäärin n. 30 % henkilöstöpalveluiden työpanoksesta.

TE- uudistuksen valmistelussa henkilöstöpalvelut ovat olleet tiiviisti mukana ja kehittämistyö mm. palkkamallin osalta jatkuu alkuvuodesta 2025.

Strategian mukaisen myönteisen Työn ilon toimintakulttuurin, johtamisen ja vuorovaikutuskulttuurin kehittäminen on henkilöstöpalveluissa jatkuvaa kehittämistä. Vuoden 2024 aikana on panostettu sisäiseen viestintään ja työntekijämielikuvaan, otettu käyttöön laajennetut työterveyspalvelut, kilpailutettu ja otettu käyttöön työsuhtepolkupyöräetä, otettu käyttöön anonyymi rekrytointi kaikissa

hauissa, päivitetty ja otettu käyttöön uudessa järjestelmässä toteutettavat onnistumiskeskustelut sekä päivitetty teknisen sopimuksen työn vaativuuden arviointi. Hämeenlinnan väen hyvinvointikyselyt -toteutettiin syys-lokakuussa 2024 ja vuoden aikana on järjestetty organisaation sisällä suuri määrä erätaukokeskusteluja ja valmennuksia.

Vuoden aikana on tehty useita osaaminen näkyväksi- kokeiluja, joissa on kokeiltu erilaisten osaamisen johtamisen, kehittämisen ja arviointitapojen toimivuutta. Saatujen kokemusten perusteella laaditaan lähijohtajien käyttöön Osaamisen näkyväksi tekemisen toimintamalli.

Hallintopalveluiden vuosi 2024 meni pitkälti vaalijärjestelyiden merkeissä; presidentinvaalit alkuvuodesta ja EU-vaalit keväällä. Syksyllä aloitettiin jo kevään 2025 alue- ja kuntavaalien valmistelu. Vaalien lisäksi vuonna 2024 kehitettiin sähköistä arkistointia sekä erillisellä digirahalla että hallintopalveluiden omalla työpanoksella. Vuoden aikana otettiin käyttöön mm. Prismus/Wilma-järjestelmän integraatio sähköiseen arkistoon sekä tallennettiin kaupunginarkiston omana työnä useampia tuhansia asiakirjoja sähköiseen arkistoon. Tämän lisäksi luotiin sähköisen arkistoinnin periaatteet. Työllisyyspalveluiden siirtyminen kaupungin toiminnaksi työllisti hallintopalveluita erityisesti työllisyysjaoston perustamisen, päätösvallan delegoinnin sekä erilaisten sähköisten asiointivaltuuksien ja organisaatiokorttien hakuprosessien takia.

Kaupunki osallistui syksyllä 2024 Etelä-Suomen aluehallintoviraston HÄME24- harjoitukseen. Harjoitus oli moniviranomaisharjoitus, jonka painopiste oli evakuoinneissa. Hämeenlinnan kaupungilta harjoitukseen osallistui noin 50 kaupungin työntekijää; kaupungin ja toimialojen johtoryhmät ja tilannetiimit sekä kaupungin viestintä. Samanaikaisesti viidessä koulussa järjestettiin poistumis- tai sisälle suojautumisharjoitus. Henkilöstö- ja hallintopalvelut huolehtivat harjoituksen valmistelusta mm. suunnittelemalla harjoitusskenaariot Avin ohjeistuksen mukaisesti.

Henkilöstö- ja hallintopalveluiden henkilöstömäärä 31.12.2024 oli 28 henkilöä.

Tavoite	Mittari	Tavoitteen toteutuminen	Tila
Kaupungin johdon markkinointiyhteistyön kehittäminen	On luotu sisäiset periaatteet, jotka huomioidaan vuoden 2025 markkinointiyhteistyösopimuksissa.	Sisäiset periaatteet johdon markkinointiyhteistyölle on luotu ja otettu käyttöön vuoden 2025 markkinointiyhteistyösopimuksissa.	Toteutuu
Sähköisen arkiston muodostaminen on osa kaikkia kaupungin toimintaprosesseja.	On luotu periaatteet sähköiseen säilyttämiseen ja arkistointiin.	Hallinnon käytössä on sisäiset periaatteet, joita hyödynnetään sähköisen säilyttämisen ja arkistoinnin prosesseissa.	Toteutuu
	Sähköisessä arkistossa on aineistoa itsenäistä tiedonhakua varten.	Sähköiseen arkistoon on siirretty mm. perusopetuksen ja rakennusvalvonnan aineistoa.	Toteutuu
Uuden palkka- ja HR- järjestelmän käyttöönotto	Palkka ja HR- järjestelmä käytössä	Uusi palkka- ja HR- järjestelmä on otettu käyttöön 1.10.2024.	Toteutuu

Tavoite	Mittari	Tavoitteen toteutuminen	Tila
Työnhakijakokemuksen kehittäminen ja henkilöstösaatavuuden parantaminen	Keskimääräinen hakijamäärä avoimiin tehtäviin yli 10 hakijaa/ tehtävä.	Keskimääräinen hakijamäärä nousi 19,6 hakemukseen/avoin tehtävä.	Toteutuu
	Hakijakokemus asteikolla 1–5 vähintään 3,8	Asteikolla 1–5 hakijakokemuksen keskiarvo koko vuoden osalta oli 4,23.	Toteutuu

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Henkilöstö- ja hallintopalveluiden riskikartoitus ja työturvallisuusriskien päivitys ja seuranta on säännöllistä. Lisäksi vastuualueiden päälliköt seuraavat oman vastuualueensa riskejä, läheltä-piti-ilmoituksia ja tapaturmailmoituksia.

Laskujen hyväksyjät ja heidän varahenkilönsä nimettiin kaupunginjohtajan viranhaltijapäätöksellä. Hankinnoissa on noudatettu hankintatoimen ohjeistuksia ja kilpailutusta vaativissa hankinnoissa on käytetty hankintayksikön asiantuntijoita. Kaikista yli 5 000 euron hankinnoista on tehty viranhaltijapäätös. Sopimukset on talletettu asianhallintajärjestelmään ja hankintapäätökset lähetetty tiedoksi lähijohtajalle.

Tavoitteiden toteutumista ja saavuttamista seurataan säännöllisesti päällikkö- ja tiimikokouksissa ja jokaiselle työntekijällä on onnistumiskeskusteluissa sovittu henkilökohtaiset tavoitteet. Vastuualueen sisäisessä toiminnassa noudatetaan mahdollistavaa johtamista ja yhdessä tekemistä yli työyksikkörajojen. Toiminta perustuu kuvattuihin prosesseihin, joiden kehittäminen on jatkuvaa.

Henkilöstöpalvelut tekivät yhteistyössä tarkastustoimen kanssa sisäisiä tarkastuksia ohjeiden noudattamisesta.

Tiedonhallinnan asiantuntija ja tietoturva-asiantuntija vastasivat tietosuojaohjeistuksista, niiden neuvonnasta ja seuraamisesta koko organisaation tasolla.

Talous

Henkilöstö ja hallintopalvelut	TP 2023	Alkuperäinen TA 2024	TA-muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatuotot	511 072	609 400		609 400	729 162	119 762
Toimintamenot	-7 968 632	-9 325 100		-9 325 100	-9 381 130	-56 030
Toimintakate (netto)	-7 457 559	-8 715 700		-8 715 700	-8 651 968	63 732

Vuonna 2024 henkilöstö- ja hallintopalveluiden toimintamenot olivat 9,381 milj. euroa ja toimintatuotot olivat 0,729 milj. euroa. Toimintakate oli -8,652 milj. euroa.

Strategia ja tietojohdampispaalvelut

Strategia ja tietojohdampispaalvelut vastaa kaupungin strategian ja tietojohdampisen tuottamisesta ja seurannasta sekä digitalisaation, tietohallinnon, yleisen hankekoordinaation, kaupunkiviestinnän ja -markkinoinnin, osallisuustyön ja kaupunkineuvonnan palveluista. Kyseessä ovat tieto- ja teknologia-avusteisen päätöksenteon tukipalvelut täydennettynä markkinoinnilla, viestinnällä ja yhteystoiminnalla.

Syksyllä 2023 toteutettiin laaja valtuustokauden tavoitteiden toteutumisen arviointi. Vaikuttavuusanalyysin tarkoituksena oli arvioida Hämeenlinnan onnistumista suhteessa Houkutteleva Hämeenlinna strategian tavoitteisiin kasvava, menestyvä, kestävästi rakentuva ja tunnettu. Vaikuttavuusanalyysin tuloksia täydentäen vuoden 2024 toteumalla on tehty myös tämän tilinpäätöksen kohdassa Houkutteleva Hämeenlinna vaikuttavuuden arviointi olevat analyysit.

Vuoden 2024 lopussa käynnistettiin strategian päivittämiseen tähtäävä prosessi, jonka tavoitteena on, että uusi valtuusto hyväksyy päivitetyn strategian lokakuun 2025 alussa.

Toimialoja tuettiin hankerahoitushauissa ja hankkeiden raportoinneissa. Strategia ja tietojohdampinen ylläpiti sähköistä hankerekisteriä ja päivitti projektikoordinaattorien ja -päälliköiden avuksi olevan kaupungin oman hankeohjeistuksen.

Hyvin Sanottu –hanke, jolla edistetään hyvää ja kunnioittavaa keskustelukulttuuria jatkui ja laajeni muidenkin työyksiköiden käyttöön. Vuonna 2024 järjestettiin lukuisia julkisia ja suljettuja keskusteluja. Keskusteluja toteutettiin esimerkiksi Hyvin Sanottu festivaalin aikaan YLE Areenalla suorassa lähetyksessä, Hämeenlinnan ikkunassa, kaupunginkirjaston Larin-Kyöstin torilla ja koulukierroksena 19 perusasteen koululla. Kaupunki tarjosi myös maksutta menetelmään perehdyttämistä eli kaikille halukkaille avoimia Erätauko-ohjaajakoulutuksia.

Strategia ja tietojohdampispaalvelut on mukana *Tietoperusteinen johtamisdialogi - Kykyä toiminnan ja talouden yhteensovittavaan johtamiseen* –tutkimushankkeessa, jota hallinnoivat Tampereen korkeakoulusäätiö ja Itä-Suomen yliopisto. Hankkeessa tuotetaan uudenlaisia mittareita tai muita tapoja arvioida ja kehittää kestävää ja tietoperustaista johtamisdialogia. Hanke kytketään lähijohtaja-valmennukseen.

Strategia- ja tietojohdampispaalvelut jatkoi edelleen elinvoima- ja työllisyyspalvelujen kanssa Linnan Kehityksen Häme Smart Growth -hankkeen toteuttamista ja rahoittamista. Hankkeessa vahvistetaan alueen elinvoimaa yrityksille muotoiltujen palveluvalmennuskokonaisuuksien avulla ja tuetaan kansainvälisten verkostojen rakentamista. Myös Hämeen ammattikorkeakoulun Data-analytiikalla tehoa Hämeenlinnan matkailun ja liikkumisen tiedolla johtamiseen --hankkeessa oltiin mukana. Hankkeella kehitetään Hämeenlinnan matkailua.

Osallisuuden edistämisessä strategia- ja tietojohdampispaalveluilla on toimialueiden ja konserniyhtiöiden toimintaa koordinoiva, tukeva, yhteisiä resursseja hyödyntävä ja innovatiivisuutta ylläpitävä rooli. Järjestöyhteistyö toteutui 2024 verkostoissa kuten SILTA-verkostossa ja Kanta-Hämeen järjestöneuvottelukunnassa. Vammaisneuvosto, vanhusneuvosto ja paikalliset järjestöt osallistuivat Kaikkien Hämeenlinna - yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman valmisteluun, sekä olivat mukana esteettömyysohjelman ja hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden toteuttamisessa ja seurannassa.

Vastuualue toteutti osallistavan budjetoinnin äänestyksen ja otti vastuun vuoden 2025 valtakunnallisen kansallisen veteraanipäivän pääjuhlan valmisteluista.

Strategia ja tietojohdampalvelut ylläpiti 24/7 avoinna olevaa kaupungin Trimble-palautejärjestelmää. Vuonna 2024 vastaanotettiin kuntalaisilta tätä kautta yhteensä 5699 palautetta. Palautteiden määrää ja jakautumista toimialoittain seurataan johdon tietojärjestelmässä, Exreportissa. Yksikkö tarjosi tukea erilaisten kyselyjen tekemiseen (Webropol) ja työllisti kahdeksi viikoksi 10 hämeenlinnalaisista 15–19 –vuotiasta tulevaisuusagenttia osallistumaan kaupungin tulevaisuustyöhön.

Suomen kasvukäytävällä on vuoden 2024 aikana ollut perustoiminnan rinnalla Vuorovaikutteisen Tilannekuvan toimintamallin jatkokehittämishanke, joka päättyi 30.6.2024. Hankkeen rahoittajana oli Sitra. Vuoden 2024 aikana Suomen kasvukäytävän toimintaa on edelleen systematisoitu ja jäsennetty, edunvalvontaa ja yhteistä viestintää on lisätty sekä tehostettu. Painopistettä yhteistyössä on siirretty liikkumisen, liikenteen sekä logistiikan painopisteisiin. Tavoitteeksi sopimuskauden loppuajalle asetettiin myös kartoittaa mahdollisuuksia hyödyntää kasvukäytävää laajemmin tulevaisuudessa rahoituksien ja investointien saamiseen.

Markkinointi siirtyi kaupungin omaksi toiminnaksi helmikuussa 2024 ja yhdistyi viestinnän ja kaupunkineuvonnan kanssa samaan yksikköön. Vuoden aikana kehitettiin uusia toimintamalleja ja suunnitelmallisuutta viestinnän ja markkinoinnin vaikuttavuuden varmistamiseksi sekä kaupunkineuvonnan toiminnan tehostamiseksi.

Syksyllä 2024 aloitettiin brändin uudistaminen yhteistyössä viestintätoimisto Milttonin kanssa. Brändityöhön osallistettiin mukaan koko kaupunkiorganisaatiota, sidosryhmiä ja asukkaita työpajoilla ja kyselyillä. Uusi brändi valmistui vuoden vaihteessa ja otettiin käyttöön 19.1.2025. Vuoden aikana tuettiin vahvasti TyöHämeen viestinnän rakentamista muun muassa brändin ja verkkosivujen rakentamisen osalta. Lisäksi joukkoliikenteelle rakennettiin uudet verkkosivut. Mediaseurantaan ja tiedotejakelupalveluun valittiin uusi kumppani kilpailutuksen kautta. Resurssoinnin uudelleen järjestelyt mahdollistivat myös sisäisen viestinnän ja työnantajakuvan kehittämisen aiempaa suunnitelmallisemmin. Markkinoinnin puolella toteutettiin useita kauden mukaisia matkailumarkkinoinnin kampanjoita ja asumisen kampanja sekä panostettiin erityisesti näkyvyyteen opiskelijoiden keskuudessa.

Kaupunkineuvonnan toimintaa on tehostettu ja digitalisoitu, ja samalla pidetty huolta laadukkaasta, ystävällisestä ja asiakasta kunnioittavasta lähipalvelusta. Myynnissä olevia tuotteita on siirretty verkkokauppaan ja monista manuaalisista työtehtävistä on onnistuttu luopumaan. Vuoden aikana kaupunkineuvonnassa hoidettiin 27 000 asiakaskontaktia. Kansainvälisten asiakkaiden osuus on kasvanut merkittävästi. Kaupunkineuvonnassa toteutettiin asiakastytytyväisyyskysely marras-joulukuussa, ja vastauksia saatiin 101 kappaletta. NPS-suosittelemisindeksi oli 80,19, joka on erinomainen tulos.

Suurimpia muutosprojekteja, joissa tietohallinnolla oli merkittävä rooli, olivat talous- ja henkilöstöhallinnon järjestelmien vaihto, sekä TE-palveluiden siirto TyöHämeelle. Molemmat vaihdot työllistivät tietohallintoa merkittävästi. Talous- ja henkilöstöhallinnon järjestelmien siirto onnistui ICT:n näkökulmasta niin hyvin kuin oli mahdollista. TE-palveluiden siirtoon liittyi haasteita, jotka johtuivat pääosin siitä, ettei Kehasta saatu tietoa riittävän ajoissa tai Keha ei reagoinut riittävän nopeasti pyyntöihimme.

Merkittäviä toimenpiteitä, joita tuettiin digirahalla, oli sähköisen arkistoinnin edistäminen, tekoälyn pilotointi ja tietoturvan parantaminen. Sähköistä arkistointia saatiin paljon eteenpäin mm. perusopetuksen tietojen sähköinen arkistointi saatiin valmiiksi. Tekoälyn osalta pilotoitiin tekoälyn hyödyntämistä työllisyyspalveluissa, viestinnässä, sekä suunniteltiin osaamisen kasvattamista yhdessä Riihimäen kaupungin ja Janakkalan kunnan kanssa. Tietoturvaa parannettiin uusimalla vanhentuneet älypuhelimet ja luomalla malli, jossa kaikki älypuhelimet ovat hallinnan piirissä.

Kaupungin uusi verkkokauppa- ja varausjärjestelmä on osoittautunut toimivaksi, ja sen käyttöä on laajennettu museon verkkokauppaan sekä työllisyyspalveluiden ajanvarausjärjestelmään. Lisäksi järjestelmään on siirretty aiemmin käytössä olleesta varausjärjestelmästä venepaikkojen ja mökkien varaukset sekä kirjaston tilojen varaukset. Uusi varausjärjestelmä on kustannustehokkaampi kuin vanha järjestelmä.

Myös pienempiä prosesseja on kehitetty ja viety sähköisiksi avoimen lähdekoodin Odoo-alustalle, kuten tapahtumayhteistyön ja vieraanvaraisuuden hakulomakkeet. Prosessien kehittäminen on helpottanut niin hakijaa kuin hakemusten käsittelijöitä.

Nykyisiä olemassa olevia ICT-sopimuksia on kilpailutettu ja merkittävimpänä oli työasema ja lähitukikilpailutus, joka tehtiin yhdessä hankintapalveluiden ja kolmannen osapuolen kanssa. Kilpailutuksen myötä kaupungin kulut pienenevät arviolta n. 100 000 €/vuosi (kun kaikki vuokratut työasemat ja Chromebookit on vaihdettu uusiin).

Tavoite	Mittari	Tavoitteen toteutuminen	Tila
Tietoon perustuva johtaminen ja päätöksenteko	Exreportin kuukausittainen kävijämäärä pl. heinäkuu vähintään 100	Keskimäärin 122 eri kävijää kuukaudessa.	Toteutuu
	Exreportin käyttäjäkyselyn suosittelemiseksi NPS vähintään 50	NPS on 44, mikä on hyvä tulos, mutta ei yllä tavoitteeseen.	Ei toteudu
	Ennakkovaikutusten arvioinnit strategisesti merkittävistä päätöksistä	Yritysvaikutusten arviointi suunnitelluista merkittävistä hankkeista tehtiin yhdessä elinkeinopoliittisen ryhmän kanssa tammikuussa 2024 Lapsivaikutusten arvioinnit tehtiin Kotirinteen tarveselvityksessä ja leikkipaikkaohjelmasta. Käynnistettiin digisuunnitelman lapsivaikutustenarvioinnit perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen osalta	Toteutuu
Digitalisaation tukeminen	Toimialat arvioivat saamansa tuen >= 3,8 asteikolla 1–5	3,64 (Vastaajia 14 kpl)	Ei toteudu

Tavoite	Mittari	Tavoitteen toteutuminen	Tila
Vaikuttava viestintä ja markkinointi	Kanavien (Hämeenlinnan kaupungin Instagram, Facebook ja LinkedIn) seuraajamäärät kasvavat ja osallistumisten määrää seurataan säännöllisesti.	Seuraajamäärä kaikissa some-kanavissa on tavoitteen mukaisessa kasvussa ja osallistumisten määrää seurataan säännöllisesti. Facebookin seuraajamäärä 9960 (ed. vuoden vertailujakso 9065), Instagram 4002 (ed. vuoden vertailujakso 3066).	Toteutuu
	Viestinnän saavutettavuus säilyy tasolla AA.	Verkkosivuston (hameenlinna.fi) saavutettavuus täyttää AA-tason.	Toteutuu
	Visit Hämeenlinnan some-kanavien ja verkkosivujen seuraaja-/kävijämäärä ja vaikuttavuus kasvaa, osallistumisten määrää seurataan säännöllisesti.	Seuraajien ja kävijöiden määrä on kehittynyt tavoitteen mukaisesti ja osallistumisten määrää seurataan säännöllisesti. Visit Hämeenlinna kokonaiskävijämäärä 285 145, Facebook 8815 (ed. vuoden vertailujakso 7854), Instagram 8564 (7512).	Toteutuu

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Tavoitteiden toteutumista seurattiin osana lähijohtajatyötä, kehittämispäivissä, johtotiimin kokouksissa sekä onnistumiskeskusteluissa. Hankkeiden osalta sisäistä valvontaa toteutettiin hankkeiden ohjausryhmien kokouksissa, nimetyissä projektiryhmissä ja johtotiimeissä sekä projektiohjeita noudattamalla. Hankkeista tehtiin väli- ja loppuarvioinnit.

Strategia- ja kehittämispalveluiden toiminnassa noudatettiin prosessikuvauksia. Virkamiespäätökset lähetettiin tiedoksi vastualueen lähijohtajalle ja hankintoja teki ainoastaan yksikön lähijohtaja. Lähijohtaja myös tarkasti matkalaskut. Lainsäädännön, määräysten ja päätösten mukaista toimintaa edesauttoivat projektiohjeet ja uusien työntekijöiden perehdytys sekä hallintosäännössä kuvattu delegointi.

Kaupungin ja konsernin riskienhallintaan liittyy projektitasolla tehty riskikartoitus. Yksikön lähijohtajalla on vastuu riskienhallinnasta alaisessaan toiminnassa. Riskienhallintaprosessia kehitettiin aktiivisesti. Laskujen hyväksyjät ja tavaroiden tilaajat oli nimetty viranhaltijapäätöksellä. Hankinnoissa noudatettiin yleisiä hankintaohjeita. Kaikista yli 5 000 euron hankinnoista on tehty viranhaltijapäätös. Yksiköllä on määräaikaista projektisopimuksia.

Strategian ja kehittämisen sopimukset ovat tallennettuna asianhallintajärjestelmässä. Tietohallinto ylläpitää luetteloa kaupungin tietokoneista, monitoimilaitteista, tableteista sekä yli 500 euron älypuhelimista ym. laitteista. Tietohallinto on valvonut järjestelmätoimittajien sopimusten toteutusta. Tietoturvallisuuden kehittämistä on jatkettu.

Talous

Strategia ja tietojohdampispaalvelut	TP 2023	Alkuperäinen TA 2024	TA-muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatuotot	3 357 916	2 395 800		2 395 800	2 206 160	-189 640
Toimintamenot	-5 718 768	-5 125 100		-5 125 100	-4 718 435	406 665
Toimintakate (netto)	-2 360 852	-2 729 300		-2 729 300	-2 512 274	217 026

Vuonna 2024 strategian ja tietojohdampispaalvelujen toimintamenot olivat 4,718 milj. euroa ja toimintatuotot olivat 2,206 milj. euroa. Toimintakate oli -2,512 milj. euroa.

Toimintatuotot alittui 189 640 eurolla. Merkittävin tulojen alitus syntyi tietohallinnon sisäisissä myyntituotoissa, vastaava summa säästyi tietohallinnon ulkoisista menoista. Toimintamenot alittuivat 406 665 eurolla. Toiminnan kehittämisen ja hankkeiden toimintakulut eivät toteutuneet suunnitellusti.

Elinvoima- ja työllisyyspaalvelut

Elinvoima- ja työllisyyspaalveluiden toimintaa ohjaa kaupunginhallituksen elinvoimajaosto. Vastuualueen tehtävät ovat elinkeino- ja työllisyyspolitiikka, työllisyyspaalvelut, elinkeinopoliittinen edunvalvonta, kotoutumisen edistäminen, elinvoimayhteistyö, asuntopolitiikka, korkeakoulupoliitiikka, matkailun kehittäminen sekä elinvoimaan liittyvä osallisuus.

Vuoden 2024 aikana keskityttiin erityisesti elinvoiman kärkeilyn loppuun saattamiseen sekä kärkeilyssä päätettyjen elinvoiman kannalta keskeisten ohjelmien laatimiseen. Vuoden 2024 aikana päätettiin matkailun ja tapahtumien toimenpiteet seuraaville vuosille. Vuoden loppupuolella valmistettiin elinkeinopoliittinen strategia, Elinkeinot ja osaaminen –ohjelma. Suunnitelmien rinnalla paino oli vahvasti ohjelmien toimeenpanossa ja käytännön työssä. Ohjelmien valmistelua on tehty elinvoimajaoston ohjauksessa sekä laajassa vuorovaikutuksessa yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmien kanssa. Linnan Kehitys on ollut keskeisesti mukana sekä ohjelmien valmistelussa että toimeenpanossa.

Hämeenlinnan kaupungin päätetyt elinvoiman kärjet ovat: 1) Suomen paras sijainti ja yhteydet; 2) Uudistuva kulttuurikaupunki ja 3) Eurooppalainen opiskelijakaupunki. Kärjet toimivat osaltaan uuden kaupunkistrategian taustamateriaalina. Elinvoiman kannalta keskeiset ohjelmat ovat: Elinkeinot ja osaaminen (elinkeinopoliitiikka), Tapahtumat ja matkailu, Keskustavisio sekä Asumiskaupunkiohjelma. Kolme ensiksi mainittua valmistettiin pääosin vuoden 2024 aikana. Asumiskaupunkiohjelman valmistelu aloitetaan vuonna 2025.

Elinkeinopoliitiikka, matkailu, edunvalvonta, korkeakoulupoliitiikka ja asuminen

Elinkeinot ja osaaminen –ohjelma (E&O) määrittelee Hämeenlinnan elinkeinopoliitiikan linjaukset. Ohjelma laadittiin vuoden 2024 aikana, mutta siitä päätetään vasta alkuvuonna 2025. Ohjelmalla viedään toimeen tärkeää, uudistavan hallinnon tavoitetta ja luodaan jatkuvuutta keskeisten toimijoiden yhteistyöhön. Ohjelman perustuu dynaamiseen toimintamalliin. Mallin tavoite on jatkuva uudistuminen sekä kilpailukyvyyn vahvistaminen kehittämällä parempia elinkeinopaalveluita ja johtamalla kaupunkikehitystä yhdessä eri hallintokuntien ja alueen toimijoiden kanssa. Edellä kuvattu

malli muuntuu konkretiaksi toimenpiteiden kautta. Toimenpidealueilla pyritään edistämään a) elinvoimakumppanuutta; b) elinkeinoympäristön johtamista ja c) yrityskehittämisen rahoitusratkaisuja. Elinkeinotyön resurssien kohdentamisen tueksi on valittu erikoistumisalueita, jotka ovat a) älykäs biotalous ja älymaatalous; b) kestävä tuotanto; c) matkailu ja tapahtumat sekä kaupungin elinkeinopolitiikkaan läpileikkaavana kehityksenä d) kokonaisturvallisuus ja elämänlaatu.

Linnan Kehitys on kaupungin tärkein elinkeinostrategian toteuttaja. Kaupunkimarkkinointi siirrettiin helmikuussa 2024 Linnan Kehitykseltä kaupungin strategia- ja tietojohdampalveluihin. Kaupunkimarkkinoinnin siirron myötä yhtiössä käynnistettiin muutosneuvottelut yhtiön toiminnan uudelleen organisoimiseksi. Muutosneuvottelujen seurauksena kaksi tehtävänkuvaa lakkautettiin. Tilikauden aikana yhtiö strategia uudistettiin ja uudelleenorganisoitumisen myötä yhtiön toiminnan kulmakivinä on kolme tiimiä: yrityskehitys, palvelukehitys ja toimintaympäristön kehitys.

Linnan Kehityksen järjestämistä yritystapahtumista suosituin oli Hämeen Sukukokous, johon osallistui lähes 300 henkilöä. Läpi vuoden jatkuva yritysvalmennusohjelma Linnan Business Turnajaiset keräsi kiitosta ja finaalitapahtuma marraskuussa Verkatehtaalla onnistui upeasti. Suomen Yrittäjien Taloustutkimuksella teettämässä Kuntabarometrissa Linnan Kehityksen yrityspalvelut arvioitiin Suomen toiseksi parhaiksi suurten kaupunkien (21 kaupunkia) sarjassa. Linnan Kehitys osallistui keskeisesti sekä matkailun, tapahtumien että elinkeinopolitiikan valmisteluun. Linnan Kehityksen työllisyyspalvelut olivat tärkeässä roolissa Hämeenlinnan seudun kuntakokeilun työnantaja- ja verkostoyhteistyön kehittämisessä, nuorten yrittäjyyden toiminnan kehittämisessä sekä erilaisten rekrytointitapahtumien järjestämisessä. Tekijä –tapahtuma kokoaa vuosi vuosittain 2500-3000 kävijää. Tapahtuma on kasvanut suur tapahtumaksi, jonka maine työnantajien ja yritysten silmissä on korkealla.

Hämeen uusyrityskeskuksesta jatkettiin aktiivista ja tehokasta palvelua uuden yrittäjyyden synnyttämiseksi alueelle, mutta haastava suhdannetilanne näkyi tuloksissa. Hämeenlinnassa perustettiin 361 uutta yritystä vuonna 2024 (2023: 334), joista Uusyrityskeskuksen kautta 95 yritystä (2023: 124). Siten 105 yrityksen tavoite jäi saavuttamatta. Vaikea suhdannetilanne näkyi myös yritystoiminnan päättämisessä. Lopettaneiden määrä oli merkittävää vuoteen 2023 verrattuna, sillä 301 yritystä päätti toimintansa (212 yritystä vuonna 2023). Nettotilanne jäi plussalle 60 yrityksen verran. Toiminnassa on korostunut kansainvälisten asiakkaiden määrän kasvu. Kaupunki aloitti vuonna 2024 kokeilun kansainvälisen yritysneuvonnan järjestämisestä tukemaan Uusyrityskeskuksen toimintaa (ks. kohta kotoutumisen edistäminen).

Leader Linnaseudun toiminta jatkui vaikuttavana ja kustannustehokkaana. Hakemuksia Hämeenlinnan alueelle jätettiin 48 kappaletta (koko Linnaseudun alueella 74 kpl). Rahoitusta sai 33 hämeenlinnalaista hanketta yhteensä 542 599 euroa (noin 60 % koko alueen rahoituksesta). Huomioitavaa on, että kantakaupungin keskusta-alueet eivät kuulu toiminta-alueeseen. Luvut koskevat sekä vuosia 2023 että 2024, mutta vuodelta 2023 mukana on vain yksi hanke. Hankkeet painottuivat vahvasti yhteisöllisyyden ja osallisuuden tukemiseen sekä luonto- ja ympäristöteemoihin. Yrityshankkeita haettiin valitettavan vähän haastavan suhdannetilanteen takia.

Vuonna 2024 valmisteltiin matkailun toteutusohjelma sekä suunnitelma tapahtumien edistämiseksi. Hämeenlinna kokous & kongressin toiminta päätettiin siirtää Linnan Kehitykselle vuoden 2025 alussa. Lisäksi tehtiin lukuisia konkreettisia toimenpiteitä matkailun kansainvälistymisen suhteen. Kaupunki oli näyttävästi esillä myös matkamessuilla. Tapahtumajärjestäjien tukipalveluita on kehitetty yhdessä Linnan Kehityksen ja kaupungin eri toimijoiden kanssa. Tapahtumajärjestäjien

kanssa tehtiin tiivistä yhteistyötä ja uusia tapahtumia saatiin Hämeenlinnaan. Lisäksi kaupungin kehittämisprosesseissa mm. Linnanpuiston remontin suunnittelussa on oltu tapahtumanäkökulmasta tiiviisti mukana. Kantolan tapahtumapuiston osalta päätettiin konseptoida alueen käyttöä uudelleen. Matkailutuloselvityksen mukaan kaupungin matkailutulo laski hieman edellisvuodesta ollen vuonna 2023 (uusin tilasto) noin 92,4 milj. euroa (2022: 97,7 milj. euroa). Matkailun tulevaisuus näyttää kuitenkin positiiviselta, kun jo toisessa kaupungin keskeisistä hotelleista, Vaakunassa, aloitettiin mittava peruskorjaustyö.

Edunvalvonnan läpinäkyvyyden lisäämiseksi kehitettiin teemoitettuja vaikuttamisen kärkiä. Vuonna 2024 keskeiset vaikuttamisen kärjet olivat 1) Päärata; 2) Maakuntakeskus Hämeenlinna sekä 3) Uudistuva tuotanto. Näiden lisäksi valmisteltiin erilliset vaikuttamisen viestit EU-päättäjille (vaalit), valtakunnan politiikkaan sekä maakunnan kannalta keskeisistä teemoista. Hämeenlinna jatkoi keski suurten kaupunkien edunvalvontayhteistyön veturina, kun toiminta käynnistyi virallisesti vuonna 2024 (kasvukaupunkiverkosto). Verkostoon kuuluu tällä hetkellä 14 kaupunkia. Toiminnan koordinaatio on jaettu strategia- ja tietojohdampalveluiden sekä elinvoimapaalveluiden kesken. Toiminta keskittyi erityisesti verkoston tunnettuuden vahvistamiseen, yhteiseen edunvalvontaan sekä ennen kaikkea teemasopimusneuvotteluihin valtio-osapuolen kanssa. Neuvotteluilla tavoitellaan keski suurten kaupunkien ja ministeriöiden käytännön yhteistyötä muun muassa vihreän siirtymän investointien vauhdittamiseksi, osaavan työvoiman saatavuuden edistämiseksi sekä kulttuurin elinvoimavaikutusten vahvistamiseksi. Teemasopimukset ovat hallituksen tuore kaupunkipoliittinen yhteistyöväline muun muassa MAL-sopimusten sekä ekosysteemisopimusten rinnalla.

Elinkeinot ja osaaminen ohjelman valmistelussa, työllisyyspalveluissa ja kotoutumisen edistämisen palveluissa tehtiin tiivistä yhteistyötä alueen oppilaitosten kanssa. Keväällä 2024 solmittiin aiesopimus Hämeen ammattikorkeakoulun Hämeenlinnan kampuksen siirtämiseksi keskustaan. HAMK keskustakampusta edistettiin kaupunkirakennetoimialalla. Hankkeesta laadittiin lisäksi viestintäsuunnitelma, jota lähdetään toteuttamaan vuonna 2025. Tavoitteena on, että uusi keskustakampus rakentuu tällä vuosikymmenellä. Opiskelijoiden pitovoimahanke jatkui vuonna 2024. Hanke on kaupungin, Linnan Kehityksen, Koulutuskuntayhtymä Tavastian ja Hämeen ammattikorkeakoulun yhteinen. Hanke jatkuu syksyyn 2025. Hankkeen tavoitteena on löytää keinoja siihen, miten opiskelijoiden sitoutuminen alueelle voitaisiin saada kasvuun.

Asuntopolitiikkaa hoidetaan yhdessä kaupunkirakennetoimialan kanssa. Vuonna 2024 järjestettiin yhteistyössä Hämeenlinnan Asuntojen, Hämeenlinnan yrittäjien ja Hämeen liiton kanssa toinen asunon seminaari, jossa puhujina oli kaupunkisuunnittelun ja elinkeinoelämän johtavia suomalaisia asiantuntijoita. Asumiskaupunkiohjelman valmistelu päätettiin aloittaa vuonna 2025.

Työllisyyspalvelut ja TyöHämeen valmistelu

Hämeenlinnan seudun työllisyyden kuntakokeilu päättyi vuoden 2024 lopussa. Koko työllisyyskokeilun aikana 3/2021–12/2024 työllisyyskokeilussa oli noin 7 900 hämeenlinnalaista asiakasta (koko seutu n. 10 200). Näistä noin 4 000 hämeenlinnalaisen asiakkuus päättyi kokeilun aikana (koko seutu n. 5200). Kokeilussa oli mukana noin 100 työntekijää. Työllisyyskokeilun aikana hämeenlinnalaisten pitkäaikaistyöttömien määrä laski 18 % korkeimmista lukemista (12/21) ja työmarkkinatuen kuntasuudet 13,5 %. Hämeenlinnan kaupungin vuotuinen kuntaosuus laski kokeiluajana 1,02 milj. euroa (2021: 7,24 milj. euroa, 2024: 6,22 milj. euroa).

Vuoden 2024 toimenpiteissä korostui laajan toimijaverkoston yhteistyö sekä toiminnan kehittäminen työllistyminen edellä, mikä tarkoittaa, että toiminnan yhteisenä päämääränä on asiakkaan työllistyminen tai muun pitkäkestoinen ratkaisu. Keskiössä on yhteistyö alueen työnantajien ja yritysten kanssa sekä yrittäjyydestä kiinnostuneiden palveluiden kehittäminen. Yritys- ja työnantajayhteistyötä tuettiin positiivisilla yritystarinoilla sekä erilaisilla työllistymisen kampanjoilla. Asiakaskohde-ryhmässä korostui työnhakijoiden kansainvälistyminen ja monimuotoistuminen.

Kaupunki työllisti vuoden aikana 97 (2023: 156) henkilöä työllistämisen määrärahoista määrääkaikseen työsuhteisiin kaupungin eri yksiköihin. Työllistämisen määrään vaikutti 2024 aikana tulleet Hämeen TE-toimiston ja Hämeen alueen kuntakokeilujen yhdessä tekemät palkkatukilinjaukset sekä palkkatukiuudistus. Kaupungin kuntalisien ja työllisyysseteleiden avulla tuettiin 22 (2023: 44) eri henkilön työllistymistä vuoden 2024 aikana 8 (2022: 20) eri työnantajalle. Setelien määrään vaikutti palkkatukiin liittyvä lain muutos, joka tuli voimaan 1.9.2024, Hämeen TE-toimiston kanssa tehdyt palkkatukilinjaukset sekä 3. sektorille 100% palkkatuen myöntämisen päättymisen. Nuorten kesätyöseteleillä työllistettiin 499 (2023: 303) 15–24-vuotiaasta nuorta 239:lle (2023: 160) eri työnantajalle. 13–28-vuotiaiden Oma Firma -yrittäjyyssetelin sai 22 (2023: 17) nuorta. Nuorten yrittäjyyttä tuettiin myös Hämeensaaren Kesäkatu -toiminnassa mahdollistamalla yrityspaikkoja alueelle.

Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun (TYP) asiakkaiden tilanteissa korostuu tarve erityisesti Kela-yhteistyölle, kuntoutuspalveluille sekä erilaisille keinoille räätälöidä työllistymisen polkuja olemassa olevien työ- ja toimintakyvyn haasteiden takia. Vuonna 2024 TYPin asiakkaana Hämeenlinnassa oli 696 työtöntä (2023: 668, 2022:697), joista uusia vuoden aikana aloittaneita asiakkuuksia oli 222 (2023: 167, 2022: 338). Vuoden aikana 117 asiakkaalle (2023: 197, 2022: 175) löytyi pysyvä ratkaisu TYP-palvelussa, joista 34 % (2023: 32%, 2022: 51 %) siirtyi työhön tai koulutukseen. Muuhun palvelutarpeen mukaiseen palveluun, kuten eläkkeelle, pitkäaikaiseen kuntoutukseen tai sairauslomalle siirtyi 57% (2023 50%, 2022: 34 %) asiakkaista. Asiakkuudet kestivät tyypillisimmin 1–2 vuotta. Vuoden 2024 aikana TYP-työssä keskityttiin esimerkiksi monialaisen johtamisrakenteen selkeyttämiseen. Lisäksi valmisteltiin työllisyyspalveluiden siirtymistä valtiolta kuntiin ja neuvoteltiin Kanta-Hämeen TYP-verkostossa toiminnan jatkumisesta, valmisteltiin v. 2025 voimaan tulevaa sopimusta sekä varauduttiin monialaisen tuen yhteistoimintamallin lakimuutoksiin toiminnan suunnittelussa.

Työttömien hyvinvointia ja työkykyä tukevien palveluiden tarve korostuu edelleen HYTE -kyselyssä. Hämeenlinnan seudun työllisyyden kuntakokeilussa on tiivistetty yhteistyötä OmaHämeen kanssa yhteiskehittämällä mm. ryhmäpalveluita ja yhteistyökäytäntöjä.

Erityisesti liikuntapalvelut ja erilaiset kohtaamista mahdollistavat paikat ja toiminnot tukevat parhaiten koettua työkykyä ja työelämässä pysymistä. Työttömien työnhakijoiden sekä työvoiman ulkopuolella olevien työikäisten osalta on korostunut tarve kehittää ja yhteensovittaa kaupungin ja hyvinvointialueen työikäisten hyvinvointia tukevia palveluita osana työllisyyttä. Matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalvelu TyöParkin toiminta tarjosi yhden uuden toimintamallin, jossa erilaisten rekrytointi- ja työnhaun palveluiden ja valmennusten lisäksi oli tarjolla liikuntaneuvontaa, sosiaaliohjausta, talousneuvontaa, uraohjausta jne. Perjantaisin tarjottiin myös ilmaisia uimahalli- ja kuntosalivuoroja.

Vuoden 2024 aikana valmistauduttiin työvoimapalveluiden siirtoon valtiolta kunnille 1.1.2025 alkaen. Valmistelua tehtiin tiiviisti TyöHämeen alueen kaupunkien (Hämeenlinna ja Forssa) ja kuntien

(Hattula, Humppila, Jokioinen, Tammela ja Ypääjä) sekä alueen oppilaitosten, yritysten ja työnantajien kanssa. Yhteistyötä tehtiin myös 23 suurimman kaupungin (C23) verkoston kanssa. Lisäksi valmistelussa tuotteistamista edistettiin Hämeen neljän työllisyysalueen yhteistyönä sekä erikseen Kanta-Hämeen työllisyysalueiden kesken. TyöHämeen työllisyysalueen valmistelussa painotettiin yritys- ja työnantajälähtöisen toimintamallin ja tuotteiden kehittämistä sekä tehtiin yritysvaikutusten arviointia. Valmistelussa korostui erilaisten järjestelmien yhteensovittaminen, Hämeen TE-palveluiden, KEHA-keskuksen ja Hämeen Ely-keskuksesta siirtyvien henkilöiden vastaanottamiseen valmistautuminen sekä työllisyyspalveluiden organisoituminen osaksi Hämeenlinnan kaupunkia. Erityinen panostus tehtiin siirtyvien henkilöiden osaamisen kartoittamiseen, valmentamiseen sekä perehdyttämiseen uuteen organisaatioon osaksi Hämeenlinnan väkeä.

Kotoutumisen edistämisen palvelut

Kotoutumisen edistämisen palveluita on edelleen laajennettu kohtaamaan kysyntää ja sekä täyttämään lakisääteisiä velvoitteita lisäämällä omakielisen palveluneuvonnan kielivalikoimaa, kehittämällä työllistäviä valmennusmalleja sekä perustamalla kansainvälisen yritysneuvonnan palvelu.

Kansainvälisten asiakkaiden määrä on vuoden 2024 aikana lisääntynyt merkittävästi etenkin ukrainalaisten pakolaisten ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden myötä. Kansainvälisen palveluneuvonnan (ent. Maahanmuuttoinfo) monikielisessä Walk-in ohjaus- ja neuvontapalvelussa oli 2 182 neuvontatapahtumaa vuoden 2024 aikana (2023: 2 155, 2022: 1 342). Neuvontaa haettiin arjen asioissa muun muassa talouteen, asumiseen, perhe-elämään, koulutukseen, Kela-etuuksiin ja työ- ja oleskelulupiin liittyen. Neuvontaa saaneiden joukosta nousee lähtömaan mukaisesti jaoteltuna suurimmiksi ryhmiksi ukrainalaisten käynnit (356 kpl) sekä sri lankalaisen käynnit (307). Kansainvälisten asukkaiden neuvontaa laajennettiin vuonna 2024 sinhalan, tagalogin sekä ranskan kielille. Kotoutuskorvausten (ukrainalaiset ja kansainvälistä suojelua saavat) piiriin kuului vuoden 2024 lopussa 663 henkilöä (2023: 497 hlöä), joista 433 henkilöä oli tilapäistä suojelua saavia ukrainalaisia.

Vuoden 2024 aikana tuotettiin Hämeenlinnassa monikielisiä yhteiskuntainfoja, kaikille avointa digineuvontaa sekä kohdennettua asettautumisneuvontaa kansainvälisille lapsiperheille. Keväällä ja syksyllä toteutetut 'OpinTyö' ryhmämuotoisiin työharjoitteluihin osallistui 17 henkilöä, joista 12 työllistyi vakituisesti tai määräajaksi. Kansainvälinen yritysneuvonta aloitti toimintansa kesäkuussa ja vuoden loppuun mennessä käyntejä kertyi 189 kappaletta, yhteensä 88 asiakasta. Neuvonnan tuella perustettiin 27 uutta yritystä Hämeenlinnaan ja niiden lisäksi 14 asiakasta on työllistynyt neuvonnan ja Koulutuskuntayhtymä Tavastian yhteistyössä kehittämien ammattiosaamisen arviointien kautta.

Työtä on lisäksi uudistettu ja tehostettu neljällä ulkoisella rahoituslähteellä: 1) Nuorten kotoutumisen edistämiseen suunnattu 'Kohti uutta' -hanke (ESR); 2) Kansainvälistä ja tilapäistä suojelua saavien ohjaukseen haettiin ja saatiin ulkoista rahoitusta (TEM) työntekijäresurssin lisäämiseksi; 3) 'Making Home Hämeenlinna' -kotoutumisen palvelutarjotin (TEM) Hämeenlinnaan juuri muuttaneille tai muuttoa suunnitteleville kansainvälisille asukkaille; 4) 'Nopeasti töihin' -hanke (ESR) tehostamaan kotoutumista ja työllistymistä tukevaa valmennusta.

Kotoutumisen edistäminen toimi hyvien väestösuhteiden lisäämiseksi kansainvälisellä, maakunnallisella ja paikallisella tasolla. Hämeenlinnan kaupunki oli jäsenenä Euroopan neuvoston Inter Cultural Cities (ICC) -hankkeessa ja hyödynsi eurooppalaisen verkoston koulutuksia oman työn kehittä-

miseksi. Yksikkö osallistui Etelä-Suomen ETNO-neuvottelukunnan työhön ja oli mukana valmistele-
massa maakunnallista hyvien väestösuhteiden toimintaohjelmaa. Organisaatiotasolla kaupungin
kotoyksikkö on aktiivisesti mukana kaupungin yhdenvertaisuussuunnitelman laatimisessa.

Tavoite	Mittari	Tavoitteen toteutuminen	Tila
Vaikuttava elinvoimapolitiikka	Kaupungin elinvoimalle on ase- tettu yhdessä sovitut kärjet ja niiden mukaiset kaupungin toi- menpiteet. (sis. Elinkeinopoliit- tisen strategian)	Elinvoiman kärjet päätettiin ke- väällä. Elinvoiman kärjistä johde- tuista ohjelmista valmistui suunn- telman mukaisesti Matkailun toteu- tusohjelma sekä siihen liittyvä Suun- nitelma tapahtumien edistämiseksi. Elinkeinopoliittisen strategian sisäl- tävä Elinkeinot ja osaaminen -oh- jelma valmisteltiin syksyn aikana. Ohjelma on päätöksenteossa alku- vuonna 2025.	Toteutuu
	Linnan Kehitys Oy:lle asetetut tavoitteet on saavutettu.	Linnan Kehityksen tavoitteet pää- osin toteutuivat haastavasta suh- dannetilanteesta huolimatta. Ta- voitteisiin päästiin muilta osin kuin alueelle syntyneiden työpaikkojen määrän osalta. Matkailutulo heik- keni hieman, mutta on edelleen hy- vällä tasolla. Elinkeinoyhtiö on toi- minut keskeisessä roolissa matkai- lun toimeenpano-ohjelman valmis- telussa ja toteuttamisesta sekä elin- keinopoliittisen ohjelman laatimi- sessa. Tarkempi erittely osa-alueittain on tilinpäätöksen strategisia tytäryhti- öitä koskevassa luvussa.	Toteutuu
	Toisen asteen ja ammattikor- keakoulun houkuttavuus kas- vaa	Toisella asteella hakumäärät ovat pysyneet samalla tasolla ja ammat- tikorkeakoulun osalta hakijamää- rissä oli hieman laskua. Koulutusas- teiden vetovoima on säilynyt verrat- tain hyvällä tasolla. Hakijoita oppi- laitoksiin on hyvin kiristävästä kil- pailusta ja ikäluokkien pienenemi- sestä huolimatta.	Ei toteudu
	Ammattikorkeakoulusta valmis- tuneiden sijoittuminen Kanta- Hämeeseen kasvaa	Tarkasteluvuonna 2023 viiden vii- meisen (2019-23) aikana valmistu- neista keskimäärin 24,3 prosenttia oli Kanta-Hämeessä.	Ei toteudu

Tavoite	Mittari	Tavoitteen toteutuminen	Tila
	Hämeen Uusyrityskeskuksen tavoitteet on saavutettu	Uusia yrityksiä perustettiin 95 (tavoite 105). Vuosi on ollut koko maassa haastava. Uusyrityskeskuksen toiminnan rinnalle kehitettiin kansainvälinen alkuvaiheen yritysneuvonta. Sitä kautta perustettiin 17 uutta yritystä.	Ei toteudu
Taloudelliset ja tehokkaat TE-palvelut	Työmarkkinatuen kuntaosuus laskee vuosittain 2023: 6,7 milj. 2024: 6,65 milj.	Kuntaosuus oli 6,221 milj.€, TA2024: 7,050 milj.€, TP2023: 6,7 milj.€	Toteutuu
	Yli kolmen kuukauden työttömyydet laskevat	Yli 3kk:n mittaisten työttömyysjaksojen keskimääräinen määrä vuonna 2024 oli 2444, kun vuonna 2023 vastaava luku oli 2249.	Ei toteudu
	TE25-palveluiden siirto työliikennepalvelualueelle onnistuu. Kuntakokeilussa olevan henkilöstön työtyytyväisyys kasvaa. Organisaatiouudistus toteutettu.	TE-palveluiden siirto toteutui suunnitellusti. Kaikkien siirtyvien työntekijöiden osaaminen kartoitettiin sekä pidettiin henkilökohtaiset keskustelut. Tulevat työnkuvat suunniteltiin vuoden 2024 aikana.	Toteutuu
	Kaupunki työllistää ja tarjoaa heikommassa työmarkkina-alueella oleville uramahdollisuuksia. Kaupunki tarjoaa tällaisia työmahdollisuuksia 150 työntekijälle vuodessa.	97 henkilöä työskenteli vuonna 2024 kaupungilla palkkatuella. Palkkatukien myöntämisperusteet muuttuivat syyskuussa 2024, jonka jälkeen tukia ei myönnetty enää kaupungille.	Ei toteudu
Hyvät väestösuhteet ja kestävä kotoutuminen	Toiminnan vaikuttavuudelle rakennetaan mittaristo.	Vuoden 2024 aikana saatiin Euroopan neuvoston ICC-Indexin analysoidut tulokset ja kehitysehdotukset. Mittaristo on käytettävissä jatkossa ja mahdollista toteuttaa noin neljän vuoden välein. Kestävän kotoutumisen osalta mittaristoa kehitetään edelleen.	Toteutuu osittain
	Valtionkorvausten taso säilyy vuoden 2023 tasolla.	Vuoteen 2023 nähden laskennallisia korvauksia saatiin vuonna 2024 reilu 500te enemmän. Kokonaisuudessaan kotoutumislain mukaiset valtionkorvaukset nousivat noin 350te vuodesta 2023.	Toteutuu

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Toiminnassa noudatetaan hyvää hallintotapaa. Tavoitteiden toteutumista toiminnassa seurataan viikoittaisissa tiimeissä, päivittäisessä lähijohtajatyössä ja onnistumiskeskusteluissa. Lähijohtaja seuraa myös työajan käyttöä, työn kuormittavuutta, työturvallisuutta ja työhyvinvointia. Keskeistä toiminnan jatkuvuudelle on myös hyvä perehdytys. Yksikön lähijohtajalla on vastuu riskienhallinnasta alaisessaan toiminnassa. Työtä tehdään yhdessä laajan kumppaniverkoston kanssa.

Hankkeilla ja työryhmillä on päätetyt ohjausryhmät. Hankinnoissa noudatetaan kaupungin hankinta- ja sopimusohjetta. Päätöksenteossa noudatetaan hallintosääntöä ja delegointipäätöksiä. Virkamiespäätökset lähetettiin tiedoksi lähijohtajalle. Talouden toteumaa seurataan säännöllisesti. Esityslisat, pöytäkirjat ja sopimukset viedään asianhallintajärjestelmään.

Talous

Elinvoima ja työllisyyspalvelut	TP 2023	Alkuperäinen		Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
		TA 2024	TA-muutokset			
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatuotot	2 499 793	1 879 600		1 879 600	3 369 773	1 490 173
Toimintamenot	-14 720 726	-16 415 500		-16 415 500	-14 820 404	1 595 096
Toimintakate (netto)	-12 220 934	-14 535 900		-14 535 900	-11 450 632	3 085 268

Vuonna 2024 elinvoiman ja työllisyyspalvelujen toimintamenot olivat 14,820 milj. euroa ja toimintatuotot olivat 3,370 milj. euroa. Toimintakate oli -11,451 milj. euroa.

Toimintatuotot ylittyivät 1,490 milj. eurolla. Merkittävimmät tulojen ylitykset syntyivät kotoutumispalveluissa tuista ja avustuksista. Työllistämisessä kertyi tukia ja avustuksia 415 000 euroa budjetoitua enemmän, johtuen valtion TE-uudistukseen liittyvästä muutostalouden korvauksesta. Toimintamenot alittuivat 1,595 milj. eurolla. Merkittävimmät menojen alitukset syntyivät työllistämispalveluissa työmarkkinatuen kuntaosuudesta sekä dynaamisista hankinnoista ja kotoutumispalveluissa palvelujen ostoista. Elinvoimapalvelujen kokonaisuuteen vaikutti myös Linnan Kehityksen sopimusmuutos.

Tunnusluvut

	TP 2023	Muutettu TA 2023	TP 2023
Pitkäaikaistyöttömien työmarkkinatuen kuntaosuus €	6 705 550	7 050 000	6 221 007

Keskusvaalilautakunta

Vuonna 2024 järjestettiin eduskuntavaalit. Keskusvaalilautakunta kokoontui neljä kertaa.

Talous

Keskusvaalilautakunta	TP 2023	Alkuperäinen TA 2024	TA-muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatuotot	130 045	310 000		310 000	389 712	79 712
Toimintamenot	-157 009	-527 500		-527 500	-398 560	128 940
Toimintakate (netto)	-26 964	-217 500		-217 500	-8 848	208 652

Vuonna 2024 keskusvaalilautakunnan toimintamenot olivat 398 560 euroa ja toimintatuotot 389 712 euroa. Toimintakate oli -8 848 euroa.

Tarkastuslautakunta

Kaupunginvaltuuston alaisen tarkastuslautakunnan toiminta perustuu kuntalakiin ja Hämeenlinnan kaupungin hallintosääntöön. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista sekä toiminnan tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Tarkastuslautakunta laatii suorittamastaan arvioinnista vuosittain arviointikertomuksen.

Lautakunta huolehtii myös hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä sekä valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Tarkastuslautakunta valvoo kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista, ylläpitää sidonnaisuusrekisteriä julkisessa tietoverkossa kaupungin kotisivuilla ja saattaa sidonnaisuusilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Lautakunta perehtyy kaupungin ja kaupunkikonsernin eri toimintoihin työohjelman mukaisesti. Painopisteenä vuoden 2024 arvioinnissa on tavoitteiden toteutumisen lisäksi kaupunkistrategian ja kaupungin strategisten toimeenpano-ohjelmien sekä kaupungin eettisten periaatteiden huomioiminen toiminnassa. Arviointikertomus hyväksytään toukokuussa.

Lautakunnan sitovat tavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitteen toteutuminen	Tila
Arviointikertomuksessa esitetyt havainnot johtavat toimintojen kehittämiseen vuoden kuluessa niiden esittämisestä	75 % havainnoista johtaa toimintojen kehittämiseen vuoden kuluessa niiden esittämisestä	Kaupunginhallitus on antanut kaupunginvaltuustolle lausunnon vuoden 2023 arviointikertomuksessa annettujen suositusten perusteella tehdyistä toimenpiteistä. Tarkastuslautakunnan arvion mukaan 88 % annetuista suosituksista on johtanut toiminnan kehittämiseen.	Toteutuu

Talous

Tarkastuslautakunta	Alkuperäinen			Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
	TP 2023	TA 2024	TA-muutokset			
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatuotot	1 500	1 400		1 400	25	-1 375
Toimintamenot	-247 272	-269 000		-269 000	-241 852	27 148
Toimintakate (netto)	-245 772	-267 600		-267 600	-241 828	25 772

Vuonna 2024 tarkastuslautakunnan toimintamenot olivat -241 852 euroa ja toimintatuotot 25 euroa. Toimintakate oli -241 828 euroa.

Toimintamenot alittivat määrärahan 27 148 eurolla (poikkeama -10 %).

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Toiminnassa noudatetaan hyvää hallintotapaa. Hankinnoissa noudatetaan kaupungin hankinta- ja sopimusohjetta sekä hallintosääntöä. Talouden toteumaa seurataan säännöllisesti. Esityslistat, pöytäkirjat ja sopimukset viedään asianhallintajärjestelmään. Tilintarkastaja raportoi lautakunnalle tilintarkastussuunnitelman toteutumisesta kaksi kertaa vuodessa.

Elinkeinorahaston taseyksikkö

Elinkeinorahasto toimii taseyksikkönä. Elinkeinorahaston tuotto lisätään rahaston pääomaan, ellei valtuusto vuoden aikana toisin päättä. Elinkeinorahaston tarkoituksena on käsitellä elinkeinopoliittista omaisuutta siten, että kaupungin omistukseen sitoutuva pääoma ja siitä saatavat tulot kyetään riittävästi erittelemään ja kohdistamaan elinkeinotoiminnan tukemiseen. Kaupungin elinkeinorahaston säännöt on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 11.12.2006.

Talous

TASEYKSIKÖT	Alkuperäinen			Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
	TP 2023	TA 2024	TA-muutokset			
Tuloarviot ja määrärahat						
Palvelujen ostot		-1 000		-1 000	0	1 000
Toimintamenot		-1 000		-1 000	0	1 000
Toimintakate (netto)		-1 000		-1 000	0	1 000

Vuonna 2024 taseyksikön toimintamenot olivat 0 euroa ja toimintakate oli 0 euroa.

Elinkeinorahaston taseyksikön tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja tase ovat liitetiedoissa.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan vastuualueelle kuuluivat vuonna 2024 varhaiskasvatus, esiopetus, perusopetus, lastenkulttuuri, nuorisotoimi, museot, kirjastot, kulttuuri, liikunta sekä hyvinvointin ja terveyden edistäminen. Lisäksi vastuulla olivat toisen asteen koulutuksen ja vapaan sivistystyön ohjaus.

Lautakunnan sitovien tavoitteiden toteutuminen

Tavoite	Mittari	Tavoitteen toteutuminen	Tila
Liikkumisen ja toimintakyvyn edistäminen	Hämeenlinnaisten 5.- ja 8.-luokkalaisten fyysinen kunto on Move-testien perusteella kansallisen keskiarvon yläpuolella.	Tulokset ovat paremmat verrattuna valtakunnalliseen keskitasoon. Valtakunnallinen osuus oppilaista, joiden fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveyttä tai hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla. Hämeenlinna 37,2% ja valtakunnallisesti 38%	Toteutuu
	80 % alle 3 km koulumatkoista kuljetaan kävellen tai pyörällä.	Tiedon saaminen olisi edellyttänyt erillisten kyselyjen toteuttamista oppilaille eikä siihen ollut resursseja.	Ei tietoa
	Matalan kynnyksen liikuntaryhmiin osallistuneiden oppilaiden määrä ja oppilaista 30 % on osallistunut ryhmiin (liikuntalukkari ja harrastus ihan lähellä -ryhmät).	Harrastus ihan lähellä, 2 795 osallistujaa, 43,7% (1-9 lk) Liikuntalukkari, 1 778 osallistujaa, 48,5% (5-9 lk)	Toteutuu
	Varhaiskasvatuksessa olevien liikkumattomien lasten osuus on Kehittävän palautteen mukaan koko maan keskiarvon tasolla.	Kehittävän palautteen mukaan liikkumattomien lasten osuus on alle koko maan keskiarvon: Hämeenlinna liikkumattomien lasten osuus 22,2 %, koko Suomi 25,2 %	Toteutuu
	Liikuntavälitunnit on käytössä 80%:lla oppilaista.	Liikuntavälitunti on käytössä yli 80 %:ssa kouluista. 30 min yhtäjaksoinen liikuntavälitunti on käytössä 60 %:ssa kouluista.	Toteutuu
	Liikuntatilojen käyttöasteet ovat: Hämeenlinnan liikuntahallit oy sisäliikuntahallien käyttöaste 82 %, muut salit 52 % Hämeenlinnan palloiluhalli oy 90 % Hämeenlinnan Jäähalli Oy 85 %.	Liikuntatilojen käyttöasteet ovat: Hämeenlinnan Liikuntahallit oy sisäliikuntahallien käyttöaste 75 %, muut salit 59 %, Hämeenlinnan palloiluhalli oy 89 % Hämeenlinnan Jäähalli Oy 95 %.	Toteutuu osittain

Tavoite	Mittari	Tavoitteen toteutuminen	Tila
	Uimahallien kävijämäärät 265 000 kävijää/ vuosi.	Uimahallien kävijämäärä 1 - 12/2024 260 797	Toteutuu osittain
	Hyvinvointisuunnitelmassa olevista Stiglitzin osa-alueista terveys, henkilökohtainen toiminta ja työ ovat koko Suomen keskiarvoa korkeammalla tasolla.	Hämeenlinnassa kehitys on positiivinen henkilökohtaisen toiminnan ja työn osalta, mutta taso jää koko Suomen keskiarvon alle. Terveydessä kehitys on negatiivinen ja taso jää koko Suomen keskiarvon alle.	Ei toteudu
	Liikunnan TEA-viisarin arvo on yli koko maan keskiarvon	Vuonna 2024 koko maan TEA-viisarin arvo oli 69, HML:n arvo oli 75.	Toteutuu
Lukutaidon ja kielellisten valmiuksien vahvistaminen	1.-9. -luokkalaisten lukutaito on lukuseulan perusteella parempi kuin vuonna 2023.	Ainoastaan 7.-luokkalaisten lukuseula on vertailtavissa vuosina 2023–2024. Lukuseulan perusteella luetun ymmärtäminen on parantunut hieman ja lukusujuvuus hieman heikentynyt vuonna 2024	Toteutuu osittain
	6. ja 9. vuosiluokkien äidinkielen taidot ovat valtakunnallisten kokeiden mukaan paremmat kuin vuonna 2023.	Vuoden 2023 9. vuosiluokkien valtakunnallisten kokeiden keskiarvo on 68,7% ja vuoden 2024 64,6%.	Ei toteudu
	Ero lukutaidon osalta tyttöjen ja poikien välillä on kaventunut.	Mittaus on tehty ensimmäisen kerran 2024, vertailutietoa ei vielä ole saatavissa	Ei tietoa
	Ero suomen kielen taidossa on kaventunut suomi toisena kielenä -oppilaiden ja suomea äidinkielenään puhuvien oppilaiden välillä.	Mittaus on tehty ensimmäisen kerran 2024, vertailutietoa ei vielä ole saatavissa	Ei tietoa
	Varhaiskasvatuksessa jokaisessa yksikössä käytetään pedagogisen toiminnan ja oppimisympäristön arvioinnissa Kieli-Peda -työvälinettä.	Koulutukset toteutettu keväällä 2024, käytössä 75 % yksiköistä.	Toteutuu osittain
	Kirjasto tavoittaa vuoden aikana kaikki luokat kirjaston lukutaitoa edistävässä ohjelmassa mainituilta luokka-asteilta.	Tavoite saavutettu 85 %:sti.	Toteutuu osittain

Tavoite	Mittari	Tavoitteen toteutuminen	Tila
Lasten ja nuorten kasvavien tuen tarpeiden ennaltaehkäisy ja tuen tarpeisiin vastaaminen	Erityistä tukea saavien lasten/oppilaiden prosenttiosuus kaikista lapsista/ oppilaista (varhaiskasvatus ja perusopetus erikseen)	Perusopetus 11,2 % (v 2023 8,4%) Varhaiskasvatus ja esiopetus 2,6%	Toteutuu osittain
	Tehostettua tukea saavien lasten/ oppilaiden prosenttiosuus kaikista lapsista/ oppilaista (varhaiskasvatus ja perusopetus erikseen)	Perusopetus 14.8 % Varhaiskasvatus ja esiopetus 8,1 %	Toteutuu
	Oppilaiden kokemus kiusaamisesta on vähentynyt vuodesta 2023	Kiusaamisen taso on pysynyt ennallaan	Ei tietoa
	Perusopetuksen oppilaiden poissaolot vähentyneet vuodesta 2023	Kokonaispoissaolomäärä luvu- vuonna 2023-24 kasvoi 2,3% luku- vuoteen 2022-2023 verrattuna.	Ei toteudu
	Kaikki saavat peruskoulun päätötodistuksen	Yksi oppilas ei ole saanut perusopetuksen päättötodistusta.	Toteutuu
	Kaikki päättötodistuksen saaneet aloittavat toisen asteen koulutuksessa	Kaksi oppilasta ei saanut halua- maansa opiskelupaikkaa peruskou- lun päätyttyä.	Toteutuu osittain
Talouden tasapainotus	Sivistys- ja hyvinvointilautakun- nan investointiohjelman keven- tyminen edellisistä vuosista	Vuoden 2024 talousarvioon esitet- tiin uusina hankkeina maauimalan peruskorjausta, Solvikin päiväkodin uudisrakennusta sekä Verkatehtaan opistotalon saneerausta. Koko- naisuus oli pienempi kuin aikaisem- pina vuosina. Maauimalan perus- korjaus siirtyy, mutta toisaalta Sol- vin päiväkodin ja Opistotalon kus- tannusarviot ovat nousseet budje- toidusta.	Toteutuu osittain
	Lapsimäärän vähentymisestä johtuva käyttömenojen sopeu- tus	Syntyvyyden laskusta huolimatta varhaiskasvatuksen piirissä olevien lasten määrä on pysynyt tasaisena. Taustana osallistumisasteen nousu ja maahanmuutto. Alvettulan päiväkodin elokuuhun 2024 suunniteltu lakkautus siirtyi vuodella. Palveluverkkopäätöksillä ei tehty muutoksia kouluverkkoon.	Ei toteudu

Tavoite	Mittari	Tavoitteen toteutuminen	Tila
Kulttuuripalvelujen vetovoiman lisääminen	Museoiden kävijämäärä erikseen kaupunginmuseo ja taide-museo	Kaupunginmuseon kävijämäärä: 1-12/2024: 30 655, joista myydyt pääsyliput ja museokortit 20 065 ja ilmais- sekä tapahtumakävijät 12 928 (2023: 16 732)* Taidemuseon kävijämäärä 1-12/2024 22 473, joista myydyt pääsyliput ja museokortit 11 229 ja ilmais- sekä tapahtumakävijät 11 244 (2023: 26 214)* *Muuttunut laskentatapa. Vuoden 2023 luvussa vain museoihin myydyt pääsyliput ja museokortit	Toteutuu osittain
	Kirjastojen kävijämäärä	Kävijämäärä 2024: 460 000 (2023: 430 039)	Toteutuu
	Lastenkulttuurin osallistuja-/käyntimäärät	Lastenkulttuurin asiakaskontaktit 19 000 (2023 18 500), Kulttuuripolku 20 186 (16 012), muu lastenkulttuuritoiminta 11 258 (10 060)	Toteutuu
	Teatterin lipunmyynti (kpl)	Myytyjen lippujen määrä 2024: 36 973 (2023: 27 411)	Toteutuu

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan talous

SIVISTYS JA HYVINVOINTILTK	Alkuperäinen			Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
	TP 2023	TA 2024	TA-muutokset			
Tuloarviot ja määrärahat						
Myyntituotot	2 928 115	1 877 000		1 877 000	3 003 301	1 126 301
Maksutuotot	1 760 630	1 632 000		1 632 000	1 766 395	134 395
Tuet ja avustukset	3 654 234	589 000	2 500 000	3 089 000	3 294 767	205 767
Muut toimintatuotot	183 092	145 000		145 000	269 443	124 443
Toimintatuotot	8 526 072	4 243 000	2 500 000	6 743 000	8 333 906	1 590 906
Henkilöstökulut	-63 849 840	-62 048 000	-3 163 000	-65 211 000	-65 418 157	-207 157
Palvelujen ostot	-27 635 688	-25 955 000	-657 000	-26 612 000	-28 083 776	-1 471 776
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 748 110	-2 668 000	-40 000	-2 708 000	-2 762 114	-54 114
Avustukset	-9 757 265	-11 056 000		-11 056 000	-10 246 074	809 926
Muut toimintakulut	-29 886 857	-31 241 000	-565 000	-31 806 000	-32 107 665	-301 665
Toimintamenot	-133 877 760	-132 968 000	-4 425 000	-137 393 000	-138 617 785	-1 224 785
Toimintakate (netto)	-125 351 688	-128 725 000	-1 925 000	-130 650 000	-130 283 879	366 121

Vuonna 2024 sivistys- ja hyvinvointilautakunnan toteutuneet toimintamenot olivat 138,618 milj. euroa ja toimintatuotot olivat 8,334 milj. euroa. Toimintakate oli -130,284 milj. euroa.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 10.6.2024 talousarviomuutoksen, jolla lautakunnan toimintakuluihin lisättiin 1 925 000 euroa. Lisäykset kohdistuivat pääosin varhaiskasvatuksen henkilöstömenoihin ja sijaispalvelujen ostoon sekä perusopetuksen uusien pienryhmien ja lisääntyneen valmistavan opetuksen henkilöstökuluihin. Myös sisäisten tilavuokrien määrärahoihin tehtiin tarkennuksia, joista suurimpia olivat HYK:n väistötilojen jatkuminen vuoden loppuun sekä Nummen yhtenäiskoulun

vuokrien ennakoitua suuremmat korotukset. Saatujen hankerahoitusten vuoksi lisättiin 2 500 000 euroa sekä tuottoihin että kuluihin (kv 11.11.2024).

Lautakunnan toteutunut toimintakate on 366 121 euroa muutettua talousarviota parempi. Tuotot ylittivät muutetun talousarvion 1,591 milj. euroa ja kulut ylittyivät 1,225 milj. euroa. Tuloja saatiin ennakoitua enemmän etenkin perusopetuksen kuntienvälisestä laskutuksesta.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan investoinnit 2024

Toimialan investointiohjelma eteni kaupunginvaltuuston päätösten mukaisesti. Talonrakennusinvestointeja hallinnoi tilapalvelut kaupunkirakennetoimialalla. Hämeenlinnan yhteiskoulun uudisrakennus ja liikuntasali, Myllymäen koulun peruskorjaus- ja uudisrakennushanke sekä Ruununmyllyn koulun kivikoulun ja pihan peruskorjaukset valmistuivat. Lammin koulukeskuksen hanke edistyi suunnitelman mukaisesti. Seminaarin kampuksella E-rakennuksen peruskorjaus valmistui ja samalla valmistui kaikkien käytössä olevien rakennusten peruskorjaukset. Seminaarin kampus oli Suomen yliopistokiinteistöjen omistuksessa. Verkatehtaalla käynnistyi Lyseon ja Aimorekoulun käyttöön tulevan Opistotalon peruskorjaus. Solvikin uuden päiväkodin suunnittelua jatkettiin ja rakentaminen alkaa 2025.

Taidehankinnoista vastasi Hämeenlinnan taidemuseo talousarvion mukaisesti.

	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP2022	TP2023	TP 2024
Taideteokset	19 654	20 000	20 000	19 382	18 000	19 500

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäinen valvonta on sivistys- ja hyvinvointilautakunnan vastuualueella järjestetty asianmukaisesti. Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan päätöksistä tehtiin vuoden 2024 aikana neljä oikaisuvaatimusta. Sivistys- ja hyvinvointilautakunta käytti 19.11.2024 otto-oikeutta vt. opetustoimenjohtajan päätökseen (112, 6.11.2024) koskien hyvityksen maksamista ja päätti asiasta samassa kokouksessa (HML/3432/12.01.00/2023). Tästä päätöksestä tehtiin oikaisuvaatimus, joka käsiteltiin 28.1.2025. Lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen järjestöavustuksia koskevasta sivistys- ja hyvinvointilautakunnan päätöksestä (HML/4922/02.05.01.00/2024) tehtiin kolme oikaisuvaatimusta, jotka käsiteltiin lautakunnassa 28.1.2025. Sivistys- ja hyvinvointilautakunta hylkäsi kaikki oikaisuvaatimukset.

Kaupunginhallituksen päätöksestä tehtyyn valitukseen liittyen yksityisen varhaiskasvatuksen palvelusetelisääntökirjaan saatiin hallinto-oikeudelta keväällä kaupungin kannalta myönteinen päätös. Kaksi palveluntuottajaa haki valitusoikeutta korkeimmalta hallinto-oikeudelta, maaliskuussa 2025 tuli tieto, että valituslupaa ei myönnetty.

Sivistys- ja hyvinvointijohtajan päätöksestä koskien Lyseon koulun väistöä tehtiin kaksi oikaisuvaatimusta, jotka hylättiin lautakunnassa 10.12.2024. Muiden viranhaltijoiden päätöksistä tehtyjen oikaisuvaatimusten tai hallintovalitusten määrä on vähäinen, ne ovat koskeneet lähinnä oppilaaksiottoa ja koulukuljetuksia ja ne on käsitelty asianmukaisesti. Varhaiskasvatuksessa on tehty yksi kantelu aluehallintovirastoon, jonka perusteella AVI antoi huomautuksen kyseisen päiväkodin henkilöstölle ja päiväkodinjohtajalle. Asia on käsitelty tulosalueen sisällä asianmukaisesti. Yksilöjaoston kokoon-tumiselle ei ole ollut tarvetta vuoden 2024 aikana.

Suurimmat riskit koetaan varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuudessa. Kelpoisen henkilöstön saatavuutta edistetään kehittämällä rekrytointia ja parantamalla työoloja lisäresurssin avulla. Työhyvinvointia ja työssäjaksamisen tukea kehitetään yhdessä henkilöstöpalvelujen kanssa. Johtamista selkiytetään 2025 aikana siten, että jokaisella päiväkodilla on yksi johtaja. Toimintaympäristön muutoksiin varaudutaan ennakoimalla lasten määrän kehitystä ja resurssitarpeita.

Opetus- nuoriso- ja lastenkulttuuripalveluissa on myös kasvava riski kelpoisen henkilöstön saatavuudessa. Riskiä hallitaan mm. ennakoivalla henkilöstösuunnittelulla sekä johtamisen ja toimintakulttuurin kehittämällä. Uusia koulutiloja on valmistunut viime vuosina paljon, mutta edelleen joihinkin tiloihin liittyy riskejä.

Taloudellisia riskejä liittyy väestörakenteen ja palvelutarpeiden ennakointiin, ikäluokkien pienentyessä valtion rahoitus koulutuksen järjestäjille vähenee.

Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa toiminnallisena riskinä nähdään myös lasten levottomuus, häiriökäyttäytyminen ja väkivaltaisuus. Riskitilanteita ennakoidaan mm. toimintakulttuurin kehittämällä, henkilöstön osaamisella, riittävällä henkilöstön määrällä sekä tilaratkaisuilla. Oppimisen tuen uudistuksen lisärahoitus tukee kehittämistyötä.

Kulttuuripalveluissa suurimmat riskit ovat taloudellisia: työllistettyjä ei voi enää käyttää muuttuneen lainsäädännön takia ja valtionosuuksiin on tehty leikkauksia. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tiimissä riskinä nähdään nykyisten työtilojen (Kumppanuustalo) kunto.

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan yhteinen hallinto

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan yhteisen hallinnon päätehtäviä ovat päätöksenteon tuki, toimialan johtaminen sekä tulosalueiden tehtävien yhteensovittaminen.

Talous

Sivistyksen ja hyvinv. yht hallinto	Alkuuperäinen		Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
	TP 2023	TA 2024 TA-muutokset			
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatuotot	482			50	50
Toimintamenot	-784 326	-446 900	-446 900	-415 011	31 889
Toimintakate (netto)	-783 844	-446 900	-446 900	-414 961	31 940

Vuonna 2024 sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialan yhteisen hallinnon toimintamenot olivat 0,415 milj. euroa.

Kaupungin saamia valtionperintövaroja myönnettiin toimialajohtajan päätöksellä 116 480 euroa 22 eri kohteeseen.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen tulosalueen vastuulle kuuluvat kaupungin oma varhaiskasvatus, palvelusetelillä ja ostopalveluna tuotettava varhaiskasvatus, kotihoidon tuki ja yksityisen hoidon tuki. Kaupungin omia päiväkoteja on yhteensä 19, joista kahdessa on laajennettu aukiolo ja yksi on vuorohoitopäiväkotinä. Yksityisiä palvelusetelillä toimivia päiväkoteja on 12. Tämän lisäksi on 16 kunnallista perhepäivähoitajaa ja 15 yksityistä, yksityisen hoidon tuella toimivaa perhepäivähoitajaa.

Vuonna 2022 käynnistetty yksityisen hoidon tuen sisaruskorotuskokeilu jatkui. Korotuksen käyttäjiä on ollut vähän ja kokeilu päättyi kesäkuussa 2024.

Palvelusetelin sääntökirjaa koskevan hallintovalitukseen saatiin kaupungin kannalta myönteinen päätös.

Kanta-Voutilan tiloissa, Iittalan ja Hirsimäen päiväkodeissa toimi kaksi tilapäistä lapsiryhmää koko toimintavuoden. Keväällä 2024 Kaivohaassa toimi kaksi ryhmää ja Hattelmalan päiväkodissa yksi ryhmä.

Rekrytoinnin haasteet eivät ole helpottaneet. Erityisesti varhaiskasvatuksen opettajan vakituisiin ja määräaikaisiin toimiin on ollut vaikea saada kelpoisia opettajia. Syksyllä 2024 vakituisissa varhaiskasvatuksen opettajan tehtävissä työskenteli 29 epäpätevää varhaiskasvatuksen opettajaa (20,7 %). Henkilöstöpoolin ja kaupunkitasoisen koordinoinnin ansiosta on pystytty turvaamaan lakisääteinen henkilöstömitoitus ja tuottamaan palvelu normaalisti. Rekrytointia on kehitetty yhteistyössä henkilöstöpalvelujen kanssa. Henkilöstöpoolin käyttöaste on ollut lähes 100 %.

Veto- ja pitovoiman vahvistamiseksi Hämeenlinnan varhaiskasvatuksessa otettiin käyttöön 15.1.2024 siirtymäkorvaus, joka maksetaan työntekijälle (40 €), kun työntekijä siirtyy äkillisesti työnantajan pyynnöstä kesken työpäivän toiseen yksikköön. Korvausta ei makseta poolissa työskenteleville.

Keväällä 2024 oli kuudessa päiväkodissa henkilöstökokeilu, jossa päiväkotiin lisättiin resurssilastenhoitaja. Kokeilun perusteella vuoden 2025 talousarvioon esitettiin 15 uuden lastenhoitajan toimen perustamista. Esitys hyväksyttiin ja lastenhoitajat aloittivat työnsä 1.1. 2025.

Vuoden 2024 alusta muutettiin varhaiskasvatustien mukaisen tuen resurssoinnissa Hämeenlinnassa käytettäviä kertoimia. Tehostetun tuen kerroin on 1,5 ja erityisen tuen kerroin 2. Aikaisemmin molemmat huomioitiin kertoimella 2. Samat kertoimet tulivat voimaan yksityiseen varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen syksyllä 2024. Yhtenä perusteena tehostetun tuen kertoimen pienentämiselle oli tuen resurssoinnin vahvistaminen neljän uuden päiväkotikohtaisen varhaiskasvatuksen erityisopettajan toimella.

Uuden varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen Digi-suunnitelman laadinta käynnistettiin ja asiakirja hyväksyttiin lautakunnassa tammikuussa 2025.

Hämeenlinnan kunnallista varhaiskasvatusta kehitetään toimenpidesuunnitelman mukaisesti (SIHY 19.5.2021 § 38) osana varhaiskasvatuksen normaalia kehittämistyötä. Maaliskuussa 2024 tehtiin asiakastytytyväisyyskysely, joka toteutettiin samanlaisena kunnallisessa ja yksityisessä varhaiskasvatuksessa. Vastausprosentti kyselyssä oli kunnallisessa varhaiskasvatuksessa 49,5 % ja yksityisessä varhaiskasvatuksessa 47,5 %. Kaikkineen varhaiskasvatus sai hyvät arviot (ka. 4,5 asteikolla 1-5).

Syys-lokakuussa 2024 toteutettiin kunnallisessa varhaiskasvatuksessa Kiva Works - työkalulla henkilöstökysely Mitä Hämeenlinnan väelle kuuluu -kyselyn lisäksi. Kyselyyn vastasi 39 % varhaiskasvatuksen henkilöstöstä. Tulosten mukaan selkeä enemmistö vastaajista (70,9 %) kokee pystyvänsä tekemään perustyötään omien arvojensa mukaisesti vähintään melko usein. Keskeisimpinä kehittämis-kohteina omassa työyhteisössä nähtiin tiedonkulku, johtaminen, yhteisen keskustelun vähyys sekä työilmapiiriin liittyvät asiat. Hämeenlinnan väen kyselyn tulokset olivat samansuuntaisia (työtyytyväisyys ka 4.1/5).

Varhaiskasvatuksen johtamista on arvioitu, ja syksyn 2024 aikana on yhteistyössä päiväkodinjohtajien, hallinnon ja henkilöstöhallinnon kanssa valmisteltu johtamisrakenteen muutosta. Elokuusta 2025 alkaen työpari -mallista luovutaan, ja jokaisella päiväkodinjohtajalla on kokonaisvastuu oman vastualueensa päiväkodista/päiväkodeista.

Syksyllä 2024 aloitettiin Kansallisen arviointikeskuksen (KARVI) ylläpitämän kansallisen Valssi –varhaiskasvatuksen laadunhallintajärjestelmän käyttöönotto Hämeenlinnan varhaiskasvatuksessa. Valssi on kansallinen laadunarviointijärjestelmä, jonka tarkoituksena on tukea järjestäjiä ja palveluntuottajia heidän arviointitehtävässään.

OKM:n hankerahoituksella on jatkettu varhaiskasvatuksen johtamisen, varhaiskasvatuksen arvioinnin sekä pedagogisen toimintakulttuurin kehittämistä. Rahoituksella on palkattu hanke –koordinaattori, varhaiskasvatuksen erityisopettajia, taidekasvattajia, avustajia ja kieli- ja kulttuuriopettajia varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tasa-arvoa edistävien toimenpiteiden toteuttamiseen sekä tuen ja erityisopetuksen vahvistamiseen. Hämeenlinnan varhaiskasvatuksen arvioinnissa jatkettiin yhteistyötä Reunamo Educationin kanssa (Kehittävä palaute arviointimenetelmä).

Varhaiskasvatuksessa kokeiltiin keväällä 2024 Abilitan työvuorosuunnittelua. Kokeilusta saatiin tavoitteen mukaisesti hyvää kokemusta ja tietoa työvuorosuunnittelu -ohjelman hankinnan valmisteluun.

Varhaiskasvatuksen edustus on ollut aktiivisesti mukana hyvinvointialueyhteistyössä (Perhekeskustyöryhmä, Arkitiimit). Varhaiskasvatuksen varhaisen tuen valmentaja on mukana hyvinvointialueen Arjen Kesyttämön toiminnassa.

Talous

Varhaiskasvatus	Alkuperäinen			Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
	TP 2023	TA 2024	TA-muutokset			
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatuotot	2 625 627	1 550 000	660 000	2 210 000	2 196 157	-13 843
Toimintamenot	-40 171 044	-39 798 000	-1 552 000	-41 350 000	-41 199 531	150 469
Toimintakate (netto)	-37 545 417	-38 248 000	-892 000	-39 140 000	-39 003 374	136 626

Vuonna 2024 varhaiskasvatuksen toimintamenot olivat 41,200 milj. euroa ja toimintatuotot olivat 2,196 milj. euroa. Toimintakate oli -39,003 milj. euroa.

Talousarviomuutoksella menomäärärahoihin lisättiin 400 000 euroa sijaispalvelujen oston, 395 000 euroa omiin henkilöstökustannuksiin ja 97 000 euroa sisäisiin vuokriin. Marraskuun talousarviomuutoksella lisättiin tuloihin ja henkilöstömenoihin 660 000 euroa hanketoimintaa varten.

Tunnusluvut (tilanne 31.12.2024 tai vuosikeskiarvo)

Tunnusluvut	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten osuus 1–6-vuotiaiden ikäluokista	79,45 %	81,4 %	83,9 %	83 %	83,2 %
Lasten määrä omassa palvelutuotannossa	1 896	1940	2010	2 000	1930
Lasten määrä palvelusetelillä tuotetussa palvelussa	716	761	752	780	742
Lasten määrä ostopalveluna tuotetussa palvelussa	16	15	15	15	14
Yksityisen hoidon tuen piirissä olevien lasten määrä	71	61	51	65	54
Kotihoidontuen piirissä olevien lasten määrä	569	505	427	500	354
Sijaispalvelun ostot Seuturekry Oy:ltä	25 147 h	36 552 h	41 142 h	30 000	40 835 h
Oman varhaiskasvatuksen käyttöaste	78,35 %	80,7 %	84,3 %	90 %	83,9 %
Ympärivuorokautisen varhaiskasvatuksen käyttöaste *			69,3 %	75 %	65,5 %

*Ympärivuorokautiselle varhaiskasvatukselle on toiminnan luonteen vuoksi perusteltua asettaa oma käyttöastetavoite. Raportointi on aloitettu vuodesta 2022. Eriyttämisellä ei ole vaikutusta oman varhaiskasvatuksen käyttöastetavoitteeseen.

Opetus, nuorisotyö ja lastenkulttuuri

Opetus-, nuoriso- ja lastenkulttuuripalveluiden tulosalueen vastuulla olivat perusopetus (22 koulua), aamu- ja iltapäivätoiminta, opiskeluhoolto yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa, taiteen perusopetus kuva- ja käsityötaiteessa, nuorisopalvelut sekä lasten ja nuorten kulttuuripalvelut. Lisäksi Hämeenlinnan kaupunki osallistui ammatillisen toisen asteen koulutuksen, lukiokoulutuksen ja vapaan sivistystyön järjestämiseen koulutuskuntayhtymä Tavastian jäsenkuntana. Sibelius-opiston kannatusyhdistyksen ja Asikkalan seudun musiikkiopiston kannatusyhdistyksen kanssa tehtiin avustussopimukset.

Maahanmuuton myötä vuoden 2024 aikana on toiminut 11 valmistavan opetuksen ryhmää ja vieraskielisten oppilaiden määrä jatkaa perusopetuksessa kasvuaan. Suomen ja ruotsin lisäksi Hämeenlinnan kaupungin perusopetuksessa oppilaat puhuvat äidinkielenään 44 eri kieltä. Oman äidinkielen opetusta annettiin 11 kielessä. Valmistavassa opetuksessa opiskeli vuoden aikana 133 oppilasta.

Ruotsinkielisen opetuksen tarjoamista valmisteltiin toisen kotimaisen kielen täydellisen kielikylypymallin edistämisenä. Tämä toteutusmalli ei kuitenkaan vastaa ruotsinkielisten perheiden tarpeisiin.

ja sen käytännön toteutus tulisi kalliiksi, joten ruotsinkielistä alakouluopetusta päätettiin tarjota jatkossakin entisellä mallilla Seminaarin koululla.

Poissaolojen seuranta on vakiintunut osa koulujen toimintaa. Hämeenlinnan kaupungissa yläkoulu- ja laisten sairauspoissaoloja on paljon, ja he kokevat koulunkäynnissä olevan vaikeuksia. Vuodeksi 2024 valmisteltiin kehittämisohjelma yläkoulujen kanssa nuorten poissaolojen ennaltaehkäisemiseksi ja varhaisen tuen järjestämiseksi sekä oppimisessa että yleisessä hyvinvoinnissa. Syksyllä 2024 järjestettiin yhteistyössä Valterin kanssa Hyvinvoiva yläkoulu -koulutuksia ylä- ja yhtenäiskoulujen rehtoreille. Lisäksi 2024 vuoden aikana julkaistiin Hyvän arjen ainekset –opas, joka jaettiin koko kaupungin opetushenkilöstölle.

Kaupungissa seurataan systemaattisesti kaikkien oppilaiden lukutaidon kehitystä 1., 2., 3., 5. ja 7. vuosiluokilla vuosittain. Seuranta toteutetaan Niilo Mäki -instituutin digilukiseulan avulla. Seulan avulla tunnistetaan oppilaat, jotka tarvitsevat tiiviimpää tukea lukutaidon kehityksessään ja se sisältää mallin yksilöllisten tukitoimien suunnittelemiseksi ja toimenpiteiden seuraamiseksi. Malli on olemassa toista lukuvuotta ja keväällä 2025 tullaan saamaan ensimmäisiä vertailukelpoisia tuloksia lukutaidon kehittymisestä.

Uuden TVT-strategian laadinta käynnistettiin ja asiakirja hyväksyttiin lautakunnassa 2025 alussa. Edellisen 2022–2024 TVT-strategian kehittämistoiminnan edistymistä on seurattu ja tukitoimia on päivitetty lukukausittain.

Tutoropettajamallin toimintaa jatkettiin. Hämeenlinnan kaupunki on ollut mukana valtakunnallisessa Oppilasagenttiverkostossa, jota OPH rahoittaa. Hanke loppui 2024 lopussa, jonka jälkeen toimintaa on jatkettu kaupungin toimesta. Kaikilla Hämeenlinnan peruskouluilla järjestettiin koordinoitua Oppilasagentti –toimintaa. Oppilaita on toiminnassa aktiivisesti mukana yli 200. Oppilasagenttien koulukohtaiset edustajat olivat mukana TVT-strategian jalkautuksen ja tukitoimien edistymisen seurantatyöryhmissä.

Hämeenlinnan kaupunki koordinoi Opetushallituksen laajinta verkostohanketta (Digikilta –hanke), jossa mukana on järjestämisvastuussa 24 hankekuntaa ja tapahtumiin osallistuvia kuntaa tai alan organisaatioita on 89. Vuoden 2025 alusta Digikilta-verkoston koordinointi siirtyi Suomen eOppimiskeskus ry:lle. Hämeenlinna jatkaa verkostossa jäsenkuntana. Jäsenkuntia on tällä hetkellä 35.

Hämeenlinna on mukana Opetushallituksen rahoittamassa Tekoälyllä tukea kieltenopetuksen –verkostohankkeessa vuoden 2025 loppuun.

Toiminnan kehittämisessä ja järjestämisessä erilaiset hankkeet olivat edelleen suuressa roolissa. Hankerahoitusta tai valtion erillisavustusta on saatu koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseen, kerhotoimintaan, lukemisen edistämiseen, sairaalaopetuksen kehittämiseen, kestävä elämäntavan opinpolkuun, liikkuvaan kouluun, yhteisöllisen opiskeluhyönteiden vahvistamiseen ja kehittämiseen, tekoälyn käyttöön kielten opiskelussa ja jengiytymisen ehkäisyyn. Avustusta saatiin myös koronapandemian aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseen.

Harrastamisen Suomen mallia toteutettiin Harrastus ihan lähellä -toimintana. Toiminnassa tarjottiin matalan kynnyksen kulttuuri- ja liikuntaharrastuksia peruskouluikäisille kaikissa peruskouluissa. Toimintaan osallistui vuoden 2024 aikana noin 41 % oppilaista, viikoittain säännöllisissä harrastusryhmissä oli mukana noin 15 % oppilaista. Lisäksi harrastustoimintaa järjestettiin koulujen kerhotoiminnan avulla. Vuonna 2024 kaikille hämeenlinnalaisille 5.–9. luokkalaisille tarjottiin maksuttomasti

käyttöön Nuorisopassi mobiilisovellus, jonka kautta nuoret saivat tietoa vapaa-ajan mahdollisuuksista. Tarjotut edut olivat veloitusettomia tai alennuksia. Sovelluksen otti käyttöön yli 900 nuorta vuoden 2024 loppuun mennessä.

Liikkumista edistettiin harrastuskerhojen lisäksi Liikkuva koulu toiminnalla, jota toteutettiin kaikissa Hämeenlinnan peruskouluissa vuonna 2024 sekä yläkoulujen Liikkuva koulu –hankerahoituksella.

Vuonna 2024 Suomen Olympiakomitean Urheiluakatemiatoimintaa toteutettiin kaikissa Hämeenlinnan yläkouluissa Koulutuskuntayhtymä Tavastian koordinoimana liikuntalähikoulu -mallilla. Aamuharjoitukset mahdollistettiin yläkoululaisille torstaiaamuisin klo 7.30–9 välillä ja tänä aikana ei yläkouluissa järjestetty muuta opetusta. Toimintaan osallistui yli 250 oppilasta.

Aamu- ja iltapäivätoimintaa tuotettiin sekä kaupungin omana toimintana että ulkoisten palveluntuottajien toimesta. Toiminnassa oli mukana 693 lasta. Ulkoisia palveluntuottajia ovat Lasten Liikunnan Tuki ry, Pilke Päiväkodit Oy sekä Sportti Iltapäiväkerhot Oy. Iltapäivätoiminnan palveluntuottajien kilpailutuksen valmistelu seuraavalle toimintakaudelle elokuusta 2025 alkaen käynnistyi. Kanta-Hämeen hyvinvointialue on vastannut vammaisten oppilaiden aamu- ja iltapäivätoiminnan palveluntuottamisen kustannuksista vuoden 2023 alusta alkaen.

Lasten ja nuorten kulttuurikeskus ARXin Lasten taidefestivaali Hippaloita vietettiin vuonna 2024 tiedeemalla. Yhteensä festivaalin esitykset ja työpajat keräsivät 19 500 käyntikertaa. Hippalot ja ARXin kesän toiminta kesätyöllistivät 14 nuorta, joista kaksi oli erityisen tuen nuoria.

Kulttuuripolku tarjosi kulttuurikasvatuskokemuksia 22 952 varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen piirissä olevalle lapselle Hämeenlinnassa sekä kumppanikunnissa Hattulassa, Riihimäellä ja Janakkalassa yhteensä 24 744 lapselle.

Gallerian ARXin suositut näyttelyt ja viikonlopputapahtumat keräsivät vuoden aikana yli 17 500 käyntikertaa. Kolmatta kertaa järjestetty osallistava kaupunkitaiteen festivaali Valoilmiö kasvatti edelleen sekä kumppaniverkostoaan että suosiotaan keräten nyt kolmen festivaali-illan aikana arviolta 40 000 käyntikertaa. Nuorisokulttuurin päätuotanto Räikee 24 -katutaidetapahtuma väritti Hämeenlinnaa ja saavutti somehuomion lisäksi runsaasti kävijöitä. Myös nuorisokulttuurin loppuvuoden työpajat HÄX-kellarissa vetivät nuoria puoleensa.

Visuaalisten taiteiden koulu AIMO järjesti opetuksensa edelleen väistötiloissa Ahvenistolla, tarjoten visuaalisten taiteiden perusopetusta kuvataiteen ja käsityötaiteen alueilla hämeenlinnalaisille lapsille ja nuorille. Aimokoulussa opiskeli vuonna 2024 yhteensä 410 oppilaista.

Nuorisotyössä AVI:n avustaman ”Hyvä Hämis” -hankkeen (2023–2024) myötä vahvistettiin nuorten hyvinvointia yläkouluissa ja lukioissa. Nuorisotilatoimintaa järjestettiin yhdeksässä toimipisteessä. Pelitila Bunkkerin puitteissa järjestettiin viikoittaisten peli-iltojen lisäksi lan-leirejä. E-urheilutoiminta siirtyi syksyllä Peliä ry:n toiminnaksi. Skeittihalli Siilossa järjestettiin avointen hallivuorojen lisäksi skeittikouluja Skate ry:n ja HÄXin kanssa. Jalkautuvaa nuorisotyötä tehtiin vappuna ja koulujen päättäjäpäivänä. Tunnit Täys! -tapahtuma järjestettiin Linnanpuistossa koulujen päättäjäpäivänä. Liikkuvaa nuorisotyötä tehtiin sekä Kesäpakun että Katupakun merkeissä pitäjissä ja keskustan skeittiparkeilla kesä- ja heinäkuun aikana. Nuorisotyön määrärahoilla palkattiin yhteensä 61 nuorta kesätöihin Hämeenlinnan Seudun 4H-yhdistys ry:n ja Lasten Liikunnan Tuki ry:n järjestämään kesätoimintaan sekä nuorisopalvelujen omaan toimintaan. Nuorisovaltuuston jäsenmäärä oli 24.

Etsivää nuorisotyötä toteutettiin sekä yksilöllisesti että ryhmämuotoisesti ja yhteistyötä tehtiin aktiivisesti monialaisen toimijaverkoston kanssa. Etsivä nuorisotyö jalkautui nuorten omiin ympäristöihin kuten oppilaitoksiin ja osallistui työn kannalta olennaisiin tapahtumiin. Nuorten elämässä näyttäytyivät mielenterveyden ongelmien ja neuropsykiatristen piirteiden lisäksi taloudelliset haasteet ja yksilöohjauksen tarpeen korostuminen. Yhteydenottopyynnöt lisääntyivät etenkin puolustusvoimien ja aikuissosiaalityön osalta. Pienryhmätoimintaa järjestettiin liikunnan ja erilaisten työpajojen merkeissä.

Ohjaamon toimintaan ovat vaikuttaneet TE25-uudistuksen valmistelut sekä hyvinvointialueen muutokset ja säästöt. Lautakunta hyväksyi syksyllä Ohjaamon monialaisen ohjauspalvelun yhteistoimintasopimuksen eri palveluja tuottavien organisaatioiden kanssa. Viikoittaisia toimintoja ovat olleet Avoimen olemisen tilailta, jossa on saatavilla Walk in –terapiaa sekä Työhaun startti – tapahtuma. Ohjaamalla järjestetään myös nuorten tarpeista lähtevää lyhytkestoista pienryhmätoimintaa. TEM:n avustuksella palkatun hyvinvointivalmentajan asiakkaina on ollut 114 nuorta. Nuorten aikuisten Ääni -ryhmä on kokoontunut kuukausittain sekä omana että hyvinvointialueen yhteisenä ryhmänä.

Talous

Opetus, nuoriso ja lastenkultt	Alkuperäinen		Muutettu TA		TP 2024	Poikkeama
	TP 2023	TA 2024	TA-muutokset	2024		
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatuotot	5 196 996	2 342 000	1 628 000	3 970 000	5 353 675	1 383 675
Toimintamenot	-76 157 441	-74 728 000	-2 670 000	-77 398 000	-78 813 699	-1 415 699
Toimintakate (netto)	-70 960 445	-72 386 000	-1 042 000	-73 428 000	-73 460 024	-32 024

Vuonna 2024 opetuksen, nuorison ja lastenkulttuurin toimintamenot olivat 78,814 milj. euroa ja toimintatuotot olivat 5,354 milj. euroa. Toimintakate oli –73,460 milj. euroa.

Talousarviomuutoksella nostettiin opetuksen ja lastenkulttuurin toimintatuottoja ja toimintakuluja 1,628 milj. euroa hanketoiminnan vuoksi. Lisäksi haettiin lisärahoitusta 565 000 euroa uusien pienryhmien ja valmistavan opetuksen ryhmien henkilöstökustannuksiin. Sisäisiin vuokriin lisättiin 477 000 euroa, josta pääosa Nummen ja seminaarin kouluille ja HYKin väistötiloihin.

Tunnusluvut

PERUSOPETUS	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TP 2024
oppilasmäärä (20.9)	6 496	6 381	6 333	6 300	6 284
josta erityisoppilaita	543	594	650	660	701
erityisopetuksen oppilaat % ikäluokasta	8,3	9,3	10,2	10,5	11,2
keskimääräinen ryhmäkoko ilman jakotunteja					
1-6 luokat	20,3	21,1	19,8	20,2	19,0
7-9 luokat	20,6	20,8	20,2	20,3	20,2

NUORISOTYÖ	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TP 2024
kontaktien määrä nuorisotyössä	28 111	43 953	42 956	47 500	46 675
etsivän nuorisotyön yksilöasiakkaat	92	118	127	120	160

LASTENKULTTUURI	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Oppilaat / kuvataidekoulu	371	375	447	375	336
Oppilaat / Käsityökoulu	58	67	68	72	74
Hippalot	0	17 000	18 500	18 500	19 500
Kulttuuripolku, kontaktit	29 966	35 141	39 935	40 000	47 696
Muu kulttuurikeskustoiminta, kontakti	18 244	44 611	49 515	35 000	57 502

Kulttuuri, liikunta ja hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Kulttuuri

Kulttuurin tulosalueen keskeiset toiminnot ovat Hämeenlinnan taidemuseo, Hämeenlinnan kaupunginmuseumuseo, Hämeenlinnan kaupunginkirjasto sekä avustukset Hämeenlinnan Teatteri Oy:lle. Lisäksi järjestettiin Hämeenlinnan kaupungin tuottamia klassisen musiikin konsertteja, joiden sisältö hankittiin pääosin Hauhon musiikkijuhlilta sekä yksittäisiä konsertteja mm. Suomalaiselta Barokkiorkesterilta ja Hämeenlinnan Sibelius-seura ry:ltä. Kansalaislähtöistä kulttuuritoimintaa avustettiin järjestöavustuksilla sekä jatkuvan ja kokeellisen toiminnan minipilottivastuksilla. Lisäksi tuotettiin kaupunkitapahtumat Vexi Salmi: Maailma on kaunis –yhteislaulukonsertti sekä Taiteiden yö. Linja-auton luova kulttuuritila oli käytössä perintövaroin rahoitettuna myös vuonna 2024.

Hämeenlinnan taidemuseo

Hämeenlinnan taidemuseossa vieraili toimintavuonna 22 473 asiakasta, joista myytyjä pääsylippuja ja museokortteja oli 11 229 ja ilmais- sekä tapahtumakävijöitä 11 244. Lisäksi Taidevaltakunta –24 –biennaalin teoksia oli esillä eri puolella kaupunkia julkisissa tiloissa, mm. Hämeenlinnan torilla, mutta niiden osalta yleisömäärää ei pysty arvioimaan.

Taidemuseon näyttelyistä tärkein oli *Taidevaltakunta '24* -biennaali, joka oli esillä 14.6.–8.9.2024 museon molemmissa näyttelyrakennuksissa. Lisäksi biennaali ulottui useamman teoksen voimin museon ulkopuolelle Hämeenlinnan keskustan alueella. Yksi teoksista jalkautuu tutkimusretkelle kaikkiin Taidevaltakunnan kolmeen maakuntaan ennen biennaalin aukeamista yleisölle. Biennaaliin oli valittu 31 taiteilijaa tai työparia. Kaikkiaan avoimeen taiteilija- ja teoshakuun osallistui 271 taiteilijaa tai taiteilijaryhmää. Hämeenlinnan taidemuseo, Tampereen taidemuseo ja Lahden visuaalisten taiteiden museo Malva toteuttavat Taidevaltakunnan yhteistyötä osana alueellista taidemuseotyötä. Seuraava biennaali toteutuu Tampereelle ja Pirkanmaalle 2026 ja vuonna 2028 biennaali levitetäytyy Lahteen ja Päijät-Hämeeseen.

Seudullisen vastuumuseon taidemuseotehtävää museo toteutti henkilöstöresurssien rajoissa. Museoviraston kanssa solmittu neljävuotinen sopimus (2023–2026) määritteli toiminnan painopisteitä. Suomen kuvataiteen päivää vietettiin heinäkuussa koko Kanta-Hämeen alueella museon koordinoimana. Lisäksi museoammatillinen henkilökunta teki asiantuntija- ja neuvontatyötä. Taidemuseon valtionosuudesta 1,7 htv kohdistuu seudullisen vastuumuseon taidemuseotehtävään. Taidelanssi2-hankkeen residenssit toteutuivat toimintavuonna ulkopuolisella rahoituksella.

Museolla järjestettyjä erityistapahtumia olivat mm. vuotuiset teemapäivät kuten Hämeenlinnan kaupungin syntymäpäivä, Museoviikko ja Taiteiden yö. Näyttelyihin liittyen järjestettiin taiteilija- ja

kuraattorikierroksia. Museo osallistui Lasten taidefestivaali Hippaloihin omalla ohjelmalla sekä toteutti lastenkulttuurilupausta järjestämällä lasten lauantaiden ohjelmaa yhdessä muiden hämeenlinnalaisten kulttuurilaitosten kanssa.

Hämeenlinnan kaupunginmuseo

Hämeenlinnan kaupunginmuseossa vieraili 30 655 näyttelykävijää. Maksaneita kävijöitä oli 20 065 ja ilmaiskävijöitä 10 590. Lisäksi museon ulkopuolella järjestetyissä tapahtumissa ja museon asian-
tuntijatapaamisissa kävi 1 438 kävijää. Museon yhteenlaskettu kävijämäärä oli 32 093. Määrä on suurempi kuin vuonna 2023. Suurin vierailijamäärä kävi Museo Skogsterissa, jonka näyttelyistä vetovoimaisiin oli Heljä Liukko-Sundströmin retrospektiivinen näyttely. Suosituimpia tapahtumia olivat Palanderin talon talvirieha, Palanderin talon erikoisnäyttelyt eli joulukalenteri ja pääsiäinen sekä Raatihuoneella järjestetyt luennot.

Hämeenlinnan kaupunginmuseo pääsi mukaan valtakunnalliseen vertaiskehittämisfoorumiin 2024–2025 tavoitteenaan yleisön osallisuuden ja palvelupolkujen kehittäminen osana museon tulevaisuustyötä. Työ luo perustaa tulevalle kaupunginmuseon museokonseptille. Hämeenlinnan kaupunki perusti syksyllä museoselvitystyöryhmän, joka tarkastelee museon tulevan päätoimipisteen sijaintia ja toimintakonseptia. Joulukuussa lautakunta hyväksyi tähänastisen museoselvityksen ja päätti, että selvitystyötä jatketaan kustannuksiltaan, sijainniltaan ja toiminnallisuuksiltaan konseptiin sopivan sijoittumiskohteen löytämiseksi.

Kokoelmatoiminnassa edistettiin Kokevan museoesineiden logistista saavutettavuutta. Säästöpankki-museon esinekokoelma luetteloidiin, kuvattiin ja digitoidiin ulkopuolisella rahoituksella. Kaupunginmuseo solmi Finna-sopimuksen. Sibeliuksen syntymäkodin näyttelyn uudistamisen suunnittelu aloitettiin.

Kanta-Hämeen alueellinen vastuumuseo toimi rakennuskorjauskysymyksissä ja suojeluasioissa maakunnanlaajuisesti antaen 367 viranomaislausuntoa maankäytönsuunnitelmien kulttuuriympäristövaikutusten arvioimiseksi. Kaikki museon antamat lausunnot ovat luettavissa vuonna 2024 käyttöön otetussa Tupa-tietojärjestelmässä. Museon toiseen MuseumPlus -tietojärjestelmään lisättiin 2024 myös paikallismuseoiden käyttöliittymä, joka mahdollistaa maakunnan paikallismuseoiden esineiden luetteloinnin yhteiseen kokoelmajärjestelmään.

Kirjastopalvelut

Kirjastopalveluissa käyntien määrä jatkoi kasvua. Vuoden aikana kirjastossa oli 460 000 kävijää. Kasvua edelliseen vuoteen oli 7 % siitä huolimatta, että kirjastojärjestelmän vaihdon vuoksi kirjastot olivat suljettuina 6.–20.11. välisenä aikana. Helmikuussa 2024 saatiin omatoimijärjestelmä myös Rengon kirjastoon ja nyt kaikissa kirjaston toimipisteissä on mahdollisuus omatoimiseen kirjastonkäyttöön.

Kirjaston tapahtumatoiminta jatkui vuonna 2024 vilkkaana, vaikka tapahtumien määrä vähenikin edellisvuodesta. Vuoden aikana kirjastossa järjestettiin 491 tapahtumaa, joihin osallistui 15042 henkilöä. Suosituimpia tapahtumia olivat Hämeenlinnan 385-vuotta juhlistanut Ilari Aallon luento Arkeologinen matka Hämeenlinnan historiaan ja lasten lauantain tapahtumat.

Kirjaston tilavarausjärjestelmä vaihtui helmikuussa 2024 Liikuttajien palveluun. Huhtikuussa Hämeenlinnan kaupunginkirjaston liittyi mukaan valtakunnalliseen E-kirjastoon. Marraskuussa kirjastojärjestelmä vaihtui Micromarcista Quriaan. Järjestelmänvaihdos teetti kirjastossa paljon työtä ja vaikutti kirjaston toimintaan syksyllä. Kirjastojärjestelmän vaihdos vaikutti osaltaan siihen, että kirjaston lainausten määrä supistui hieman edellisvuodesta, ollen 1 040 867. Pudotusta edelliseen vuoteen oli 3,3 %. Uutena palveluna pääkirjastossa avautui toukokuussa makerspace-tila Luovaamo, jossa asiakkaiden käytössä on 3D-tulostin, ompelukone, saumuri sekä pinssi- ja laminointikoneet.

Vuonna 2024 Hämeenlinnan kaupunginkirjastossa käynnistyi OKM:n rahoittama Lukutaidon ja lukemisen edistäminen Hämeenlinnan, Jokelan, Kylmäkosken ja Riihimäen vankiloissa-hanke. Hanke on Hämeenlinnan, Tuusulan, Akaan ja Riihimäen kirjastojen yhteishanke, jota Hämeenlinna hallinnoi. Hankkeelle palkattiin keväällä 2024 projektityöntekijä, joka toteuttaa lukemisen edistämistyötä edellä mainituissa vankiloissa. Keväällä 2024 AVI myönsi kirjastolle määrärahaa Kotikirjasto kylään-hankkeeseen, jossa on tarkoitus tutkia mahdollisuuksia laajentaa kotikirjastopalvelua pitäjiin. Hanke käynnistyi loppuvuodesta 2024 ja varsinainen toiminta-aika sijoittuu pääosin vuodelle 2025.

Koulukirjastotoiminta jatkui myös vuonna 2024 aktiivisena. Kirjasarjavalikoiman kartuttamista koulujen käyttöön jatkettiin ja aineistoa hankittiin myös muuhun yhteistyökäyttöön. Kirjasto järjesti vinkkauksia ja ryhmäkäyntejä vilkkaasti. Lukuvuodet-hanke päättyi keväällä 2024 ja hankkeen päätösjuhlaa vietettiin 27.5. pääkirjastolla.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalveluilla oli avustussopimukset Hämeenlinnan Liikuntahallit Oy:n, Hämeenlinnan Jäähalli Oy:n ja Hämeenlinnan Palloiluhalli Oy:n kanssa ja ostopalvelusopimus Hämeenlinnan Liikuntahallit Oy:n kanssa.

Avustussopimus Hämeenlinnan Liikuntahallit Oy:n kanssa sisälsi seuraavat hallit ja liikunta-alueet: Hämeenlinnan uimahalli (sisältää sisäliikuntatilan), Lammin uimahalli, Kaurialan stadion, Hämeenlinnan urheilupuiston alue (Pulleri), Iittalan urheilukentän alue, salibandyhalli ja Loimua-areena. Jäähallien ylläpidosta oli avustussopimus Hämeenlinnan Jäähalli Oy:n kanssa. Sopimus sisälsi seuraavat hallit: Pohjantähti-areena, Metritiskiareena ja Hakio-jääliikuntakeskus. Palloiluhallin ylläpidosta oli avustussopimus Hämeenlinnan Palloiluhalli Oy:n kanssa. Liikuntapalveluiden ja Hämeenlinnan Liikuntahallit Oy:n välisessä ostopalvelusopimuksessa on sovittu niistä toiminnoista, joita Hämeenlinnan Liikuntahallit Oy tuottaa. Liikuntapalvelut osti liikuntalaitosten päivätunteja yhtiöiltä perusopeituksen ja varhaiskasvatuksen käyttöön.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan myöntämien järjestöavustusten kokonaisuus uudistettiin yhteistyössä kulttuuripalveluiden kanssa. Uudistuksessa luovuttiin tila-avustuksesta ja avustuksina myönnettiin ainoastaan toiminta-avustuksia. Avustukset jaettiin kolmeen kokonaisuuteen kulttuuriin, liikuntaan ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Liikunnassa ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä rakennettiin pisteytysjärjestelmä, jonka perusteella avustuseurot jaettiin. Samassa yhteydessä minipilottiaavustuskokonaisuus uudistettiin siten, että jatkuvan toiminnan minipiloteista luovuttiin kokonaan ja haettavana on ainoastaan minipilottirahoitusta kokeelliseen toimintaan.

Vuoden aikana aloitettiin kokeilu, jossa Terve Päivä -sovelluksen ja liikuntaneuvonnan avulla edistetään aikuisten liikkumista. Osana valtakunnallista liikunnan edistämishjelmaa käynnistettiin Sohalta liikkeelle –hanke. Hankeen kohderyhmänä on alle 29-vuotiaat nuoret, jotka liikkuvat oman

terveytensä näkökulmasta liian vähän. Aukkaiden liikkumista pyrittiin lisäämään antamalla maksutta käyttöön yksi liikuntasalivuoro. Tällä pyrittiin myös lisäämään pienten salien käyttöastetta. Myllymäen koulun ja Hämeenlinnan yhteiskoulun liikuntasalit valmistuivat.

Sisäliikuntasalien osalta asetettu käyttöastetavoite (iltakäyttö) saavutettiin osittain. Käyttöaste oli isojen salien kohdalla 75 % (tavoite 82 %) %, pienten salien kohdalla käyttöaste oli 59 % (tavoite 52 %). Jäähallien käyttöaste prosentti oli 95 (tavoite 85 %). Jalkapallohallin käyttöaste prosentti oli 89 (tavoite 90 %).

Liikuntaneuvonnassa oli asiakkaita 69 eri henkilöä, neuvontakertoja oli kaikkiaan 254. Seura- ja liikuntaparlamentti järjestettiin joulukuussa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tiimi. Tiimi vastaa kuntalaissa määritellyistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävistä. Tiimi tekee laaja-alaista hyvinvoinnin edistämistyötä yhteistyössä kaupungin toimijoiden ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.

Vuonna 2024 ehkäisevä päihdetyö vakiintui osaksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä (aiemmin palveluntuottajana oli A-klinikka). Hämeenlinnassa toteutetaan päihdehaittojen ehkäisyssä THL:n pakka-toimintamallia. Vuoden aikana toteutettiin sähkösavukkeiden vastainen kampanja ja ruutu-aikakampanja. Koulujen työntekijöille suunnattu päihdefoorumi järjestettiin syksyllä. Yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa toteutettiin päihdetilannekysely. Yhteistyössä koulujen kanssa rakennettiin mallia, jolla ehkäisevää päihdetyötä viedään koulujen rakenteisiin.

Vuonna 2024 tuli kuluneeksi 10 vuotta siitä, kun kaupunki sai Unicefin lapsiystävällinen kaupunki – tunnustuksen ensimmäisen kerran. Lapsiystävällinen kunta tunnustukseen liittyvää toimintasuunnitelmaa vietiin eteenpäin sen tavoitteiden mukaisesti. Henkilöstöä ja luottamushenkilöitä on perehdytetty lapsen oikeuksiin erilaisin infor. Yhdessä varhaiskasvatuksen ja viestinnän kanssa on toteutettu neljän artikkelin sarja lapsen oikeuksien toteutumisesta Hämeenlinnan varhaiskasvatuksessa. Päätösten lapsivaikutusten arviointeja tehtiin vuoden aikana kaksi.

Toiminnallinen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma (Kaikkien Hämeenlinna) valmistui vuoden 2024 aikana. Suunnitelmaan on kirjattu toimenpiteitä rasismia ja syrjintää vastaan. Kaupungin turvallisemman tilan periaatteita vietiin eteenpäin, aiheesta järjestettiin myös koulutus.

Vapaaehtoiskeskus Pysäkki koordinoi noin 190 vapaaehtoista. Vapaaehtoiset tukevat hämeenlinnaisten ikäihmisten arkea. Vapaaehtoisten perehdytystä kehitettiin muotoilemalla vapaaehtoisen palvelupolku. Vapaaehtoiskeskus Pysäkin juhlisti 30 toimintavuottaan.

Talous

Kulttuuri, liikunta ja hyvinvointi	Alkuperäinen			Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
	TP 2023	TA 2024	TA-muutokset			
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatuotot	702 968	351 000	212 000	563 000	784 023	221 023
Toimintamenot	-16 764 950	-17 995 100	-203 000	-18 198 100	-18 189 544	8 556
Toimintakate (netto)	-16 061 982	-17 644 100	9 000	-17 635 100	-17 405 521	229 579

Vuonna 2024 kulttuurin, liikunnan, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintamenot olivat 18,190 milj. euroa ja toimintatuotot olivat 0,784 milj. euroa. Toimintakate oli -17,406 milj. euroa. Talousarviomuutoksella lisättiin sekä tuottoja että kuluja hankerahoituksista johtuen. Toimintatuotot ylittivät muutetun talousarvion lähinnä näyttelyavustusten ja ennakoitua suurempien pääsymaksutulojen vuoksi.

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Kirjaston lainaus	1 017 395	1 053 318	1 076 905	1 200 000	1 040 867
Kaupunginmuseon kävijämäärä	11 499	20 785	16 732 (1)	35000	30 655 (2)
Taidemuseon kävijämäärä	19 759	28 430	26 214 (1)	26 000	22 473 (2)

1) Museoiden kävijämäärissä myydyt pääsyliput sekä museokorttikävijät

2) Museoiden kävijämäärissä myydyt pääsyliput, museokorttikävijät sekä ilmais- ja tapahtumakävijät

Tunnusluvut	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Liikunnanohjaukset lukumäärä/viikko	20-50/72	55	60	45	63
Liikuntahalliyhtiöiden tilojen liikuntakerrat		706 327	789 559	706 500	800 593
Uimahallien kävijämäärät, Hml ja Lammi yhteensä (poistettu 2024?)	95 547 (1)	205 803 (2)	256 769	265 000	260 797
Liikuntaneuvonta/neuvontakerrat				150	254

1) Uimahallit olivat auki yleisölle ajalla 2.8.2021 (Lammi 1.9.2021) - 30.12.2021.

2) Uimahallit suljettu 1.1.-3.2.2022

Kaupunkirakennelautakunta

Kaupunkirakennelautakunnan tehtävänä on maaomaisuuden kehittäminen, yleiskaavoitus ja asemakaavoitus, kaupunkiympäristön suunnittelu, infran rakentaminen ja kunnossapito, liikenteen hallinta, joukkoliikenteestä ja kaupungin toimitiloihin liittyvästä toiminnasta vastaaminen ja lupaviranomaisena toimiminen.

Lautakunta toimii myös ympäristönsuojelulain mukaisena ympäristönsuojeluviranomaisena, maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena kunnan rakennusvalvontaviranomaisena, ulkoilulain mukaisena kunnan leirintäalueviranomaisena, maa-aineslaissa tarkoitettuna lupa- ja valvontaviranomaisena, elintarvikelain mukaisena kunnan valvontaviranomaisena, terveydensuojelulain mukaisena kunnan terveydensuojeluviranomaisena ja lääkelain tarkoittamana nikotiinivalmisteiden sekä tupakkalain tarkoittamana kunnallisena lupa- ja valvontaviranomaisena.

Kaupunkirakenteen strategista suunnittelua on viety eteenpäin vuonna 2024 laatimalla yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma ja pitämällä viranomaisneuvottelu. Yleiskaavatyö jatkuu monien selvitysten ja muiden pohjatietojen hankinnalla. Keskustavisiota edistettiin laatimalla pysäköintiohjelma ja määrittelemällä tavoitteita sekä toimenpiteitä. Poltinahon kaavan suunnittelutyötä on jatkettu viitesuunnitelmien pohjalta luonnosvaiheeseen. Maankäytön yleissuunnittelussa on jatkettu kaavarunkotöitä Tertin, Luolajan sekä Kolkanmäen alueista kaupungin länsipuolella. Merkittävistä kaavahankkeista päätöksentekoon valmistuivat asemakaavoista Rauhankatu 14, Linna Golf, Länsiportintie ja Tervalammi. Uusien pientaloalueiden asemakaavoitusta edistettiin Mettolan ja Alilaurilan alueilla. Näistä Alilaurilan kaava on lainvoimainen ja Mettola on hyväksymiskäsittelyssä vuoden 2025 alkupuolella.

Infran suunnittelussa laadittiin Linnanpuiston ja Karnaalinpuiston yleis- ja rakennussuunnitelmat. Tampereentielle välille Niittykatu-Käyräkatu ja Niittykadulle välille Kustaa III katu - Tampereentie laadittiin yleis- ja katusuunnitelmat. Moreenin eteläosan kaduille laadittiin katu- ja rakennussuunnitelmat, sekä Moreenin LPA-alueelle laadittiin toteutussuunnitelmat. Koulujen liikenneturvallisuuden parantamiseksi laadittiin Lammin uuden koulukeskuksen viereiselle kadulle liikenneturvallisuuden parannustoimenpiteitä.

Asumisen tontteja luovutettiin hiukan edellisvuotta enemmän. Kiinteistö- ja mittauspalveluiden yksikkö yhdistettiin maaomaisuuden hallinta yksikön kanssa ja muodostettiin uusi maankäyttöpalvelut - yksikkö.

Ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun osalta jatkettiin yhteistoimintaa Hattulan kunnan kanssa. Eläinlääkäripäivystys järjestettiin Hämeenlinnan ja Hattulan alueella. Maaseutupalveluyksikkö Hämeeltä hankittiin viljelijätukiin liittyvät palvelut.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen kanssa tehtiin merkittävä kiinteistöjärjestely, jossa kaupunki osti Ahveniston sairaalan alueen kiinteistöt hyvinvointialueelta ja hyvinvointialue osti Viipurintien terveysaseman, Kutalantien paloaseman, Uppsalatalon sekä Voutilakeskuksen kiinteistöt kaupungilta. Suurimmista talonrakennushankkeista valmistuivat Hämeenlinnan yhteiskoulun uudisrakennus ja liikuntahalli, Ruununmyllyn kivikoulun peruskorjaus ja pihan saneeraus sekä Myllymäen koulun peruskorjaus ja uudisosa. Lammin koulukeskuksen rakentaminen käynnistyi. Energiatehokkuussopimuksen toimeenpanosuunnitelman mukaisia toimenpiteitä toteutettiin tavoitteiden mukaisesti mm. uusimalla kaksi lämmitysjärjestelmää.

Lautakunnan sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutuminen

Tavoite	Mittari	Tavoitteen toteutuminen	Tila
Aktiiviset ja liikkuvat asukkaat	Leikkipaikkaohjelman toteuttaminen, uudistettujen leikkipaikkojen määrä (peruskorjataan tai rakennetaan 4 kpl/vuosi)	Uudisrakennettiin Seitsemän veljeksien leikkipaikka (Jukola), Jerpenpuiston leikkipaikka (Äikäälä) ja Lennin leikkipaikka (Iittala). Peruskorjattiin Kartanonpuiston leikkipaikka (Hätilä).	Toteutuu
	Sotkanrannan sataman peruskorjaushanke on toteutettu. Venepaikkojen määrä (väh. 80 paikkaa)	Ei toteudu vuonna 2024. Hanketta edistetään valtuuston päätöksen mukaisesti.	Ei toteudu
	Selvitetään mahdollisuutta perustaa matkailuautojen matkaparkki osana Sotkanrannan kehittämisen kokonaisuutta		
	Linnanpuiston rakennussuunnitelma on valmistunut	Suunnitelma on valmistunut.	Toteutuu
	Infran lupaprosessit ovat sujuvia (Sijoittamis- ja katulupia noin 400 kpl. Viranhaltijapäätöksiä noin 100 kpl)	Sijoituslupia: 204 kpl Katuluvat: 390 kpl viranhaltijapäätöksiä n. 100 kpl	Toteutuu
	Asiakaspalautteiden määrä vähenee (määrä pienempi kuin 2023)	Palautteiden lukumäärä on kasvanut. Suurin osa palautteista koskee katujen talvikunnossapitoa.	Ei toteudu
Kaupunkirakenteen palveluja johdetaan tuloksellisesti tiedolla. Sujuvat ja nopeat kaupunkirakenteen palvelut	Viranomaislupien brutto- ja nettokäsittelyajat (keskim. käsittelyajat: rakennusluvut 3 viikkoa, ympäristö- ja maanrakennusluvut 5 kk)	Ympäristölupien* bruttokäsittelyaika 18,4 kk ja nettokäsittelyaika 9,8 kk Maa-aineslupien* bruttokäsittelyaika 5,6 kk ja nettokäsittelyaika 3,3 kk Yhteisluvan* (huom. 1kpl) bruttokäsittelyaika 4 kk ja nettokäsittelyaika 2 kk *) Bruttokäsittelyaika on laskettu hakemuksen vireilletulosta. Nettokäsittelyaika on laskettu hakemuksen kuulutuksesta. Rakennusluvut (285 kpl) nettokäsittelyaika 12 pv, bruttokäsittelyaika 66,4 pv	Toteutuu osittain

Tavoite	Mittari	Tavoitteen toteutuminen	Tila
Kaupunkirakenteen palveluja johdetaan tuloksellisesti tiedolla. Sujuvat ja nopeat kaupunkirakenteen palvelut	Kaavojen määrät (5 kpl)	Merkittävimmät valmistuneet kaavat: Alilaurila pientaloalue Rauhankatu 14 Tervalammintie 99 Länsiportintie 14-18 Linna Golf	Toteutuu
	Asiakastyytyväisyyskysely (tehty)	Ympäristönsuojelun asiakastyytyväisyyskysely toteutettiin syksyllä 2024.	Toteutuu
	Tiloihin kohdistuvien saapuneiden palvelu- pyyntöjen vasteaika (toteutuu sopimusten mukaisina: hoito- ja huoltotehtävät on kuitattava viikoittain, edellisen viikon tehtävät on oltava kuitattuna viimeistään seuraavan viikon maanantaina)	Vasteaika (kaikki palvelualueet), mediaani 19 h 8 min ja keskiarvo 4 pv 22 h 37 min.	Toteutuu
	Rakennusten kunnossapidon laatu, laatuauditointien tulokset (tavoitetaso 3,57 asteikolla 1–5)	Kiinteistönhoidon ulkopuolisen auditoinnin tulos (kevät 2024) oli 3,4 (kevät 2023 oli 3,1). Siivous- ja ateriapalveluiden osalta tehdään laatuarvioinnit toimintavuoden jälkeen ja sen perusteella maksetaan joko bonuksia palveluntuottajille tai sanktioita. Compass Groupin <u>siivouspalveluiden arvioinnin</u> vuoden 2023 kokonaispistemääräksi on saatu 29. Palveluntuottajan lupaus vuosittaisesta laadusta on 24 pistettä. Hämeenlinnan kaupungin tilapalvelut on suorittanut <u>ateriapalveluiden arvioinnit</u> ja vuoden 2023 kokonaispistemääräksi on saatu 109 (päiväkodit 49 + koulut 60). Palveluntuottajan lupaus vuosittaisesta laadusta on 104 pistettä.	Ei toteudu

Tavoite	Mittari	Tavoitteen toteutuminen	Tila
Kaupunkirakenteen palveluja johdetaan tuloksellisesti tiedolla. Sujuvat ja nopeat kaupunkirakenteen palvelut	Energiansäästötoimenpiteiden eteneminen (KETS) (KETS:n eteneminen suunnitelman mukaisesti 1378 MWh/a)	Erillisiä aurinkoenergiaprojekteja oli toteutuksessa kolme kappaletta. Lämmitystapamuutoksia toteutettiin yhteen kohteeseen, toisen kohteen jäätyä toimitusajan takia seuraavalle vuodelle. Lisäksi toteutuksessa oli useita LED-valaisimien sekä iv-koneiden uusintaa. Vuodelle 2024 laskettu saavutettu säästö on 1248,9 MWh, mutta laskenta on vielä raportointihetkellä kesken. Kokonaisuudessaan energiansäästöä on raportointihetkellä kasassa 9381 MWh. Viimeiselle raportointivuodelle jää energiansäästötavoitetta 356 MWh.	Toteutuu
	Kaupunkirakenteen verkkosivulla vierailijoiden määrä (Rakentamisen luvat sivujen kävijämäärä nousee)	8/2024: 13 818 yksilöityä käyntiä (8/2023: 8 327) Rakentamislain ja kaupungin oman rakennusjärjestyksen uudistamisen takia verkkotiedottamista on lisätty keväällä 2024	Toteutuu
Hiilineutraali Hämeenlinna	Hiilineutraali Hämeenlinna ohjelman toteutumisaste (toteutettujen ja aloitettujen toimenpiteiden määrä ja merkittävyys on suurempi kuin vuonna 2023)	Ilmastovahdissa 139 toimenpidettä, joista 6kpl ei aloitettu, 26kpl suunniteltu, 70kpl toteutuksessa, 29kpl valmis. Toimenpiteet sisältävät koko kaupunkikonsernin (sis. Erityisasuntosäätiö, HS-Vesi, Verkatehdas, Liikuntahallit). Toimenpiteiden merkittävyyttä ei ole arvioitu. Vuoden 2024 Hiilineutraali Hämeenlinna -ohjelman onnistumisia: - KETS-toimenpiteet ovat edenneet suunnitellun mukaisesti. - Kestävän elämäntavan opintopolku on saanut uutta tuulta purjeisiin: Ilmastovahtiin kirjattiin 9 uutta toimenpidettä liittyen Kestävän elämäntavan opintopolun edistämiseen varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. - Kaavoituksen hiilivaikutuksia on alettu arvioimaan, ja PlanecT:in käyttö on menossa näillä näkymin jatkokaudeksi. Työkalun laajempi hyödyntäminen vaatii työvoiman koulutusta. - Hankintojen vähäpäästöisyys- ja ympäristökriteerien valmistelu aloitettu. - Hämeenlinna on toistaiseksi	Ei tietoa

Tavoite	Mittari	Tavoitteen toteutuminen	Tila
		päästövähennyksen tavoiteuralla, lähinnä siksi että energian päästökertoimet ovat pudonneet puhtaan energiasiirtymän edistymisen tuloksena.	
Houkutteleva asumiskaupunki	Asukastyytyväisyyskysely (tehty)	Asukastyytyväisyyskyselyä ei toteutettu vuonna 2024.	Ei toteudu
	Asukasmäärän muutos Hämeenlinnassa (väestöennusteen mukaisesti kasvua 200)	2024 ennakko: 5.493 asukasta (2023 lopullinen: 5.644 asukasta)	Ei tietoa
	Asuntojen hinnan kehitys eri alueilla (vuodesta 2023-> 2024 kasvava)	Vanhojen osakeasuntojen neliöhinnat, ennakkotieto 2024Q4 (suluissa 2023Q4) Koko maa 2.609 €/m ² (2.594 €/m ²) Kanta-Häme 1.526 €/m ² (1.561 €/m ²) Hämeenlinna 1.814 €/m ² (1.803 €/m ²) Hämeenlinna 1 2.011 €/m ² (2.110 €/m ²) (postinumerot 13100, 13130, 13200, 13220) muu Hämeenlinna 1.612 €/m ² (1.548 €/m ²) (lähde: Tilastokeskus, osakeasuntojen hinnat)	Toteutuu osittain

Kaupunkirakennelautakunnan talous

Kaupunkirakennelautakunnan sitovat toimintatuotot olivat talousarviossa 65,872 milj. euroa ja 5,332 milj. euron talousarviomuutoksen jälkeen 71,204 milj. euroa. Talousarviomuutosta pyydettiin hyvinvointialueen kanssa tehdyn kiinteistökaupan vuoksi, mikä lisäsi myyntivoittoja niin maa-alueiden kuin rakennusten osalta. Toteutuneet toimintatuotot olivat 72,319 milj. euroa. Tulot toteutui-
vat 1,115 milj. euroa muutettua talousarviota suurempina.

Toimintakulut olivat talousarviossa 63,593 milj. euroa. Toteutuneet toimintakulut olivat yhteensä 62,461 milj. euroa. Toimintakulut alittivat 1,132 milj. eurolla talousarvion.

Sitovuustarkastelussa valmistus omaan käyttöön -erä käsitellään menojen oikaisueränä. Sitova menomääräraha oli valmistus omaan käyttöön huomioiden 62,756 milj. euroa. Toteutuma oli 61,607 milj. euroa, joten menomääräraha alittui 1,149 milj. eurolla talousarvioon nähden.

Kaupunkirakennelautakunnan toimintakate oli 10,712 milj. euroa, kun alkuperäisessä talousarviossa toimintakate oli 3,116 milj. euroa ja muutetussa talousarviossa 8,448 milj. euroa eli toimintakate toteutui 2,264 milj. euroa muutettua talousarviota parempana.

Julkisen käyttöomaisuuden investointien menomääräraha oli alkuperäisen talousarvion mukaan 10,7 milj. euroa ja talousarviomuutos pienensi määrärahaa 1,16 milj. eurolla 9,540 milj. euroon. Toteutuma oli 9,016 milj. euroa eli 0,524 milj. euroa muutettua talousarviota vähemmän. Toimintatuottoja muutetussa talousarviossa oli 0,1 milj. euroa ja toteutuma oli 0,1 milj. euroa.

Talonrakennuksen investointien menomääräraha oli alkuperäisessä talousarviossa 26,073 milj. euroa. Määrärahaan haettiin yhteensä 64,6 milj. euron talousarviomuutokset johtuen pääosin Ahveniston sairaalan alueen rakennusten ostosta, jolloin muutettu talousarvio oli 90,673 milj. euroa. Talonrakennusinvestointien menot toteutuivat 88,670 milj. euron eli 2,003 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Toimintatuottoja oli talousarviossa 0,152 milj. euroa ja tuottoihin tehtiin 29,174 milj. euron talousarviomuutos johtuen pääosin Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle myydyistä rakennuksista eli muutettu talousarvio oli 29,326 milj. euroa. Toteutuma oli tuottojen osalta 29,189 milj. euroa eli 0,137 milj. euroa muutettua talousarviota vähemmän.

Kaupunkirakenteen infran irtaimen omaisuuden investointien menomäärärahaa oli alkuperäisessä talousarviossa 0,500 milj. euroa ja talousarviomuutoksen jälkeen 0,490 milj. euroa ja toteutuma oli 0,468 milj. euroa. Tilapalvelun ensikertaisen kalustamisen ja suurkeittölaitteiden menomääräraha oli alkuperäisessä talousarviossa 1,775 milj. euroa ja talousarviomuutoksen jälkeen 1,795 milj. euroa ja toteutuma oli 1,408 milj. euroa.

Kokonaisuutena kaupunkirakennetoimialan talous toteutui muutettua talousarviota paremmin. Toimintatuotot ylittyivät muutettuun talousarvioon verrattuna kaikilla tulosalueilla paitsi tilapalveluissa. Budjetoidut toimintakulut alittuivat kaikilla muilla tulosalueilla paitsi infrassa. Toimintakate toteutui kaikilla tulosalueilla muutettua talousarviota parempana.

KAUPUNKIRAKENNELAUTAKUNTA	Alkuperäinen		Muutettu TA		TP 2024	Poikkeama
	TP 2023	TA 2024	TA-muutokset	2024		
Tuloarviot ja määrärahat						
Myyntituotot	7 825 323	6 815 000		6 815 000	7 660 133	845 133
Maksutuotot	3 654 874	3 740 000	-350 000	3 390 000	3 841 043	451 043
Tuet ja avustukset	1 303 388	1 101 000		1 101 000	1 170 096	69 096
Muut toimintatuotot	50 147 265	54 216 000	5 682 000	59 898 000	59 647 880	-250 120
Toimintatuotot	62 930 850	65 872 000	5 332 000	71 204 000	72 319 152	1 115 152
Valmistus omaan käyttöön	859 291	837 000		837 000	853 939	16 939
Henkilöstökulut	-12 035 250	-12 887 000		-12 887 000	-12 346 172	540 828
Palvelujen ostot	-27 448 236	-29 700 000		-29 700 000	-28 736 274	963 726
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 577 119	-8 298 000		-8 298 000	-8 711 844	-413 844
Avustukset	-199 730	-206 000		-206 000	-190 758	15 242
Muut toimintakulut	-12 047 203	-12 502 000		-12 502 000	-12 475 829	26 171
Toimintamenot	-60 307 538	-63 593 000		-63 593 000	-62 460 878	1 132 122
Toimintakate (netto)	3 482 603	3 116 000	5 332 000	8 448 000	10 712 212	2 264 212

Vuonna 2024 kaupunkirakennelautakunnan toimintakulut olivat 62,461 milj. euroa ja menoja oikaiseva valmistus omaan käyttöön oli 0,854 milj. euroa, toimintatuotot olivat 72,319 milj. euroa. Toimintakate oli 10,712 milj. euroa.

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäinen valvonta on kaupunkirakenteen toimialalla järjestetty asianmukaisesti. Talousarvion toteutumista seurataan säännöllisesti samoin kuin tavoitteiden toteutumista. Hankintoja tehdään asian-
tuntevasti huomioiden laatukriteerit, toimintavaltuudet ja lainsäädäntö.

Riskejä pyritään hallitsemaan edistämällä työhyvinvointia, työviihtyvyyttä sekä mahdollisuuksia kouluttautumiseen. Rekrytointia on tehostettu. Talouden seurantaan pyritään kiinnittämään lisää huomiota samoin prosessien ja sopimusten tarkentamiseen. Järjestelmien tietojen oikeellisuuteen kiinnitetään huomiota, jotta saatavilla oleva tieto on luotettavaa ja ajantasaista.

KAUPUNKIRAKENNELAUTAKUNTA JA HALLINTO

Kaupunkirakennelautakunnan ja hallinnon kokonaisuuteen kuuluvat kaupunkirakennelautakunnan ja sen alaisten jaostojen sekä hallinnon kustannukset. Kaupunkirakennelautakunta kokoontui 11 kertaa ja käsitteli 256 asiaa.

Talous

Kaupunkirakennelk ja hallinto	TP 2023	Alkuperäinen TA 2024	TA-muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatuotot	202 198	20 000		20 000	16 781	-3 219
Toimintamenot	-1 023 650	-1 375 000		-1 375 000	-962 002	412 998
Toimintakate (netto)	-821 452	-1 355 000		-1 355 000	-945 221	409 779

Vuonna 2024 kaupunkirakennelautakunnan ja hallinnon toimintakulut olivat 0,962 milj. euroa ja toimintatuotot olivat 0,017 milj. euroa. Toimintakate oli -0,945 milj. euroa.

MAANKÄYTÖN SUUNNITTELU

Maankäytön suunnittelun tulosalue koostuu kaavoituksesta, infran suunnittelusta, maankäyttöpalveluista (kiinteistö- ja mittauspalveluista ja maaomaisuuden hallinnasta) ja joukkoliikenteestä.

Kaavoituksen tehtävänä on yleis- ja asemakaavoitus, maankäytön yleissuunnittelu ja osallistuminen muuhun kaupunkisuunnitteluun. Vuonna 2024 valmistui 12 asemakaavan muutosta (vuonna 2023: 9) ja 1 rantayleiskaavan muutos (2023: 3 kpl). Valmistuneista asemakaavan muutoksista merkittävimmät olivat Alilaurilan pientaloalue, Rauhankatu 14, Linna Golfin asumista koskeva kaava ja teollisuusalueiden asemakaavan muutokset: Länsiportintie ja Tervalammi. Edellä mainittu valmistuneiden kokonaismäärä sisältää yksityisten hakemat pienet kaavamutoshankkeet, joita valmistui 7 kpl (2023: 4 kpl).

Merkittävä ydinkeskustaan sijoittuvan Hämeensaaren asemakaavatyö hyväksyttiin alkusyksystä 2024. Uudenmaan Ely-keskus valitti kaavan hyväksymispäätöksestä. Ruutukaavakeskustaan sijoittuva Rauhankatu 14 asemakaavan muutos sai lainvoiman loppuvuodesta. Uusista pientaloalueista Mettolan I asemakaavasta valmistui kaavaehdotus, joka sisältää 42 kpl omakotitontteja. Alilaurilan pientaloalueen asemakaava hyväksyttiin talvella 2024 ja se on lainvoimainen. Alueen tontit tulivat

yleiseen hakuun marraskuussa 2024. Linna Golfin asemakaavan muutos, joka koski vakituisen asu-
misen sijoittumista alueelle, eteni hyväksymiskäsittelyyn loppuvuodesta 2024. Moreenin yritysalu-
een ja eritasoliittymän asemakaava sai lainvoiman kesällä 2023, mutta osalle alueesta oli tarve laatia
asemakaavan muutos, muuttuneiden suunnitelmien vuoksi. Asemakaavan muutos eteni ehdotusvai-
heeseen loppuvuonna 2024. Pitäjien kaavahankkeista Tervalammin kaavamuutos sai lainvoiman syk-
syllä 2024. Kaikkiaan aktiivisia asemakaavoja on vuoden 2024 aikana ollut 21 kpl, jotka ovat edisty-
neet OAS-, luonnos-, ehdotusvaiheeseen tai hyväksymiskäsittelyyn. Kaikkiaan asemakaavahankkeita
on vireillä yhteensä 51 kpl.

Poikkeamislupapäätöksiä tehtiin 50 kpl (2023: 31 kpl) ja suunnittelutarveratkaisuja 7 kpl (2023: 11
kpl). Poikkeamislupia ja suunnitteluratkaisuja päätöksenteossa oli yhteensä 57 kpl, kun 10 vuoden
keskiarvo ko. päätöksissä on 39,3 kpl. Vireille tulleiden em. hakemusten määrä laski edellisvuodesta
ollen vuonna 2024 57 kpl (2023: 68 kpl), joista poikkeamishakemusten osuus oli 46 kpl ja suunnitte-
lutarvehakemusten määrä 11 kpl. Loma-asuntojen muuttamista vakituisiksi asunnoksi koskevia
poikkeamishakemuksia oli 19 kpl, joka on sama määrä kuin edellisenä vuonna.

Infran suunnittelussa laadittiin Linnanpuiston ja Karnaalinpuiston yleis- ja toteutussuunnitelmat.
Tampereentielle välille Niittykatu-Käyräkatu ja Niittykadulle välille Kustaa III katu - Tampereentie laa-
dittiin yleis- ja katusuunnitelmat. Niittykadun uudelle pyöräilyn pääreitille saatiin valtiolta avustusta
350 000 euroa. Moreenin eteläosan kaduille laadittiin katu- ja rakennussuunnitelmat, sekä Moreenin
LPA-alueelle laadittiin toteutussuunnitelmat. Koulujen liikenneturvallisuuden parantamiseksi laadi-
ttiin Lammin uuden koulukeskuksen viereisellä kadulle liikenneturvallisuuden parannustoimenpi-
teitä. Parkkimäentielle ja Naurispolulle valmistui saneeraussuunnitelma. Sotkanrantaan valmistui
yleissuunnitelma. Laadittiin uusien Seitsemän veljeksien, Jerpenpuiston ja Lennin leikkipaikkojen
suunnitelmat sekä peruskorjaussuunnitelma Kartanonpuiston leikkipaikalle. Rantareitin maisema-
tasanteiden toteutussuunnitelmat valmistuivat. Katujen ja puistojen rakennussuunnittelua varten
tehtiin maaperätutkimuksia Moreenissa, Linnanpuistossa, Karnaalinpuistossa, Tampereentiellä, Niit-
tykadulla, rantareitin maisematasanteilla ja Sotkanrannassa. Liikennesuunnittelussa laadittiin liiken-
teenohjaussuunnitelmat tehtyihin katusuunnitelmiin ja laadittiin asemakaavoihin liikenneselvityk-
siä. Lisäksi laadittiin iso joukko pienempiä liikenteenohjaussuunnitelmia. Osa infran suunnitelmista
tehtiin omana työnä ja osa tilattiin konsulteilta.

Maankäyttöpalvelut on uusi yksikön nimi, joka otettiin käyttöön viime vuoden organisaatiomuutok-
sen yhteydessä. Se sisältää maaomaisuuden hallinnan ja kiinteistö- ja mittauspalvelut, joilla on yh-
teinen lähijohtaja. Hämeenlinnan kaupunki on kiinteistörekisterinpitäjäkunta. Kaupunki tuottaa ai-
neistoa kansalliseen kiinteistötietojärjestelmään (KTJ). Kiinteistö- ja mittauspalveluiden tehtäviä
ovat tonttijaot, kiinteistötoimitukset, kiinteistörekisterin pito, erilaisten karttatietojen ja paikkatie-
toaineistojen ylläpito, osoiteasiat, mittauspalvelut ja yksityistieasiat. Kiinteistö- ja mittauspalvelut
tuottavat perusparannus- ja tukitoimintoja kaupunkirakenteelle, esimerkiksi paikkatiedon kehittä-
misen, hulevesi- ja rakennuslupalaskutusten sekä katu- ja liikennemerkkikartoitusten osalta.

Maastomittaustoimintaa parannettiin vastaamaan rakentamisen tarpeita, mahdollistaen mm. ke-
vyen rakennuslupamittauksen. Maastomittauksen työmenetelmiä ja mittaustyön tarkkuutta kehitet-
tiin hankkimalla uutta mittauskalustoa.

Maaomaisuuden hallinta vastaa kaupungin maapolitiikasta. Maapolitiikan uudistustyötä aloitettiin vaiheittain mm. kehittämällä maanhankinta- ja luovutusprosesseja sekä selvittämällä kaupungin maaomaisuuteen kehittämislinjoja. Kaupunki omisti marraskuussa 2024 maata 8 448 (2023: 8 387) ha, josta peltoa 410 ha. Pellosta vuokrattuna on yhteensä 378 ha. Kaupunki omisti vesialuetta 572 (2023: 581) ha. Maaomaisuuden hankinta-arvo marraskuussa 2024 oli 65,4 (2023: 64,9) milj. Euroa. Maaomaisuuden hallinta vastaa yksityistieavustusten jakamisesta. Yksityistieavustushakemuksia käsiteltiin 279 (2023: 219) kappaletta

Joukkoliikenteen pääpaino oli kaupunki- ja seutuliikenteessä. Yksikkö vastaa joukkoliikenteen lisäksi kolmen kunnan henkilökuljetuksista ja maakunnallisen kuljetuspalvelukeskuksen tilaajayhteydenpidosta. Maksettavat liikennöintikorvaukset ovat kasvaneet energian hinnannousun ja muiden joukkoliikenteen kustannusindeksiin vaikuttavien seikkojen vuoksi. Hämeenlinnan seutu saa Traficomilta keski suurille kaupunkiseuduille tarkoitettua valtionavustusta. Joukkoliikenteen ilmastoperusteisiin toimenpiteisiin ei vuonna 2024 myönnetty avustusta. Vuonna 2024 raportoitui yhteensä noin 2 027 620 nousua, mikä on n. 4 % enemmän kuin vuonna 2023. Sen sijaan vuoden 2024 lipputulot (3 774 394 €) laskivat 0,9% vuoteen 2023 verrattuna (3 819 943 €). Hämeenlinnan seudun joukkoliikenteen suunnitelmissa on aloittaa linjastouudistus, jota ei erilaisista haasteista ehditty aloittamaan. Sen tavoitteena on parantaa palvelutasoa ja lisätä aikataulujen luotettavuutta.

Talous

Maankäytön suunnittelu	TP 2023	Alkuperäinen TA 2024	TA-muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatuotot	11 165 160	11 692 000	4 916 000	16 608 000	17 351 717	743 717
Toimintamenot	-11 240 768	-12 124 000		-12 124 000	-11 912 048	211 952
Toimintakate (netto)	-75 608	-432 000	4 916 000	4 484 000	5 439 669	955 669

Vuonna 2024 maankäytön suunnittelun toimintakulut olivat 11,912 milj. euroa ja toimintatuotot olivat 17,352 milj. euroa. Toimintakate oli 5,440 euroa.

Maankäytön suunnittelun tulosalueen toimintatuotot olivat alkuperäisessä talousarviossa 11,692 milj. euroa ja 4,916 milj. euron talousarviomuutoksen jälkeen 16,608 milj. euroa. Toimintatuottojen toteutuma oli 17,351 milj. euroa. Tulot ylittivät 0,744 milj. euroa muutettuun talousarvioon verrattuna. Tulojen ylitykseen vaikutti talousarviota suurempina toteutuneet maa- ja vesialueiden vuokrat sekä joukkoliikenteen tuotot.

Toimintakulujen määräraha oli 12,124 milj. euroa alkuperäisessä talousarviossa. Toteutuma oli 11,912 milj. euroa, joten toimintakulut alittuivat 0,212 milj. euroa. Henkilöstökulut jäivät talousarviota pienemmiksi, koska tulosalueella oli jonkin verran vaihtuvuutta henkilöstössä ja tehtävät olivat rekrytointiprosessien ajan ilman tekijää.

INFRA

Infra-tulosalue vastaa infran rakentamisesta ja peruskorjaamisesta, yleisten alueiden kunnossapidosta, ulkovalaistuksesta, hulevesien hallinnasta sekä luonto-, ulkoliikunta- ja virkistysalueiden ylläpidosta. Vastuualueisiin kuuluvat mm. kadut ja muut yleiset alueet, rakennetut puistot ja leikkipaidat, ulkoliikunta-alueet, taajama- ja talousmetsäalueet, venerannat, ulkoilureitit ja vuokrattavat virkistyskohteet.

Kunnossapitopalveluiden päätehtäviä ovat katujen ja yleisten alueiden kunnossapito sekä puistojen ja erityiskohteiden kunnossapito. Viheralueiden henkilöstö sijoittuu puistotöiden lisäksi ulkoliikunta-alueiden hoito- ja kunnossapitotehtäviin sekä katujen talvikunnossapitoon. Kunnossapitoyksikön kulut olivat 13,634 milj. euroa, josta osa on sisäistä laskutusta. Ulkoiset kulut olivat 11,795 milj. euroa. Toimintakulut laskivat edellisestä vuodesta 1,5 %, toimintatuotot laskivat edellisestä vuodesta noin 5,5 %. Kantakaupungin alueurakan optiokausi päätettiin jättää käyttämättä, kunnossapito järjestetään syksystä 2025 lähtien pienemmillä urakoilla ja omajohtoisena työnä. Ulkovalaistuksessa jatkettiin led-tekniikkaan siirtymisen projektia, nelivuotisesta hankesuunnitelmasta on nyt toteutettu kaksi ensimmäistä vuotta. Lisäksi jatkettiin uuden ohjausjärjestelmän toteuttamista ja käyttöönottoa.

Luontopalveluiden päätehtäviin kuuluu rakentamattoman luontoympäristön hoito ja kehittäminen, luonnonvarojen kestävä hyödyntäminen sekä vesi- ja ranta-alueiden hoito ja maastorakenteiden kunnossapito. Luontopalveluissa hoidetaan myös ulkoilualueita ja rakenteita, latu- ja polkureittejä, pienkenttiä, ranta- ja vesialueita rakenteineen sekä uimarantoja. Luontopalveluiden kulut olivat ulkoliikuntapaikkojen hoito mukaan lukien 2,402 milj. euroa, ulkoisten kulujen osalta 1,915 milj. euroa. Toimintakulut laskivat edellisestä vuodesta 6,7 %, toimintatuotot laskivat edellisestä vuodesta noin 6,4 %. Puunmyyntitulot olivat 0,901 milj. euroa, mikä on 0,151 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa. Virkistyspalveluiden lähivuosien ylläpito- ja kehittämistoimenpiteitä ohjaava virkistyspalveluohjelma hyväksyttiin kaupunkirakennelautakunnassa 18.9.2024. Kahteen luonnonhoitohankkeeseen myönnettiin valtion Kunta-Helmi-hankerahaa keväällä 2024 yhteensä noin 51 000 euroa, molemmissa hankkeissa toteutettiin hankesuunnitelmien mukaisia töitä vuoden 2024 aikana. Molemmat hankkeet jatkuvat vielä vuonna 2025. Myönnetystä avustuksesta kohdistui vuodelle 2024 yhteensä noin 29 000 euroa.

Infran rakennuttamisyksikkö vastaa infran investointiohjelman toteuttamisesta. Investoinneilla luodaan edellytyksiä kaupunkirakenteen kehittymiselle sekä vastataan infraomaisuuden arvon säilyttämiseen kunnostamalla ja saneeraamalla liikenneverkkoa, rakennettuja viheralueita ja muita infran rakenteita. Investoinnit toteutuivat suunnitellusti, lukuun ottamatta Sotkanrannan sataman korjausinvestointia, joka päätettiin jättää toteuttamatta ja Teollisuustien saneeraus- ja uudisrakentamishanketta, joka toteutetaan pääosin vuoden 2025 aikana. Merkittävimpinä investointihankkeina toteutettiin mm. Alilaurilan pientaloalueen katujen toteuttaminen, VT3 maantietunnelin teknisten järjestelmien korvausinvestointi, Suomen kasarmien kadun ja Louhimonkadun peruskorjaus sekä ulkovalaistusverkon peruskorjaus ja nopeutettu led-tekniikkaan siirtyminen. Investointimenojen teuma oli 9,016 milj. euroa.

Talous

Infra	TP 2023	Alkuperäinen TA 2024	TA-muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatuotot	4 935 232	4 321 000		4 321 000	4 664 867	343 867
Valmistus omaan käyttöön	537 167	530 000		530 000	575 080	45 080
Toimintamenot	-16 786 669	-16 422 000		-16 422 000	-16 529 137	-107 137
Toimintakate (netto)	-11 314 270	-11 571 000		-11 571 000	-11 289 190	281 810

Vuonna 2024 Infran toimintakulut olivat 16,529 milj. euroa, toimintatuotot olivat 4,665 milj. euroa ja valmistus omaan käyttöön 0,575 milj. euroa. Toimintakate oli -11,289 milj. euroa.

Infra-tulosalueen tulomääräraha oli 4,321 milj. euroa. Tuottojen toteutuma oli 4,665 milj. euroa. Tuotot ylittivät 0,344 milj. eurolla. Tulojen ylitykseen vaikutti erityisesti ennakoitua suuremmat puunmyyntituotot sekä ELY-keskuksen maksama korvaus eräiden kertakäyttöisten muovituotteiden keräys- ja siivouskustannuksista.

Menomääräraha oli alkuperäisessä talousarviossa 16,422 milj. euroa. Kulujen toteutuma oli 16,529 milj. euroa. Toimintakulut ylittivät menoa oikaiseva Valmistus omaan käyttöön -erä huomioiden noin 0,062 milj. eurolla. Kulut ylittivät henkilöstökulujen ja kone- ja kalustovuokrien osalta, mutta toisaalta palvelujen ostojen ja aine-, tarvike- ja tavaraostojen osalta kustannukset toteutuivat talousarviota pienempinä.

Tunnusluvut

Kunnossapito	yksikkö	2024	2023	2022	2021
Katujen, pyöräteiden ja jalkakäytävien talvihoito	€/km	3983	4 103	4 281	2 977*
Katujen, pyöräteiden ja jalkakäytävien kesähoito	€/km	3329	3 237	2 940	2 424*
Päällystys, uusien katujen asfaltointi	m ²	19 235	19 374	15 650	35 742
Päällystys, vanhojen katujen pintausta	m ²	48 822	85 894	29 955	70 316
Puistojen ja muiden rakennettujen viheralueiden hoito	€/ha	4802**	5 209**	4 596	4 485

*) Tunnusluku korjattu uuden laskentatavan mukaiseksi

**) Tunnusluvun laskentaperiaate muutettu

Ulkovalaistus	yksikkö	2024	2023	2022	2021
Ulkovalaistuksen ylläpito (kaikki kulut/valaisimimäärä)	€/valaisin	61	53	56	58
Ulkovalaistuksen valaisinten keskiteho	W	61	66	73	75
Ulkovalaistuksen kokonaisenergiankulutus	GWh	4,05	4,50	5,00	5,27
Led-valaisimien osuus kaikista valaisimista	%	77	61	42	42

Rakentaminen	yksikkö	2024	2023	2022	2021
Katusaneeraus, perusteellinen	km	1,2	1,5	4,2	2,8
Katusaneeraus, kevyt	km	1,4	0,5	0,7	2,3

Ulkoliikunta ja virkistys	yksikkö	2024	2023	2022	2021
Jääkenttien ylläpito	€	289 865	414 079	289 620	427 509
Hiihtolatuksen hoito	€	374 968	442 172	366 100	367 362
Uimarantojen ja uimapaiikkojen hoito	€/kpl	2 634	3 043	2 180	3 239
Puistokenttien hoito	€/kpl	3 297	3 579	4 128	4 158
Leikkipaikkojen ylläpito	€/kpl	1 303	2 323	2 430	1 253
Vuokrattavien laituripaikkojen määrä yhteensä	kpl	317	317	317	317
Vuokratut venepaikat / laituripaikat	kpl	252	291	291	291
Vuokratut venepaikat / soutuvenepaikat ja poletit	kpl	826	1280	1 271	877

Metsien hoito	yksikkö	2024	2023	2022	2021
Metsien hoitopinta-ala	ha	240	186	269	209
Metsien hakkuupinta-ala	ha	127	184	181	112

Tunnusluvuilla kuvataan Infra-tulosalueen toiminnan kustannuksia ja niiden vaihteluita. Kustannukset sisältävät myös Infran hallinnon kustannukset. Monet tehtävät ja niiden kustannukset ovat vahvasti riippuvaisia sääolosuhteista. Ulkovaalatuksen osalta led-tekniikkaan siirtyminen pienentää energiankulutusta ja säästää myös käyttökustannuksissa. Metsien hoitopinta-aloissa on mukana sekä talous- että lähimetsät. Hoitopinta-alassa ovat mukana kaikki hoitotyöt, samoin hakkuupinta-alassa kaikki erilaiset hakkuutavat.

VIRANOMAISPALVELUT

Viranomaispalveluihin kuuluivat vuonna 2024 ympäristönsuojelu, ympäristöterveydenhuolto, rakennusvalvonta, pysäköinti- ja aluevalvonta, infran lupa-asiat sekä maaseutupalvelut. Lisäksi hallinnollisesti yhteisen jätehuoltoviranomaisen henkilöstö sisältyy viranomaispalveluihin.

Ympäristönsuojelun tehtävä on ehkäistä ympäristön pilaantumista sekä edistää luonnon kestävää käyttöä ja kuntalaisten ympäristötietoutta sekä seurata ympäristön tilaa ja raportoida siitä. Vuonna 2024 tarkastettavaksi suunniteltuja valvontakohteita oli 45, joista 40 Hämeenlinnassa ja 5 Hattulassa. Suunnitelman mukaisia tarkastuksia luvanvaraisiin, ilmoituksenvaraisiin ja rekisteröityihin valvontakohteisiin tehtiin yhteensä 38 kpl. Tarkastamatta jäi 7 kohdetta. Tarkastamatta jääneistä kohdista 5 kohdetta oli sellaisia, joissa toimintaa ei ollut vuonna 2024, jolloin tarkastusta ei ollut tarpeen tehdä. Vuonna 2024 tarkastamatta jääneet kohteet on siirretty tarkastettavaksi vuodelle 2025.

Muita kuin valvontasuunnitelman mukaisia tarkastuksia ja havainnointikäyntejä tehtiin vuoden 2024 aikana Tarkastaja-ohjelmasta saadun raportin mukaan 118 kpl (v. 2023 92 kpl). Vuosiraportteja tarkastettiin 104 kpl. Kaikkien ohjelmaan kirjattujen ympäristönsuojelun suoritteiden määrä vuonna 2024 oli yhteensä 571 kpl (v. 2023 587 kpl).

Lupapäätöksiä tehtiin vuonna 2024 yhteensä 10 kpl, joista ympäristölupia oli 6 kpl, maa-aineslupia 3 kpl ja yhteislupia 1 kpl. Lisäksi tehtiin 2 ympäristöluvan rauettamispäätöstä ja 1 maa-ainesluvan siirtopäätös. Ympäristölupien keskimääräinen nettokäsittelyaika oli 9,8 kk, maa-aineslupien 3 kk ja yhteisluvan 2 kk. Nettokäsittelyaika on laskettu hakemuksen kuulutuksesta. Lupien käsittelyn tavoiteajaksi on asetettu 5 kuukautta. Lisäksi vuonna 2024 tehtiin ympäristönsuojelulain 116 §:n mukaisia toiminnan rekisteröintejä 3 kpl, jätelain 100 §:n mukaisia rekisteröintejä 2 kpl ja maastoliikennelain 30 §:n mukaisia päätöksiä 3 kpl.

Maa-ainesten ottamistoimintaa valvotaan 45 voimassa olevan luvan osalta sekä muutaman kohteen osalta, joissa luvan voimassaolo on jo päättynyt. Maa-ainesten ottamisen valvontaan liittyen kohdekäyntejä tehtiin 34 kpl, minkä lisäksi suoritettiin alimpien ottotasojen mittaus 35 ottamisalueella.

Hämeenlinnaan perustettiin vuonna 2024 kahdeksan luonnonsuojelualuetta, joiden yhteenlaskettu pinta-ala on 44,1 hehtaaria. Kalvolan uudet luonnonsuojelualueet ovat Käävän (2,9 ha) luonnonsuojelualue, jossa kasvaa runsaasti haapaa sekä Tulokkaan luonnonsuojelualue (10,7 ha), joka on runsaslahopuustoista kangasmetsää. Lammin uusi rauhoituskohde Väärämäki (6,1 ha) on rehevää harjualetta. Rengossa uusia luonnonsuojelualueita ovat saarella sijaitseva Vaimaroinen (4,3 ha) ja HELMI-ohjelmalla suojeltu, valtaosin soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteeseen kuuluva Saikko (5,2 ha). Hauholle perustettiin Särkemän rannan (1,5 ha) luonnonsuojelualue, joka on lehtoa ja erittäin jyrkkää rinnemetsää. Hauholla suojeltiin myös laajasta rinnelehdosta koostuva Hovikartanon (4,2 ha) alue. Tuuloksessa luonnonsuojelualueeksi rauhoitettiin kokonaisuudessaan soiden suojelun täydennysehdotusalueeseen sisältynyt Eerolan Kiuasjärvien (9,2 ha) alue.

Hattulassa perustettiin vuonna 2024 viisi luonnonsuojelualuetta, joiden yhteenlaskettu pinta-ala on 50,4 hehtaaria. Hattulan uudet kohteet ovat suota, reunametsää sekä metsäsaarekkeitä sisältävä Heposuomaa (25,4 ha), runsaasti lahopuustoa sisältävä Vaimaroinen saari (0,7 ha), monimuotoisuudelle merkittäviä kangasmaita sisältävät Tenholansaaret (18 ha), järeitä kuusia ja haapoja kasvava Vanhanrata (0,8 ha) ja Rievetinkorpi (5,5 ha), jossa kasvaa ravinteisuudeltaan erilaisia korpia ja rämeitä.

Vuonna 2024 ympäristönsuojelu on tehnyt yhteistyötä Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy:n kanssa, HS-Veden lähettäessä liittymisvelvollisuudesta muistuttavia kirjeitä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella sijaitseville kiinteistöille. Vesihuollon vapautushakemuksiin liittyviä päätöksiä tehtiin vuonna 2024 yhteensä 38 kpl (v. 2023 yhteensä 14 kpl) ja lievennysilmoituksia käsiteltiin yhteensä 59 kpl.

Vuonna 2024 Hämeenlinnan kaupunki tutki pintavesien tilaa elokuussa otetuilla vesinäytteillä kahdeksalla järvellä ja lisäksi otettiin yksi ojavesinäyte. Seurannassa olivat mukana Iso-Salanti (Kalvola), Rietajärvi (Renko), Aulangonjärvi (Hämeenlinna), Akkijärvi (Hauho), Ylinen Savijärvi (Hattula), Kastanjajärvi (Tuulos), Alanne (Lammi) ja Iso-Roineen Sappeenjärvi (Hauho). Ojavesinäyte otettiin Iso-Roineeseen laskevasta Iso-Talvilahden ojasta. Rietajärvestä otettiin kasviplanktonnäyte, josta on erillinen raportti. Vesinäytteiden tulokset ovat saatavilla ympäristötiedon hallintajärjestelmä Hertan pintavesiosiosta ja tuloksista on julkaistu yhteenvetoraportti kaupungin verkkosivuilla.

Ilmanlaadun seurantamittauksia jatkettiin Niittykadun mittausasemalla, missä seurataan jatkuvatoimisesti hengitettävien hiukkasten (PM10), pienhiukkasten (PM2,5) ja typen oksidien (NOx) pitoisuuksia. Ilmanlaatu Hämeenlinnan keskustassa oli vuonna 2024 mittaustulosten mukaan 87 % ajasta hyvää. Ilmanlaatu oli huonoimmillaan alkuvuodesta tammi-maaliskuussa, jolloin ilmanlaatua heikensivät pakkaspäivinä koholla olleet hengitettävien hiukkasten ja typpidioksidin pitoisuudet. Touko-kesäkuun vaihteessa, syyskuun alussa ja myös kesällä oli kaukokulkeumaepisodeja, jolloin pääasiassa ulkomailta tulevat pienhiukkaspitoisuudet heikensivät ilmanlaatua selvästi. Vuonna 2024 kevään katupölytilanne oli selvästi parempi kuin edellisenä vuonna. Ilmanlaadun kansalliset ohjetaraja-arvot eivät ylittyneet vuonna 2024.

Ympäristön tilan seurannasta vuonna 2024 on laadittu erillinen raportti.

Ympäristöterveydenhuolto koostuu elintarvikevalvonnasta, terveydensuojelusta, tupakan ja nikotiinivalmisteen valvonnasta sekä eläinlääkintähuollosta. Ympäristöterveydenhuollon tarkoituksena

on ylläpitää ja edistää sekä yksilön että koko väestön terveyttä. Tavoitteena on elinympäristöstä ihmiseen kohdistuvien haittojen ja vaarojen ennaltaehkäiseminen sekä olemassa olevien haittojen minimoiminen. Eläinlääkintähuolto vastaa peruseläinlääkäripalvelujen toteuttamisesta. Eläinlääkintähuoltoon kuuluvat myös eläintautivalvonta, eläimistä saatavien elintarvikkeiden alkutuotannon ja eläintenpidon terveydellinen valvonta sekä eläinsuojelu. Terveysvalvonnan tarkastusmäärä oli yhteensä 535 tarkastusta (596 kpl vuonna 2023) ja päätöksiä sekä ilmoituskäsittelyjä tehtiin yhteensä 156 kpl (197 kpl vuonna 2023). Valvontasuunnitelman mukaisia tarkastuksia oli 442. Valvontasuunnitelman toteuma oli 81,3 % (83,6 % vuonna 2023).

Vuonna 2024 terveydensuojelulain perusteella Hämeenlinnan kaupungin viranomaispalvelujen valvonnassa oli 24 uimarannan veden laatu. Uimarannoista viisi oli Hattulassa ja 19 Hämeenlinnassa. Valvotuista uimarannoista yleisiä uimarantoja oli seitsemän ja pieniä yleisiä uimarantoja 17. Kaikkien uimarantojen uimavesinäytetulokset alittivat valvontatutkimustuloksille asetetut toimenpiderajat. Uimakauden 2024 jälkeen tehdyissä luokitteluissa kaikkien yleisten uimarantojen uimavesi luokiteltiin erinomaiseksi. Yleiset uimarannat ovat Hämeenlinnassa Ahvenisto, Kihtersuo, Pappilano, Sankola, Tervaniemi ja Hämeenlinnan uimahallin ranta sekä Hattulassa Herniäinen. Uimakaudella 2024 sinilevähavaintoja tehtiin 9 valvonnassa olevalla uimarannalla (5 rannalla v. 2023).

Viranomaisvalvontana talous- ja uimavesinäytteitä otettiin 251 kappaletta (vuonna 2023 yhteensä 246 kpl). Näytteenottosuunnitelmaan oli vuodelle 2024 kirjattu 267 näytettä. Poikkeama suunnitelmaan johtuu valvontakohteiden määrässä ja niiden toiminnassa tapahtuneista muutoksista vuoden 2024 aikana. Uima-allaskohteita on poistunut ja talousvesikaivokohteiden määrä on vaihtunut vuoden 2024 aikana.

Eläinlääkintähuollossa vastaanottokäyntejä oli 2 667 kpl (2 195 kpl v.2023), käyntejä asiakkaan luona 955 kpl (941 kpl v.2023) ja eläinsuojelukäyntejä 241kpl (251 kpl v. 2023).

Rakennusvalvonnan tehtävänä on edistää ohjauksen, neuvonnan ja rakentamisen valvonnan sekä jatkuvan valvonnan avulla terveellisen, turvallisen, ja ekologisesti kestävä ja viihtyisän rakennetun ympäristön sekä hyvän kaupunkikuvan muodostumista ja ylläpitoa. Rakennusvalvonnan tehtävänä on lisäksi yleisen edun kannalta valvoa rakennustoimintaa, kaavojen, rakennusjärjestyksen sekä lainsäädännön noudattamista. Rakennusvalvonta huolehtii rakennus-, toimenpide-, purku- ja maisematyölupien valmistelamisesta, päätöksenteosta sekä rakennusaikaisesta valvonnasta. Lupakäsittelyn yhteydessä tarkastellaan turvallisuutta, terveellisyyttä ja maisema- sekä kaupunkikuvan säilymistä kaupungin ja lainsäädännön asettamien tavoitteiden kannalta. Rakentamisen sekä rakennetun ympäristön valvontaan liittyy rakennus- ja huoneistorekisterin tietojen ylläpito ja niiden välittäminen valtiolle. Rakennusvalvonnassa valmisteltiin uuteen rakentamislakiin siirtyminen.

Jatkuvan valvonnan osalta rakennusvalvonnassa siirryttiin uuteen prosessiin. Jatkuvaan valvontaan liittyen kohdekäyntejä tehtiin n. 50 kpl. Näistä on seurannut kehotusten antamisia, selityspyyntöjä sekä hallintopakkotoimia uhkasakon asettamispäätöksineen. Useissa kohteissa myös kehotuksen valvonnan yhteydessä on voitu todeta kehotusta noudatetun hyväksyttävästi.

Lupahakemuksia on ratkaistu 511 kpl, joista rakennuslupia on 285 kpl ja muita lupia (toimenpidelupa, maisematyölupa, purkulupia) 226 kpl. Lisäksi on tehty mm. rakennusrasitepäätöksiä. Sähköiseen Lupapiste.fi-palveluun saapui 100 % hakemuksista. Vuoden 2024 keskimääräinen käsittelyaika

oli 1,71 vko viimeisestä täydennyksestä laskettuna. Kun huomioidaan aika ensimmäiseen täydennyspyyntöön, oli käsittelyaika 4,4 vko. Rakennusaikaiseen rakentamiseen liittyviä katselmuksia suoritettiin 810 kpl. Vireillöaloaika oli keskimääräisesti 66 vuorokautta.

Infran lupa-asioina käsitellään kaupungin maalle asennettavan uuden putken tai muun rakenteen sijoittamissopimuksia, lupia kaivu- tai nostotöiden tekemiseen tai työmaa-alueen perustamiseen katualueelle tai yleisille alueille sekä tapahtumalupia. Lisäksi katualueiden ja yleisten alueiden vuokraaminen esim. terassien ja kioskien sijoittamiseen tapahtuu yksikössä. Viranomaispäätöksiä v. 2024 tehtiin n. 100 kpl (149 kpl v. 2023), sijoittamislupia 204 kpl (164 kpl v. 2023) ja katulupia 390 kpl (407 kpl v. 2023).

Pysäköinti- ja aluevalvonnan tehtäviin pysäköinnin valvonnan lisäksi kuuluvat myös kaupunki-infran havainnointi ja raportointi, ajoneuvojen siirrot sekä hylättyjen ja romutettavien ajoneuvojen viranomaistehtävät. Pysäköinninvalvonta sisältää pysäköintivirhemaksujen määräämisen, huomautukset ja niihin liittyvät oikaisuvaatimukset, maksujen perintätoimet maksumääräyksillä ja ulosottotoimin sekä erilaiset pysäköintiin liittyvät neuvontatehtävät. Pysäköintivirhemaksujen ja huomautusten määrä oli vuonna 2024 yhteensä 10 635 kpl (11 807 kpl vuonna 2023), joista poliisin määräämiä pysäköintivirhemaksuja oli 20 kpl (31 kpl vuonna 2023). Hallinto-oikeuteen tehtyjä valituksia oli 2, joista yksi hylättiin ja toisen käsittely on edelleen kesken. Yksi vuonna 2022 tehty valitus palautui hyväksyttynä hallinto-oikeudesta. Maksamattomista pysäköintivirhemaksuista annettiin 2938 maksumääräystä ja 1208 maksamatonta virhemaksua johti ulosottotoimiin. Ajoneuvojen siirtokehotuksia annettiin 174 kpl (117 kpl vuonna 2023) ja jätehuoltoon toimitettiin 35 ajoneuvoa (34 kpl vuonna 2023). Pysäköinninvalvonnan käytössä on ollut yksi sähköauto.

Janakkalan kunnan hallinnoima Maaseutupalveluyksikkö Häme toimii Hämeenlinnan ja Riihimäen kaupunkien sekä Hattulan, Hausjärven, Janakkalan ja Lopen kuntien alueella. Hämeenlinnassa 435 maatilaa haki maatalouden tukia (462 maatilaa vuonna 2023) ja erilaisia viljelijätukia ja korvauksia maksettiin noin 15,9 miljoonaa euroa (14,3 miljoonaa euroa vuonna 2023).

Talous

Viranomaispalvelut	TP 2023	Alkuperäinen TA 2024	TA-muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatuotot	3 373 175	3 110 000		3 110 000	3 644 523	534 523
Toimintamenot	-3 357 506	-3 597 000		-3 597 000	-3 547 583	49 417
Toimintakate (netto)	15 668	-487 000		-487 000	96 940	583 940

Vuonna 2024 Viranomaispalveluiden toimintakulut olivat 3,548 milj. euroa ja toimintatuotot olivat 3,645 milj. euroa. Toimintakate oli 0,097 milj. euroa.

Viranomaispalvelujen tulosalueen toimintatuotot olivat talousarviossa 3,110 milj. euroa ja toteutuma oli 3,645 milj. euroa. Toimintatuotot toteutuivat 0,535 milj. euroa talousarviota suurempina johtuen erityisesti kaduilla ja yleisillä alueilla tehtävistä töistä perittävistä maksuista. Toimintakulut olivat talousarviossa 3,597 milj. euroa. Toimintamenojen toteutuma oli 3,548 milj. euroa ja toimintakulut alittuivat 0,049 milj. euroa. Toimintakate oli 96 940 euroa.

TILAPALVELUT

Tilapalveluiden tulosalue vastaa kaupungin toimitilahallinnosta, tilojen suunnittelusta, rakennuttamisesta, kunnossa- ja ylläpidosta sekä kiinteistökehityksestä. Tilapalvelut vuokraa toimitilat kaupungin omille hallinto- ja palveluyksiköille sekä hankkii tiloihin käyttäjien tarvitsemat kiinteistöpalvelut.

Toimintaympäristössä on tapahtunut ja tapahtuu yhä paljon muutoksia, jotka vaativat uudenlaista reagointia kiinteistöomaisuuden hallinnassa. Kiinteistöjen omistamiseen liittyviä periaatteita ja tilatarpeiden toteuttamisen toimintaohjeita selkiyttämällä toimenpideohjelman laadittavan kiinteistöstrategian pohjaksi. Kiinteistöstrategian hyväksymisen yhteydessä hyväksyttiin myös kriteerit, joiden mukaan kiinteistöt jaetaan salkkuihin A, B ja C. Kiinteistöjen salkutus näiden kriteerien pohjalta jatkuu tulevana vuosina.

Tilapalveluilla toteutettiin organisaatiomuutos, joka astui voimaan 1.3.2024 alkaen. Muutoksessa tarkasteltiin tehtävänjakoa aikaisempien kiinteistö- ja kiinteistöpalveluyksikön välillä. Uudessa organisaatiossa yksiköt on nimetty omistajuusyksiköksi ja kiinteistöpalveluyksiköksi. Lisäksi tehtävänkuvia on tarkasteltu.

Kiinteistötietojärjestelmä Optimazen käyttöönoton toinen vaihe eteni suunnitelmien mukaisesti. Kiinteistöjen oikeat pohjakuvat vietiin järjestelmään, mikä mahdollistaa pohjakuvien hyödyntämisen esimerkiksi sisäisissä veloituksissa. Sisäisten vuokrien laskutus saatiinkin tehtyä ensimmäistä kertaa Optimaze-järjestelmällä lokakuussa. Myös budjetointi ja raportoinnin tarpeet sisältyivät käyttöönoton toiseen vaiheeseen.

Vuonna 2024 myytiin Porraskosken vanhat koulurakennukset ja kaksi asunto-osaketta. Myyntiin laitettiin useampia kohteita (Tapolan talo, Keskuskoulu, kaksi huoneistoa ja Raitaharjun entinen palvelukoti, Renko). Vuonna 2024 valmisteltiin Palanderin korttelin hallinnanjakosopimusta myyntiä varten.

Suurimmista talonrakennushankkeista valmistui Myllymäen koulun peruskorjaus ja uudisosa valmistui suunnitellusti syyslukukauden alkuun. Hämeenlinnan yhteiskoulun uudisrakennus ja liikuntahalli ja Ruununmyllyn kivikoulun peruskorjaus ja pihan saneeraus - hankkeet valmistuivat suunnitellussa aikataulussa. Hankkeiden valmistumisella oli suuri merkitys itäisen kantakaupungin lähiliikuntapaikkojen laatuun. Lammin koulukeskuksen rakennustyöt alkoivat kesällä 2024 ja etenivät suunnitellusti runkovaiheeseen. Solvikin päiväkodin toteutussuunnittelu käynnistyi syksyllä 2024.

Kiinteistöpalveluyksikön merkittävimmistä perusparannushankkeista valmistui Suosaarentie 4 (Kokeva) LVIS-saneeraus, Hauhon, Lammin ja Tuuloksen kirjastojen ilmanvaihtokoneiden uusimiset; Tuuloksen monitoimihallin märkätilojen peruskorjaus ja tilakohtaiset korjaukset, Verkatehtaan Raditalon ilmanvaihtokoneen uusiminen ja Kaurialan lukio, jonka ennakoivat korjaukset jatkuivat. Lisäksi kahden kohteen lukitusjärjestelmät uusittiin ja kahden kohteen lämmitystapajärjestelmät uusittiin.

Rakennusten kunnossapidossa toteutettiin mm. kolmeen kohteen aurinkoenergiajärjestelmä ja useissa kohteissa uusittiin käyttövesijohtoja ja valaisimet päivitettiin energiatehokkaimmiksi LED-valaisimiksi.

Rakennuksia ja rakennelmia purettiin 6 kohteessa:

- Pasaapelintie 2, koulun vanha kirjasto-osa
- Varikontie, Kiltin pellon lato
- Tuomistontie 51, omakotitalo
- Kettukallio 9, omakotitalo ja sauna
- Harvoilantie 24, omakotitalo ja 3 piharakennusta
- Hirvilammentie 11, saunarakennus ja pumppaamo

Kiinteistöpalveluyksikkö vastaa kiinteistöihin liittyvistä palvelusopimuksista ja sen tehtävänä onkin seurata sopimusten toteutumista ja tarvittaessa puuttua toiminnassa havaittuihin epäkohtiin. Kiinteistöpalveluyksikkö osallistui myös siivous-, aterial- ja käyttäjäpalveluiden kilpailutuksen valmisteluun kantakaupungin itäisellä puolella, itse kilpailutus toteutettiin vuonna 2024.

Vuoden aikana noudatettiin vuonna 2020 laadittua Hämeenlinnan kaupungin Energiatehokkuussopimuksen toimintasuunnitelmaa 2017–2025.

Hämeenlinnan kaupunki on liittynyt kuntien energiatehokkuussopimukseen vuonna 2019. Energiatehokkuussopimuskauden aikana kaupungin kiinteistöjen energiankulutus on laskenut 20,5 % vertailuvuoteen nähden. Energiatehokkuustoimenpiteiden lisäksi energiankulutuksiin on vaikuttanut merkittävästi toteutetut kiinteistökaupat. Kiinteistöjen energiankulutuksen CO₂-päästöt ovat vähentyneet samalla ajanjaksolla 27,8 %. Edellä mainittujen toimenpiteiden lisäksi päästöjen määrään on vaikuttanut käytettyjen energiamuotojen päästökertoimien kehitys. Sähkön toimittajan päästökerronta vuodelle 2024 ei ole vielä julkaistu, joten laskennassa on käytetty vuoden 2023 päästökerronta.

KETS:n ja Hiilineutraali Hämeenlinna -ohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi toteutettiin energiatehokkuusinvestointeja kuten aurinkoenergiahankkeita, lämmitystapamuutoksia sekä LED-valaistusmuutoksia. Vuonna 2024 valmistui kaksi lämmitystapamuutosta. Hukarin nuorisotalolla öljylämmitys korvattiin vesi-ilmalämpöpumpulla ja litalan koululla maakaasujärjestelmä korvattiin maalämpöpumpuilla. Lisäksi kaupungin uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeissa on huomioitu energiatehokkuusnäkökulma. Esimerkiksi vuonna 2024 valmistuneessa HYK:n laajennusosassa ja liikuntahallissa on hyödynnetty hybridilämmitystä (maa- ja kaukolämmön yhdistelmä). Kiinteistöissä on lisäksi kiinnitetty aiempaa enemmän huomiota kiinteistötöknistenjärjestelmien toiminnan varmistukseen.

Talous

Tilapalvelu	TP 2023	Alkuperäinen TA 2024	TA-muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
<i>Tuloarviot ja määrärahat</i>						
<i>Toimintatuotot</i>	43 255 085	46 729 000	416 000	47 145 000	46 641 264	-503 736
<i>Valmistus omaan käyttöön</i>	322 124	307 000		307 000	278 859	-28 141
<i>Toimintamenot</i>	-27 898 945	-30 075 000		-30 075 000	-29 510 108	564 892
<i>Toimintakate (netto)</i>	15 678 264	16 961 000	416 000	17 377 000	17 410 015	33 015

Tilapalvelun toimintatuotot olivat 46,641 milj. euroa, toimintamenot olivat 29,510 milj. euroa ja valmistus omaan käyttöön 0,279 milj. euroa. Toimintakate oli 17,410 milj. euroa.

Tilapalvelun toimintatuotot olivat talousarviossa 46,729 milj. euroa ja 0,416 milj. euron talousarviomuutoksen jälkeen muutettu talousarvio oli 47,145 milj. euroa. Toteutuneet toimintatuotot olivat 46,641 milj. euroa alittaen muutetun talousarvion 0,504 milj. eurolla. Alitus johtui siitä, että Kanta-Hämeen hyvinvointialueen kanssa tehtyä kiinteistökauppaa lukuun ottamatta merkittäviä kiinteistöjen myyntejä ei vuonna 2024 toteutunut. Toimintakulut olivat talousarviossa 30,075 milj. euroa ja toteuma toimintakulujen osalta oli 29,510 milj. euroa. Toimintakulut alittuivat menoja oikeaseva Valmistus omaan käyttöön -erä huomioiden noin 0,537 milj. eurolla. Palveluiden ostot toteutuivat talousarviota pienempinä erityisesti ICT-kulujen ja puhtaanapitokulujen osalta. Myös ulkoiset rakennusten vuokratulot toteutuivat talousarviota pienempinä.

Rakennusten arvonalennuksia tehtiin 3,314 milj. eurolla ja osakkeiden arvonalennuksia 0,998 milj. eurolla sekä kertaluonteisia lisäpoistoja 6,0 milj. eurolla.

Tunnusluvut

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
- kohteet kpl	236	234	235	226	215	194	154*	153*
- rakennukset kpl						366	346	349
huoneistoala m ² , josta	350 808	350 094	350 573	350 591	347 879	332 564	313 339	366 421
- ulkopuolelta vuokratut m ²	53 327	45 591	46 452	47 838	49 024	49 930	27 040	27 500
- sisäisen vuokrauksen piirissä m ²	195 149	191 410	188 573	197 556	198 550	198 690	149 220	151 994
- ulkopuolelle vuokratut m ²	37 028	29 208	27 211	27 604	26 253	26 759	66 688	124 277
Voimavarat								
- vakanssit	21	26	26	26	26	26	26	26

*) kiinteistöjen lukumäärä

Yhteinen jätelautakunta

Yhteinen jätelautakunta on Kiertokapula Oy:n 13 osakaskunnan yhteinen jätehuoltoviranomainen. Jätelautakunnan toimialueen kunnat ovat Hattula, Hausjärvi, Hyvinkää, Hämeenlinna, Janakkala, Järvenpää, Kerava, Loppi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Riihimäki, Tuusula ja Valkeakoski. Lautakunnan vastuukunta on Hämeenlinna.

Jätehuoltoviranomaisen tärkeimmät tehtävät:

- hyväksyy jätehuoltomääräykset ja päättää määräyksistä poikkeamisesta,
- hyväksyy jätetaksan,
- määrää jätemaksut, käsittelee niitä koskevat muistutukset ja hakemukset sekä hyväksyy jätemaksujen siirtämisen ulosottoon,
- päättää jätteenkuljetusjärjestelmästä ja
- ylläpitää jätelain 143 §:n mukaista rekisteriä jätteen kuljetuksista ja biojätteen käsittelystä kiinteistöllä.

Jätehuoltoviranomainen ottaa vastaan jätteen kuljettajien raportit kiinteistöiltä noudetuista jätteistä ja seuraa raporteista muodostuvasta jätteenkuljetusrekisteristä, että asuinkiinteistöt ovat liittyneet jätehuoltoon. Liittymättömiä asuinkiinteistöjä lähestytään kirjeitse.

Lautakunnan sitovien tavoitteiden toteutuminen

Jätehuoltoon liittymättömille asuinkiinteistöille lähetettiin 276 kehotuskirjettä, joissa kiinteistön haltijaa neuvottiin järjestämään jätteenkuljetus. Kirjeitä ei pystytty lähettämään tavoitteen mukaisesti (1 000 kirjettä), koska biojätteen erilliskeräyksen laajeneminen pientaloihin vaati jätelautakuntaa priorisoimaan kompostointi-ilmoitusten käsittelyä. Lisäksi asukkaiden neuvonta jätehuoltomääräysten mukaisessa kompostoinnissa vei runsaasti jätelautakunnan työaikaa.

Kehotuskirjeen saaneista 55 prosenttia liittyi jätehuoltoon annetussa määräajassa eikä valvovan viranomaisen toimenpiteitä tarvittu.

Sekajäteastian tyhjennysvälin yli neljään viikkoon pidentäneiden asuinkiinteistöjen määrä oli kesäkuussa 11 903 ja vuoden lopussa 12 145. Määrä kasvoi tavoitteen mukaisesti. Kyseinen mittari oli käytössä ensimmäistä kertaa, eikä tietoa saatu vuoden alussa. Sekajäteastian tyhjennysvälin pidentäminen kertoo siitä, että sekajätteen määrä vähenee ja kierrätys lisääntyy.

Jätelautakunta vastaanotti yhteensä 743 hakemusta. Hakemusten määrä lisääntyi vuoteen 2023 verrattuna, jolloin hakemuksia saapui 685.

Hakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli 106 päivää eli päätöksiä ei tehty tavoiteajassa. Vuoden lopussa käsittelyjono saatiin purettua.

Asukkaiden tekemät kompostointi-ilmoitukset käsiteltiin ajantasaisesti, jotta biojätteen erilliskeräys pientaloissa pääsi alkamaan mahdollisimman sujuvasti. Keräys alkoi porrastetusti alueen eri kunnissa. Käsittelyjonoa ei syntynyt.

Tavoite	Mittari	Tavoitteen toteutuminen	Tila
Jätehuoltoon liittymättömien asuinkiinteistöjen tavoittaminen ja liittäminen jätehuoltoon.	1 000 lähetettyä kehotuskirjettä.	Kehotuskirjeitä lähetettiin yhteensä 276.	Toteutuu osittain
	Kehotuskirjeen saaneista vähintään 50 % liittyy jätehuoltoon ilman muita toimenpiteitä.	Kirjeen saaneista 55 % liittyi jätehuoltoon ilman muita toimenpiteitä.	Toteutuu
Sekajätteen määrä vähenee ja lajittelu lisääntyy. Biojäte kotikompostoidaan tai kerätään asuinkiinteistöiltä.	Sekajätteen tyhjennysvälin yli 4 viikkoon pidentäneiden kiinteistöjen määrä lisääntyy.	12 145 Kiertokapula Oy:n asiakasta on pidentänyt sekajäteastian tyhjennysvälin yli 4 viikkoon.	Toteutuu
Jätehuoltoviranomaisen asiakaspalvelu on sujuvaa.	Hakemusten käsittelyaika enintään 1,5 kuukautta ja kompostointi-ilmoitusten 1 kk.	Hakemusten käsittelyaika oli keskimäärin noin 3,5 kk, eli tavoite ylittyi. Kompostointi-ilmoitusten käsittelyaika toteutui.	Toteutuu osittain

Yhteisen jätelautakunnan talous

Yhteinen jätelautakunta on nettoyksikkö, jonka budjetin toimintakate on sitova erä. Lautakunta laskee aiheutuneista kustannuksista sopimuksen mukaisesti Kiertokapula Oy:tä. Talousarviossa olleet toimintatulot ja toimintamenot olivat 524 000 euroa. Toteutuma oli 493 503 euroa sekä tuotoissa että menoissa.

Yhteisen jätelautakunnan tehtävien hoidon kaikki kustannukset ja lautakunnan toimintaan liittyvät korvaus- ym. vastuut katettiin Kiertokapula Oy:n perimillä jätemaksulla. Hämeenlinnan kaupunki ja Kiertokapula Oy sopivat erillisellä sopimuksella yhteisen jätelautakunnan tehtävien hoidon kustannusten ja lautakuntaan liittyvien korvaus- ym. vastuiden kattamiseksi kerättävien varojen veloittamisesta, perinnästä ja lautakunnan kulujen laskutuksesta.

YHTEINEN JÄTELAUTAKUNTA	Alkuperäinen		Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
	TP 2023	TA 2024			
Tuloarviot ja määrärahat					
Myyntituotot	470 324	524 000	524 000	493 440	-30 560
Tuet ja avustukset	214			63	63
Toimintatuotot	470 537	524 000	524 000	493 503	-30 497
Henkilöstökulut	-359 630	-384 000	-384 000	-378 718	5 282
Palvelujen ostot	-85 708	-111 000	-111 000	-92 703	18 297
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 066	-11 000	-11 000	-2 571	8 429
Muut toimintakulut	-22 134	-18 000	-18 000	-19 511	-1 511
Toimintamenot	-470 537	-524 000	-524 000	-493 503	30 497
Toimintakate (netto)	0	0	0	0	0

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Vuoden 2024 osalta sisäisen valvonnan selonteossa nousi esiin valvojan viranomaisen toimenpiteet. Jätelautakunta sai Hämeen ELY-keskukselta selvityspyynnön kuljetusjärjestelmäpäätöksistä ja kehotuksen tehdä asumisessa syntyvien saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetusjärjestelmäpäätös vuoden 2025 loppuun mennessä.

Riskiarvion mukaan jätelautakunnan toiminnassa ei ole kriittisiksi tai suuriksi arvioituja riskejä.

Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Kaupunki ja taseyksikkö

	Alkuperäinen TA 2024	TA-muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
Toimintatulot	40 540 500	7 832 000	48 372 500	52 313 930,09	3 941 430,09
Myyntitulot	9 954 200		9 954 200	12 143 158,32	2 188 958,32
Maksutulot	5 297 000	-350 000	4 947 000	5 463 720,20	516 720,20
Tuet ja avustukset	3 929 000	2 500 000	6 429 000	8 126 216,61	1 697 216,61
Muut toimintatuotot	21 360 300	5 682 000	27 042 300	26 580 834,96	-461 465,04
Valmistus omaan käyttöön	837 000		837 000	853 938,57	16 938,57
Toimintamenot	-200 950 500	-4 425 000	-205 375 500	-201 962 387,19	3 413 112,81
Henkilöstömenot	-88 684 000	-3 163 000	-91 847 000	-91 004 564,70	842 435,30
Palvelujen ostot	-68 550 200	-657 000	-69 207 200	-68 448 646,23	758 553,77
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-11 167 000	-40 000	-11 207 000	-11 668 776,26	-461 776,26
Avustukset	-20 322 000		-20 322 000	-18 481 381,96	1 840 618,04
Muut toimintamenot	-12 227 300	-565 000	-12 792 300	-12 359 018,04	433 281,96
Toimintakate	-159 573 000	3 407 000	-156 166 000	-148 794 518,53	7 371 481,47
Verotulot	174 600 000		174 600 000	182 010 028,33	7 410 028,33
Valtionosuudet	14 000 000		14 000 000	14 362 799,00	362 799,00
Rahoitustulot ja -menot	800 000		800 000	5 499 799,58	4 699 799,58
Korkotulot muilta	1 910 000		1 910 000	2 811 672,67	901 672,67
Muut rahoitustulot muilta	3 770 000		3 770 000	6 917 799,49	3 147 799,49
Korkomenot	-4 260 000		-4 260 000	-3 471 589,30	788 410,70
Muut rahoitusmenot	-620 000		-620 000	-758 083,28	-138 083,28
Vuosikate	29 827 000	3 407 000	33 234 000	53 078 108,38	19 844 108,38
Poistot ja arvonalentumiset	-21 251 000	-8 733 000	-29 984 000	-30 205 589,94	-221 589,94
Suunnitelman mukaiset poistot	-19 201 000	-6 463 000	-25 664 000	-25 894 184,04	-230 184,04
Arvonalentumiset	-2 050 000	-2 270 000	-4 320 000	-4 311 405,90	8 594,10
Tilikauden tulos	8 576 000	-5 326 000	3 250 000	22 872 518,44	19 622 518,44
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	196 000		196 000	195 979,00	-21,00
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)				-8 000 000,00	-8 000 000,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	8 772 000	-5 326 000	3 446 000	15 068 497,44	11 622 497,44

	Alkuperäinen TA 2024	TA-muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
Verotulot	174 600 000	0	174 600 000	182 010 028,33	7 410 028,33
Kunnan tulovero	127 300 000	0	127 300 000	133 037 720,72	5 737 720,72
Osuus yhteisöveron tuotosta	16 900 000	0	16 900 000	18 585 994,54	1 685 994,54
Kiinteistövero	30 400 000	0	30 400 000	30 386 313,07	-13 686,93

	Tulovero- prosentti	Verotettava tulo milj. euroa	Muutos
2021	21,00	1 680	-
2022	21,00	1 755	4,5 %
2023	8,36	1 848	5,3 %
2024	8,40	1 918	3,7 %

Kiinteistöveroprosentit	2024
Rakennusten yleinen kiinteistövero	1,35 %
Maapohjan yleinen kiinteistövero	1,35 %
Vakituisen asunnon kiinteistövero	0,60 %
Muiden asuinrakennusten kiinteistövero	1,40 %
Yleishyödyllisen yhteisön veroprosentti	0,00 %
Voimalaitoksen kiinteistövero	1,50 %
Rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistövero	3,30 %

	Alkuperäinen		Muutettu TA		
	TA 2024	TA-muutokset	2024	TP 2024	Poikkeama
Valtionosuudet					
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus ml. tasaukset	17 800 000	0	17 800 000	17 441 670,00	-358 330,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-14 400 000	0	-14 400 000	-13 481 895,00	918 105,00
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	0	0	0	0,00	0,00
Verotulomenetysten korvaus	10 600 000	0	10 600 000	10 403 024,00	-196 976,00
<i>Yhteensä</i>	<i>14 000 000</i>	<i>0</i>	<i>14 000 000</i>	<i>14 362 799,00</i>	<i>362 799,00</i>

Investointien toteutuminen

KIINTEÄ OMAISUUS

Maata hankittiin 26,23 hehtaaria. Kiinteän omaisuuden hankinnan investointimenot olivat 1 156 808 euroa, josta 38 845 euroa oli kiinteistöjen liittymismaksuja.

Maata myytiin 13,49 hehtaaria. Investointitulojen toteutuma oli 214 271 euroa. Suurin yksittäinen myynti 2,13 hehtaaria oli Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle myyty kiinteistö. Kaikki hyvinvointialueelle mydyt kiinteistöt olivat yhteensä 5,97 hehtaaria.

KIINTEÄ OMAISUUS MAA-ALUEIDEN HANKINTA JA MYYNTI	Alkuperäinen		Muutettu TA		TP 2024	Poikkeama
	TP 2023	TA 2024	TA-muutokset	2024		
Menot	-1 159 617	-2 000 000	0	-2 000 000	-1 156 808	843 192
Tulot	608 090	100 000	0	100 000	214 271	114 271
Nettomeno	-551 527	-1 900 000	0	-1 900 000	-942 538	957 462
Maa- ja vesialueet menot					-1 117 964	
Maa- ja vesialueet tulot					214 271	
Kiint liittymismaksut ei-palautuskelpoiset menot					-38 845	

OSAKKEET, OSUUDET JA MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT

Osakkeiden ja osuuksien hankinnan osalta menot olivat 186 229 euroa. Osakkeita myytiin 21 053 eurolla.

OSAKKEIDEN JA OSUUKSIEN HANKINTA JA MYYNTI	Alkuperäinen		Muutettu TA		TP 2024	Poikkeama
	TP 2023	TA 2024	TA-muutokset	2024		
Osakkeet ja osuudet menot	-314 947	-320 000	0	-320 000	-186 229	133 771
Osakkeet ja osuudet tulot	1 379	0	0	0	21 053	21 053
Osakkeet ja osuudet nettomeno	-313 568	-320 000	0	-320 000	-165 176	154 824
Osakkeiden myynti					275	
Parolantie 23 as 3 os. myynti					20 778	
Koy HML Kaupungintalojen POV					-186 229	

KIINTEÄ OMAISUUS SEKÄ OSAKKEET JA OSUUDET YHTEENSÄ	Alkuperäinen		Muutettu TA		TP 2024	Poikkeama
	TP 2023	TA 2024	TA-muutokset	2024		
MENOT	-1 474 564	-2 320 000	0	-2 320 000	-1 343 038	976 962
TULOT	609 469	100 000	0	100 000	235 324	135 324
NETTO	-865 095	-2 220 000	0	-2 220 000	-1 107 714	1 112 286

TALONRAKENNUS

Investointiosan talonrakennuksen määräraha oli alkuperäisessä talousarviossa menojen osalta 26,073 milj. euroa. Talonrakennusinvestointien menomäärärahoihin tehtiin 64,6 milj. euron talousarviomuutos, mistä suurin osa aiheutui Ahveniston sairaalan rakennusten ostamisesta hyvinvointialueelta. Menojen osalta käyttö oli 88,670 milj. euroa. Rakennusten perusparannukseen siitä käytettiin 2,727 milj. euroa ja lämmitystapamuutoksiin 0,274 milj. euroa. Investointien rahoitusosuuksiin oli talousarviossa varattu 0,152 milj. euroa ja tulojen osalta tehtiin yhteensä 29,174 milj. euron talousarviomuutos, mistä 27,940 milj. euroa liittyi rakennusten myyntiin hyvinvointialueelle ja 1,234 milj. euroa investointeihin saatuihin rahoitusosuuksiin. Tulojen osalta toteuma oli 29,189 milj. euroa.

Suurimpina yksittäisinä kohteina olivat Hämeenlinnan yhteiskoulun uudisrakennus, Lammin yhteinäiskoulu ja lukio sekä Ruununmyllyn koulun peruskorjaus. Koulukohteista valmistuivat Hämeenlinnan yhteiskoulun uudisrakennus, Myllymäen koulun peruskorjaus ja kivikoulun laajennus sekä Ruununmyllyn koulun peruskorjaus. Hämeenlinnan yhteiskoulun liikuntahalliin opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi 0,750 milj. euron avustuksen ja siitä on vuodelle 2024 kirjattu 0,525 milj. euroa. Ruununmyllyn koulun pihaan saatiin Etelä-Suomen aluehallintovirastolta liikuntapaikka-avustusta 0,200 milj. euroa. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus myönsi avustusta kuntien kiinteistöjen kaasulämmityksestä luopumiseen litalan koulun osalta 0,525 milj. euroa.

TALONRAKENNUS	Kustannus- arvio	Edellisten vuosien käyttö	Alkuperäinen TA 2024	TA-muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama	Kustannus- arviosta käy- tetty 31.12.
Talonrakennus menot		-18 751 735	-22 638 000	-64 894 000	-87 532 000	-85 668 202	1 863 798	
Talonrakennus tulot		225 000	0	28 890 000	28 890 000	28 664 668	-225 332	
Talonrakennus nettomeno		-18 526 735	-22 638 000	-36 004 000	-58 642 000	-57 003 534	1 638 466	
Muu rakennussuunnittelu kohdistamaton			-150 000		-150 000		150 000	
Solvikin päiväkotin uudisrakennus	-4 000 000		-1 000 000		-1 000 000	-225 883	774 117	-225 883
HYK uudisrakennus	-18 500 000	-8 797 642	-8 639 000	-1 288 000	-9 927 000	-10 050 749	-123 749	-18 848 392
HYK uudisrakennus rahoitusosuudet		225 000		750 000	750 000	525 000	-225 000	
Lammin yhtenäiskoulu ja lukio	-15 000 000	-67 653	-3 049 000	-2 451 000	-5 500 000	-5 766 810	-266 810	-5 834 463
Ruununmyllyn koulu peruskorjaus	-7 100 000	-2 738 642	-3 500 000	-855 000	-4 355 000	-4 349 186	5 814	-7 087 828
Ruununmyllyn koulu peruskorj., rah.osuus				200 000	200 000	200 000	0	
Myllymäen koulun peruskorjaus	-8 940 000	-7 140 662	-2 000 000	200 000	-1 800 000	-1 613 860	186 140	-8 754 521
Verkatehdas Opistotalo, talotekniikka ja tilamuutokset	-8 500 000		-4 000 000	3 000 000	-1 000 000	-867 392	132 608	-867 392
Verkatehdas Opistotalo, talotekniikka ja tilamuutokset, Verkatehtaan osuus	4 100 000							
Ahveniston maauimala	-7 500 000	-7 136	-300 000	300 000		7 136	7 136	
Ahveniston sairaalan rakennukset				-63 800 000	-63 800 000	-62 801 458	998 542	
Rakennusten myynnit				27 940 000	27 940 000	27 939 668	-332	

	Edellisten vuosien käyttö	Alkuperäinen TA 2024	TA-muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama	Kustannusarviosta käytetty 31.12.
PERUSPARANNUSHANKKEET							
Perusparannushankkeet menot	-1 101 278	-3 000 000	0	-3 000 000	-2 727 053	272 947	
Perusparannushankkeet tulot		0	0	0	0	0	
Perusparannushankkeet nettomeno		-3 000 000	0	-3 000 000	-2 727 053	272 947	
Hattelmalan päiväkotin vesijohtojen ja valaistuksen uusinta					-123 160		
Ortelan koulu julkisivu ja ikkunat					-136 746		
Myllymäen koulu tiilirakennuksen saneeraus					-249 922		
Jukolan koulu lukitusjärjestelmän uusiminen					-75 888		
Kaurialan lukio, salaojien, svv:n ja patolevyjen asennus					-65 651		
Kaurialan lukio, sisäilmakorjaukset 2024					-500 294		
Tuulos liikuntahalli märkätilojen peruskorjaus					-194 978		
Iittala-halli, liikuntasalin julkisivun lasilankkujen vaihto					-125 163		
KoKeVa:n IV peruskunnostus ja käyttövesijohdot	-1 101 278				-247 914		
Kokeva rak A toimisto-osan rakenteiden tiivistyskorj.					-128 934		
Kokeva perusmuurin vedeneristyksen ja salaojituksen korj.					-41 822		
Kokeva rak B vesikatto yläpohja					-166 828		
Verkatehdas rakennus E, IV-kone uusiminen					-70 807		
Lammin kirjasto IV-koneiden uusiminen					-137 638		
Nummikeskuksen lisälaseinät					-235 500		
Ruunumyly puukoulu talotekniikan uusiminen					-117 566		
Tuomela lukitus ja kulunvalvonta					-108 245		

	Kustannusarvio*	Edellisten vuosien käyttö*	Alkuperäinen TA 2024	TA-muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama	Kustannusarviosta käytetty 31.12.*
LÄMMITYSTAPAMUUTOKSET								
Lämmitystapamuutokset menot	-3 740 000	-2 557 269	-435 000	294 000	-141 000	-274 308	-133 308	-2 831 577
Lämmitystapamuutokset tulot	1 310 000	493 961	152 000	284 000	436 000	524 773	88 773	1 018 734
Lämmitystapamuutokset netto	-2 430 000	-2 063 308	-283 000	578 000	295 000	250 465	-44 535	-1 812 843
Iittalan koulun maalämpö		-1 145 577				-228 148		
Iittalan koulun maalämpö, rahoitusosuus						524 773		
Hukarin nuorisot. lämmitystapa						-46 160		

*)Kustannusarvio ja edellisten vuosien käyttö sisältävät aiempina vuosina valmistuneet hankkeet

	TP 2023	Alkuperäinen TA 2024	TA-muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
TALONRAKENNUS YHTEENSÄ						
Talonrakennus yhteensä menot	-22 477 854	-26 073 000	-64 600 000	-90 673 000	-88 669 563	2 003 437
Talonrakennus yhteensä tulot	718 961	152 000	29 174 000	29 326 000	29 189 441	-136 559
Rahoitusosuudet	718 961	152 000	1 234 000	1 386 000	1 249 773	-136 227
Pysyvien vastaavien myynnit		0	27 940 000	27 940 000	27 939 668	-332
Talonrakennus yhteensä nettomeno	-21 758 893	-25 921 000	-35 426 000	-61 347 000	-59 480 122	1 866 878

KUNNALLISTEKNIikka

Infran investointien menomääräraha oli yhteensä 10,700 milj. euroa sisältäen 0,9 milj. euron varauksen led-valojen vaihtoon. Talousarviomuutos, joka johtui Sotkanrannan sataman aloituksen siirtymisestä, pienensi määrärahaa 1,16 milj. eurolla 9,540 milj. euroon. Investointimenojen toteuma oli 9,016 milj. euroa. Toimintatuottoja muutetussa talousarviossa oli 0,1 milj. euroa, mikä toteutui Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta osallistuessa hulevesien hallinnan parantamisesta Brahenkadun risteys sillan kohdalla toteuttamissopimuksen mukaisella 100 000 euron osuudella.

KUNNALLISTEKNIikka	Kustannus- arvio	Alkuperäinen		TA-muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama	Kustannus- arviosta käy- tetty 31.12.
		TP 2023	TA 2024					
Kunnallistekniikka menot		-10 465 467	-10 700 000	1 160 000	-9 540 000	-9 015 978	524 022	
Kunnallistekniikka tulot		511 850	0	100 000	100 000	100 000	0	
Kunnallistekniikka nettomeno		-9 953 617	-10 700 000	1 260 000	-9 440 000	-8 915 978	524 022	
Kunnallistekniikka		-8 264 499	-8 700 000	1 160 000	-7 540 000	-7 221 982	318 018	
Kunnallistekniikka tulot		511 850		100 000	100 000	100 000	0	
Asuntoalueet		-219 598				-557 574		
Elinkeinoalueet		-70 805				-10 891		
Kevytliikenne		-598 106				-734 277		
Infran saneeraus		-5 036 966				-2 120 747		
Infran saneeraus tulot		511 850						
Liikenne		-1 208 913				-607 293		
Puistot ja leikkipaikat		-422 615				-423 336		
Kansallinen kaupunkipuisto		-148 966				-181 615		
Liikuntapaikat		-212				-690 500		
Erilliskohteet		-558 318				-1 895 748		
Erilliskohteet tulot						100 000		
Valaistus		-1 273 806	-1 100 000		-1 100 000	-960 278	139 722	
Led-erillisininvestointi	-3 300 000	-927 162	-900 000		-900 000	-833 718	66 282	-1 760 880

Merkittävimminä investointihankkeina toteutettiin mm. Alilaurilan pientaloalueen katujen toteuttaminen, VT3 maantietunnelin teknisten järjestelmien korvausinvestointi, Suomen kasarmin kadun ja Louhimonkadun peruskorjaus sekä ulkovalaistusverkon peruskorjaus ja nopeutettu led-tekniikkaan siirtyminen.

Osana talouden tasapainottamistyötä toteutettiin toinen osa nelivuotisesta hankkeesta, jolla jäljellä olevat purkauslamput saneerataan led-valaisimiksi vuosina 2023–2026. Vuonna 2024 vaihtoja suoritettiin 0,834 milj. eurolla. Investoinnilla saavutetaan merkittäviä säästöjä energia- ja huoltokustannuksista.

IRTAIN OMAISUUS

Irtaimen omaisuuden investointimenot olivat 1,896 milj. euroa.

Taideteosten hankintaan käytettiin 19 500 euroa.

Kaupunkirakenteen infran kalustoinvestointeina hankittiin tienhoitoauto, puhdistustyökonelaite, keräävä harjalaite sekä kuorma-auton vesipesulaitteet ja vesisäiliö. Näihin käytettiin yhteensä 0,468 milj. euroa.

Tilapalvelun ensikertaiseen kalustamiseen ja suurkeittölaitteisiin käytettiin yhteensä 1,408 milj. euroa. Tähän summaan sisältyi varavoimavaunun hankinta.

IRTAIN OMAISUUS	Alkuperäinen			Muutettu TA		Poikkeama
	TP 2023	TA 2024	TA-muutokset	2024	TP 2024	
Irtain omaisuus menot	-671 584	-2 295 000	-10 000	-2 305 000	-1 895 897	409 103
<i>Irtain omaisuus tulot</i>		0	0	0	0	0
Irtain omaisuus nettomeno	-671 584	-2 295 000	-10 000	-2 305 000	-1 895 897	409 103
Kaupunkirakenteen konekalusto		-500 000	10 000	-490 000	-468 250	21 750
Ensikertainen kalustaminen ja suurkeittiölaitteet		-1 775 000	-20 000	-1 795 000	-1 408 147	386 853
Ruununmyllyn koulu ensikertainen kalustaminen		-165 000		-165 000	-133 351	31 649
Myllymäen koulu ensikertainen kalustaminen		-310 000		-310 000	-310 000	
Seminaarin koulun E-osa ensikertainen kalustaminen		-330 000		-330 000	-186 766	143 234
Seminaari F- ja G-osat, ensikertainen kalustaminen		-330 000	200 000	-130 000	-52 218	77 782
HYK ensikertainen kalustaminen		-440 000	-270 000	-710 000	-599 358	110 642
Varavoimavaunu 2024		-150 000	30 000	-120 000	-99 200	20 800
Suurkeittiölaitteet		-50 000	20 000	-30 000	-27 254	2 746
Muu aineelliset hyödykkeet						
Taideteokset		-20 000		-20 000	-19 500	500

INVESTOINNIT YHTEENSÄ

INVESTOINNIT YHTEENSÄ	Alkuperäinen			Muutettu TA		Poikkeama
	TP 2023	TA 2024	TA-muutokset	2024	TP 2024	
MENOT	-35 089 469	-41 388 000	-63 450 000	-104 838 000	-100 924 475	3 913 525
TULOT	1 840 280	252 000	29 274 000	29 526 000	29 524 765	-1 235
NETTOMENO	-33 249 189	-41 136 000	-34 176 000	-75 312 000	-71 399 710	3 912 290

Rahoitusosan toteutuminen

Kaupunki ja taseyksikkö

	Alkuperäinen		Muutettu TA	TP 2024	Poikkeama
	TA 2024	TA-muutokset	2024		
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	29 827 000	3 407 000	33 234 000	53 078 108,38	19 844 108,38
Tulorahoituksen korjauserät	-4 003 600	-5 682 000	-9 685 600	-8 504 105,52	1 181 494,48
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-41 388 000	-63 450 000	-104 838 000	-100 924 475,01	3 913 524,99
Rahoitusosuudet investointimenoihin	152 000	1 334 000	1 486 000	1 349 773,00	-136 227,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	4 103 600	33 622 000	37 725 600	36 605 374,47	-1 120 225,53
Toiminta ja investoinnit, netto	-11 309 000	-30 769 000	-42 078 000	-18 395 324,68	23 682 675,32
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset muille	-200 000	0	-200 000	-50 200,00	149 800,00
Antolainasaamisten vähennykset muilta	88 000	0	88 000	113 646,51	25 646,51
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	37 700 000	28 500 000	66 200 000	63 500 000,00	-2 700 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-26 400 000	0	-26 400 000	-25 270 179,04	1 129 820,96
Lyhytaikaisten lainojen muutos				3 312 889,55	3 312 889,55
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset				223 785,82	223 785,82
Saamisten muutos				2 216 541,72	2 216 541,72
Korottomien velkojen muutos				-4 114 708,88	-4 114 708,88
Vaikutus maksuvalmiuteen	-121 000	-2 269 000	-2 390 000	21 536 451,00	23 926 451,00

Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

Kaupunki ja taseyksikkö

Sitouvuus		Määrärahat					Tuloarviot						
N		Alkup.	TA-	TA+	Toteuma	Poikkeama	Poikkeama	Alkup.	TA-	TA+	Toteuma	Poikkeama	Poikkeama
B		talousarvio	muutokset	muutokset	2024		%	talousarvio	muutokset	muutokset	2024		%
KÄYTTÖTALOUSOSA													
Konserni- ja elinvoimapaalvelut	B	39 171		39 171	36 150	-3 021	-7,71 %	5 208		5 208	6 927	1 719	33,01 %
Taseyksiköt	N	1		1	0	-1	-100,00 %	0	0	0	0		
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	B	132 968	4 425	137 393	138 618	1 225	0,89 %	4 243	2 500	6 743	8 334	1 591	23,59 %
Kaupunkirakennelautakunta	B	63 593		63 593	62 461	-1 132	-1,78 %	65 872	5 332	71 204	72 319	1 115	1,57 %
Kaupunkirakennelautakunta, Valmistus omaan käyttöön		-837		-837	-854	-17	2,02 %			0			
Yhteinen jätelautakunta	N	524		524	494	-30	-5,82 %	524		524	494	-30	-5,82 %
KÄYTTÖTALOUSOSA YHTEENSÄ		235 420	4 425	239 845	236 868	-2 977	-1,24 %	75 847	7 832	83 679	88 074	4 395	5,25 %
TULOSLASKELMAOSA													
Verotulot								174 600		174 600	182 010	7 410	4,24 %
Valtionosuudet								14 000		14 000	14 363	363	2,59 %
Yhteenlasketut rahoitustuotot- ja kul N													
Korkotulot								1 910		1 910	2 812	902	47,21 %
Muut rahoitustulot								3 770		3 770	6 918	3 148	83,50 %
Korkomenot		4 260		4 260	3 472	-788	-18,51 %						
Muut rahoitusmenot		620		620	758	138	22,27 %						
TULOSLASKELMAOSA YHTEENSÄ		4 880	0	4 880	4 230	-650	-13,33 %	194 280		194 280	206 102	11 822	6,09 %
INVESTOINTIOSA													
Kiinteä omaisuus	B	2 000		2 000	1 157	-843	-42,16 %	100		100	214	114	114,27 %
Osakkeet ja osuudet	B	320		320	186	-134	-41,80 %			0	21	21	
Talonrakennus	B	26 073	64 600	90 673	88 670	-2 003	-2,21 %	152	29 174	29 326	29 189	-137	-0,47 %
Kunnallistekniikka	B	10 700	-1 160	9 540	9 016	-524	-5,49 %		100	100	100	0	0,00 %
Irtain omaisuus	B	2 295	10	2 305	1 896	-409	-17,75 %						
INVESTOINTIOSA YHTEENSÄ		41 388	63 450	104 838	100 924	-3 914	-3,73 %	252	29 274	29 526	29 525	-1	0,00 %
RAHOITUSOSA													
Antolainauksen muutokset													
Antolainasaamisten lisäykset	B	200	0	200	50	-150	-74,90 %						
Antolainasaamisten vähennykset	B							88	0	88	114	26	29,14 %
Lainakannan muutokset													
Pitkäaikaisten lainojen lisäys								37 700	28 500	66 200	63 500	-2 700	-4,08 %
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	N	26 400	0	26 400	25 270	-1 130	-4,28 %						
Lyhytaikaisten lainojen muutokset								0	0	0	3 313	3 313	
Vaikutus maksuvalmiuteen													
Rahavarojen muutos				0	21 536	21 536		121	2 269	2 390	0	-2 390	
Muut maksuvalmiuden muutokset				0	1 674	1 674							
Tulorahoituksen korjauserät				0	74	74							
RAHOITUSOSA YHTEENSÄ		26 600	0	26 600	48 605	22 005	82,72 %	37 909	30 769	68 678	66 927	-1 751	-2,55 %
YHTEENSÄ		308 288	67 875	376 163	390 627	14 464	3,85 %	308 288	67 875	376 163	390 627	14 464	3,85 %

Tilinpäätöslaskelmat

Tuloslaskelma

Ulkoinen tuloslaskelma

	2024		2023	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	12 143 158,32		13 236 771,08	
Maksutuotot	5 463 720,20		5 228 698,34	
Tuet ja avustukset	8 126 216,61		7 519 047,30	
Muut toimintatuotot	26 580 834,96	52 313 930,09	19 186 039,26	45 170 555,98
Valmistus omaan käyttöön		853 938,57		859 291,11
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-73 422 565,35		-70 003 819,69	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-16 224 634,34		-15 732 682,31	
Muut henkilösivukulut	-1 357 365,01		-2 713 203,14	
Palvelujen ostot	-68 448 646,23		-66 759 239,19	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-11 668 776,26		-11 579 485,32	
Avustukset	-18 481 381,96		-19 254 345,10	
Muut toimintakulut	-12 359 018,04	-201 962 387,19	-12 324 183,56	-198 366 958,31
Toimintakate		-148 794 518,53		-152 337 111,22
Verotulot		182 010 028,33		187 145 383,28
Valtionosuudet		14 362 799,00		14 607 552,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	2 811 672,67		2 562 133,27	
Muut rahoitustuotot	6 917 799,49		6 346 263,67	
Korkokulut	-3 471 589,30		-3 214 938,09	
Muut rahoituskulut	-758 083,28	5 499 799,58	-519 683,83	5 173 775,02
Vuosikate		53 078 108,38		54 589 599,08
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-25 894 184,04		-18 904 736,51	
Arvonalentumiset	-4 311 405,90	-30 205 589,94	-4 776 280,08	-23 681 016,59
Satunnaiset erät				
Satunnaiset kulut		0,00		-2 061 849,04
Tilikauden tulos		22 872 518,44		28 846 733,45
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	195 979,00		196 026,26	
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-8 000 000,00	-7 804 021,00	-17 000 000,00	-16 803 973,74
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		15 068 497,44		12 042 759,71

Rahoituslaskelma

(ulkoiset tuotot ja kulut)

	2024		2023	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	53 078 108,38		54 589 599,08	
Satunnaiset erät	0,00		-2 061 849,04	
Tulorahoituksen korjauserät	-8 504 105,52	44 574 002,86	-1 591 361,16	50 936 388,88
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-100 924 475,01		-35 089 469,01	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 349 773,00		1 230 811,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	36 605 374,47	-62 969 327,54	2 266 298,72	-31 592 359,29
Toiminnan ja investointien rahavirta	-18 395 324,68		19 344 029,59	
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-50 200,00		0,00	
Antolainasaamisten vähennys	113 646,51	63 446,51	435 661,29	435 661,29
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	63 500 000,00		20 000 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-25 270 179,04		-25 170 005,46	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	3 312 889,55	41 542 710,51	435 063,42	-4 734 942,04
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	223 785,82		-385 981,40	
Saamisten muutos	2 216 541,72		12 286 858,81	
Korottomien velkojen muutos	-4 114 708,88	-1 674 381,34	-19 507 626,12	-7 606 748,71
Rahoituksen rahavirta	39 931 775,68		-11 906 029,46	
Rahavarojen muutos	21 536 451,00		7 438 000,13	
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	150 568 940,08		129 032 489,08	
Rahavarat 1.1.	129 032 489,08	21 536 451,00	121 594 488,95	7 438 000,13

Tase

	2024	2023
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	5 901 401,17	5 612 364,18
Muut pitkävaikutteiset menot	5 901 401,17	5 612 364,18
Aineelliset hyödykkeet	339 082 969,59	297 345 325,12
Maa- ja vesialueet	66 399 561,32	65 465 523,47
Rakennukset	207 126 172,08	154 055 318,91
Kiinteät rakenteet ja laitteet	54 020 397,39	53 692 031,63
Koneet ja kalusto	3 653 337,24	2 645 297,89
Muut aineelliset hyödykkeet	811 071,94	791 571,94
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	7 072 429,62	20 695 581,28
Sijoitukset	206 515 408,60	207 411 416,10
Osakkeet ja osuudet	168 657 129,07	169 489 690,06
Muut lainasaamiset	37 820 268,53	37 883 715,04
Muut saamiset	38 011,00	38 011,00
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	551 499 779,36	510 369 105,40
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Lahjoitusrahastojen varat	29 907,98	29 907,98
Muut toimeksiantojen varat	2 600,13	2 600,13
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHTEENSÄ	32 508,11	32 508,11
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset	14 775 421,99	16 991 963,71
Pitkäaikaiset saamiset	3 635 955,95	4 793 918,13
Myyntisaamiset	216 688,47	762 251,83
Muut saamiset	190 739,60	0,00
Siirtosaamiset	3 228 527,88	4 031 666,30
Lyhytaikaiset saamiset	11 139 466,04	12 198 045,58
Myyntisaamiset	3 102 683,55	4 923 957,24
Lainasaamiset	952 949,18	1 516 928,00
Muut saamiset	2 022 985,99	1 459 708,88
Siirtosaamiset	5 060 847,32	4 297 451,46
Rahoitusarvopaperit	123 838 931,63	119 186 548,16
Muut arvopaperit	123 838 931,63	119 186 548,16
Rahat ja pankkisaamiset	26 730 008,45	9 845 940,92
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	165 344 362,07	146 024 452,79
VASTAAVAA YHTEENSÄ	716 876 649,54	656 426 066,30

	2024	2023
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	244 013 347,23	244 013 347,23
Muut omat rahastot	97 476 603,81	89 476 603,81
Edellisten tilikausien ylijäämä	17 223 857,14	5 181 097,43
Tilikauden ylijäämä	15 068 497,44	12 042 759,71
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	373 782 305,62	350 713 808,18
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET YHTEENSÄ		
Poistoero	5 391 829,92	5 587 808,92
Vapaaehtoiset varaukset	11 700 000,00	11 700 000,00
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET YHTEENSÄ	17 091 829,92	17 287 808,92
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevastuuvaraus	206 522,60	261 500,00
Muut pakolliset varaukset	3 930 877,36	3 949 622,61
PAKOLLISET VARAUKSET YHTEENSÄ	4 137 399,96	4 211 122,61
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Lahjoitusrahastojen pääomat	356 657,01	47 193,08
Muut toimeksiantojen pääomat	554 724,28	640 402,39
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	911 381,29	687 595,47
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen	225 671 896,33	202 077 163,66
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	217 981 250,00	193 243 750,00
Lainat julkisyhteisöiltä	3 827,98	10 907,01
Saadut ennakot	480,62	480,62
Muut velat	44 049,80	44 049,80
Siirtovelat	7 642 287,93	8 777 976,23
Lyhytaikainen	95 281 836,42	81 448 567,46
Joukkovelkakirjalainat	0,00	5 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	38 762 500,00	25 262 500,00
Lainat julkisyhteisöiltä	6 600,00	7 200,01
Lainat muilta luotonantajilta	25 343 537,14	17 030 647,59
Saadut ennakot	393 166,12	3 155 172,97
Lyhytaikaiset ostovelat	9 291 553,30	14 209 648,73
Muut velat	1 608 638,16	1 603 364,71
Siirtovelat	19 875 841,70	15 180 033,45
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	320 953 732,75	283 525 731,12
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	716 876 649,54	656 426 066,30

Konsernilaskelmat

Konsernin tuloslaskelma

	2024	2023
Toimintatuotot	120 399 334,09	113 984 453,80
Toimintakulut	-267 954 657,60	-265 199 126,96
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	1 052 128,50	1 597 761,50
TOIMINTAKATE	-146 503 195,01	-149 616 911,66
Verotulot	179 891 459,84	185 155 761,29
Valtionosuudet	42 892 898,96	42 050 396,78
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	1 857 777,78	1 424 455,67
Muut rahoitustuotot	7 627 853,13	7 213 511,01
Korkokulut	-8 129 657,50	-7 570 615,46
Muut rahoituskulut	-230 634,20	-542 414,16
Rahoitustuotot ja -kulut	1 125 339,21	524 937,06
VUOSIKATE	77 406 503,00	78 114 183,47
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-46 701 976,65	-40 314 055,63
Omistuksen eliminointierot	159 049,02	0,00
Arvonalentumiset	-3 387 250,54	-5 224 093,33
Poistot ja arvonalentumiset	-49 930 178,16	-45 538 148,96
Satunnaiset erät		
Satunnaiset kulut	0,00	-2 061 849,04
Satunnaiset erät	0,00	-2 061 849,04
TILIKAUDEN TULOS	27 476 324,83	30 514 185,48
Tilinpäätössiirrot	-8 227 178,25	-17 216 903,64
Tilikauden verot	-309 854,10	-291 813,01
Laskennalliset verot	-195 897,70	-25 639,71
Vähemmistön osuus tilikauden tuloksesta	-273 727,64	47 227,24
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	18 469 667,14	13 027 056,36

Konsernin rahoituslaskelma

	2024	2023
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	77 406 503,00	78 114 183,47
Satunnaiset erät	0,00	-2 061 849,04
Tilikauden verot	-309 854,10	-291 813,01
Tulorahoituksen korjauserät	-9 122 504,07	-2 368 515,37
	<u>67 974 144,82</u>	<u>73 392 006,05</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-116 525 554,74	-50 852 198,72
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 249 773,00	1 390 811,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	39 167 289,50	3 604 664,58
	<u>-76 108 492,24</u>	<u>-45 856 723,15</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-8 134 347,41	27 535 282,91
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-6 142,84	-70 000,00
Antolainasaamisten vähennykset	0,00	268 051,82
	<u>-6 142,84</u>	<u>198 051,82</u>
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	51 001 752,00	21 331 283,06
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-26 163 770,73	-34 773 044,40
Lyhytaikaisten lainojen muutos	8 612 670,24	1 355 447,38
	<u>33 450 651,51</u>	<u>-12 086 313,96</u>
Oman pääoman muutokset	-66 923,94	-159 802,28
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	272 832,00	-344 491,34
Vaihto-omaisuuden muutos	34 887,30	42 007,62
Saamisten muutos	1 394 229,00	14 397 609,68
Korottomien velkojen muutos	-4 668 930,08	-21 960 712,24
	<u>-2 966 981,78</u>	<u>-7 865 586,28</u>
Rahoituksen rahavirta	30 410 602,95	-19 913 650,70
Rahavarojen muutos	22 276 255,54	7 621 632,21
Rahavarat 31.12.	164 604 778,31	142 328 522,77
Rahavarat 1.1.	142 328 522,77	134 706 890,56
Rahavarojen muutos	22 276 255,54	7 621 632,21

Konsernitase

VASTAAVAA	2024	2023	VASTATTAVAA	2024	2023
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	244 013 347,23	244 013 347,23
Aineettomat oikeudet	0,00	672,75	Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	604 406,13	604 406,13
Muut pitkävaikutteiset menot	6 950 803,51	6 918 139,01	Arvonkorotusrahasto	679 405,43	679 405,43
Ennakkomaksut ja keskener. hyödykkeet	0,00	0,00	Muut omat rahastot	100 408 659,68	92 367 710,73
Aineettomat hyödykkeet	6 950 803,51	6 918 811,76	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	24 293 328,16	11 135 565,75
			Tilikauden yli-/alijäämä	18 469 667,14	13 027 056,36
Aineelliset hyödykkeet			OMA PÄÄOMA	388 468 813,76	361 827 491,62
Maa- ja vesialueet	76 688 910,44	76 054 638,42			
Rakennukset	428 572 993,61	383 371 527,90	VÄHEMMISTÖOSUUDET	25 309 592,47	25 092 355,49
Kiinteät rakenteet ja laitteet	127 848 557,52	127 943 945,22			
Koneet ja kalusto	55 467 496,23	56 539 955,34	PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut aineelliset hyödykkeet	3 133 090,54	3 571 274,17	Eläkevaraukset	206 522,60	261 500,00
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	14 583 778,95	24 423 916,39	Muut pakolliset varaukset	3 930 877,36	3 949 622,61
Aineelliset hyödykkeet	706 294 827,29	671 905 257,44	PAKOLLISET VARAUKSET	4 137 399,96	4 211 122,61
Sijoitukset			TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	42 351 938,62	41 299 810,12	Lahjoitusrahastojen pääomat	2 075 200,85	908 736,03
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonorotukset	3 010 757,57	3 302 442,15	Muut toimeksiantojen pääomat	554 724,28	1 874 007,29
Muut lainasaamiset	390 187,93	384 045,09	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	2 629 925,13	2 782 743,32
Muut saamiset	99 984,28	99 984,28			
Sijoitukset	45 852 868,41	45 086 281,65	VIERAS PÄÄOMA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	759 098 499,21	723 910 350,84	Pitkäaikainen vieras pääoma		
			Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	376 871 582,07	350 870 709,15
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			Pääomalainat	144 000,00	144 000,00
Lahjoitusrahastojen varat	1 641 735,39	833 780,69	Lainat julkisyhteisöiltä	11 019 385,98	11 326 465,01
Muut toimeksiantojen varat	2 600,13	1 236 205,03	Lainat muilta luotonantajilta	20 500 867,49	21 573 538,19
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 644 335,52	2 069 985,71	Saadut ennakot	1 612 411,58	1 766 895,83
			Ostovelat	39 574,17	33 749,21
VAIHTUVAT VASTAAVAT			Muut velat	7 421 378,08	7 427 694,51
Vaihto-omaisuus			Siirtovelat	7 642 607,93	8 778 296,23
Aineet ja tarvikkeet	286 580,57	321 467,88	Laskennalliset verovelat	188 000,00	188 000,00
Muu vaihto-omaisuus	0,00	0,00	Pitkäaikainen vieras pääoma	425 439 807,30	402 109 348,13
Vaihto-omaisuus	286 580,57	321 467,88			
			Lyhytaikainen vieras pääoma		
Saamiset			Joukkovelkakirjalainat	0,00	5 000 000,00
Pitkäaikaiset saamiset			Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	52 623 828,89	38 805 241,34
Myyntisaamiset	216 688,47	762 251,83	Lainat julkisyhteisöiltä	6 600,00	7 200,01
Muut saamiset	686 809,84	532 696,28	Lainat muilta luotonantajilta	661 454,41	649 913,63
Siirtosaamiset	3 234 112,52	4 031 666,30	Saadut ennakot	1 994 724,14	5 504 560,56
Pitkäaikaiset saamiset	4 137 610,83	5 326 614,41	Ostovelat	13 553 747,83	17 985 394,45
			Muut velat	4 916 060,76	5 282 480,28
Lyhytaikaiset saamiset			Siirtovelat	26 225 387,93	21 295 751,42
Myyntisaamiset	6 726 894,47	7 750 210,57	Laskennalliset verovelat	2 194 499,75	1 998 602,05
Lainasaamiset	0,00	3 734,69	Lyhytaikainen vieras pääoma	102 176 303,71	96 529 143,75
Muut saamiset	3 245 373,89	2 829 497,75			
Siirtosaamiset	8 417 769,52	8 011 820,28	VIERAS PÄÄOMA	527 616 111,01	498 638 491,88
Lyhytaikaiset saamiset	18 390 037,88	18 595 263,30			
Saamiset	22 527 648,71	23 921 877,71	VASTATTAVAA	948 161 842,33	892 552 204,92
Rahoitusarvopaperit					
Osakkeet ja osuudet	400,00	400,00			
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	1 825 263,01	961 704,88			
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0,00	617 916,62			
Muut arvopaperit	125 992 581,07	122 061 181,37			
Rahoitusarvopaperit	127 818 244,09	123 641 202,86			
Rahat ja pankkisaamiset	36 786 534,22	18 687 319,91			
VAIHTUVAT VASTAAVAT	187 419 007,59	166 571 868,35			
VASTAAVAA	948 161 842,33	892 552 204,91			

Tilinpäätöksen liitetiedot

Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

1 Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle suoritusajankohdan mukaan kalenterikuukausittain.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoona vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedossa 11 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Investoinneille kohdistuneet palkat ja sisäiset laskutukset on kirjattu valmistus omaan käyttöön -menetelmällä. Muut investointihyödykkeiden hankintamenot on kirjattu suoraan kiinteään omaisuuteen, irtaimen omaisuuden sekä osakkeiden ja osuuksien investointeihin.

Palautuskelpoisia liittymismaksuja on aikaisempina vuosina osittain kirjattu rakennusten arvoon ja kirjattu poistoina kuluiksi. Siltä osin ne ovat jääneet eliminoimatta konsernitilinpäätöksessä omana eränään.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien käyttöomaisuusosakkeet on merkitty taseeseen hankintamenoona tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoona tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Sepelivarasto merkitään taseeseen hankintamenoona määrällisenä. Sepelivarasto arvostetaan keskihankintahinnan periaatteella. Tilinpäätöspäivänä sepelivarastolla ei ollut varastoarvoa.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen FIFO-periaatteen mukaisesti hankintamenoona tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaiset

Johdannaissoleimuuksia on yhteensä 18 kpl. Viimeisin sopimus on tehty 2.1.2025. Tämä sopimus sisältyy tilinpäätöksen johdannaisanalyysiin, lukuun ottamatta, että sille ei ole markkina-arvoa per 31.12.2024.

Pääosa johdannaissoleimuuksista on tehty suojaamaan koko lainasalkkua, ei yksittäistä lainaa. Viimeaikaiset sopimukset ovat olleet käytännössä lainakohtaisia. Kaupunki on vaihtanut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihto-sopimuksilla kiinteään korkoon.

Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkokulujen oikaisuksi. Sopimukset ovat voimassa pisimmillään 31.1.2050 asti ja koronvaihtosopimuksilla on suojattu myös kaupungin tulevaa lainanottoa. Tulevan lainanoton kiinteään korkoon suojaaminen on toteutettava lainasalkkukohtaisin koronvaihtosopimuksin. Viimeisimmät näistä on tehty siten, että on suunniteltu valmiiksi koronvaihtosopimusta vastaava, myhemmin nostettava laina.

Johdannaissoleimusten arvostus on esitetty liitetiedossa 41. Johdannaissoleimuuksista on esitetty nimellisarvot ja markkina-arvot per 31.12.2024 ja per 31.12.2023. Sopimusten arvot on esitetty liitetiedoissa, eikä niitä ole kirjattu tulokseen.

Yritysjärjestelyjen vaikutus rahoituslaskelmaan

Vuoden 2024 aikana ei tehty yritysjärjestelyjä, joilla olisi ollut vaikutusta kaupungin rahoituslaskelmaan.

2 Tuloslaskelman esittämistavan muutos

Tuloslaskelman esittämistapaan ei ole tullut muutoksia.

3 Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Edellisen tilikauden taseen jaottelua on muutettu vastaamaan kuluneen tilikauden jaottelua. Kulttuurisetelit, yhteensä 2 449,29 euroa, on siirretty vertailutaseen vaihtuvien vastaavien lyhytaikaisista muista saamisista rahoitusomaisuuteen, koska kyseessä on vastaavanlainen maksutapa kuin maksukortit. Kulttuurisetelit-tilin tiliryhmämuutoksella on 244,04 euron vaikutus myös rahoituslaskelman saamisen muutokseen, rahoituksen rahavirtaan ja rahavarojen muutokseen. Pysäköintivirhemaksusaamiset, yhteensä 67 586,25 euroa, on siirretty vertailutaseessa vaihtuvien vastaavien lyhytaikaisista muista saamisista myyntisaamisiin, koska kyseessä on ulkopuolinen myyntireskontra. Työntekijöiden lakisääteiset henkilösivukulut, yhteensä 698 455,86 euroa, on siirretty vertailutaseessa vieraan pääoman lyhytaikaisista muista veloista siirtovelkoihin, koska kyseessä on siirtovelkatyyppinen erä.

Edellisen vuoden investointien toteutumisvertailussa on kiinteän omaisuuden osalta huomioitu maa- ja vesialueiden luovutustappiot, yhteensä 36 017,02 euroa, investointituloja pienentävänä eränä. Luovutustappioita ei kuulu huomioida investointituloissa, joten tämä on korjattu edellisen vuoden vertailutietoihin.

Liitetietoon 6 toimintatuotot tehtäväalueittain on korjattu vertailuvuodelle toimialakohtaisia toimintatuottoja Konserni- ja elinvoimapalveluiden (-31 407,17 euroa), Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan (+25 891,21 euroa) sekä kaupunkirakennelautakunnan ja yhteisen jätelautakunnan (yhteensä +5 515,96 euroa) osalta. Toimintatuotot yhteensä säilyvät vertailuvuodella ennallaan.

Edellisen tilikauden liitetiedossa 15 osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely on virheellisesti esitetty peruspääoman korot kuntayhtymiltä kohdassa osinkotuotot sijoitustoiminnasta, yhteensä 254 191,25 euroa. Tämä summa on siirretty osinkotuottoihin muista yhteisöistä.

Liitetiedossa 19 Pysyvien vastaavien erittelyt kohdassa joukkovelkakirja-, muut laina- ja muut saamiset on hankintamenoa 1.1. korjattu saamiset konserniyhteisöiltä, yhteensä -10 647,00 euroa, ja saamiset muut yhteisöt, yhteensä 10 647,00 euroa. Korjaus on esitetty laskelmassa omana rivinä.

Liitetietojen 32 Muiden velkojen erittely ja 33 Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät osalta päivitetty vertailuvuoden luvut vastaamaan taseen tietoja.

Liitetietoon 35–37 Vakuudet ja takaukset on lisätty vertailuvuoden talletusten summaan talletustilin saldo 25 598,51 euroa, mikä on edellisenä tilikautena jäänyt huomioimatta.

4 Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikauden taseen tietojen vertailussa edelliseen tilikauteen tulee ottaa huomioon, että kirjauskäytäntöjä on tarkennettu lyhytaikaisten siirtovelkojen ja ostovelkojen osalta. Ostolaskujen jaksotukset esitetään vertailuvuonna erässä lyhytaikaiset ostovelat ja tilikaudella ne esitetään siirtoveloissa. Hankejakotukset esitetään vertailuvuonna vieraassa pääomassa lyhytaikaisissa saaduissa ennakkoissa ja tilikaudella ne esitetään siirtoveloissa.

Kertaerät

Vuoden 2024 toimintatuloihin sisältyy 416 448 euroa kotoutumisen erityiskustannusten korvausta terveydenhuoltoon vuodelta 2022. Muut toimintatuotot sisältävät osakkeiden myynnistä myyntivoittoa Avara Oy:ltä (63 310 euroa), Vuokrakodit Holding Oy:ltä (83 981,98 euroa) ja As Oy Parolantie 23 osalta (29 248,19 euroa). Lisäksi muut toimintatuotot sisältävät Hyvinvointialueen kanssa tehdyn kiinteistökaupan myyntivoittoa noin 6,0 milj. euroa.

Henkilöstömenoissa on käsitelty kertaerinä tapaturmavakuutus-, työttömyysvakuutus- ja ryhmähenkivakuutusmaksujen tuloutus vuosilta 2021–2023.

Rahoituksen kokonaisuuden linjaksi on otettu, että rahoituserissä normaaliksi vaihteluksi hyväksytään 0,5 milj. euron erotus talousarvioon ja sen ylittävä tai alittava osuus käsitellään kertaeränä. Näin ollen vuoden 2024 tilinpäätökseen muihin rahoitustuloihin sisältyy 4,200 milj. euron kertaerä.

Arvonalentumisia kirjattiin 4,311 milj. euroa ja lisäpoistoja kirjattiin noin 6,0 milj. euroa. Lisäpoistot ja arvonalentumiskirjaukset johtuivat rakennusten ja osakkeiden osuuksien alaskirjauksista.

Hämeenlinna-rahastoa kasvatettiin 8 milj. eurolla.

Kertaeristä puhdistettu tilikauden ylijäämä on noin 21,952 milj. euroa.

	TP 2024	Kertaerät	TP 2024 ilman kertaeriä vaikutusta
Toimintatulot	88 073 792	6 601 488	81 472 304
Myyntituotot	14 043 164	416 448	13 626 716
Maksutuotot	5 607 437	0	5 607 437
Tuet ja avustukset	8 126 217	0	8 126 217
Muut toimintatuotot	60 296 974	6 185 040	54 111 934
Valmistus omaan käyttöön	853 939		853 939
Toimintamenot	-237 722 249	634 824	-238 357 073
Henkilöstömenot	-91 004 565	634 824	-91 639 389
Palvelujen ostot	-70 581 800	0	-70 581 800
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-11 689 103	0	-11 689 103
Avustukset	-18 481 382	0	-18 481 382
Muut toimintamenot	-45 965 399	0	-45 965 399
Toimintakate	-148 794 519	7 236 313	-156 030 831
Verotulot*	182 010 028	0	182 010 028
Valtionosuudet	14 362 799	0	14 362 799
Rahoitustulot ja -menot	5 499 800	4 199 800	1 300 000
Korkotuotot	2 811 673		2 811 673
Muut rahoitustuotot	6 917 799	4 199 800	2 718 000
Korkokulut	-3 471 589		-3 471 589
Muut rahoituskulut	-758 083		-758 083
Vuosikate	53 078 108	11 436 112	41 641 996
Poistot ja arvonalentumiset	-30 205 590	-10 319 906	-19 885 684
Suunnitelman mukaiset poistot	-25 894 184	-6 008 500	-19 885 684
Arvonalentumiset	-4 311 406	-4 311 406	0
Satunnaiset erät	0	0	0
Satunnaiset menot	0	0	0
Tilikauden tulos	22 872 518	1 116 206	21 756 312
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	195 979		195 979
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-8 000 000	-8 000 000	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	15 068 497	-6 883 794	21 952 291

***) Kuluva vuosi toi mukanaan odottamattoman jaksotusmuutoksen**

Vuoteen 2024 liittyi merkittävä verotulojen jaksotuspoikkeus verrattuna aikaisempiin vuosiin. Vuonna 2024 ansiotulojen ennakonpidätyksen taso suhteessa verovuoden 2024 arvioituun maksettavaan veroon oli poikkeuksellisen suuri. Kun verovuoden 2023 kaikista kunnallisveroista noin 92 prosenttia kertyi ennakonpidätyksinä kalenterivuonna 2023 nousi niiden vastaava osuus vuonna 2024 jopa yli 95 prosentin. Kolmen prosenttiyksikön muutos tarkoittaa, että vuoden 2024 kunnallisverokertymä oli suhteessa yhteensä reilu 300 miljoonaa euroa parempi verrattuna aiempien vuosien kertymään. Hämeenlinnan osalta tämä tarkoittaa noin 3,9 milj. euron lisäverotuloa vuonna 2024. Koska vielä ei ole tiedossa, onko muutos jaksotuksessa pysyvä vai ei, ei kyseistä erää ole käsitelty kertaeränä tilinpäätöksessä.

Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt sekä jäsenkuntayhtymät omistuksien mukaisessa suhteessa. Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Hämeenlinnan Keilakeskus Oy ja Talo-Osaakeyhtiö Hämeen Suoja käsiteltiin osakkuusyhteisöinä äänivaltaajoitteiden takia.

Sisäiset liiketapahtumat ja katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Konserniyhteisöjen ja kuntayhtymien kaupungille maksamat kiinteistöverot on eliminoitu. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty sovelletulla hankintamenomenetelmällä. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Keskinäisten kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi yhteisöjen omien ilmoitusten perusteella ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on jaettu konserniyleisohjeen mukaisesti konsernituloslaskelmassa laskennallisten verojen muutoksen ja tilikauden yli- tai alijäämään sekä konsernitaseessa omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

Poikkeavat arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Konsernitilinpäätöstä laadittaessa on noudatettu samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita kuin kaupungin tilinpäätöksessä.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Hämeenlinnan seudun Opiskelija-asuntosäätiön sääntöjä muutettiin siten, että Hämeenlinnan kaupunki sai säätiöstä enemmistön äänivallan ja säätiö tuli kaupunkiin nähden tytäryhteisöasemaan 29.6.2023. Tilinpäätöksen 2023 eliminointi- ja yhdistelykirjauksia on korjattu tilinpäätöksessä 2024. Yleisohjeen mukaisesti omistusta säätiöistä ei eliminoida muiden tytäryhteisöjen tapaan, vaan oman pääoman erät jätetään näkyviin konsernin omaan pääomaan. Korjauksella on ollut vaikutusta vertailutietojen toimintakuluihin sekä omaan pääoman 1,1 milj. euroa.

Konsernirakenteen muutokset tilikaudella

Linnan Kiinteistökehitys Oy teki lisäsjöituksen KT Oy Hämeenlinnan Turuntien Liiketaloon, ja tämän myötä omistususuus on noussut 9,07 %:ia. Konsernin uusi omistususuus on 81,04 %.

Hämeenlinnan Asunnot Oy on ostanut As Oy Hämeenlinnan Keinukatu 1:n osakekannan. Kaupan myötä Hämeenlinnan Keinukatu 1:stä tuli Hämeenlinnan Asunnot Oy:n tytäryhteisö ja se yhdistel-lään Hämeenlinnan kaupunkikonserniin.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6. Toimintatuotot tehtäväalueittain				
	Konserni		Hämeenlinnan kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Konserni- ja elinvoimapaalvelut	6 505 796,68	23 627 474,78	5 108 052,12	5 046 385,26
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	20 207 127,07	29 266 323,79	8 252 624,24	8 474 600,36
Kaupunkirakennelautakunta	93 686 410,34	61 090 655,23	38 459 750,35	31 179 032,93
Yhteinen jätelautakunta	0,00	0,00	493 503,38	470 537,43
<i>Toimintatuotot yhteensä</i>	<i>120 399 334,09</i>	<i>113 984 453,80</i>	<i>52 313 930,09</i>	<i>45 170 555,98</i>

7. Verotulojen erittely				
	Konserni		Hämeenlinnan kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Kunnan tulovero	133 037 720,72	138 242 195,66	133 037 720,72	138 242 195,66
Osuus yhteisöveron tuotosta	18 585 994,54	18 882 396,82	18 585 994,54	18 882 396,82
Kiinteistövero	28 267 744,58	28 031 168,81	30 386 313,07	30 020 790,80
<i>Verotulot yhteensä</i>	<i>179 891 459,84</i>	<i>185 155 761,29</i>	<i>182 010 028,33</i>	<i>187 145 383,28</i>

8. Valtionosuuksien ja verotulomenetysten korvausten erittely				
	Konserni		Hämeenlinnan kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	17 441 670,00	18 185 223,00	17 441 670,00	18 185 223,00
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus (+/-)	8 001 984,00	7 033 176,00	8 001 984,00	7 033 176,00
Koulutuskuntayhtymän valtionosuus	28 530 099,96	27 442 844,78	0,00	0,00
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	-13 481 895,00	-14 087 679,00	-13 481 895,00	-14 087 679,00
Verotulomenetysten kompensatio	10 403 024,00	10 510 008,00	10 403 024,00	10 510 008,00
<i>Valtionosuudet yhteensä</i>	<i>42 892 898,96</i>	<i>42 050 396,78</i>	<i>14 362 799,00</i>	<i>14 607 552,00</i>

9. Palvelujen ostojen erittely		
	Hämeenlinnan kaupunki	
	2024	2023
Asiakaspalvelujen ostot	10 944 198,27	10 763 705,77
Muiden palvelujen ostot	57 504 447,96	55 995 533,42
<i>Kaupungin palvelujen ostot yhteensä</i>	<i>68 448 646,23</i>	<i>66 759 239,19</i>

10. Valtuustoryhmille annetut tuet		
	Hämeenlinnan kaupunki	
	2024	2023
Vihreiden valtuustoryhmä	832,39	981,00
Perussuomalaisten valtuustoryhmä	1 765,00	1 814,00
Sosiaalidemokraattinen valtuustoryhmä	2 732,31	2 745,00
Kristillisdemokraattien valtuustoryhmä	392,00	392,00
Keskustan valtuustoryhmä	784,00	784,00
Kokoomuksen valtuustoryhmä	2 745,00	2 726,61
Vasemmistoliiton valtuustoryhmä	392,00	392,00
Perushämeenlinnalaiset valtuustoryhmä	0,00	147,00
<i>Valtuustoryhmille annetut tuet yhteensä</i>	<i>9 642,70</i>	<i>9 981,61</i>

11 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Kaupunginhallitus on 25.11.2024 § 384 hyväksynyt pysyvien vastaavien hyödykkeiden poistosuunnitelman. Avaavaa tasetta muodostettaessa kuntaliitoksen jälkeen vuonna 2009 on liitoksen myötä uuteen Hämeenlinnaan siirtyneen omaisuuden poistoajaksi otettu kunnissa päätetyt hyödykekohtaiset poistoajat, joilla omaisuus poistetaan loppuun.

Tase-erä	Omaisuuslaji	Poistomenetelmä	KH:n päättämä poisto aika vuosina tai poistoprosentti
Aineettomat hyödykkeet			
	Kehittämismenot	tasapoisto	5 vuotta
	Aineettomat oikeudet	tasapoisto	5 vuotta
	Muut pitkävaikutteiset menot		
	Atk-ohjelmat	tasapoisto	3 vuotta
	ennen 2013 valmistuneet	tasapoisto	5 vuotta
	Muut pitkävaikutteiset menot, yhteistoimintaosuudet	tasapoisto	20 vuotta
	Muut pitkävaikutteiset ennen 2013 valmistuneet	tasapoisto	hyödykekohtaisesti
	Osallistuminen toisen yhteisön		
	rakennushankkeisiin	tasapoisto	20 vuotta
	tiehankkeisiin	tasapoisto	20 vuotta
	ratahankkeisiin	tasapoisto	30 vuotta
	väylähankkeisiin	tasapoisto	20 vuotta
	Osake- ja vuokrahuoneistojen peruserän parannusmenot	tasapoisto	10 v tai hyödykekohtaisesti
	Muut	tasapoisto	10 vuotta
Aineelliset hyödykkeet			
	Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa	Ei poistoa
	Rakennukset ja rakennelmat		
	Hallinto- ja laitosrakennukset		
	puiset hallinto- ja laitosrakennukset	tasapoisto	30 vuotta
	kiviset hallinto- ja laitosrakennukset	tasapoisto	35 vuotta
	Hallinto- ja laitosrakennukset ennen 2013 valmistuneet	tasapoisto	40-50 vuotta
	Rakennusten peruskorjaukset	tasapoisto	3-20 vuotta
	Tehdas- ja tuotantorakennukset	tasapoisto	
	puiset ja peltiset tehdas- ja tuotantorak.	tasapoisto	20 vuotta
	kiviset tuotantorakennukset	tasapoisto	30 vuotta
	tehdas- ja tuotantorakennukset (ennen 2013 valm.)	tasapoisto	30-40 vuotta
	Talousrakennukset	tasapoisto	20 vuotta
	Vapaa-ajan rakennukset	tasapoisto	20 vuotta
	vapaa-ajan rakennukset ennen 2013 valm.	tasapoisto	40 vuotta
	Asuinrakennukset	tasapoisto	30 vuotta
	Asuinrak. Ennen 2013 valm.	tasapoisto	40-50 vuotta
	Muut rakennukset ennen 2013 valm.	tasapoisto	30 vuotta
	Kiinteät rakenteet ja laitteet		
	Kadut, tie, torit puistot	menojäätymispoisto	20 %
	Sillat, laiturit, uimalat	menojäätymispoisto	20 %
	Muut maa- ja vesirakenteet	menojäätymispoisto	20 %
	Vedenjakeluverkko	menojäätymispoisto	10 %
	Viemäriverkko	menojäätymispoisto	10 %
	Kaukolämpöverkko	menojäätymispoisto	15 %
	Kaukolämpöverkko ennen 2013 valm	menojäätymispoisto	20 %
	Ulkovalaistuslaitteet, sähköjohdot, muuntoasemat	tasapoisto	17 vuotta
	Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	menojäätymispoisto	20 %
	Maakaasuverkko	menojäätymispoisto	15 %
	Muut putki- ja kaapeliverkot	menojäätymispoisto	20 %
	Vesi-, sähkö- yms. laitojen laitoskoneet ja laitteet	menojäätymispoisto	25 %
	Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	menojäätymispoisto	20 %
	Liikenteen ohjauslaitteet	menojäätymispoisto	20 %
	Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	menojäätymispoisto	25 %

Tase-erä	Omaisuuslaji	Poistomenetelmä	KH:n päättämä poisto aika vuosina tai poistoprosentti
	Koneet ja kalusto		
	Rautaiset alukset (raskaat)	tasapoisto	15 vuotta
	Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	tasapoisto	8 vuotta
	Muut kuljetusvälineet ml. henkilö- ja pakettiautot	tasapoisto	6 vuotta
	Muut liikkuvat työkoneet, ml. traktorit ja puutarhakoneet	tasapoisto	6 vuotta
	Muut raskaat koneet, ml. kuorma-autot ja tiehöylät	tasapoisto	12 vuotta
	Muut kevyet koneet	tasapoisto	6 vuotta
	Sairaala-, terv.huolto yms. laitteet	tasapoisto	6 vuotta
	Atk-laitteet	tasapoisto	3 vuotta
	Muut laitteet ja kalusteet	tasapoisto	3 vuotta
	Ensikertainen kalustaminen	tasapoisto	5 vuotta
	Muut aineelliset hyödykkeet		
	Luonnonvarat		Käytön mukainen poisto
	Arvo- ja taide-esineet		Ei poistoaikaa
	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		Ei poistoaikaa
	Pysyvien vastaavien sijoitukset		
	Osakkeet ja osuudet		Ei poistoaikaa

Poistosuunnitelmaa on täydennetty Ahveniston sairaala-alueen erillisellä poistosuunnitelmalla, mikä on hyväksytty kaupunginhallituksessa 23.9.2024 §308.

Ahveniston kiinteistökauppa, poistosuunnitelma

omaisuuslaji	Poistomenetelmä	KH:n päättämä poisto aika vuosina tai poistoprosentti
Rakennukset ja rakennelmat		
Sairaalarakennus (A)	Tasapoisto	20 vuotta
Pesularakennus (B)	Tasapoisto	6 vuotta
Talousrakennus (C)	Tasapoisto	20 vuotta
Sairaalarakennus (DEF)	Tasapoisto	10 vuotta
Sairaalarakennus E5	Tasapoisto	20 vuotta
Piha-alueet	Ei tasearvoa	
Ylätalo (H)	Ei tasearvoa	
Päiväkoti (J)	Ei tasearvoa	
Varasto (K)	Ei tasearvoa	
Päiväkoti (L)	Ei tasearvoa	
Sairaalakoulu (M)	Tasapoisto	20 vuotta
Maa- ja vesialueet		
Sairaala-alue, Hämeenlinna	Ei poistoa, maaomaisuuteen	

12. Pakollisten varausten muutokset				
	Konserni		Hämeenlinnan kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Eläkevastuu 1.1.	261 500,00	247 445,76	261 500,00	247 445,76
Lisäykset tilikaudella	0,00	14 054,24	0,00	14 054,24
Vähennykset tilikaudella	-54 977,40	0,00	-54 977,40	0,00
Eläkevastuu 31.12.	206 522,60	261 500,00	206 522,60	261 500,00
Soranottoaikan maisemointivaraus 1.1.	57 230,73	57 230,73	57 230,73	57 230,73
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Soranottoaikan maisemointivaraus 31.12.	57 230,73	57 230,73	57 230,73	57 230,73
Muu ympäristövelvoitteita johtuva varaus 1.1	3 736 974,70	3 840 977,49	3 772 091,88	3 840 977,49
Lisäykset tilikaudella	0,00	-104 002,79	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00	-18 745,25	-68 885,61
Muu ympäristövelvoitteista johtuva varaus 31.12.	3 736 974,70	3 736 974,70	3 753 346,63	3 772 091,88
Muut pakolliset varaukset 1.1.	155 417,18	309 217,72	120 300,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	0,00	155 417,18	0,00	120 300,00
Vähennykset tilikaudella	-18 745,25	-309 217,72	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset 31.12.	136 671,93	155 417,18	120 300,00	120 300,00
<i>Yhteensä</i>	<i>4 137 399,96</i>	<i>4 211 122,61</i>	<i>4 137 399,96</i>	<i>4 211 122,61</i>

13. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot				
	Konserni		Hämeenlinnan kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	7 355 978,88	1 659 830,24	7 826 301,67	1 659 830,24
Rakennusten luovutusvoitot	415 823,19	934 736,00	415 823,19	0,00
Osakkeiden luovutusvoitot	222 397,53	40 109,79	188 840,17	33 016,57
Muut luovutusvoitot	14 529,54	0,00	0,00	0,00
<i>Luovutusvoitot yhteensä</i>	<i>8 008 729,14</i>	<i>2 634 676,03</i>	<i>8 430 965,03</i>	<i>1 692 846,81</i>
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot	0,00	0,00	582,16	36 017,02
Rakennusten luovutustappiot	0,00	0,00	0,00	0,00
Osakkeiden luovutustappiot	582,16	2 106 471,06	0,00	0,00
Muut luovutustappiot	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Luovutustappiot yhteensä</i>	<i>582,16</i>	<i>2 106 471,06</i>	<i>582,16</i>	<i>36 017,02</i>

14. Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely				
	Konserni		Hämeenlinnan kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Satunnaiset tuotot				
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Satunnaiset tuotot yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Satunnaiset kulut				
Muut satunnaiset kulut	0,00	2 061 849,04	0,00	2 061 849,04
<i>Satunnaiset kulut yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>2 061 849,04</i>	<i>0,00</i>	<i>2 061 849,04</i>

15. Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely	Hämeenlinnan kaupunki	
	2024	2023
Osinkotuotot muista yhteisöistä	1 412 154,71	885 811,71
<i>Yhteensä</i>	<i>1 412 154,71</i>	<i>885 811,71</i>

16.Erittely poistoeron muutoksista	Hämeenlinnan kaupunki	
	2024	2023
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	195 979,00	196 026,26
<i>Yhteensä</i>	<i>195 979,00</i>	<i>196 026,26</i>

Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

18. Arvonkorotukset				
	Konserni		Hämeenlinnan kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	493 944,39	493 944,39	0,00	0,00
Arvo 31.12.	493 944,39	493 944,39	0,00	0,00
Rakennukset				
Arvo 1.1.	185 006,72	185 006,72		
Arvonkorotusten purku				
Arvo 31.12.	185 006,72	185 006,72		
<i>Arvonkorotukset yhteensä</i>	<i>678 951,11</i>	<i>678 951,11</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

19. Pysyvien vastaavien erittelyt	
Aineettomat hyödykkeet	
Hämeenlinnan kaupunki	Muut pitkävaikutteiset menot
Poistamaton hankintameno 1.1.	5 612 364,18
Lisäykset tilikauden aikana	0,00
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00
Siirrot erien välillä	737 847,22
Tilikauden poisto	-448 810,23
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	5 901 401,17
Kirjanpitoarvo 31.12.	5 901 401,17

Aineelliset hyödykkeet							
Hämeenlinnan kaupunki							
	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	65 465 523,47	154 055 318,91	53 692 031,63	2 645 297,89	791 571,94	20 695 581,28	297 345 325,12
Lisäykset tilikauden aikana	1 156 808,34	63 823 348,81	159 372,17	442 194,36	19 500,00	35 273 022,03	100 874 245,71
Rahoitusosuudet tilikauden aikana	0,00	-1 049 773,00	-300 000,00	0,00	0,00	0,00	-1 349 773,00
Vähennykset tilikauden aikana	-214 270,49	-27 939 667,66	0,00	-136 000,00	0,00	0,00	-28 289 938,15
Siirrot erien välillä	0,00	36 836 261,91	9 887 862,30	1 434 202,26	0,00	-48 896 173,69	-737 847,22
Tilikauden poisto	-8 500,00	-15 285 647,84	-9 418 868,71	-732 357,27	0,00	0,00	-25 445 373,82
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	-3 313 669,05	0,00	0,00	0,00	0,00	-3 313 669,05
Aktivoidut korkomenot							
Poistamaton hankintameno 31.12.	66 399 561,32	207 126 172,08	54 020 397,39	3 653 337,24	811 071,94	7 072 429,62	339 082 969,59
Arvonkorotukset							
Kirjanpitoarvo 31.12.	66 399 561,32	207 126 172,08	54 020 397,39	3 653 337,24	811 071,94	7 072 429,62	339 082 969,59

Maa- ja vesialueet erittely		Konserni		Hämeenlinnan kaupunki	
		2024	2023	2024	2023
Maa- ja vesialueet					
Kiinteistöjen liittymismaksut		3 262 561,48	3 180 841,40	559 753,39	520 908,60
Muut maa- ja vesialueet		72 932 404,57	72 379 852,64	65 839 807,93	64 944 614,87
Arvonkorotukset		493 944,39	493 944,39	0	0
Maa- ja vesialueet yhteensä		76 688 910,44	76 054 638,42	66 399 561,32	65 465 523,47

Sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet					
	Osakkeet konserniyhtiöt	Osakkeet omistusyhteys- yhteisöt	Kuntayhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	110 025 050,31	36 947 609,20	21 106 529,18	1 410 501,37	169 489 690,06
Lisäykset	186 229,30	0,00	0,00	0,00	186 229,30
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	-21 053,44	-21 053,44
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	110 211 279,61	36 947 609,20	21 106 529,18	1 389 447,93	169 654 865,92
Arvonlennukset	-970 103,57	0,00	0,00	-27 633,28	-997 736,85
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	109 241 176,04	36 947 609,20	21 106 529,18	1 361 814,65	168 657 129,07

Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				
	Saamiset konserniyhteisöt	Saamiset kuntayhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	37 510 316,95	0,00	411 409,09	37 921 726,04
Korjaus edellisen vuoden esittämisen	-10 647,00	0,00	10 647,00	0,00
Hankintameno 1.1.	37 499 669,95	0,00	422 056,09	37 921 726,04
Lisäykset	0,00	0,00	25 000,00	25 000,00
Vähennykset	-69 589,35	0,00	-18 857,16	-88 446,51
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	37 430 080,60	0,00	428 198,93	37 858 279,53
Arvonlennukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0	0	0	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	37 430 080,60	0,00	428 198,93	37 858 279,53

Omistuksia muissa yhteisöissä koskevat liitetiedot

20.-22. Omistukset tytäryhteisöissä, kuntayhtymissä ja osakkuusyhteisöissä						
Nimi	Y-tunnus	Kunnan omistus-osuus %	Konsernin omistus-osuus %	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden tuloksesta
Tytäryhtiöt						
Aulangon Kylpylä Oy	1870588-5	51,01	51,01	1 765	1 865	3
Hämeenlinnan Asunnot Oy (konserni)	0676518-6	100,00	100,00	8 862	63 875	-67
Linnan Isännöinti Oy	0146874-8	0,00	100,00	91	70	0
As Oy Hämeenlinnan Keinukatu 1	3457416-8	0,00	100,00	0	1 502	0
Hämeenlinnan Liikuntahallit Oy	1972415-6	100,00	100,00	21 029	11 695	-522
Hämeenlinnan Jäähalli Oy	0896410-3	1,55	86,39	4 147	2 963	73
Hämeenlinnan Palloiluhalli Oy	1037204-3	0,72	93,06	2 734	215	11
Hämeenlinnan Linja-autoasemakiinteistö Oy	0205291-2	100,00	100,00	103	23	32
Hämeenlinnan Pysäköinti Oy	2196076-4	100,00	100,00	7 450	21 089	0
Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy (konserni)	1711549-6	76,60	76,60	45 343	68 552	-317
HS-Hulevesipalvelut Oy	2879118-2	0,00	76,60	25	535	7
Idänpään Toimintakeskus Oy	0689500-1	90,00	90,00	1 326	63	0
KT Oy Harvialantie 420 C	1614663-7	100,00	100,00	24	2 243	1
KT Oy Hämeenlinnan Kaupungintalot	0211271-9	100,00	100,00	11 492	3 870	40
KT Oy Onesto	0957885-3	100,00	100,00	1 003	5	0
KT Oy Rengon Härkäpirtti	0802361-0	54,17	54,17	736	4	0
Linnan Kehitys Oy	0832624-0	100,00	100,00	1 176	333	179
Linnan Kiinteistökehitys Oy	1059269-5	91,83	100,00	12 475	19 521	84
KT Oy Hämeenlinnan Kasarmikatu 23	1016348-7	0,00	84,36	2 110	30	20
KT Oy Hämeenlinnan Turuntien Liiketalo	0622492-9	0,00	81,04	1 707	359	4
KT Oy Innopark	1600837-3	0,00	100,00	5	12 232	-11
KT Oy Lammin Biokylä 1	2047044-8	0,00	70,00	342	471	-18
KT Oy Parolantie 104	2098382-5	100,00	100,00	1 857	404	-131
Verkatehdas Oy	2069302-7	100,00	100,00	3 965	5 381	27
Hämeenlinnan Teatteri Oy	0205308-5	0,00	100,00	555	1 023	-154
Säätiöt ja yhdistykset						
Fredrika Wetterhoff-säätiö (konserni)	0205371-2	100,00	100,00	1 426	594	-284
Wetterhoff Oy	0916093-2	0,00	100,00	-112	366	-56
Hämeenlinnan seudun Opiskelija-asuntosäätiö sr	0698697-4	100,00	100,00	1 439	16 476	35
Hämeenlinnan Vanhusten Asuntosäätiö sr	0315262-4	100,00	100,00	1 682	25 593	17
Kuntayhtymät						
Hämeen Maakuntaliitto ky (konserni)	0826048-0	38,94	38,94	586	198	-15
KT Oy Linnankreivi	0147231-7	0,00	23,87	262	1	-3
Koulutuskuntayhtymä Tavastia (konserni)	0205303-4	77,24	77,24	6 902	6 882	1 374
Kiinteistöliikelaitos ky Tavastia	3298657-2	77,24	77,24	18 232	210	0
Osakkuusyhtiöt						
As Oy Tuuloksentalo	0420267-0	46,48	46,48	159	9	0
Hämeen Ammattikorkeakoulu Oy (konserni)	2617489-3	44,12	44,12	43 650	9 287	1 618
Jukolan Lintukoto Oy	0756797-4	43,73	43,73	1 100	5	-8
Jyrätien Liikuntahallit Oy	0895113-4	33,33	33,33	57	7	2
KT Oy Iittalan Lasimäki	1997941-5	33,00	33,00	32	367	5
KT Oy Hämeenlinnan Virvelinranta	2125780-9	40,00	40,00	988	1 211	127
KT Oy Lamminraitti	0150635-3	46,00	46,00	131	17	0
Hämeenlinnan Keilakeskus Oy *	0713492-5	78,62	78,62	-2	232	-20
Talo-Osakeyhtiö Hämeen Suoja *	0205363-2	73,12	73,12	107	197	-11
Yhdistelelemätön osakkuusyhteisö						
Kiinteistö Oy Hämeenlinnan Raatihuoneenkatu 7 A	1812403-6	0,00	41,31	266	281	0

*Osuus osakkeiden tuottamasta äänivallasta on 1/5.

23. Saamisten erittely				
	Hämeenlinnan kaupunki			
	2024		2023	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	141 466,46	0,00	162 424,01
Lainasaamiset	0,00	952 949,18	0,00	1 516 928,00
Siirtosaamiset	0,00	136 776,45	0,00	0,00
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>1 231 192,09</i>	<i>0,00</i>	<i>1 679 352,01</i>
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	71 587,72	0,00	589 276,71
Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>71 587,72</i>	<i>0,00</i>	<i>589 276,71</i>
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset	0,00	800,00	0,00	827,42
Siirtosaamiset	0,00	31,49	0,00	0,00
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>831,49</i>	<i>0,00</i>	<i>827,42</i>
<i>Saamiset yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>1 303 611,30</i>	<i>0,00</i>	<i>2 269 456,14</i>

24. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Hämeenlinnan kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Kelan korvaus työterveyshuollosta	486 930,13	312 976,89	470 892,00	279 799,00
Tuet ja avustukset	1 859 776,84	4 136 964,30	1 859 776,84	1 664 155,90
Siirtyvät korot lyhytaikaiset	881 458,17	874 936,87	803 169,91	803 172,57
Siirtyvät korot pitkäaikaiset	3 228 527,88	4 031 666,30	3 228 527,88	4 031 666,30
Muut siirtosaamiset	5 195 189,02	2 686 942,22	1 927 008,57	1 550 323,99
<i>Yhteensä</i>	<i>11 651 882,04</i>	<i>12 043 486,58</i>	<i>8 289 375,20</i>	<i>8 329 117,76</i>

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25. Oman pääoman erittely				
	Konserni		Hämeenlinnan kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Peruspääoma	244 013 347,23	274 116 796,74	244 013 347,23	274 116 796,74
HVA muutos	0,00	-30 103 449,51	0,00	-30 103 449,51
Peruspääoma 1.1.	244 013 347,23	244 013 347,23	244 013 347,23	244 013 347,23
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	244 013 347,23	244 013 347,23	244 013 347,23	244 013 347,23
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	604 406,13	666 679,96	0,00	0,00
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 1.1.	604 406,13	666 679,96	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	20 182,55	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	-82 456,38	0,00	0,00
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 31.12.	604 406,13	604 406,13	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto	679 405,43	679 405,43	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 1.1.	679 405,43	679 405,43	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.	679 405,43	679 405,43	0,00	0,00
Muut omat rahastot	92 367 710,73	75 457 901,69	89 476 603,81	72 476 603,81
HVA muutos	0,00	-18 234,97	0,00	0,00
Muut omat rahastot 1.1.	92 367 710,73	75 439 666,72	89 476 603,81	72 476 603,81
Lisäykset	8 049 223,70	17 342 025,32	8 000 000,00	17 000 000,00
Vähennykset	-8 274,75	-413 981,32	0,00	0,00
Muut omat rahastot 31.12.	100 408 659,68	92 367 710,73	97 476 603,81	89 476 603,81
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	24 308 064,60	10 538 772,55	12 042 759,71	5 181 097,43
HVA muutos	0,00	-217 866,05	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	24 308 064,60	10 320 906,51	5 181 097,43	5 181 097,43
Aikaisempiin tilikausiin liittyvät korjaukset	-14 736,44	814 659,24	0,00	0,00
Siirto vahinkorahastoon	0,00	0,00	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	24 293 328,16	11 135 565,75	17 223 857,14	5 181 097,43
Tilikauden yli-/alijäämä	18 469 667,14	13 027 056,36	15 068 497,44	12 042 759,71
<i>Oma pääoma yhteensä</i>	<i>388 468 813,76</i>	<i>361 827 491,62</i>	<i>373 782 305,62</i>	<i>350 713 808,18</i>

Konsernin edellisten tilikausien yli-/alijäämän avaavan taseen muutosten laskelma	
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.2023	11 135 565,75
KT Oy Hämeenlinnan Turuntien Liiketalo	-133 954,33
Hämeen Maakuntaliitto Ky	-31,04
Koulutuskuntayhtymä Tavastia, lomapalkkavelan oikaisu	11 507,98
Linnan Kiinteistökehitys Oy, Tilikauden tulos muuttunut	107 740,90
Verkatehdas Oy, pyörityserot	0,05
Hml Asunnot Oy, aiheeton oikaisukirjaus	145 442,49
Tilikauden 2023 ylijäämä	13 027 056,36
<i>Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.2024</i>	<i>24 293 328,16</i>

Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät		
	Hämeenlinnan kaupunki	
	2024	2023
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	17 223 857,14	5 181 097,43
Tilikauden yli-/alijäämä	15 068 497,44	12 042 759,71
Kertynyt poistoero 31.12.	5 391 829,92	5 587 808,92
Vapaaehtoiset varaukset 31.12.	11 700 000,00	11 700 000,00
Kertynyt yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät yhteensä	49 384 184,50	34 511 666,06

26. Erittely poistoerosta		
	Hämeenlinnan kaupunki	
	2024	2023
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	5 391 829,92	5 587 808,92
Poistoero yhteensä	5 391 829,92	5 587 808,92

27. Pitkäaikaiset velat				
	Konserni		Hämeenlinnan kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	210 517 684,78	198 894 951,32	99 712 500,00	90 350 000,00
Lainat julkisyhteisöiltä	57 118 076,16	46 228 944,89	0,00	0,00
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	9 969 879,05	0,00	0,00
Saadut ennakot	7 369 179,99	7 369 179,99	0,00	0,00
Pitkäaikaiset velat yhteensä	275 004 940,93	262 462 955,25	99 712 500,00	90 350 000,00

29. Pakolliset varaukset				
	Konserni		Hämeenlinnan kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Muut pakolliset varaukset				
Muut ympäristövelvoitteista johtuvat varaukset	3 736 974,70	3 736 974,70	3 753 346,63	3 736 974,70
Muut pakolliset varaukset	136 671,93	155 417,18	120 300,00	155 417,18
Kaatopaikan maisemointivaraus	57 230,73	57 230,73	57 230,73	57 230,73
Muut pakolliset varaukset yhteensä	3 930 877,36	3 949 622,61	3 930 877,36	3 949 622,61

30. Vieras pääoma				
	2024		2023	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Lainat	0,00	25 343 537,14	0,00	17 030 647,59
Ostovelat	0,00	143 538,41	0,00	149 068,96
Siirtovelat	0,00	5 003,80	0,00	587 533,85
Yhteensä	0,00	25 492 079,35	0	17 767 250,40
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	202 106,21	0,00	469 097,74
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	22 959,73
Yhteensä	0,00	202 106,21	0,00	492 057,47
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisyyksille				
Ostovelat	0,00	79 919,00	0,00	76 548,39
Yhteensä	0,00	79 919,00	0,00	76 548,39
Vieras pääoma yhteensä	0,00	25 774 104,56	0,00	18 335 856,26

31. Sekkitililimiitti		
	Hämeenlinnan kaupunki	
	2024	2023
Luotollisen sekkitilin limiitti 31.12.	21 000 000,00	21 000 000,00
- siitä käyttämättä oleva määrä	21 000 000,00	21 000 000,00

32. Muiden velkojen erittely				
	Konserni		Hämeenlinnan kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Muut velat				
Liittymismaksut	7 413 229,79	7 413 229,79	44 049,80	44 049,80
Muut velat	8 148,29	14 464,72	1 608 638,16	1 603 364,71
<i>Muut velat yhteensä</i>	<i>7 421 378,08</i>	<i>7 427 694,51</i>	<i>1 652 687,96</i>	<i>1 647 414,51</i>

33. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Hämeenlinnan kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Verovelat	0,00	247 593,17	0	0
Jaksotetut henkilöstökulut	15 969 667,05	15 787 598,71	11 919 197,54	12 434 434,25
Korkojaksotukset lyhytaikaiset	3 338 549,36	2 859 604,75	2 248 260,79	1 833 131,06
Tuloennakot	0,00	596 571,91	0	0
Korkojaksotukset pitkäaikaiset	8 777 976,23	8 777 976,23	7 642 287,93	8 777 976,23
Hankejaksotukset	1 555 036,49	0,00	1 555 036,49	0,00
Muut siirtovelat	4 226 766,73	1 793 472,11	4 153 346,88	912 468,14
<i>Yhteensä</i>	<i>33 867 995,86</i>	<i>30 062 816,88</i>	<i>27 518 129,63</i>	<i>23 958 009,68</i>

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

34. Kiinnitykset, panttaukset tai muut omaisuusvelkojen vakuudet				
Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
	Konserni		Hämeenlinnan kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	37 045 048,32	58 792 013,03	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	76 996 154,69	77 964 791,20	0,00	0,00
Lainat julkisyhteisöiltä	10 324 705,18	1 982 032,71	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	14 150 000,00	4 150 000,00	0,00	0,00
Muut lainat	12 754 105,05	12 754 105,05	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	69 231 170,23	66 747 660,00	0,00	0,00
<i>Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä</i>	<i>160 377 324,92</i>	<i>148 862 451,20</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

35.-37. Vakuudet ja takaukset				
	Konserni		Hämeenlinnan kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Kiinteistökiinnitykset	6 522 000,00	6 522 000,00	0,00	0,00
Pantattujen arvopapereiden kirjanpitoarvo	379 131,20	373 888,00	0,00	0,00
Talletukset	238 003,30	42 136,80	202 463,30	32 195,31
<i>Yhteensä</i>	<i>7 139 134,50</i>	<i>6 938 024,80</i>	<i>202 463,30</i>	<i>32 195,31</i>

38. Vuokravastuut				
	Konserni		Hämeenlinnan kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Vuokravastuut yhteensä	102 671 721,06	82 517 448,73	93 505 029,18	84 670 093,71
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	9 063 825,04	8 341 372,96	8 008 984,01	7 195 501,10
- siitä sopimuksiin sisältyvät lunastusveloitteet	11 193 983,92	11 193 983,92	11 193 983,92	11 193 983,92

39.-40. Vastuusitoumukset				
Järjestelyjen tarkoitus	Konserni		Hämeenlinnan kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	0,00	0,00	269 494 846,11	277 543 124,11
Jäljellä oleva pääoma	0,00	0,00	171 098 301,84	174 869 494,77
Takaukset osakkuusyhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	0,00	0,00	9 726 078,00	10 066 078,00
Jäljellä oleva pääoma	0,00	0,00	3 447 225,00	4 078 903,00
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	1 200 000,00	2 700 000,00	1 200 000,00	2 700 000,00
Jäljellä oleva pääoma	115 752,46	292 357,95	115 752,46	292 357,95

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista		
	Hämeenlinnan kaupunki	
	2024	2023
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	590 448 090,00	564 473 110,00
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0,00	0,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	633 608,00	449 334,00

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt				
Järjestelyjen tarkoitus	Konserni		Kunta	
	2024	2023	2024	2023
Sopimusvastuut				
Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti kunnalle aiheutuvat velvoitteet	3 435 000	3 435 000	3 435 000	3 435 000
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus velvoitteista	505 000	85 000	505 000	340 000
Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti kunnalle aiheutuvat saamiset	7 678 637	7 678 637	7 678 637	7 678 637
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus saamisista	0	41 860	0	41 860
Sitoumukset yhtiöiden rahoittamiseen				
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset, avustukset, korkoavustukset, pääomitus	0	0	15 430 296	16 322 170
Muut sopimusvastuut yhteensä				
Muut sopimusvastuut, Nummen koulun palvelusop.	7 490 500	7 847 995	7 490 500	7 847 995
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus,				
Nummen koulun palvelusopimus	554 852	541 241	554 852	541 241
Arvonlisäveron palautusvastuu	22 173 075	16 508 090	17 852 072	10 251 496
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu	4 400 285	3 637 962	4 400 285	3 637 962
Vireillä olevat riita-asiat				
Sosiaalipalveluja koskevat hallintoriita-asiat				
Kaupungille osoitetut vaatimukset	72 277	123 014	72 277	123 014
Kaupungin vaatimukset muille	88 356	230 451	88 356	230 451
Kaupunkirakennepalveluja koskevia riita-asioita				
Kaupungille osoitetut vaatimukset	1 770 891	1 797 917	1 770 891	1 797 917
Johdannaissopimukset				
Nimellisarvo	326 716 781	305 131 638	272 750 000	249 250 000
Markkina-arvo	-1 184 614	1 360 656	-1 693 112	2 386 282

JOHDANNAISSOPIMUKSET

Kaupungin johdannaissopimukset voidaan jakaa kahteen pääluokkaan: korkoriskiä suojaamaan tehdyt sopimukset sekä myöhemmin alkavat, korkoriskiä suojaamaan tehdyt sopimukset. Yksi korkoriskiä suojaavista sopimuksista on sopimuksen loppuosan suhteen ehdollisesti suojaava.

Johdannaissopimuksia on yhteensä 18 kappaletta. Näistä 6 kpl on myöhemmin alkavia sopimuksia. Sopimuksista 12 kpl suojaa koko salkkua ja näistä 3 kpl osalta on suunniteltu suojaa vastaava tuleva lainan nosto. 6 kpl sopimuksista suojaa yksittäistä lainaa. Johdannaissopimuksia oli voimassa 31.12.2024 176,8 milj. euron arvosta. Kaikki sopimukset on tehty suojaustarkoituksessa ja antavat kiinteän koron suojan. Kaikki sopimukset on sidottu 6 kk:n Euribor-noteeraukseen. Vastaavasti kaikki kaupungin pitkäaikaiset vaihtuvakorkoiset lainat on myös sidottu 6 kk:n euriboriin, lukuun ottamatta leasingsopimuksia, joissa korkositovuus on tyypillisesti 3 kk:n euribor.

Korkoriskiä suojaamaan tehdyt sopimukset

Kiinteään korkoon suojaavia sopimuksia on voimassa 12 kpl ja 176,8 milj. euron arvosta, joista kaikki ovat tilinpäätöshetkellä ehdottomasti suojaavia. Pisimmillään sopimukset ovat voimassa ehdottomien suojien osalta vuoteen 2038 asti ja ehdollisena vuoteen 2046 asti. Sopimuksista 7 kpl suojaa koko salkkua ja 5 kpl ovat lainakohtaisia.

Sopimuksista yksi 50 milj. euron arvoinen sopimus sisältää pankin puolelta oikeuden päättää sopimuksen jatkosta yhtenä tiettyinä päivinä vuonna 2031. Sopimus on ehdoton ja yksinkertainen suoja vuoteen 2031 asti. Tämän jälkeen sopimus joko poistuu tai se jatkuu ehdottomana ja yksinkertaisena koronvaihtosopimuksena aina vuoteen 2046 asti. Jos sopimuksen osalta mallintaa minkä tahansa korkoskenaariota niin suoja ei ole missään skenaariossa ”ei suojaava”. Ainoa asia, joka suojassa voi muuttua on eräpäivä, se on joko vuonna 2031 tai vuonna 2046. Jos suoja päättyy vuonna 2031, niin se ei ole enää voimassa sen jälkeen, joten se ei tällöinkään ole ”ei suojaava”. Jos sopimus taas jatkuu vuonna 2031 vuoteen 2046, niin se on suojaava joka hetki, ja se suojaa koron nousua vastaan kuten tälläkin hetkellä. Vuoden 2031 jälkeenkään ei ole mitään korkoskenaariota, että suojaus olisi voimassa ja se ei olisi suojaava. Kyseisen sopimuksen osalta sopimuksen optio-osuus on eroteltavissa sopimuksesta. Sopimus täyttää suojaavuuden kriteerin.

Myöhemmin alkavat, korkoriskiä suojaamaan tehdyt sopimukset

Myöhemmin alkavia sopimuksia on 6 kpl ja 96 milj. euron arvosta. Korkokiinnityksiä on pisimmillään vuoteen 2050 saakka. Sopimuksista 5 kpl suojaa koko salkkua ja näistä sopimuksista 3 kpl vasten on suunniteltu nostettava tulevaisuudessa suojaava vastaava laina. Sopimuksista yksi on lainakohtainen ja se astuu voimaan 22.4.2025 (2.1.2025 tehty sopimus, suojaa Hyvinvointialueelta ostettuun Ahvenistonmäen kiinteistökokonaisuuteen kohdistuvaa lainaa).

	Sopimus- ten lkm	Suojaus- kohde	Nimellisarvo 2024	Markkina-arvo 2024
Koronvaihtosopimukset				
Koronvaihtosopimukset, suoja	6	koko salkku	68 000 000	-3 910 371
Koronvaihtosopimukset, suoja	5	laina	58 750 000	6 096 189
Purkuoikeudelliset koronvaihtosopimukset, suoja + ehdollinen suoja	1	koko salkku	50 000 000	-1 935 026
Myöhemmin alkavat koronvaihtosopimukset				
Myöhemmin alkavat koronvaihtosopimukset, suoja	2	koko salkku	30 000 000	-8 253 236
Myöhemmin alkavat koronvaihtosopimukset, suoja	3	koko salkku, myöh. laina	40 000 000	6 309 332
Myöhemmin alkavat koronvaihtosopimukset, suoja (tehty 2.1.2025)	1	laina	26 000 000	
Kunta yhteensä	18		272 750 000	-1 693 112

Suojattavat lainat ja vastuut

Tiedot lainakannasta per 31.12.2024.

Kaupungilla on taseessaan 65,5 milj. euron arvosta kiinteäkorkoisia lainoja. Yhteensä kiinteäkorkoisia tai johdannaisopimuksella kiinteäksi suojattuja sopimuksia kaupungilla on 242,3 milj. euron arvosta.

Kaupungin laina- ja vastuumäärä suojauslaskennassa per 31.12.2024 oli 303,6 milj. euroa. Pitkäaikaista lainaa tästä oli 278,2 milj. euroa, joka jakautuu pitkäaikaisiin pankkilainoihin 256,8 milj. euroa ja Nummen hankkeen leasingvastuisiin 21,5 milj. euroa. Lyhytaikaista korollista lainaa konserniyh-teisöiltä 25,3 milj. euroa. Kuntatodistuksia oli 0 milj. euroa 31.12.2024.

Kaupungin suojausaste 31.12.2024 päivän tilanteessa oli 79,8 %. Suojausaste nousee vuoden 2025 aikana johtuen 2.1.2025 tehdystä uudesta 26 milj. euroin suojusta. Suojausaste pysyy suhteellisen korkeana aina 2020-luvun loppuvuosiin asti.

Lainasalkun kesvikorko 31.12.2024 (viimeiset 12kk) on johdannaiset mukaan luettuna 1,36 % (TP 2023 1,38 %).

Kunta: johdannaissopimuksiin ja lainakantaan liittyvät tunnusluvut 31.12.

Voimassa olevat 31.12.:	176 750 000	Johdannaisten nimellisarvo vähennettynä myöhemmin alkavilla sopimuksilla
Kiinteät lainat 31.12.:	65 500 000	Suorat kiinteäkorkoiset lainat
Kiinteät yhteensä 31.12.:	242 250 000	Kiinteät korot (kiinteäksi suojatut / suorat kiinteät lainat) yhteensä
Kiinteät suhteessa lainakantaan 31.12.:	79,8 %	Kiinteät korot suhteessa lainakantaan (suojausaste)
Kiinteät suhteessa pitkään lainakantaan 31.12.:	87 %	
Lainakanta 31.12.:	303 582 241	Lainakanta (sis. velka konserniyhteisöille)
Pitkäaikainen lainakanta 31.12.:	278 238 704	92 % Koko lainakannasta
Lyhytaikainen lainakanta 31.12.:	25 343 537	8 % Koko lainakannasta

Taulukossa on esitetty lyhytaikaisina lainoina lyhytaikaisena otetut luotot ja luku ei sisällä talousarviolainojen seuraavan vuoden lyhennyksen osuutta.

Alla olevassa taulukossa on esitetty kaupungin lainasalkun herkkyys koron muutoksiin. Taulukon kor-kokustannuksissa on huomioitu kaupungin talousarvion 2025 mukainen vuosittainen lainakannan kasvu ja jälleenrahoituksen osalta 0,30 % marginaali.

Korkoherkkyys					
Vuosi	Termiini- käyrä	Termiini- käyrä +1 %-yks.	Termiini- käyrä +2 %-yks.	Termiini- käyrä +3 %-yks.	Termiini- käyrä +4 %-yks.
2025	4 582 541	4 590 844	4 598 426	4 605 390	4 611 746
2026	5 134 653	5 443 783	5 752 704	6 060 073	6 365 911
2027	5 620 274	6 144 735	6 667 259	7 187 511	7 705 530
2028	5 468 103	5 918 329	6 366 312	6 812 166	7 255 928
2029	5 060 987	5 318 414	5 573 887	5 828 139	6 081 192
Yhteensä	25 866 558	27 416 105	28 958 588	30 493 278	32 020 306

Hämeenlinna-konsernin johdannaissopimukset

Johdannaissopimukset 31.12.	Konserni 2024	Konserni 2023	Kunta 2024	Kunta 2023
Nimellisarvo	326 716 781	305 131 638	272 750 000	249 250 000
Markkina-arvo	-1 184 614	1 360 656	-1 693 112	2 386 282

Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot

42. Henkilöstön lukumäärä 31.12.		
	Hämeenlinnan kaupunki	
	2024	2023
Konserni- ja elinvoimapaalvelut	128	123
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	1 429	1 428
Kaupunkirakennelautakunta	223	215
Yhteinen jätelautakunta	7	6
<i>Yhteensä</i>	<i>1 787</i>	<i>1 772</i>

43. Henkilöstökulut		
	Hämeenlinnan kaupunki	
	2024	2023
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	91 004 564,70	88 449 705,14
<i>Henkilöstökulut yhteensä</i>	<i>91 004 564,70</i>	<i>88 449 705,14</i>

44. Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	Hämeenlinnan kaupunki	
	2024	2023
Hattulan Kokoomus ry	66,00	16,50
Hämeen Sosiaalidemokraatit ry	132,00	66,00
Hml:n Keskusta	4 584,00	4 115,00
Hml:n Kokoomus	14 010,04	11 048,28
Hml:n Seudun Kristillisdemokraatit	2 859,02	2 350,88
Hml:n Sos.dem.kunnallisyhdistys	21 998,00	17 001,50
Hml:n Vasemmistoliitto	3 666,00	2 555,00
Hml:n Vihreät ry	5 115,00	3 895,00
Keskustan Etelä-Hämeen piiri	22,00	0,00
Hml:n Perussuomalaiset ry	7 093,77	5 791,89
Uudenmaan Kokoomus ry	115,50	115,50
Uudenmaan Sosiaalidemokraatit	27,50	0,00
Hämeen Vasemmistoliitto ry	137,50	137,50
Janakkalan Vihreät ry	66,00	33,00
<i>Luottamushenkilömaksut yhteensä</i>	<i>59 892,33</i>	<i>47 126,05</i>

45. Tilintarkastajan palkkiot		
	Hämeenlinnan kaupunki	
	2024	2023
Tilintarkastusyhteisö BDO Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	52 342,60	52 279,91
Tilintarkastajan lausunnot	3 892,40	6 914,00
Muut palkkiot	2 500,00	10 320,00
<i>Palkkiot yhteensä</i>	<i>58 735,00</i>	<i>69 513,91</i>

46 Kunnan ja intressitahojen väliset liiketoimet

Intressitahoja ovat määräysvaltasuhteessa tai osakkuusyhteyssuhteessa olevat yhteisöt, kaupunginjohtaja, kunnanhallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä kunnan muiden toimielinten puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat sekä johtavat viranhaltijat.

Henkilöintressitahojen kanssa ei ollut epätavallisin ehdoin toteutettuja liiketoimia. Kaupunginjohtajan kanssa on tehty kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa on sovittu kuuden kuukauden palkkaa vastaavasta erokorvauksesta.

Jäljempänä olevassa taulukossa on kuvattu kaupungin ja sen yhteisöintressitahojen välisiä liiketoimia vuonna 2023. Tarkastelussa on esitetty kaupungin ja intressitahoyhteisöjen väliset kaikki tulot ja menot kokonaisuudessaan oikean ja riittävän kuvan antamiseksi. Kaupunkikonserni on laaja ja konserniin kuuluvien yhteisöjen kautta tehdään merkittäviä hankintoja ja järjestetään palveluita.

Intressitaho	Tulot €, kaupunki	Menot €, kaupunki	Liiketoimen luonne, tulot	Liiketoimen luonne, menot	Antolainat, jäljellä oleva pääoma 31.12.2024	Takaukset, jäljellä oleva lainapääoma 31.12.2024
Aulangon Kylpylä Oy					1 300 000	2 185 000
As Oy Tuuloksen talo	0	14 485		Huoneiston vastikkeet		
Fredrika Wetterhoff-säätiö	397	448			49 865	210 000
Hämeen ammattikorkeakoulu Oy	9 502	190 228	Opiskelijakorvauksia	Pääosin tilavuokria		
Hamk Akatemia Oy	359					
Hämeen ammatti instituutti	464	2 618				
Hämeen Maakuntaliitto	14 132	891 929	Avustukset, yhteistoimintaosuudet	Jäsenmaksu, avustukset, yhteistoimintaosuudet		
Hämeenlinnan Asunnot Oy	217 296	176 571	Maanvuokra, hulevesimaksut	Huoneistojen vuokraus	1 029 067	57 620 539
Hämeenlinnan Erityisasuntosäätiö						247 500
Hämeenlinnan Jäähalli Oy	7 878	1 208 955	Vuokria	Avustus, koronavaihtosopimus, lainan lyhennys		3 187 500
Hämeenlinnan Keilakeskus	2 626	3 112	Maa alueen vuokra, hulevesimaksu	Palveluiden hankinta	168 188	105 000
Hämeenlinnan Liikuntahallit Oy	51 181	4 304 721	Vuokria	Avustus liikuntapalveluihin		10 675 785
Hämeenlinnan Linja-autoasemakiinteistö	360	125 166		Osakkeiden vastikkeet		
Hämeenlinnan Palloiluhalli Oy	150	175 042		Avustus ja palveluiden osto		190 000
Hämeenlinnan Pysäköinti Oy	2 430	408 103	Infran laskutettavat työt	Pysäköintitoiminnan hoitaminen ja vauri- ja korjaustyöt	500 000	18 452 375
Hämeenlinnan seudun Opiskelija-asuntosäätiö sr					154 195	11 842 287
Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy	203 782	1 664 897	Infran rakentamispalvelu, vuokrat	Vesihuoltopalvelut	34 092 560	23 526 389
Hämeenlinnan Vanhusten Asuntosäätiö	94 693	35 397	Energian myynti, maanvuokra	Tilojen vuokraus	54 394	18 759 940
Idänpään toimintakeskus Oy	900	189 566		Tilojen vuokraus		
Jukolan Lintukoto Oy	4 228	43 946	Maanvuokra	Tilojen vuokraus		
Jyrätien Liikuntahallit Oy	4 407	21 186	Maa-alueen vuokra	Tilojen vuokraus		
Koulutuskuntayhtymä Tavastia	1 423 807	1 543 367	Tilojen vuokraus	Lukiokoulutuspalveluiden hankinta		
Tavastia Koulutus Oy		4 317				
KT Oy Harvialantie 420 C						2 210 000
KT Oy Hämeenlinnan Kaupungintalot	9 156	1 480 145	Rakenuttamispalveluiden myynti	Tilojen vuokraus		3 730 145
KT Oy Hämeenlinnan Kasarmikatu 23	1 711					
KT Oy Hämeenlinnan Virvelinranta	1 435					2 982 750
KT Oy Lamminraitti	2 253	21 796		Tilojen vuokraus		
KT Oy Onesto	540	103 223	Hulevesimaksu	Tilojen vuokraus		
KT Oy Rengon Härkäpirtti Oy	540	26 414	Hulevesimaksu	Tilojen vuokraus		
Verkatheidas Oy	980 302	3 536 859	Tilojen vuokraus	Avustus kulttuuritilojen ylläpitoon, tilavuokrat	250 000	2 542 692
Hämeenlinnan Teatteri		425 248		Avustus		526 068
Linnan Kehitys Oy	1 018	2 206 175		Elinvoimapalveluiden hankinta		
Linnan Kiinteistökehitys Oy	6 340 179	267 852	Vuokratuotot	Tilojen vuokraus		15 439 582
Kiinteistö Oy Iittalan Lasimäki	1 350		Hulevesimaksu		167 000	
Talo Oy Hämeen Suoja	360	12 663		Maa-alueen ja tilojen vuokraus	25 000	111 975
Wetterhoff Oy	0	71				
Kaikki yhteensä	9 377 435	19 084 502			37 790 269	174 545 527

Taseyksikkö ja muut eriytetyt laskelmat

Elinkeinorahasto

Tuloslaskelma

	2024	2023
Rahoitustuotot ja -kulut	4 148,99	7 128,05
Korkotuotot	1 125,33	1 045,61
Muut rahoitustuotot	3 023,66	6 082,44
Ylijäämä ennen satunnaisia eriä	4 148,99	7 128,05
Tilikauden ylijäämä	4 148,99	7 128,05

Rahoituslaskelma

	2024	2023
Toiminnan rahavirta		
Rahoitustuotot ja -kulut	4 148,99	7 128,05
	4 148,99	7 128,05
Toiminnan ja investointien rahavirta	4 148,99	7 128,05
Rahoituksen rahavirta		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	-1 125,33	-1 045,61
Rahoituksen rahavirta	-1 125,33	-1 045,61
Rahavarojen muutos	3 023,66	6 082,44
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	103 127,54	100 103,88
Rahavarat 1.1.	100 103,88	94 021,44
	3 023,66	6 082,44

Elinkeinorahaston tase

	2024	2023
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Sijoitukset	2 657 953,02	2 657 953,02
Osakkeet ja osuudet	2 657 953,02	2 657 953,02
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	2 657 953,02	2 657 953,02
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset	385 102,32	383 976,99
Lyhytaikaiset saamiset	385 102,32	383 976,99
Muut saamiset	385 102,32	383 976,99
Rahoitusarvopaperit	103 127,54	100 103,88
Muut arvopaperit	103 127,54	100 103,88
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	488 229,86	484 080,87
VASTAAVAA YHTEENSÄ	3 146 182,88	3 142 033,89
	2024	2023
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	2 711 615,22	2 711 615,22
Edellisten tilikausien ylijäämä	430 418,67	423 290,62
Tilikauden ylijäämä	4 148,99	7 128,05
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	3 146 182,88	3 142 033,89
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	3 146 182,88	3 142 033,89

Muut eriytetyt laskelmat

Hämeenlinnan kaupunki toimii kilpaillussa markkinatilanteessa myydessään museokauppatuotteita, kunnossapidon ja rakentamisen palveluja, tilapalvelun palveluja ja venepaikkojen vuokrauspalveluja sekä avantouinnin kausimaksuja. Puhelinvaihteen osalta toiminta päättyi 31.10.2023.

Museokauppamyynä, venepaikkavuokraukset ja avantouinnin kausimaksut kohdistuvat yksittäisiin kuluttaja-asiakkaisiin. Ulkoista tilavuokrausta on ollut pääosin konserniyhteisöille, mutta myös yksityishenkilöille ja yritystoiminnalle. Tiloihin liittyviä suunnittelu- ja rakennuttamispalveluja on tuotettu konserniyhteisöille. Kunnossapidon ja rakentamisen laskutettavia palveluja on tuotettu konserniyhteisöille ja yksityisille toimijoille.

Toiminnasta kilpailutilanteessa markkinoilla on esitettävä kustannuslaskelman periaatteiden mukaisesti eritelty tuloslaskelma ja kuvaus kustannuslaskennan periaatteista. Tarkastelulla varmistutaan siitä, että kunnan toiminta tapahtuu kilpailun tasapuolisuuden turvaavalla tavalla silloin kun toimintaa ei ole yhtiöitetty. Toiminnan on katettava kaikki kustannukset ja tuotettava kohtuullinen voitto, jotta kilpailuvääristymää ei tapahdu.

Kilpaillulla toimialoilla toimiminen ei kaupungissa ole ollut kirjanpidollisesti liikelaitokseksi tai taseyksiköksi eriytettyä, vaan toimintokohtaiset tulot ja menot on selvitetty laskennallisesti.

Taidemuseon ja kaupunginmuseon museokaupat on yhdistetty samaan laskelmaan. Samoin on yhdistetty kaupunkirakenteen kunnossapidon ja rakentamisen laskutettavat palvelut yhdeksi kokonaisuudeksi. Tilapalvelun laskelmaan sisältyvät laskutettavat palvelut ja ulkopuolinen vuokraus. Venepaikat ja avantouinnin kausimaksut on yhdistetty omaksi laskelmakseen. Avantouinnin kausimaksuja alettiin laskuttaa lokakuussa 2023, joten ne ovat ensimmäistä kertaa mukana vuoden 2024 laskelmassa.

Laskelmien kustannuksiin sisältyvät

- toiminnan välittömät ja välilliset tuotot ja kulut
- laskelmaan sisältyy suhteellinen osuus vyörytyseristä, jotka aiheutuvat konsernipalvelujen tuottamista yhteisistä tukipalveluista
- osuus palvelua tuottavan toimialan yhteisistä kustannuksista
- osuus toiminnasta vastaavan yksikön esimiestyöstä ja muista yhteisistä kustannuksista laskettuna suhteellisenä menojen mukaisena osuutena

Puhelinvaihte, toiminta päättynyt 31.10.2023	2024	2023
Toimintatuotot	0,00	74 831,06
Myyntituotot	0,00	74 831,06
Muut toimintatuotot		
Toimintakulut	0,00	-75 894,90
Henkilöstökulut	0,00	-57 747,40
Palvelujen ostot	0,00	-13 676,97
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0,00	-958,12
Muut toimintakulut	0,00	-3 512,41
Toimintakate	0,00	-1 063,84
Vyörytyserät ja muut laskennallisesti kohdistetut erät	0,00	-1 063,84
Voitto / tappio laskennallisten kustannusten jälkeen	0,00	-2 127,67
Tuottoprosentti		-3 %

Museokaupat	2024	2023
Toimintatuotot	56 106,55	74 874,45
Myyntituotot	56 106,55	74 874,45
Muut toimintatuotot		
Toimintakulut	-87 040,92	-71 413,22
Henkilöstökulut	-21 042,73	-8 673,20
Palvelujen ostot	-2 879,27	-2 048,58
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-43 527,61	-42 336,11
Muut toimintakulut	-19 591,31	-18 355,33
Toimintakate	-30 934,37	3 461,23
Vyörytyserät ja muut laskennallisesti kohdistetut erät	-5 650,96	-1 621,93
Voitto / tappio laskennallisten kustannusten jälkeen	-36 585,33	1 839,31
Tuottoprosentti	-65 %	2 %

Kunnossapidon ja rakentamisen laskutettavat	2024	2023
Toimintatuotot	20 611,86	148 401,93
Myyntituotot	20 611,86	148 401,93
Toimintakulut	-26 778,43	-135 523,20
Henkilöstökulut	-10 455,29	-35 318,95
Palvelujen ostot	-4 264,42	-52 474,90
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 470,64	-28 596,67
Muut toimintakulut	-4 588,08	-19 132,68
Toimintakate	-6 166,57	12 878,73
Vyörytyserät ja muut laskennallisesti kohdistetut erät	-2 664,72	-6 770,40
Voitto / tappio laskennallisten kustannusten jälkeen	-8 831,29	6 108,33
Tuottoprosentti	-43 %	4 %

Tilapalvelun laskutettavat	2024	2023
Toimintatuotot	3 364 060,34	3 262 453,32
Myyntituotot	152 436,06	113 669,35
Muut toimintatuotot	3 211 624,28	3 148 783,97
Toimintakulut	-2 204 908,50	-2 273 979,56
Henkilöstökulut	-124 351,83	-117 059,57
Palvelujen ostot	-1 062 019,67	-1 250 798,76
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-576 702,10	-572 262,65
Muut toimintakulut	-441 834,89	-333 858,57
Toimintakate	1 159 151,84	988 473,76
Rahoitustuotot ja -kulut	-0,51	
Vuosikate	1 159 151,33	988 473,76
Poistot ja arvonalentumiset	-1 049 044,35	-732 497,93
Vyörytyserät ja muut laskennallisesti kohdistetut erät	-101 870,15	-109 119,37
Voitto / tappio laskennallisten kustannusten jälkeen	8 236,83	146 856,46
Tuottoprosentti	0 %	5 %

Venepaikat ja avantouinnin kausimaksut	2024	2023
Toimintatuotot	117 559,32	87 967,96
Myyntituotot	35 912,02	4 171,85
Tuet ja avustukset	0,70	
Muut toimintatuotot	81 646,60	83 796,11
Valmistus omaan käyttöön	2 071,41	
Toimintakulut	-78 292,43	-49 878,59
Henkilöstökulut	-15 148,02	-13 697,76
Palvelujen ostot	-35 089,68	-18 475,03
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-15 327,12	-7 382,94
Muut toimintakulut	-12 727,61	-10 322,86
Toimintakate	41 338,30	38 089,37
Vyörytyserät ja muut laskennallisesti kohdistetut erät	-4 975,11	-2 773,65
Voitto / tappio laskennallisten kustannusten jälkeen	36 363,19	35 315,72
Tuottoprosentti	31 %	40 %

Muut tiedot

Kirjanpito kirjat

KIRJANPITOKIRJAT

Tasekirja
Tase-erittelyt
Päiväkirja
Pääkirja

SÄILYTYSTAPA

Sidottu kirja
Sähköinen arkistointi
Sähköinen arkistointi
Sähköinen arkistointi

APUKIRJAT

Myyntireskontra
Ostoreskontra
Käyttöomaisuus
Konsernikirjanpito

Sähköinen arkistointi
Sähköinen arkistointi
Sähköinen arkistointi
Sähköisessä järjestelmässä

TOSITELAJIT

Kirjanpidon osa	Tositelaji	Säilytystapa
Tilinpäätös	Liitetietositteet	Sähköinen arkistointi
Käyttöomaisuus		Kuntamalli Raintance
	KOMTOS Käyttöomaisuusositteet	kirjanpitojärjestelmässä
	KOMMUU Käyttöom.muistiotositteet	
Pääkirjatiliosite		
	MUISRD Muistiotositteet Raintance/Prov.	Kuntamalli Raintance
	MUISRS Muistiotositteet Raintance sis	kirjanpitojärjestelmässä
	MUIASI Muistiotositteet Raintance/kunta	
	MUISTE Muistiotositteet Raintance/taseyksikkö	
	MUIST1 Muistiotositteet Raintance	
	MUISIS Muistiotositteet Raintance sis	
	MUISTP Tilinpäätösennustaminen	
	VANHAT Konversio	
	VYÖR Vyörytys	
Liittymät	PALKAT Personec palkkaliittymä, palkkositteet	Palkkakirjanpito ja siihen liittyvät erittelyt ja laskelmat säilytetään sähköisessä järjestelmässä
	MATKAT Populus matkalaskuliittymä	Palkkakirjanpito ja siihen liittyvät erittelyt ja laskelmat säilytetään sähköisessä järjestelmässä
	KASSA CPU-kassa	Sähköinen arkistointi
	SISVUO Sisäiset vuokrat	Sähköinen arkistointi
Myyntireskontra		Kuntamalli Raintance
	MRP01 Ennakkomaksut	kirjanpitojärjestelmässä
	MRP10 Antolainalaskutus	
	MRP11 Palkkojen takaisinpe	
	MRP17 Kaupunkirakenne JO	
	MRP18 Kaupunkirakenne YO	
	MRP20 Yleislaskutus	
	MRP41 Opetuspalvelut JO	
	MRP42 Opetuspalvelut YO	
	MRP45 Kirjasto- ja museopa	
	MRP54 Varhaiskasvatus N	
	MRP56 Korttimaksut Ceepos	
	MRP70 Rakennusvalvonta N	
	MRP72 Tilapalv. vuokrat Br	
	MRP73 Tilapalv. yleisla Br	
	MRP76 Hulevesilaskutus N	
	MRP77 Infran luvat N	
	MRP79 Tontinvuokrat	
	MRP80 Vati, julkisoikeudel	
	MRP98 Korkolaskutus	
	MRP99 Konversiolaskut	
	MRPMAK MRP Ulosmaksut	
	MRPMAN MRP Manuaalisuorituk	
	MRPMK MRP Kehotusmaksut	
	MRPVII MRP Viitesuoritukset	
Ostoreskontra		
	ORPIP P2P ostolaskut kunta	Sähköisessä järjestelmässä
	ORPMAK Ostoreskontra maksut	Kuntamalli Raintance kirjanpitojärjestelmässä
Tiliotteet	PANKKI Pankkien tiliotteet	Sähköinen arkistointi
Avaava	ALKUSA Alkusaldot	Kuntamalli Raintance kirjanpitojärjestelmässä
Talous-	BUD Talousarvio	Kuntamalli Raintance kirjanpitojärjestelmässä
Lisä-talous-	BUDL Lisätalousarvio	Kuntamalli Raintance kirjanpitojärjestelmässä

Luottamushenkilöt 1.1. – 31.12.2024

KAUPUNGINVALTUUSTO

Koskinen Johannes, pj	SDP
Lehkonen Helena, 1. vpj	KOK
Kylliäinen Kylli, 2. vpj	KD
Aaltonen Satu	SDP
Abouessa Ehab	SDP
Ahonen Antti	KOK
Bottas Outi	VIHR
Einiö Mika	SDP
Filatov Tarja	SDP
Frank Karoliina	KOK
Heinonen Mia	SDP
Hirvioja Alpo	SDP
Honkanen Pasi	PS
Hyvärinen Elisa	KOK
Jussila Veera	VIHR
Juurus Pirkko	VAS
Kaunisto Timo	KESK
Koskinen Jari	KOK
Koskinen Tuomas	SIT
Kuvaja Annemari	KOK
Laatikainen Anne	SDP
Laine Petri	PS
Lartama Mika	PS
Lehto Kirsi	KOK
Leinikka Antti	KESK
Myllykangas Sari	SDP
Mäkinen Vesa	PS
Niemelä Antero	PS
Nurminen Tiia	SDP
Nyholm Pentti (2.4.2024 asti)	SDP
Olkinuora Piia	SDP
Pullinen Teijo	PS
Rahkio Marjatta	KESK
Ranjith Kumar Prabhakaran	SDP
Ranne Lulu	PS
Ranta-Kahila Tomi (3.4.2024 lukien)	SDP
Rantanen Emmi	PS
Rautio Sari	KOK
Reima Aapo	VAS
Sergejeff Andrei	VIHR
Sieppi Päivi	VIHR

Silpola Veli-Antti	KOK
Soinikoski Mirka	VIHR
Suojala Leena	KESK
Suokas Kari	KOK
Syväntö Vuokko	KD
Tarri Atte	KOK
Tuomi Juha	KOK
Turja Teppo	PS
Walkamo Mika	KOK
Viitanen Timo	SDP
Virtanen Kalle	KOK

KAUPUNGINHALLITUS

Jäsen		Varajäsen	
Koskinen Jari, pj	KOK	Tarri Atte	KOK
Ranjith Kumar Prabhakaran, 1. vpj	SDP	Aaltonen Satu	SDP
Turja Teppo, 2. vpj	PS	Laine Petri	PS
Laatikainen Anne	SDP	Olkinuora Piia	SDP
Nurminen Tiia	SDP	Myllykangas Sari	SDP
Viitanen Timo	SDP	Hirvioja Alpo (18.3.2024 asti)	SDP
		Abouessa Ehab (18.3.2024 lukien)	SDP
Jussila Veera	VIHR	Sieppi Päivi	VIHR
Suojala Leena	KESK	Rahkio Marjatta	KESK
Reima Aapo	VAS	Juurus Pirkko	VAS
Rantanen Emmi	PS	Lartama Mika	PS
Silpola Veli-Antti	KOK	Virtanen Kalle	KOK
Lehto Kirsi	KOK	Tuomi Juha	KOK
Walkamo Mika	KOK	Frank Karoliina	KOK

Kaupunginhallituksen elinvoimaja- osto

Jäsen		Varajäsen	
Koskinen Jari, pj	KOK	Walkamo Mika	KOK
Laatikainen Anne, vpj	SDP	Nurminen Tiia	SDP
Lehto Kirsi	KOK	Frank Karoliina	KOK
Viitanen Timo	SDP	Ranjith Kumar Prabhakaran	SDP
Rantanen Emmi	PS	Turja Teppo	PS

**Kaupunginhallituksen
työllisyysjaosto
1.8.2024 lukien**

Jäsen			Varajäsen		
Koskinen Jari, pj	Hämeenlinna	KOK	Saarinen Seppo	Hämeenlinna	KOK
Pinomäki Mari	Hämeenlinna	KOK	Isosuo Reija	Hämeenlinna	KOK
Nurminen Tiia	Hämeenlinna	SDP	Heinonen Mia	Hämeenlinna	SDP
Ranta-Kahila Tomi	Hämeenlinna	SDP	Ranjith Kumar Prab- hakaran	Hämeenlinna	SDP
Bottas Outi	Hämeenlinna	VIHR	Sieppi Päivi	Hämeenlinna	VIHR
Lehti Olli-Pekka	Hämeenlinna	PS	Herranen Olli	Hämeenlinna	PS
Järvinen Satu	Forssa	KOK	Lidman Hanna	Forssa	KOK
Uutela Matti, 1.vpj	Forssa	SDP	Mäkilä Jarmo	Forssa	SDP
Aho Ritva	Forssa	SDP	Kaasalainen Kati	Forssa	SDP
Salonen Vesa, 2.vpj	Hattula	PS	Immonen Petri	Hattula	PS
Leppäkorpi Esko	Hattula	KOK	Vekka-Pirhonen Teija	Hattula	KOK
Partanen Marcia	Humppila	PS	Uusimäki Tea	Humppila	PS
Kirkkola-Helenius Tarja	Jokioinen	VAS	Hakamäki Jenni	Jokioinen	VAS
Rahkonen Maija- Stiina	Tammela	KESK	Kaunisto Jyri	Tammela	KESK
Alanko Matti	Ypäjä	KESK	Lehtonen Eeva	Ypäjä	KESK

JÄTELAUTAKUNTA

Jäsen			Varajäsen		
Tuomi Juha, pj	Hämeenlinna	KOK	Honkasaari Ville	Hämeenlinna	KOK
Laitinen Tiera	Hämeenlinna	PS	Remes Marko	Hämeenlinna	PS
Vahlman Mikko	Hattula	SDP	Lilja Lasse	Hattula	SDP
Suomela Sampsa	Hausjärvi	KOK	Oikarinen Johanna	Hausjärvi	KOK
Kerkelä Tarja	Hyvinkää	KOK	Laine Reijo	Hyvinkää	KOK
Elo Veijo	Janakkala	KESK	Mäkelä Petteri	Janakkala	KESK
Kärkkäinen Pekka	Järvenpää	KOK	Heikkinen Johanna	Järvenpää	KOK
Haverinen Marja Liisa	Kerava	SDP	Rytilä Essi (2.9.2024 asti)	Kerava	SDP
			Reen Airi (2.9.2024 lu- kien)	Kerava	SDP
Myllykoski Satu	Loppi	KESK	Vesto Leena	Loppi	KESK
Herttuainen Auli	Mäntsälä	VIHR	Talonpoika Katja	Mäntsälä	VIHR
Tapiolinna Maiju, vpj	Nurmijärvi	PS	Pirkkala Kimmo (6.5.2024 asti)	Nurmijärvi	PS
			Schalin Cisse (6.5.2024 lukien)	Nurmijärvi	PS
Lehto Miia	Riihimäki	VAS	Mustakallio Meri	Riihimäki	VAS

Leinonen Heikki	Tuusula	PS	Huuhtanen Pasi	Tuusula	PS
Ilovuori Sari	Valkeakoski	SDP	Hänninen Pia	Valkeakoski	SDP

KAUPUNKIRAKENNELAUTAKUNTA

Jäsen			Varajäsen		
Olkinuora Piia, pj		SDP	Mettovaara Tanja		SDP
Kuvaja Annemari, 1. vpj		KOK	Pesula Sanna		KOK
Suojala Leena, 2. vpj		KESK	Salminen Sari		KESK
Taavela Irma		SDP	Koskinen Teemu		SDP
Aaltonen Satu		SDP	Vartiainen Heidi		SDP
Sergejeff Andrei		VIHR	Verho Pekka		VIHR
Rokkanen Hanna-Kaisa		VAS	Juurus Pirkko		VAS
Tuomi Juha		KOK	Sipola Johanna		KOK
Tarri Atte		KOK	Kuvaja Seppo		KOK
Niemelä Antero		PS	Koskinen Tuomas		SIT
Pullinen Teijo		PS	Valtonen Miikka		PS
Perkiö Marjatta (Hattula)		SDP	Lilja Lasse (Hattula)		SDP
Sabel Mikko (Hattula)		Sit.	Saarinen Mirka (Hattula)		

Kaupunkirakennelausautakunnan joukkoliikennejaosto

Jäsen			Varajäsen		
Kuvaja Annemari, pj		KOK	Pesula Sanna		KOK
Taavela Irma		SDP	Verho Pekka		VIHR
Valtonen Miikka		PS	Salminen Sari		KESK
Nurmi Eini (Janakkala)		VIHR	Paikkala Hanna (Janakkala)		VIHR
Kattelus Jiri, vpj (Hattula)		KOK	Hämäläinen Matti (Hattula)		SDP

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Jäsenet			Varajäsenet (ei henkilökohtaiset)		
Pullola Ulla, pj		SDP	Valmu Heikki		VAS
Korpimaa Antti, vpj		KOK	Mehtälä Pekka		KD
Lahtinen Tauno		PS	Appelroth Irja		SDP
Turtiainen Liisa			Kulmala Veli-Pekka		KOK
Silpola Hannu		KESK	Ravantti Susanna		PS
			Ellilä Jenni		
			Sorvari Jukka		KESK

SIVISTYS- JA HYVINVOINTILAUTA-KUNTA

Jäsen		Varajäsen	
Lehkonen Helena, pj	KOK	Mononen Kari	KOK
Heinonen Mia, 1. vpj	SDP	Suoranta Kirsti	SDP
Bottas Outi, 2. vpj	VIHR	Aarnio Sonja	VIHR
Abouessa Ehab	SDP	Nurmi Jari	SDP
Ranta-Kahila Tomi	SDP	Nurminen Emma	SDP
Ruuskanen Kristiina	KESK	Lamminpää Marjukka	KESK
Syväntö Vuokko	KD	Juntunen Seija	KD
Honkanen Pasi	PS	Lartama Mika	PS
Laine Petri	PS	Luodonpää Niko	PS
Virtanen Kalle	KOK	Aaltonen Ville	KOK
Weck Henri	KOK	Lindqvist Päivi	KOK

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan yksilöjaosto

Jäsen		Varajäsen	
Heinonen Mia, pj	SDP	Ranta-Kahila Tomi	SDP
Lindqvist Päivi, vpj	KOK	Aaltonen Ville	KOK
Mononen Kari	KOK	Bottas Outi	VIHR
Luodonpää Niko	PS	Laine Petri	PS
Lamminpää Marjukka	KESK	Ruuskanen Kristiina	KESK

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Jäsen		Varajäsen	
Einiö Mika, pj	SDP	Ilmén-Punkari Eila	SDP
Hyvärinen Elisa, 1. vpj	KOK	Kallionpää Pentti	KOK
Mäkinen Vesa, 2. vpj	PS	Lehtinen Marjut	PS
Ojamäki-Salminen Minna-Mari	SDP	Kulmala Jari	SDP
Miettinen Urvelo	SDP	Torvinen Juha	SDP
Anttila Suvi	KESK	Mäki-Uuro-Tuiskunen Maria	KESK
Viljakainen Pentti	KD	Pitkäniemi Juhani	KD
Kolu Emma	VIHR	Harju Mirva	VIHR
Honkala Pekka	PS	Oksanen Janne	PS
Levä Kirsi	KOK	Lehtohalme Lasse	KOK
Tervasmäki Pasi	KOK	Hänninen Teppo	KOK

NUORISOVALTUUSTO

Ahola Pinja
 Honkanen Eeli
 Kallio Joona
 Kankaanpää Enne
 Keto Aino
 Kivinen Aukusti
 Koskinen Konsta
 Lemetyinen Ellen
 Lähteenmäki Yki
 Niemenlinna Lumia
 Nurkkala Vaula
 Nyman Riina
 Paitula Leevi
 Paitula Topias
 Paitula Viljami
 Parjanen Mändi
 Pekola Peppi
 Peltoniemi Enni
 Pietilä Jerome
 Pietilä Teresa
 Pulkkinen Reino
 Rusanen Selma
 Salin Meeri
 Saunalammi Tiia
 Utriainen Anna
 Uusi-Illikainen Antto

HÄMEENLINNAN EDUSTAJAT KUNTAYHTYMISSÄ**Hämeen maakuntavaltuusto**

Jäsen		Varajäsen	
Koskinen Johannes, pj	SDP	Nyholm Pentti (2.4.2024 asti)	SDP
		Ranta-Kahila Tomi (10.6.2024 lukien)	SDP
Sieppi Päivi	VIHR	Jussila Veera	VIHR
Honkanen Pasi	PS	Laine Petri (10.6.2024 asti)	PS
		Mäkinen Vesa (10.6.2024 lukien)	PS
Hyvärinen Elisa	KOK	Rautio Sari	KOK
Koskinen Tuomas	SIT	Lartama Mika	PS
Kuvaja Annemari	KOK	Frank Karoliina	KOK
Laatikainen Anne	SDP	Olkinuora Piia	SDP
Nurminen Tiia	SDP	Myllykangas Sari	SDP
Ranjith Kumar Prabhakaran	SDP	Viitanen Timo	SDP
Pullinen Teijo (10.6.2024 asti)	PS	Rantanen Emmi	PS

Laine Petri (10.6.2024 lukien)	PS		
Reima Aapo	VAS	Juurus Pirkko	VAS
Suokas Kari	KOK	Silpola Veli-Antti	KOK
Virtanen Kalle	KOK	Tuomi Juha	KOK

**Kiinteistöliikelaitoskuntayhtymä
Tavastian yhtymäkokous**

Edustajat 15.5.2024:

Liukkonen Janne	KOK
Heinonen Satu	VIHR
Herranen Olli	PS

Edustajat 11.12.2024:

Liukkonen Janne	KOK
Herranen Olli	PS
Aarnio Sonja	VIHR

**Koulutuskuntayhtymä Tavastian
yhtymäkokous**

Edustajat 16.5.2024 ja 12.12.2024

Liukkonen Janne	KOK
Aarnio Sonja	VIHR
Turja Teppo	PS

Tilinpäätöksen allekirjoitus ja tilinpäätösmerkintä

Tilinpäätöksen allekirjoitus

Hämeenlinnassa 31. päivänä maaliskuuta 2025

Kaupunginhallitus

Jari Koskinen

Ranjith Kumar Prabhakaran

Antero Niemelä

Veera Jussila

Anne Laatikainen

Kirsi Lehto

Tiia Nurminen

Emmi Rantanen

Aapo Reima

Veli-Antti Silpola

Leena Suojala

Mika Walkamo

Timo Viitanen

Olli-Poika Parviainen

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

BDO Oy, tilintarkastusyhteisö

Minna Ainasvuori, JHT, HT